

Jaarrapport

Landelijke Jeugdmonitor

2022

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jaarrapport

Landelijke

Jeugdmonitor

2022

Verklaring van tekens

niets (blanco)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
0 (0,0)	het cijfer is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
*	voorlopige cijfers
**	nader voorlopige cijfers
-	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
2016-2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2004/'05-2016/'17	oogstjaar enz., 2004/'05 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en CCN Creatie, Den Haag
Ontwerp: Edenspiekermann
Omslagfoto: Hollandse Hoogte / Erik van 't Woud

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2022.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1 Inleiding 7

2 Jongeren in Nederland 14

- 2.1 Trends in aantal jongeren 14
- 2.2 Woonplaats van jongeren 15
- 2.3 Achtergrond van jongeren 18
- 2.4 Gezinssituatie van jongeren 20
- 2.5 Begrippen 23
- 2.6 Meer informatie en literatuur 23

3 Jeugdzorg en Veilig Thuis 25

- 3.1 Jeugdzorg in Nederland 25
- 3.2 Jeugdbescherming en jeugdreclassering 27
- 3.3 Ondertoezichtstelling en voogdij 29
- 3.4 Vergroting bereik Veilig Thuis 31
- 3.5 Begrippen 32
- 3.6 Meer informatie en literatuur 33

4 Opgroeien in ongelijke omstandigheden 35

- 4.1 Hoeveel kinderen zijn het en waar wonen ze? 35
- 4.2 Waar zijn ze geboren? 42
- 4.3 Wat is hun situatie thuis? 45
- 4.4 Hoe verschilt hun persoonlijke financiële situatie? 48
- 4.5 Begrippen 52
- 4.6 Meer informatie en literatuur 53

5 School 54

- 5.1 Vmbo'ers in het derde leerjaar 54
- 5.2 Onderwijspositie van leerlingen in volgend schooljaar 56
- 5.3 Geslaagden in het voortgezet onderwijs 57
- 5.4 Studenten in het mbo 60
- 5.5 Begrippen 65
- 5.6 Meer informatie en literatuur 66

6 Werk 67

- 6.1 Arbeidsdeelname **68**
- 6.2 Arbeidskenmerken **73**
- 6.3 Arbeidsomstandigheden **76**
- 6.4 Methode **80**
- 6.5 Begrippen **81**
- 6.6 Meer informatie en literatuur **83**

7 Middelengebruik en leefstijlkenmerken bij jongeren 84

- 7.1 Ontwikkelingen in middelengebruik 2014-2021 **85**
- 7.2 Leefstijl kinderen in relatie tot onderwijsniveau ouders **87**
- 7.3 Begrippen **92**
- 7.4 Meer informatie en literatuur **94**

8 Criminaliteit 95

- 8.1 Jeugdige verdachten **95**
- 8.2 Jeugdige slachtoffers **102**
- 8.3 Veiligheidsbeleving jongeren **107**
- 8.4 Begrippen **111**
- 8.6 Meer informatie en literatuur **112**

9 Jongeren in Caribisch Nederland 114

- 9.1 Jongeren naar leeftijd **114**
- 9.2 Jongeren naar huishoudenssamenstelling **116**
- 9.3 Migratie op Bonaire **119**
- 9.4 Onderwijsdeelname en schoolbeleving **122**
- 9.5 Arbeidsdeelname **124**
- 9.6 Begrippen **125**
- 9.7 Meer informatie en literatuur **126**

10 Welzijn van jongvolwassenen 128

- 10.1 Geluk en tevredenheid **128**
- 10.2 Persoonlijk welzijn **130**
- 10.3 Het sociale leven **134**
- 10.4 Begrippen **135**
- 10.5 Meer informatie en literatuur **136**

11 Werken in de jeugdzorg 137

- 11.1 Inleiding **137**
- 11.2 Werknemers in het brede jeugddomein **138**
- 11.3 Werkdruk en tevredenheid **142**
- 11.4 Agressie **147**
- 11.5 Begrippen **149**

12 Met hart en ziel kwetsbare jeugdgroepen helpen staat onder druk 150

- Annual Report Youth Monitor 2022 Summary **156**
- Medewerkers **170**

1 Inleiding

Auteur: Ruud van Herk (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

Het denken over de jeugdhulp is in 2022 volop in beweging en de ogen van gemeenten, aanbieders, cliënten, professionals en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zijn gericht op de zogenoemde Hervormingsagenda Jeugd. Immers, steeds meer jongeren krijgen jeugdhulp. In 2015 kreeg 1 op de 10 jongeren onder de 18 jaar jeugdhulp. In 2021 is dat 1 op de 7,5.¹⁾ Gemeenten geven daardoor meer geld uit aan jeugdhulp, dan ze van het Rijk krijgen. Om deze reden zijn er voor 2022 en 2023 extra middelen aan gemeenten ter beschikking gesteld. Met deze Hervormingsagenda maken partijen afspraken over het betaalbaar houden van de kosten van Jeugdhulp. Er moet overeenstemming worden bereikt over onder meer de reikwijdte, kwaliteit en effectiviteit, gemeentelijke toegang, de standaardisering van de inkoop en het regionaal inkopen van bepaalde jeugdhulpvormen. Ten slotte dienen de nieuwe voornemens ook te worden gemonitord. Dit Jaarrapport van de Landelijke Jeugdmonitor geeft een breed overzicht van de leefsituatie van jongeren in Nederland.

Hoe gaat het met de jeugd in Nederland? De leefsituatie van de jeugd is aan verandering onderhevig en onder andere de coronacrisis zorgde voor een lagere waardering van jongeren voor hun welzijn vanaf 2020. Nu hebben we de afgelopen jaren in de Jeugdmonitor kunnen lezen dat het jeugdhulpgebruik gelijke tred hield met toegenomen welvaart in het algemeen en een relatief hoog ervaren welzijn onder jongeren in Nederland. Dit terwijl vaak wordt verondersteld dat er meer beroep wordt gedaan op jeugdhulp als het minder goed gaat met jongeren. Dat bleek dus niet het geval. In 2020 daalde zowel het ervaren welzijn onder jongeren als het jeugdhulpgebruik. Hoe staat het nu met de welvaart, het ervaren welzijn en het jeugdhulpgebruik van jongeren in 2021?

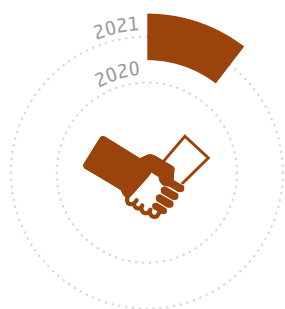
In het Jaarrapport Jeugdmonitor 2022 wordt allereerst gekeken naar de demografische ontwikkeling bij jeugdigen, daarna komen ontwikkelingen in het jeugdzorggebruik aan bod. Het beeld van het jeugdzorggebruik wordt vervolgens verrijkt met informatie over de leefsituatie van de jeugd aan de hand van een aantal maatschappelijke indicatoren. Deze maatschappelijke indicatoren komen aan bod in de hoofdstukken over het opgroeien in ongelijke omstandigheden, school, werk, criminaliteit en middelengebruik. De stand van zaken op deze onderwerpen heeft mogelijk impact op het welzijn van jongeren, en daarin worden lezers meegenomen in hoofdstuk 10. Doordat cijfers over het jeugdzorggebruik en de maatschappelijke indicatoren ook op gemeenteniveau beschikbaar zijn, is het mogelijk om de leefsituatie van de jeugd per gemeente af te zetten tegen het jeugdzorggebruik in de gemeente. De leefsituatie van jongeren op de BES-eilanden wordt afzonderlijk beschreven in hoofdstuk 9.

Het themaonderzoek gaat dit jaar over de arbeidsmarkt van de jeugdzorg (hoofdstuk 11). Schaarste aan personeel is immers, net als in andere sectoren, de dagelijkse realiteit. Het vraagstuk is niet eenvoudig omdat verschillende factoren doorwerken op elkaar en uiteindelijk effect hebben op thema's als o.a. werkdruk, tevredenheid en in- en uitstroom van personeel. De uitdaging voor alle partijen die hier een rol in hebben is om hier met nog

¹⁾ Deze 1 op de 7,5 is een prognose van de definitieve cijfers: CBS (2022). [Jeugdhulp 2021](#).

meer creativiteit naar te kijken. In aanvulling op het themaonderzoek heeft Jan Hendriks gesproken met vier gemeenten, de VNG en Jeugdzorg Nederland om hen te bevragen over hoe zij tegen deze arbeidsmarktuitdagingen aankijken en of zij voldoende data hebben over maatschappelijke indicatoren en jeugdzorg, om hun beleid hierop te bepalen en te monitoren (Hoofdstuk 12).

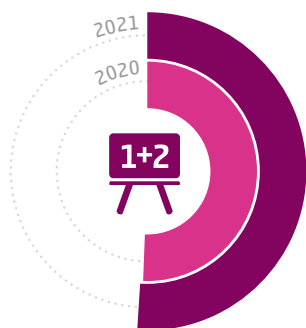
1.1.1 Jeugdzorggebruik en de maatschappelijke indicatoren in beeld

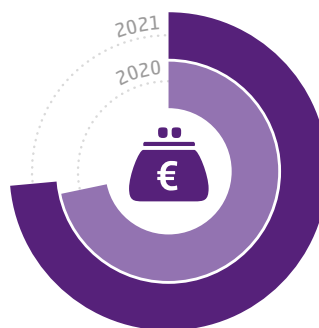
Jeugdzorg¹⁾
10,4%*
van jongeren tot 23 jaar
hebben jeugdzorg ontvangen

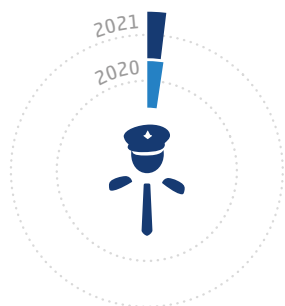
Wonen en opgroeien
6,2% 6,2%
van de minderjarigen wonen
in een bijstandsgesin

School
50,5%* 50,2%
van derdeklassers op
het vmo

Werk²⁾
73,8% 72,2%
van 15- tot 27- jarigen
hebben betaald werk

Criminaliteit
1,6%* 1,7%
van jongeren van 12 tot 25 jaar
zijn verdacht van een misdrijf

Alcoholgebruik
58,0% 59,7%
van jongeren van 12 tot 25 jaar
drinken wel eens alcohol

¹⁾ Met ingang van 2021 is er een forse toename van de berichtgeverspopulatie van jeugdhulpaanbieders. Dit heeft ook gevolgen voor de jeugdzorgindicator. Het cijfer voor 2021 is daarom niet goed te vergelijken met het cijfer voor 2020.

²⁾ Door een methodewijziging ligt de arbeidsdeelname van jongeren in deze editie hoger dan volgens de oude methode, op basis waarvan in eerdere edities van de Jeugdmonitor is gepubliceerd. Zie voor meer informatie het hoofdstuk werk.

In hoofdstuk 2 over de demografische ontwikkelingen van de jeugd valt te lezen dat het aandeel jongeren (0 tot 25 jaar) in de bevolking daalt. Dit komt onder andere doordat ouderen langer blijven leven. Het aantal geboorten is gestegen van ongeveer 170 duizend in 2020 naar 179,5 duizend in 2021. Wat verder opvalt is dat de gemeenten met verhoudingsgewijs het grootste aandeel jongeren onder de bevolking, zoals Urk en Staphorst, een heel laag jeugdhulpgebruik kennen. Hier lijkt een relatie te zijn met het relatief veel voorkomen van bevindelijk gereformeerden en grote gezinnen. Verder neemt het aantal jongeren met minimaal één ouder die in het buitenland is geboren toe, en leeft 1 op de 6 jongeren in een gezin met één ouder. Dat laatste toenemende aantal is een voorspeller voor het jeugdhulpgebruik.²⁾

In hoofdstuk 3 (Jeugdzorg en Veilig thuis) staat hoe het jeugdzorggebruik (dat is het totaal van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering) zich heeft ontwikkeld. Het aantal jongeren tot 23 jaar met jeugdzorg is in 2021 gestegen naar 461 duizend jongeren. Binnen het geheel van jeugdzorg is het aantal jongeren met jeugdhulp het grootst, 450 duizend jongeren tot 23 jaar ontvingen jeugdhulp in 2021. Een vergelijking met 2020 is deze keer lastig te maken, vanwege een trendbreuk in de cijfers, doordat het CBS met ingang van 2021 een groep van 1 500 met name kleine jeugdhulpaanbieders voor het eerst in beeld heeft gekregen. Uit eerder onderzoek van het CBS³⁾ over Jeugdhulp bleek dat het aantal jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp in 2021 toenam naar 434 duizend.⁴⁾ De groei van het jeugdhulpgebruik zit vooral in ambulante hulp op locatie. De verschillen in het jeugdhulpgebruik tussen gemeenten zijn groot. Zo blijft Tiel koploper in het gebruik van jeugdhulp in natura met 24 procent van alle jongeren tot 18 jaar, bijna 1 op de 4 jongeren. In Heerde is dat 19 procent en in Terneuzen 20,5 procent. Aan de andere kant van het spectrum vinden we Staphorst (6,4 procent), Westvoorne (6,7 procent), Schiedam (7,1 procent) en Raalte (7,2 procent). In Rotterdam is het jeugdhulpgebruik in vergelijking met andere grote steden ook laag met 8,8 procent. Het herhaald beroep is in 2021 niet significant gestegen ten opzichte van het coronajaar 2020.

Bij jeugdbescherming (ondertoezichtstelling en voogdij) zien we ten opzichte van 2015 een lichte daling naar 41 duizend jongeren en bij jeugdreclassering een iets stevigere daling naar 8 duizend jongeren in 2021. Deze laatste dalende trend zien we ook terug in de teruglopende criminaliteit in hoofdstuk 8. De ouders van jongeren met een ondertoezichtstelling wonen vaker niet dan wel bij elkaar, en vaak loopt er dan ook nog eens een scheidingsproces. Recent onderzoek van Significant toont aan dat 92 procent van de jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel in 2020 te maken had met gescheiden ouders. Daarnaast is er een relatie tussen jeugdbeschermingsmaatregelen met ouders die gebruik maken van specialistische GGZ, vaak in samenhang met een scheiding.⁵⁾ Het aantal adviezen over kindermishandeling of huiselijk geweld is sinds 2020 verder gestegen van 701 naar 766 adviezen op de 100 duizend inwoners, en het totaal aantal meldingen daalde van 127 duizend naar 119 duizend.

Een belangrijke indicator voor jeugdhulpgebruik is het aantal kinderen dat opgroeit in de bijstand⁶⁾ (hoofdstuk 4). Dit beeld krijgt meer reliëf door de context van ruim 200 duizend bijstandskinderen te vergelijken met die van 127 duizend miljonairskinderen in Nederland.

2) Significant Public (2022). [Relatie tussen scheidingen, ggz-gebruik, en jeugdzorggebruik.](#)

3) CBS (2022). [Jeugdhulp 2021.](#)

4) Jeugdhulp is in principe bedoeld voor personen tot 18 jaar, waarbij sinds 1 juli 2018 sommige vormen van jeugdhulp zoals pleegzorg standaard doorlopen tot 21 jaar. In uitzonderlijke gevallen kan de jeugdhulp worden voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

5) Significant Public (2022). [Relatie tussen scheidingen, ggz-gebruik, en jeugdzorggebruik.](#)

6) Significant (2018). [Regionale verschillen in gebruik van jeugdhulp met verblijf.](#)

Wat in dit hoofdstuk kan worden geleerd is dat clichés met data worden onderbouwd. Het eerste onderscheid betreft dat de bijstandskinderen relatief vaak in het buitenland geboren zijn of minstens één ouder hebben die in het buitenland geboren is terwijl miljonairskinderen vooral van Nederlandse herkomst zijn. De eerste groep is goed vertegenwoordigd in Rotterdam, Amsterdam en Heerlen en laag in Rozendaal, Hattem en Urk. Bloemendaal, Laren, Blaricum en Wassenaar kennen weer veel miljonairskinderen, die spaarzaam zijn in Brunssum, Kerkrade, Landgraaf en Heerlen. Van de grote steden kent vooral Rotterdam de grootste disbalans tussen weinig miljonairskinderen en veel bijstandskinderen. Veel van de bijstandskinderen met een buitenlandse herkomst komen uit Syrië en Marokko. De miljonairskinderen hebben veelal in Nederland geboren ouders die allebei werken, terwijl bijstandskinderen vaker alleen leven met hun moeder.

In hoofdstuk 5 over school blijkt dat het slagingspercentage van jongeren in het voortgezet onderwijs in 2021 is gedaald. In het coronajaar 2020 zijn de eisen aangepast, waren er weinig zittenblijvers en hier komt in 2021 een correctie op. Ook het aantal zittenblijvers nam toe in 2021. De meisjes doen het op school vaak wat beter dan de jongens, waarbij de meisjes op het mbo vaker kiezen voor werken in de zorg en de jongens voor bouw, techniek, mobiliteit of informatie gerelateerde beroepen. De arbeidsparticipatie van jongeren nam in 2021 toe, na de coronadip in 2020 (hoofdstuk 6). Gemeenten met de hoogste arbeidsparticipatie waren in 2020 Urk, Reusel-de Mierden en Staphorst. De gevoelde werkdruk steeg ook, met name bij hen die werkzaam zijn in de horeca is de werkdruk relatief hoog. Werk gerelateerde psychische vermoeidheid komt vaak voor bij jongeren werkzaam als verkoper in de detailhandel. Toch zijn de meesten tevreden over hun werk, maar ontevreden over het salaris.

Uit het hoofdstuk leefstijl en middelengebruik (hoofdstuk 7) blijkt dat het aantal rokers onder jongvolwassenen is gedaald ten opzichte van 2014. Het alcohol- en cannabisgebruik onder jongvolwassenen is sinds 2014 stabiel. Zowel overgewicht (12 procent van de kinderen) als obesitas (3 procent van de kinderen) komt vaker voor bij jongeren met laagopgeleide ouders. Wel voldoen steeds meer kinderen met laagopgeleide ouders aan de Beweegrichtlijnen.

In hoofdstuk 8 is de stand van criminaliteit onder jongeren beschreven, zowel in termen van verdachte als slachtoffer. De ingezette trend van een dalend aantal jongeren dat wordt verdacht van een misdrijf zet zich voort, de daling voltrekt zich vooral in de zakkenrollerij (-40 procent) en woninginbraak (-25 procent). Het meeste voorkomende traditionele delict is diefstal. Het aantal verdachten van een misdrijf ligt bij meisjes aanzienlijk lager dan bij jongens. De jonge slachtoffers van delicten woonden vaak in zeer sterk stedelijke buurten. In Groningen was 29 procent van de jongeren slachtoffer en in Fryslân was dit percentage met 19 procent het laagst. Met de daling van het aantal slachtoffers van criminaliteit daalt ook het onveiligheidsgevoel onder jongeren van 46 procent in 2012 naar 43 procent in 2021.

Op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hoofdstuk 9) woonden op 1 januari 2022, 7,3 duizend jongeren, waarvan het overgrote deel op Bonaire (5,9 duizend jongeren). Het aantal jongeren op Bonaire neemt licht toe, maar daalt als aandeel van de bevolking van 30 procent in 2012 naar 26 procent in 2021. Op de andere eilanden daalt het aantal jongeren licht. De omstandigheden waarin jongeren in Caribisch Nederland (CN) opgroeien verschilt met hun leeftijdsgenoten in Europees Nederland. Minder jongeren (ruim de helft) woonden in vergelijking met leeftijdsgenoten in Europees Nederland bij beide ouders. Zo woonden op

Sint Eustatius meer jongeren (43 procent) in een éénoudergezin dan bij beide ouders (41 procent). Verder is de arbeidsparticipatie van jongeren in Caribisch Nederland lager dan in Europees Nederland. Veel scholieren in het voortgezet onderwijs of mbo zien hun toekomst niet op de eilanden. Zij willen na hun opleiding het liefst naar met name Europees Nederland of de Verenigde Staten.

Ten slotte hebben de scores op al de hier voorgaande besproken maatschappelijke indicatoren een mogelijke samenhang met het welzijn van jongeren (hoofdstuk 10). Het onderzoek richt zich op de categorie jongvolwassenen van 18 tot 25 jaar. Het jaar 2021 laat een verdere daling van het welzijn van jongvolwassenen zien, ze zijn minder gelukkig, minder tevreden met hun leven en ervaren een lager persoonlijk welzijn dan in 2020. In 2021 voelde 81 procent van de jongvolwassenen zich gelukkig en daalde de tevredenheid met het leven van 81 procent in 2020 naar 77 procent. Het lager welzijn betreft vooral het vertrouwen, sociale leven, gezondheid, financiële toekomst en opleiding alsmede het beroep. De belangrijkste dalers in de rangorde van de verschillende dimensies zijn de (mentale) gezondheid en het sociale leven. Wel is er een groot verschil tussen de mannen en de vrouwen, waarbij de laatste aanzienlijk lager scoren. Daarnaast is de teruggang minder bij jongeren met ouders in de hogere inkomensgroepen. Het sociale leven lijkt zich nog niet geheel te hebben hersteld van de coronapandemie. Jongvolwassenen hadden minder vaak regelmatig sociaal contact. Ook voelden zij zich vaker dan in 2019 sterk emotioneel eenzaam.

Ook uit het Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) onderzoek⁷⁾ naar welzijn, dat ook jongeren van 12 tot en met 16 jaar betreft, en dat vierjaarlijks gehouden wordt, blijkt dat de mentale gezondheid van jongeren sterk is gedaald tussen 2017 en 2021, met name onder meisjes. De vraag is nu wat deze daling van het welzijn betekent voor de jeugdhulpvraag, een stijging of juist een daling? Immers, tot nu toe hield een stijging van het jeugdhulpgebruik gelijke tred met een relatief hoog welzijn van jongeren en een stijging van het welvaartsniveau in het algemeen. Het jeugdhulpgebruik was in 2021 hoog, maar met aftrek van de cliënten die zijn geholpen door 1 500 nieuw getraceerde jeugdhulp aanbieders, is het jeugdhulpgebruik slechts licht gestegen. Dit laat onverlet dat veel sectoren kampen met een personeelstekort, de coronapandemie heeft geleid tot veel arbeidsmobiliteit en de vraag is dan, hoe pakken die ontwikkelingen uit voor de jeugdzorg?

In hoofdstuk 11 wordt geanalyseerd hoe de vlag er bij de arbeidsmarkt voor de jeugdzorg bijhangt. Het grootste gedeelte van de werknemers in het brede jeugddomein is relatief jong, vrouw (84 procent) en hoogopgeleid, werkt meer uren dan gemiddeld in de bedrijfstak zorg en welzijn, ervaart vaker een hoge werkdruk en ervaart meer agressie door patiënten of cliënten dan gemiddeld in de tak zorg en welzijn. Maar liefst 84 procent van deze werknemers gaf aan in een cliëntgebonden beroep werkzaam te zijn. Een relatief grote groep behoort tot de beroepsgroep van de jeugdzorgwerkers (17 procent). Volgens 64 procent van de werknemers in het brede jeugddomein is de werkdruk in 2021 toegenomen. Drie kwart van de beroepsbeoefenaren is tevreden met hun werk. De door werknemers in het brede jeugddomein ervaren agressie door cliënten of patiënten (74 procent) is in het vierde kwartaal van 2021 hoger dan gemiddeld in de zorg (64 procent), maar de ervaren agressie is afgenomen in vergelijking met het tweede kwartaal van 2019. Een kwart van de respondenten in het brede jeugddomein gaf echter aan dat agressie in de afgelopen 12 maanden is toegenomen. Werknemers in de jeugdzorg hebben van alle

7) HBSC Nederland (2022). [Forse verslechtering mentale gezondheid meisjes](#).

branches de grootste kans de sector zorg en welzijn te verlaten en zijn de enige branche waarin werknemers een grotere kans hebben over te stappen naar een andere branche binnen de zorg en welzijn.

Samenvattend, het jaar 2021 laat zich niet eenvoudig lezen. Op het gebied van geluk en welzijn van jongvolwassenen ijlen de gevolgen van het coronajaar mogelijk nog na (bijvoorbeeld minder sociale contacten). Maar ziet de wereld er niet sowieso anders uit dan in 2019, met een Europese oorlog, stikstofcrisis en woningnood (met name voor jongeren)? De vraag is of en in welke mate het dalende welzijn in de toekomst gelijke tred houdt met het jeugdhulpgebruik. Bezien we de scores op maatschappelijke indicatoren dan is er ook reden voor optimisme, er waren in 2021 minder jongeren in een bijstandsgezin, de jeugdcriminaliteit daalde, minder jongeren werden slachtoffer van een delict, de arbeidsmarkt voor jongeren heeft zich deels herstelt en het middelengebruik onder 12- tot 25-jarigen bleef gelijk.

De uiteindelijke gevolgen van maatschappelijke omstandigheden zullen vanwege het zeer uiteenlopend beroep op jeugdzorg echter verschillen per regio en gemeente. Het is opvallend hoe goed de gemeente Urk en aanverwante kleine(re) gemeenten scoren op een maatschappelijke factor als arbeidsparticipatie in relatie tot een laag gebruik van jeugdhulp. Op het gebied van jeugdhulpgebruik nadert Rotterdam de scores van Urk, terwijl Rotterdam op andere lijstjes over arbeidsparticipatie, en jongeren die opgroeien in de bijstand, beduidend minder goed scoort. Voor toenemende mobiliteit op de arbeidsmarkt lijkt de jeugdzorg niet zo goed voorgesorteerd, zeker als het jeugdzorggebruik blijft stijgen. Dat jeugdzorggebruik hangt samen met veel factoren en het lastige is te bepalen welke voor een gemeente en regio doorslaggevend zijn. De zoektocht naar houvast voor beleid begint dan door het zoeken naar data over scores op maatschappelijke indicatoren. Die roepen in eerste instantie meer vragen op dan antwoorden. Het historisch gebruik geeft enig inzicht, maar dat wordt minder naarmate de maatschappelijke omstandigheden aan verandering onderhevig zijn. Dan zou de zoektocht van beleidsmakers moeten beginnen met factoren die wel en niet door beleid beïnvloedbaar zijn.

De Jeugdmonitor heeft als doel om met data over dat jeugdzorggebruik en scores op maatschappelijke indicatoren, vragen op te roepen. Om meer beeld te krijgen over de werkelijkheid achter deze cijfers, worden overheden, wetenschappers en andere betrokkenen, uitgedaagd nader (benchmark)onderzoek te doen, naar het verklaren van al die verschillende scores tussen gemeenten en regio's. Voor deze onderzoeken kan gebruik worden gemaakt van een veelheid aan data, waarvan in het Jaarrapport van de Jeugdmonitor slechts een kernselectie wordt gepresenteerd. De zoektocht kan beginnen op de [website van de Landelijke Jeugdmonitor](#) en eindigen op [Jeugdmonitor Statline](#) of de reguliere [StatLine](#) van het CBS, waar naar wens tal van data kan worden gecombineerd.

2 Jongeren in Nederland

Auteur: Dominique van Roon

Op 1 januari 2022 telde Nederland bijna 4,9 miljoen jongeren tot 25 jaar. Negen van de tien jongeren zijn in Nederland geboren. In 2021 werden baby's vaker geboren bij een oudere moeder dan twintig jaar eerder. Bijna 1 op de 6 minderjarigen woont in een eenouderhuishouden. Begin 2020 had 20 procent van de minderjarigen ouders die uit elkaar waren.

2.1 Trends in aantal jongeren

Bijna 4,9 miljoen jongeren

Nederland telde begin 2022 bijna 4,9 miljoen jongeren van 0 tot 25 jaar, 73,6 duizend minder dan tien jaar eerder. Onder hen waren 3,3 miljoen minderjarigen (0 tot 18 jaar) en bijna 1,6 miljoen jongvolwassenen (18 tot 25 jaar). Er waren ruim 1,4 miljoen kinderen van 4 tot 12 jaar. Volgens de meest recente prognose van het CBS zal het aantal jongeren tot 2024 stijgen, daarna dalen tot 2027, waarna het aantal jongeren naar verwachting geleidelijk zal stijgen tot bijna 5,3 miljoen begin jaren vijftig.

Het aandeel jongeren in de totale bevolking neemt af, onder andere doordat ouderen langer blijven leven. Begin 2022 was 28 procent van de bevolking jonger dan 25 jaar, in 2002 was dat nog 30 procent. Op dit moment verwacht het CBS dat jongeren in 2028 zo'n 26 procent van de bevolking zullen uitmaken en dat dat percentage tot 2070 tussen de 26 en 27 zal blijven liggen.

28% van de inwoners van
Nederland is jonger dan 25

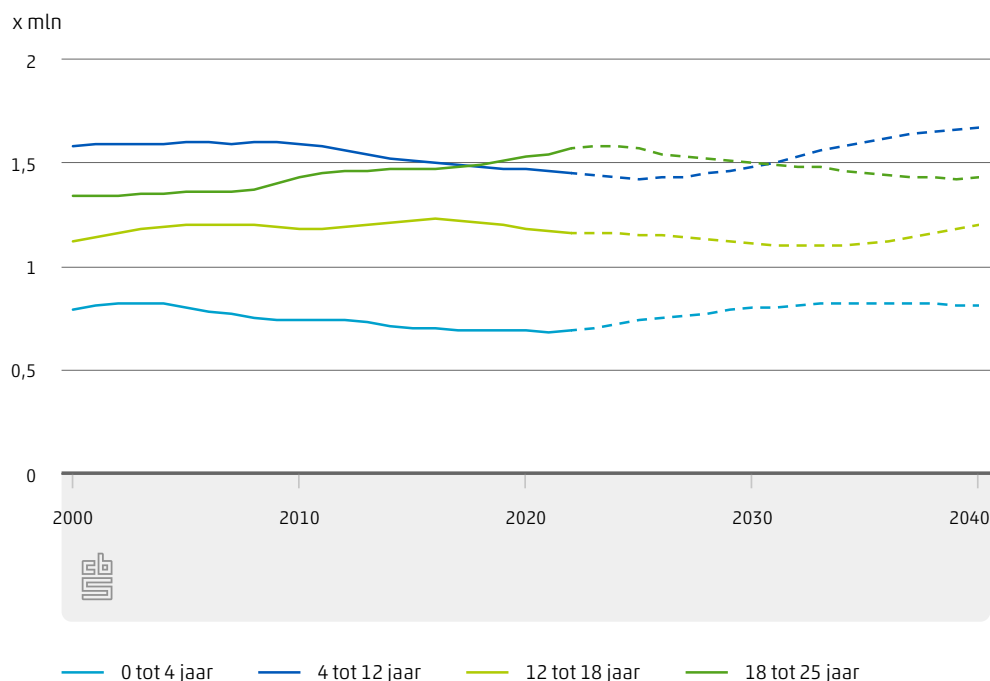

Meer baby's geboren

In 2021, tijdens de coronapandemie, werden 179,4 duizend baby's geboren (CBS, 17 november 2021), 10 duizend meer dan gemiddeld in de jaren 2017 tot en met 2020. Daardoor steeg het aantal 0- tot 4-jarigen tot 691 duizend op 1 januari 2022. Naar verwachting zal het aantal 0- tot 4-jarigen stijgen tot midden jaren dertig (Stoeldraijer, et al., 2020, 2021). Het aantal 0- tot 4-jarigen nam toe van 790 duizend in 2000 tot 818 duizend in 2004, maar nam daarna af tot 682 duizend in 2021. Deze afname werd met name

veroorzaakt door de afname van het aantal geboorten van circa 200 duizend in de beginjaren van deze eeuw tot ongeveer 170 duizend per jaar in de jaren 2017 tot en met 2020.

2.1.1 0- tot 25-jarigen, 1 januari

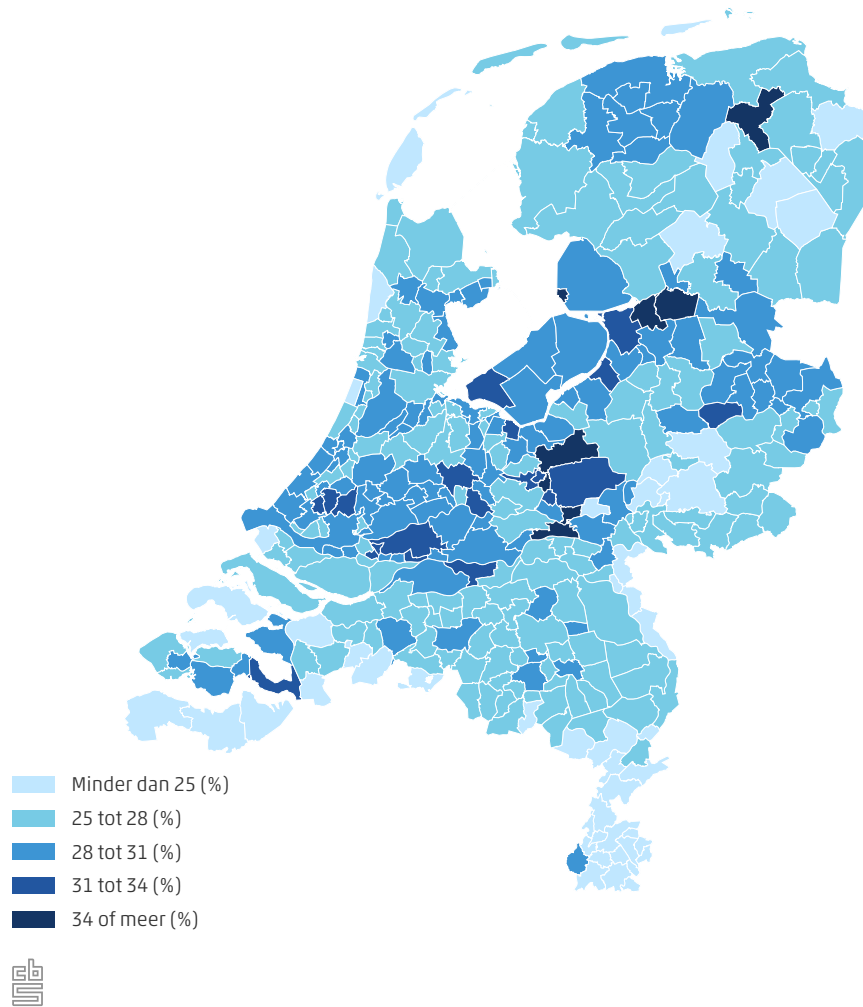
2.2 Woonplaats van jongeren

Hoogste aandeel jongeren op Urk

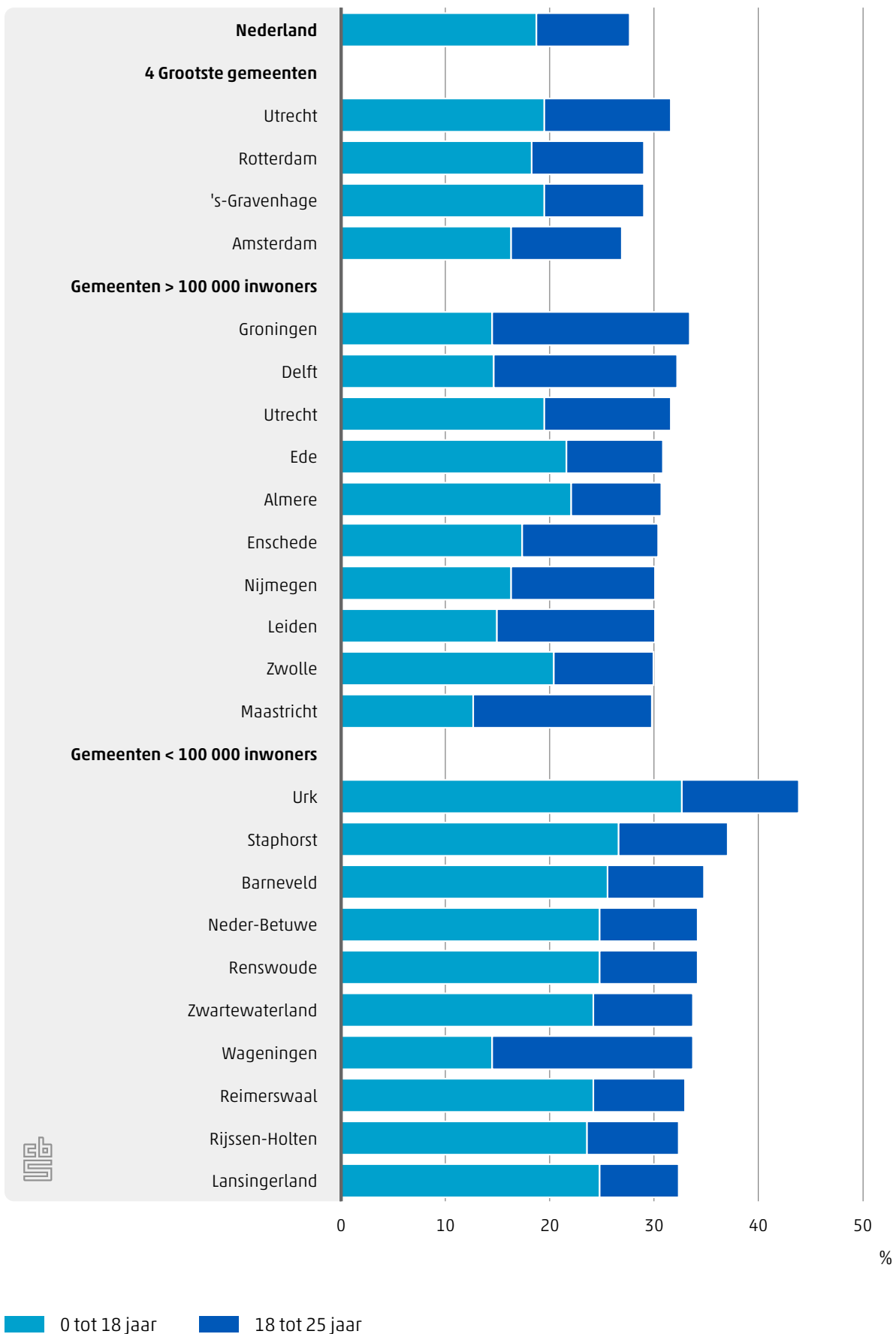
Begin 2022 was 28 procent van de inwoners van Nederland jonger dan 25. Urk had het hoogste percentage jongeren (44 procent), gevolgd door Staphorst (37 procent). In beide gemeenten wonen relatief veel bevindelijk gereformeerden, die wat vaker grote gezinnen hebben (CBS, 12 mei 2017). Van de vier grote steden had Utrecht het hoogste aandeel jongeren: 32 procent van de Utrechters was begin 2022 jonger dan 25 jaar. Groningen had van de steden met minstens 100 duizend inwoners het hoogste aandeel jongeren (34 procent).

Onderaan de lijst staan de gemeenten Schiermonnikoog (19 procent) en Noord-Beveland, Valkenburg aan de Geul en Gulpen-Wittem (alle drie 20 procent). In maar liefst 2 op de 3 kleinere gemeenten met minder dan 100 duizend inwoners was minder dan 28 procent van de inwoners tussen de 0 en 25 jaar. Het gaat vaak om gemeenten waar sprake is van bevolkingskrimp: jongeren verhuizen naar een andere gemeente. Van de gemeenten met minstens 100 duizend inwoners hadden Venlo, Emmen en Alkmaar naar verhouding de minste jongeren; elk ongeveer een kwart van het totaal aantal inwoners.

2.2.1 0- tot 25-jarigen per gemeente, 1 januari 2022

2.2.2 Jongeren per gemeente, 1 januari 2022

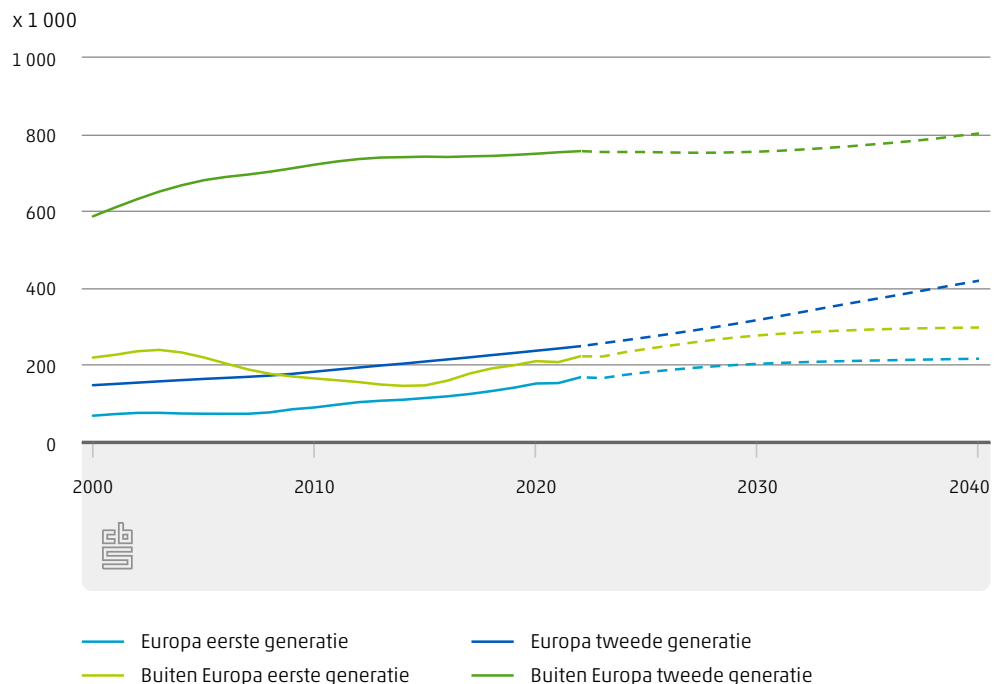
2.3 Achtergrond van jongeren

9 op de 10 jongeren in Nederland geboren

De meeste jongeren, 92 procent, zijn in Nederland geboren of zijn weliswaar zelf in het buitenland geboren, maar hebben twee in Nederland geboren ouders.¹⁾ Van deze groep van 4,5 miljoen jongeren hadden er 1 miljoen minimaal één in het buitenland geboren ouder, waarmee zij tot de tweede generatie werden gerekend. Bijna 400 duizend jongeren zijn in het buitenland geboren én hebben minimaal één ouder die ook in het buitenland geboren is (de eerste generatie). In totaal telde Nederland begin 2022 daarmee bijna 1,4 miljoen jongeren die een achtergrond hebben in een ander land. Van deze jongeren had 7 op de 10 (980 duizend) een achtergrond buiten Europa. Ruim drie kwart van hen was in Nederland geboren. De resterende 420 duizend jongeren hadden een Europese achtergrond, van wie 6 op de 10 in Nederland geboren. Op 1 januari 2022 was van de 178 duizend nuljarigen die in Nederland geboren waren, 17 procent van de Buiten-Europese tweede generatie en 9 procent van de Europese tweede generatie.

Volgens de meest recente bevolkingsprognose blijft het aantal jongeren met een achtergrond buiten Nederland de komende twee decennia toenemen. Naar verwachting groeit het aantal jongeren met een Europese achtergrond van de tweede generatie het meest tussen nu en 2040.

2.3.1 0- tot 25-jarigen met achtergrond buiten Nederland¹⁾, 1 januari

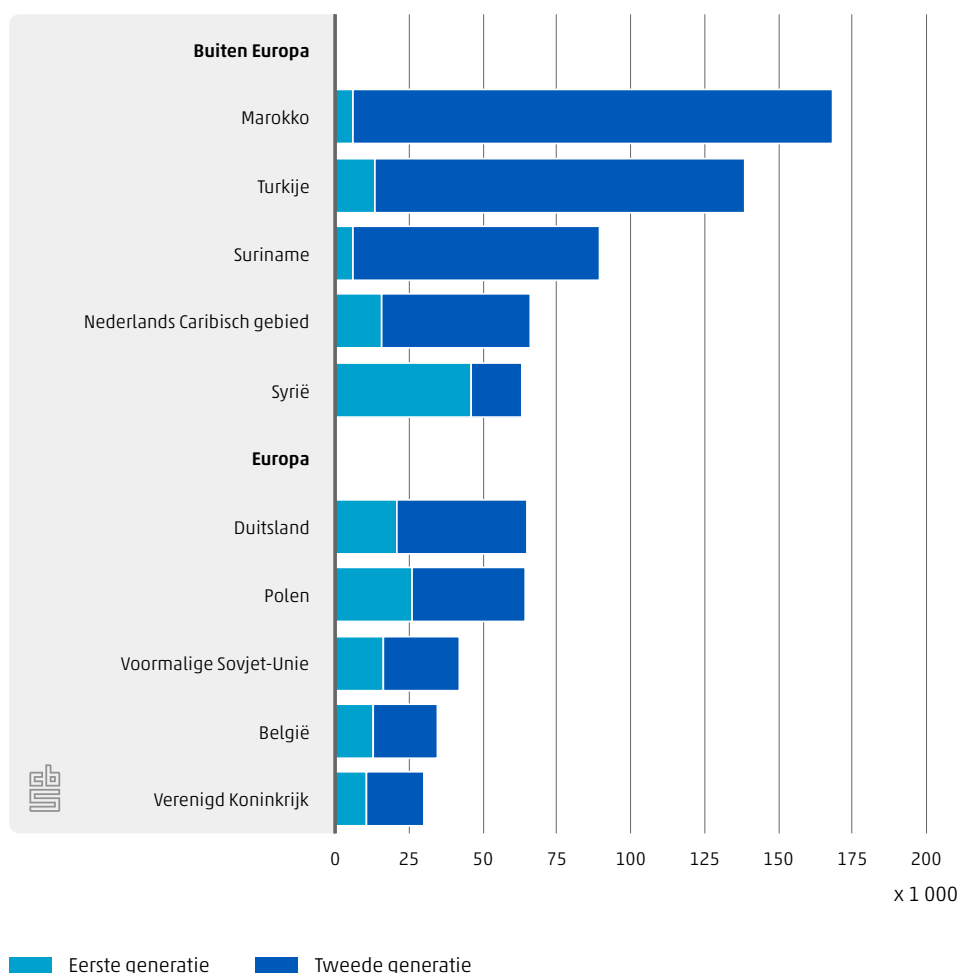
¹⁾ Turkije wordt tot buiten Europa gerekend, alle voormalige Sovjetrepublieken tot Europa

¹⁾ In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van een indeling naar achtergrond die, in het onderscheid tussen in Nederland versus in het buitenland geboren, is gebaseerd op de oude indeling naar generaties. Vanaf 2022 wordt geleidelijk een nieuwe indeling ingevoerd waarbij meer bepalend is waar iemand zelf geboren is, en minder bepalend waar iemands ouders geboren zijn (CBS, 16 februari 2022). Conform de nieuwe indeling wordt in dit hoofdstuk geen gebruik meer gemaakt van de indeling westers/niet-westers.

Jongeren met Marokkaanse achtergrond grootste groep

Begin 2022 was van de jongeren met een achtergrond buiten Europa de grootste groep van Marokkaanse komaf (17 procent). Daarna volgden jongeren met een Turkse (14 procent) of Surinaamse (9 procent) achtergrond. Onder jongeren met een Europese achtergrond kwamen een Duitse (16 procent) en Poolse (15 procent) achtergrond het meest voor.

2.3.2 Meest voorkomende achtergrond buiten Nederland bij 0- tot 25-jarigen, 1 januari 2022

Ongeveer 100 duizend jonge immigranten in 2021

Na een daling van 20 procent in het aantal immigrerende jongeren in 2020 (CBS, 21 juli 2021), nam deze immigratie in 2021 weer toe (CBS, 20 juli 2022). Er kwamen 106 duizend jongeren naar Nederland, een stijging van 24 procent ten opzichte van 2020. Ruim 90 procent van hen was in het buitenland geboren. Uit Europa kwamen veel Poolse en Duitse jongeren (respectievelijk 7,5 en 6,4 duizend), van buiten Europa werden veel Syrische en Turkse jongeren ingeschreven als ingezetene (respectievelijk 6,5 en 4,3 duizend).

In 2022 kwamen als gevolg van de Russische inval in Oekraïne veel Oekraïense vluchtelingen naar Nederland. In de periode 24 februari tot 10 oktober werden 38,7 duizend jongeren, van wie 7 op de 10 minderjarig, met als land van herkomst Oekraïne ingeschreven als ingezetene

bij een Nederlandse gemeente. Daarbij zijn personen die inmiddels weer zijn geëmigreerd ook meegeteld. In de groep tot 19 jaar was het aantal meisjes ongeveer gelijk aan het aantal jongens, maar de groep 19- tot 25 jarigen bestond voor twee derde uit meisjes.

535 000 kinderen tot
18 jaar woont in een eenoudergezin

2.4 Gezins situatie van jongeren

Kwart baby's heeft moeder van 35 jaar of ouder

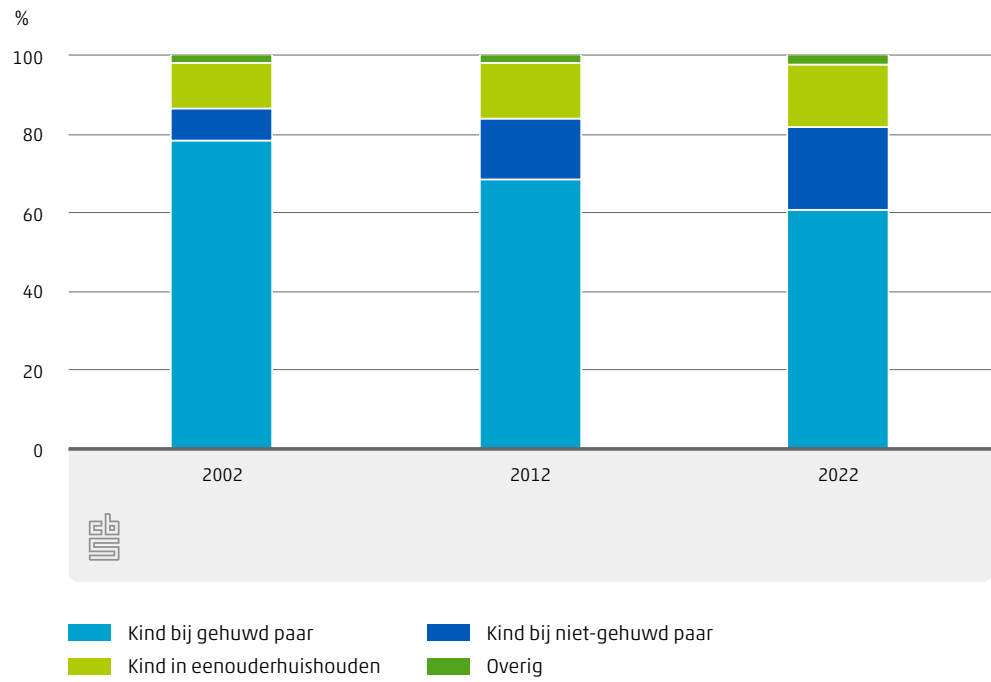
Er worden meer kinderen geboren bij een moeder van 35 jaar of ouder dan twintig jaar geleden. In 2001 betrof het nog 21 procent van de levendgeborenen, in 2021 was dit 27 procent. De gemiddelde leeftijd van de moeder bij de geboorte van het eerste kind is in deze periode met ruim één jaar gestegen van 29,2 naar 30,3 jaar. Tieners en twintigers krijgen steeds minder vaak een kind (CBS, 18 juni 2021). Het aantal bij tienermoeders geboren kinderen nam in 2021 af tot iets meer dan duizend. In 2001 waren dat er 3,5 keer zo veel. De meeste tienermoeders, ruim 80 procent, zijn 18 of 19 jaar.

Bijna 1 op de 6 kinderen in eenoudergezin

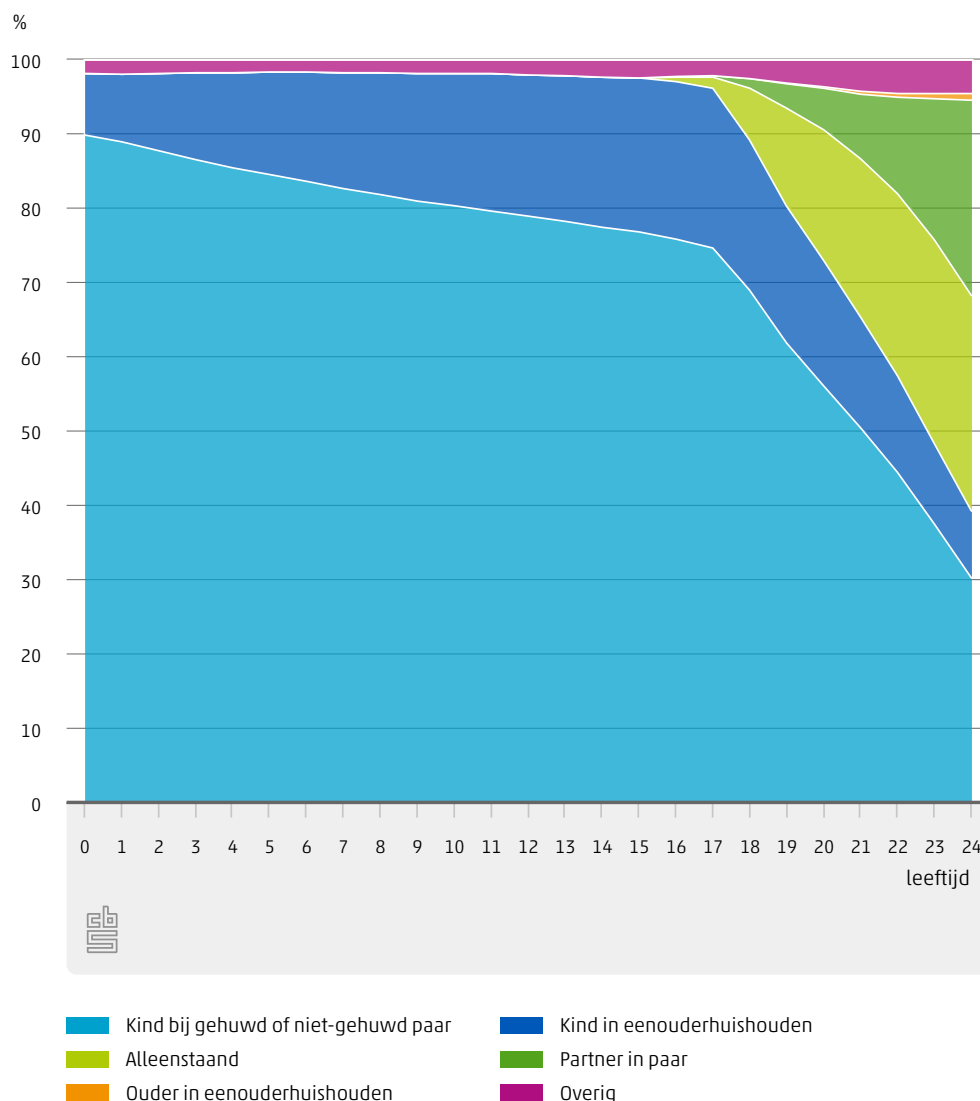
In 2022 woonde 16 procent van de minderjarige kinderen (535 duizend van de 3,3 miljoen) in een eenoudergezin. Ongeveer 1 op de 100 kinderen woont hun hele jeugd in een eenoudergezin. Een derde bracht een deel van hun jeugd in een eenoudergezin door (CBS, 21 december 2020).

Het aandeel kinderen dat in een eenoudergezin woont, is de afgelopen twee decennia steeds toegenomen, net als het aantal kinderen dat bij niet-gehuwde ouders woont.

2.4.1 Huishoudenssituatie van 0- tot 18-jarigen, 1 januari

2.4.2 Jongeren naar positie in het huishouden, 1 januari 2022

In 2002 woonde 7 procent van de nuljarigen in een eenoudergezin, begin 2022 was dat 8 procent; dat zijn bijna 15 duizend baby's. Zo'n 32 procent van de nuljarigen woonde begin 2022 in een gezin met niet-gehuwde ouders en 58 procent met ouders die gehuwd waren of een geregistreerd partnerschap hadden gesloten. Twintig jaar eerder was dat respectievelijk 20 en 72 procent. Van de 24-jarigen woonden ongeveer 4 op de 10 nog thuis, 3 op de 10 was alleenstaand en ruim een kwart woonde samen met een partner.

20 procent minderjarigen heeft ouders die niet samenwonen

Begin 2020 woonden de ouders van 2 op de 10 minderjarige kinderen (ruim 700 duizend kinderen van de 3,3 miljoen) niet samen. Bij nuljarigen was dit bij 1 op de 10 het geval en bij 17-jarigen bij 3 op de 10. In 2020 beëindigden ongeveer 28 duizend al dan niet gehuwde ouders hun samenwoningrelatie, terwijl ze samen minderjarige kinderen hadden. Van alle minderjarige kinderen maakte 1,4 procent in dat jaar mee dat hun ouders uit elkaar gingen. Dat waren 47 duizend kinderen. Van ruim 6 op de 10 van deze kinderen waren de

ouders wel gehuwd, van 4 op de 10 zijn de ouders nooit gehuwd geweest (zie ook CBS, 15 december 2021).

2.5 Begrippen

Persoon met een achtergrond buiten Nederland

Een persoon heeft een achtergrond buiten Nederland als ten minste één van de ouders in het buitenland is geboren. Er wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie).

Een persoon van de eerste generatie heeft als achtergrond het land waar hij of zij is geboren. Een persoon van de tweede generatie heeft als achtergrond het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval is de achtergrond bepaald door het geboorteland van de vader.

In dit hoofdstuk worden personen die in het buitenland zijn geboren, maar twee in Nederland geboren ouders hebben, conform de oude indeling naar achtergrond, samengenomen met degenen met een Nederlandse achtergrond. Vanaf 2022 wordt geleidelijk een nieuwe indeling ingevoerd waarbij meer bepalend is waar iemand zelf geboren is en minder bepalend waar iemands ouders geboren zijn (CBS, 16 februari 2022). De hierboven benoemde groep gaat dan vallen onder de groep 'geboren in het buitenland'.

Persoon met een Europese achtergrond

Een persoon met als achtergrond een van de landen in Europa (exclusief Turkije en exclusief Nederland). Omdat er voor de meest recente prognose nog geen gebruik is gemaakt van de herziene indeling naar werelddeel, vallen alle voormalige Sovjetrepublieken (dus inclusief de republieken die Aziatisch zijn) voor dit hoofdstuk onder Europa.

Persoon met een achtergrond buiten Europa

Een persoon met als achtergrond een van de landen in Afrika, Amerika, Azië (inclusief Turkije, exclusief enkele Aziatische voormalige Sovjetrepublieken) en Oceanië.

Eenouderhuishouden

Particulier huishouden bestaande uit één ouder met één of meer thuiswonende kinderen (en met mogelijk ook overige leden).

2.6 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

Cijfers over het aantal jongeren zijn te vinden op [Jeugdmonitor StatLine](#) of op [StatLine](#). Ook de prognose van het aantal jongeren staat op [StatLine](#).

Cijfers over geboorten zijn te vinden op [StatLine](#).

Regionale cijfers over het aantal jongeren zijn te vinden op [StatLine](#).

Cijfers over het aantal jongeren met een achtergrond buiten Nederland zijn te vinden op StatLine: [waarnemingsgegevens](#) en [prognosegegevens](#).

Cijfers over het aantal mensen dat zich sinds 24 februari vanuit Oekraïne als ingezetene heeft ingeschreven bij een Nederlandse gemeente zijn te vinden in de [maatwerktabel](#).

Cijfers over de gemiddelde leeftijd van de moeder bij de geboorte van het eerste kind zijn te vinden op [StatLine](#). Ook de cijfers over levendgeboren kinderen naar leeftijd van de moeder staan op [StatLine](#).

Cijfers over jongeren in eenoudergezinnen zijn te vinden op [Jeugdmonitor StatLine](#).

Cijfers over de positie die jongeren innemen in hun huishouden zijn te vinden op [Statline](#).

Literatuur

CBS (20 juli, 2022). [Meer asiel- en kennismigranten van buiten de EU in 2021](#). CBS nieuwsbericht.

CBS (16 februari 2022). [CBS introduceert nieuwe indeling bevolking naar herkomst](#). CBS nieuwsbericht.

CBS (16 februari 2022). [Nieuwe indeling bevolking naar herkomst: Vervanging van indeling naar migratieachtergrond en westers/niet-westers](#). Statistische Trends.

CBS (2021, 15 december). [Iets meer kinderen maakten scheiding mee](#). CBS nieuwsbericht.

CBS (2021, 17 november). [Hoogste aantal geboorten in 10 jaar tijd](#). CBS nieuwsbericht.

CBS (2021, 21 juli). [Vooral minder immigranten van buiten de EU in 2020](#). CBS nieuwsbericht

CBS (2021, 18 juni). [Aantal tienermoeders in tien jaar gehalveerd](#). CBS nieuwsbericht.

CBS (2020, 21 december). [Een op drie kinderen brengt deel jeugd door in eenouderhuishouden](#). CBS nieuwsbericht.

CBS (2017, 12 mei). [Een op de honderd moeders heeft meer dan vijf kinderen](#). CBS nieuwsbericht.

Stoeldraijer, L., S. de Regt, C. van Duin, C. Huisman, S. te Riele (2020). [Bevolkingsprognose 2020–2070: bevolking groeit langzamer door corona](#).

Stoeldraijer, L., C. van Duin, S. de Regt, P. van der Reijden, S. te Riele (2021). [Kernprognose 2021–2070: Bevolkingsgroei trekt weer aan](#).

3 Jeugdzorg en Veilig Thuis

Jongeren in jeugdzorg en advies- en meldpunt Veilig Thuis

Auteur: Brigitta Struijkenkamp

In 2021 ontvingen 461 duizend jongeren jeugdzorg, 450 duizend daarvan ontvingen jeugdhulp, 41 duizend hadden een jeugdbeschermingsmaatregel en 8 duizend een jeugdreclasseringsmaatregel. Ten opzichte van 2015 is het aantal jongeren met jeugdreclassering met 29 procent gedaald. Het aantal jongeren met jeugdbescherming is in deze periode met 1,4 procent afgenomen. Bij 14 procent van de kinderen met ondertoezichtstelling kan worden vastgesteld dat de ouders van het kind op 1 januari 2021 op hetzelfde adres woonden. Bij jongeren met voogdij kan dit bij 10 procent worden vastgesteld. Het advies- en meldpunt voor iedereen die vermoedens heeft van kindermishandeling of huiselijk geweld ('Veilig Thuis') heeft in 2021, in tegenstelling tot de twee jaar daarvoor, meer adviezen gegeven dan meldingen ontvangen.

3.1 Jeugdzorg in Nederland

In 2021 kregen 461 duizend jongeren jeugdzorg. Dat is bijna 10 procent van alle jongeren van 0 tot en met 22 jaar in Nederland. 450 duizend jeugdzorgjongeren ontvingen jeugdhulp in 2021.

Bij de decentralisatie van jeugdzorg in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de jeugdzorg in Nederland. Sinds 2015 is het aantal jeugdhulpontvangers gestegen van 363 duizend naar 423 duizend in 2020.¹⁾ Jeugdhulp kan zowel rechtstreeks door de gemeente betaald worden (zorg in natura), als door de ouders zelf worden ingekocht met een persoonsgebonden budget (pgb). De groep jongeren met een pgb is sinds 2015 afgenomen, van 32 duizend in 2015 naar 18 duizend in 2021.

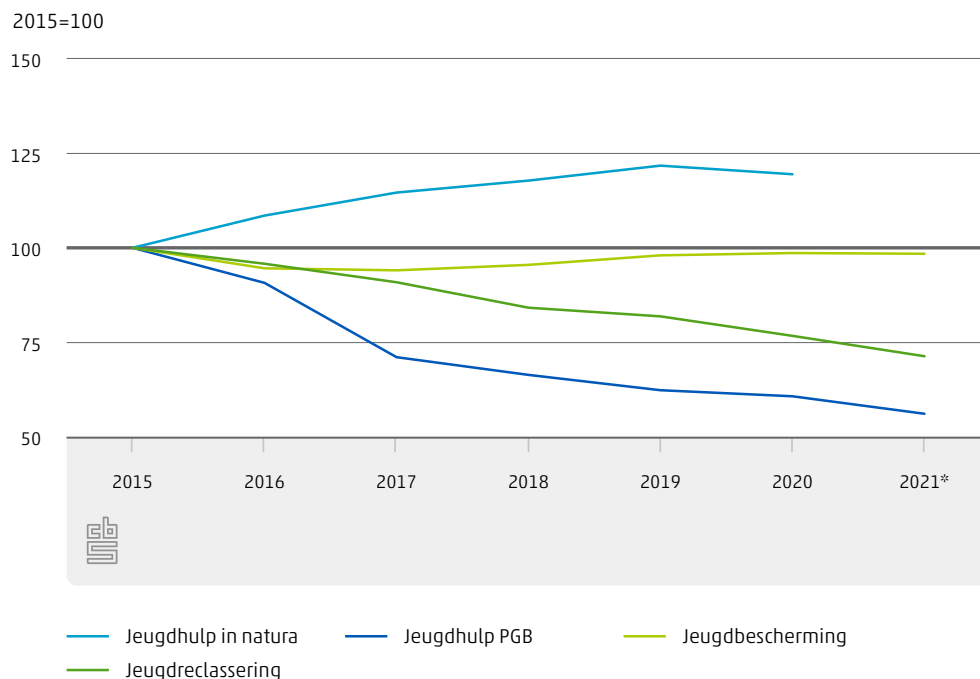
461 000 jongeren met
jeugdzorg in 2021

1) Het CBS heeft vanaf 2021 meer jeugdhulpaanbieders in beeld, waardoor cijfers vanaf 2021 niet meer vergelijkbaar zijn met de cijfers over jeugdhulp van de jaren voor 2021. De cijfers over jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn goed vergelijkbaar over alle jaren.

In 2021 kregen 41 duizend jongeren jeugdbescherming, 1,4 procent minder dan in 2015. In 2021 ontvingen 8 duizend jongeren jeugdreclassering tegenover 11 duizend in 2015, een afname van 29 procent ten opzichte van 2015.

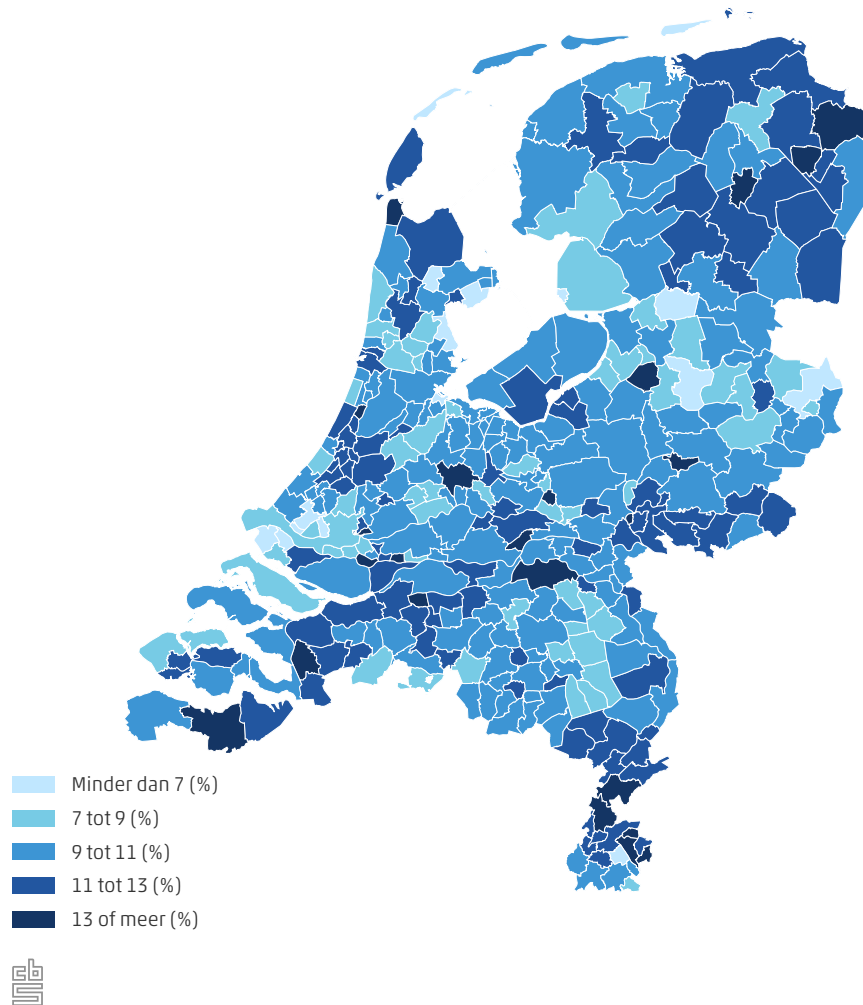
3.1.1 Ontwikkeling van het aantal jongeren met jeugdzorg

Regionale verschillen

Het percentage jongeren van 0 t/m 22 jaar dat in 2021 jeugdzorg kreeg, verschilt per gemeente. De gemeenten Vlieland, Staphorst en Raalte hadden in 2021 het laagste aandeel jongeren met jeugdzorg, met respectievelijk 4,2, 5,4 en 5,9 procent. De gemeenten Tiel, Terneuzen en Heerde hadden in 2021 het grootste aandeel jongeren met jeugdzorg, met respectievelijk 18,8, 16,5 en 15,5 procent. In de gemeenten Amsterdam en Den Haag ligt het aandeel rond het landelijke gemiddelde met respectievelijk 10,5 en 10,9 procent. In Rotterdam is het aandeel met 7,8 procent lager en in Utrecht met 13,3 procent hoger. Over het algemeen krijgen jongeren in het noordoosten van Nederland en in Midden-Limburg relatief het vaakst jeugdhulp.

3.1.2 Jongeren met jeugdzorg tot 23 jaar, 2021*

3.2 Jeugdbescherming en jeugdreclassering

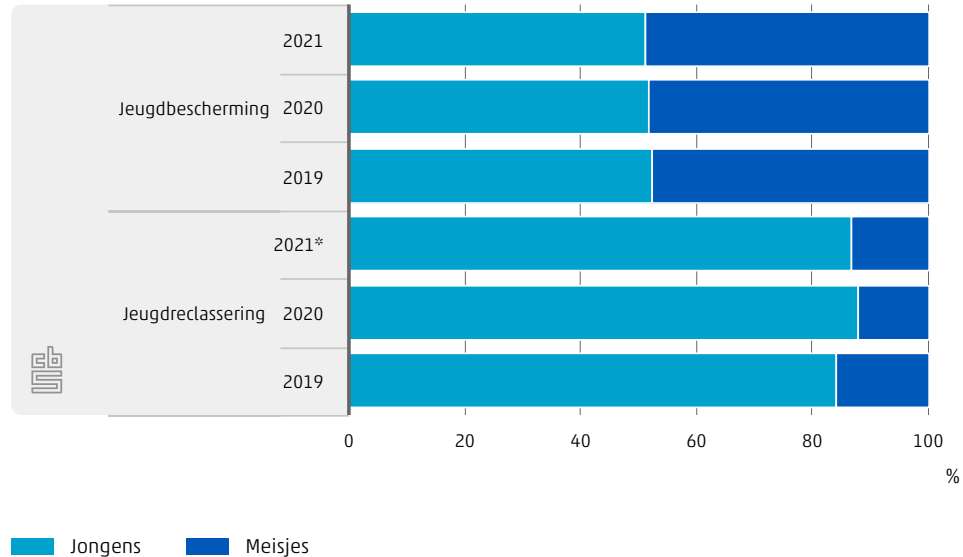
Jongens vaker jeugdreclassering dan meisjes

In 2021 stroomden 7 910 jongeren nieuw²⁾ in de jeugdbescherming, dit is 16,2 procent minder ten opzichte van 2019. De groep nieuwe instromers in de jeugdbescherming bestaat uit meer jongens dan meisjes, maar sinds 2019 verschuift de verhouding tussen jongens en meisjes. In 2019 stroomden nog 52,4 procent jongens in in de jeugdbescherming, in 2021 was dit 51,2 procent.

2) Onder nieuwe instromers verstaan we jongeren die in de vier jaar voor het verslagjaar niet eerder zijn ingestroomd.

Ook bij de jeugdreclassering neemt het aantal nieuw instromende jongeren af sinds 2019. In 2019 ging het nog om 3 480 jongeren, in 2021 waren dit er 2 810. In 2021 kregen, net als in 2020 en 2019, in ieder type jeugdreclassering, meer jongens dan meisjes een jeugdreclasseringstraject; 87 procent jongens en 13 procent meisjes in 2021.

3.2.1 Jongeren die nieuw instroomden¹⁾ in de jeugdbescherming/-reclassering

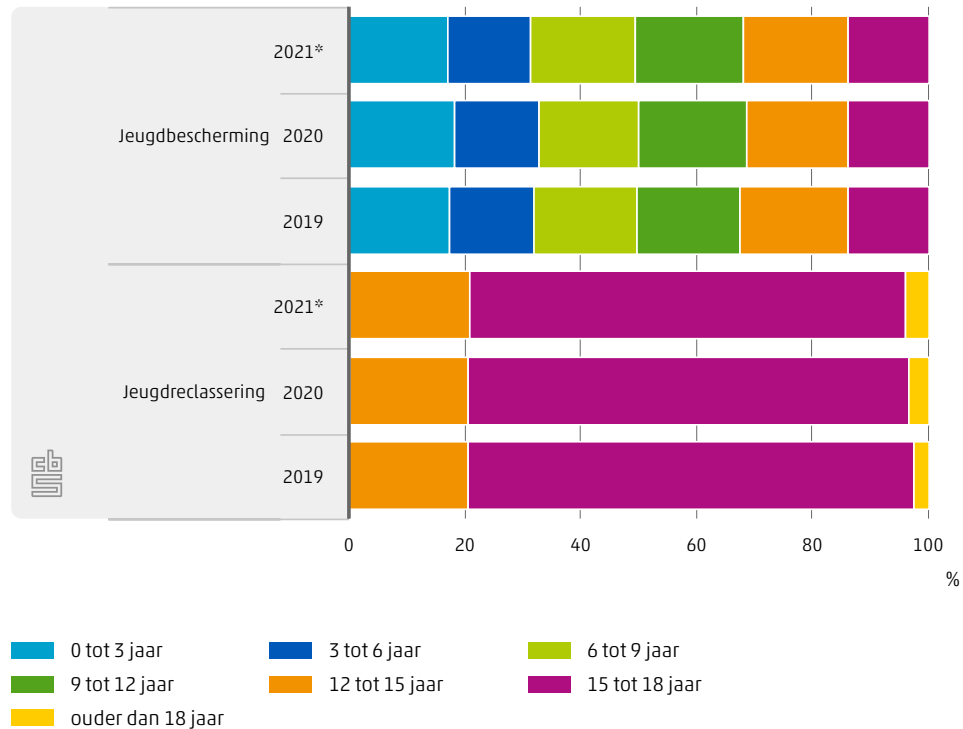
¹⁾ Onder nieuwe instromers verstaan we jongeren die in de vier jaar voor het verslagjaar niet eerder zijn ingestroomd.

Sterkste daling nieuwe instroom jeugdbescherming bij baby's en peuters

Onder de in 2021 nieuw ingestroomde jongeren in de jeugdbescherming is de leeftijdsgroep 0- tot 3-jarigen het meest afgenomen ten opzichte van 2020. Deze groep telde in 2021 1 365 baby's en peuters, in 2020 waren dit er nog 1 575. De meerderheid van de nieuwe instroom in 2021 in de jeugdbescherming bestond uit 6- tot 15-jarigen.

Onder nieuwe instromende jongeren in de jeugdreclassering waren de 15- tot en met 17-jarigen het ruimst vertegenwoordigd. In 2021 waren dit 2 115 jongeren, 75 procent van alle nieuwe instromers binnen de jeugdreclassering. Bij de leeftijdscategorie 12 tot en met 14 jaar en bij de jongeren vanaf 18 jaar was het aantal nieuwe instromers respectievelijk 585 en 100 jongeren. De jongeren in de laatste groep zijn vóór hun 18^e al ingestroomd, toen ze nog minderjarig waren. Na verloop van tijd zijn zij 18 jaar geworden en vielen zij onder het volwassenrecht. De aandelen per leeftijdsklasse veranderen niet veel van jaar tot jaar.

3.2.2 Jongeren die nieuw instroomden ¹⁾ in de jeugdbescherming/-reclassering

¹⁾ Onder nieuwe instromers verstaan we jongeren die in de vier jaar voor het verslagjaar niet eerder zijn ingestroomd.

3.3 Ondertoezichtstelling en voogdij

Ouders van jongeren met OTS of voogdij wonen vaker niet bij elkaar dan wel

Vaak gaat een jeugdbeschermingsmaatregel samen met een (verplichte of vrijwillige) uithuisplaatsing. Om een beeld te krijgen van de huishoudensamenstelling van het gezin van deze jongeren, is gekeken of beide juridische ouders van de jongere bij elkaar in hetzelfde huishouden wonen. Omdat niet van elke jongere met jeugdbescherming beide ouders bekend zijn in de Basisregistratie Personen (BRP), of niet van beide ouders een adres bekend is, kan dit niet voor elke jongere bepaald worden.

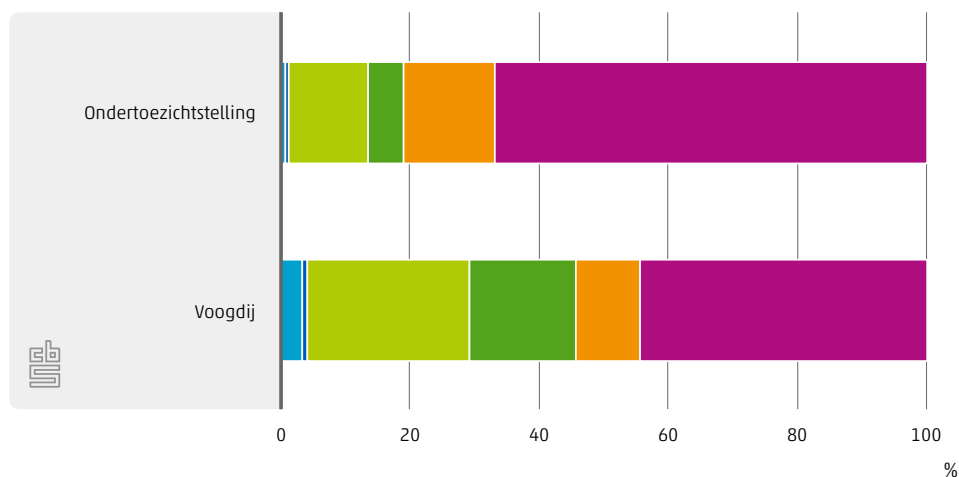
In 2021 waren bijna 31 duizend jongeren onder toezicht gesteld, en bij 11,4 duizend jongeren was er een voogdijmaatregel van kracht. Van bijna 81 procent van deze jongeren met OTS en ruim 54 procent van de jongeren met voogdij zijn beide ouders én hun adressen bekend. Van deze groep jongeren, is in kaart gebracht of beide ouders op 1 januari 2021 op hetzelfde adres woonden. Bij jongeren met OTS was dit in 17,6 procent het geval en bij jongeren met voogdij in 18,3 procent.

Bij 25,3 procent van de jongeren met voogdij is de vader niet bekend in de BRP, bij jongeren met OTS is dit bij 12,1 procent. Dit kan bijvoorbeeld als de vader het kind niet heeft erkend bij de geboorte. Uitgaande van alle jongeren met OTS of voogdij, kan bij 14 procent van de

kinderen met OTS worden vastgesteld dat de ouders op 1 januari 2021 op hetzelfde adres woonden. Bij jongeren met voogdij kan dit bij 10 procent worden vastgesteld.

Van 1996 tot en met 2015 heeft het CBS bijgehouden welk percentage kinderen in Nederland met beide juridische ouders samen woonde. Dit nam af van 86 procent in 1996 naar 80 procent in 2015.

3.3.1 Jongeren met OTS/voogdij in 2021* naar samenwoonrelatie ouders, 1 januari 2021

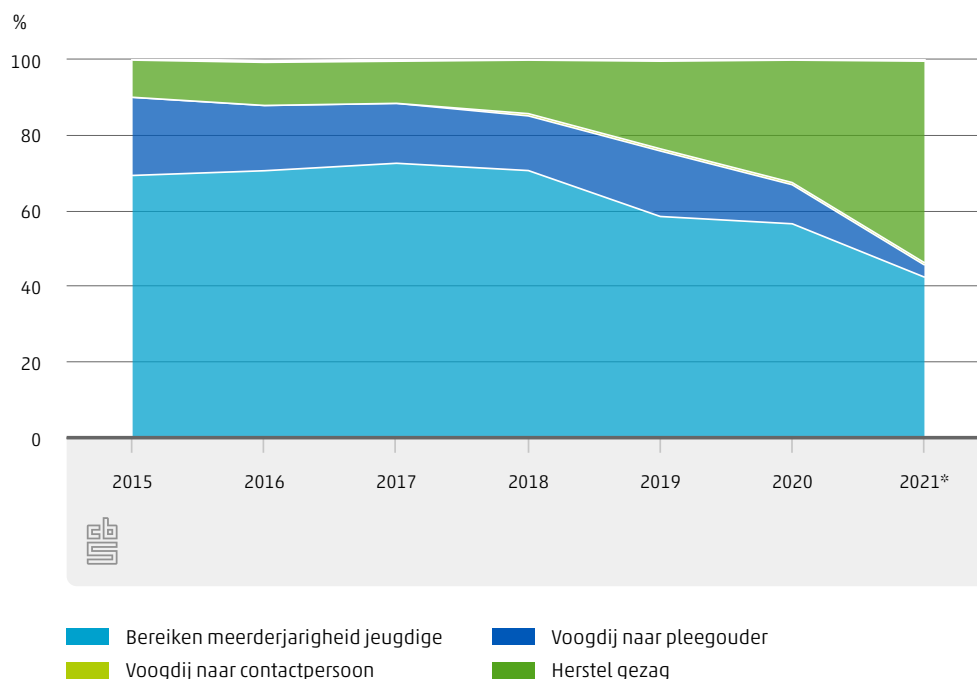

- Beide ouders onbekend
- Moeder onbekend
- Vader onbekend
- Beide ouders bekend, maar niet van beide ouders adres bekend
- Ouders wonen in hetzelfde huishouden
- Ouders wonen niet in hetzelfde huishouden

Voogdijtrajecten vaakst beëindigd met reden 'Herstel gezag'

Het aantal beëindigde voogdijtrajecten binnen de jeugdbescherming nam tussen 2015 en 2019 geleidelijk toe van 1 525 naar 1 790 trajecten. Vanaf 2019 is dit afgenomen naar 1 700 in 2021. Er is een verschuiving in de redenen waarom een voogdijtraject is beëindigd. Het aandeel trajecten dat wordt afgesloten omdat het gezag van de ouders wordt hersteld is in 2021 toegenomen ten opzichte van 2020, van 32 naar 53 procent. Het aandeel trajecten dat wordt afgesloten omdat de jongere meerderjarig wordt, is in dezelfde periode afgenomen. Ook het aandeel trajecten waarbij de voogdij naar een pleegouder gaat, is afgenomen van 10 procent in 2020 naar 3 procent in 2021.

3.3.2 Beëindigde voogdijtrajecten naar reden beëindiging

29% minder jongeren in de jeugdreclassering in 2021 t.o.v. 2015

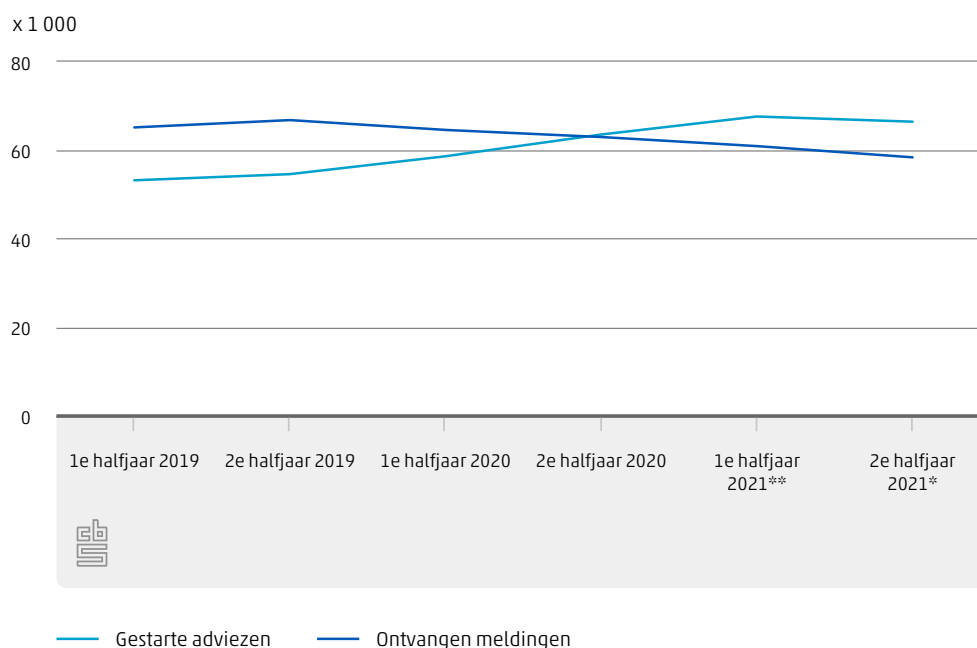

3.4 Vergroting bereik Veilig Thuis

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor iedereen die vermoedens heeft van kindermishandeling of huiselijk geweld. Veilig Thuis geeft de beller aanwijzingen, raadgevingen en tips om zelf verder te handelen in situaties van (vermoedelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Is dit niet mogelijk, of is de situatie te complex of ernstig, dan kan de beller een melding doen en komt Veilig Thuis in actie.

In 2021 ontvingen de Veilig Thuis organisaties 119 duizend meldingen over (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld, in 2020 waren dit er nog 127 duizend. Daarnaast gaf Veilig Thuis 134 duizend keer advies aan slachtoffers, omstanders of professionals. Dat waren er bijna 12 duizend meer dan in 2020. Het aantal meldingen neemt sinds het tweede halfjaar 2019 af. Het aantal adviezen nam tot en met het eerste halfjaar 2021 toe, maar is in het tweede halfjaar van 2021 afgenomen. De afname van het aantal meldingen sinds het tweede halfjaar van 2019 wordt deels veroorzaakt door een afname van het aantal meldingen vanuit de politie. De toename van het aantal adviesvragen komt vooral op het conto van burgers die Veilig Thuis om advies vragen: in het eerste halfjaar 2019 vroegen burgers ruim 18 duizend keer advies aan Veilig Thuis, in het tweede halfjaar 2021 ging het om ruim 29 duizend adviesvragen.

3.4.1 Gestarte adviezen en ontvangen meldingen bij Veilig Thuis

3.5 Begrippen

Jeugdhulp

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Jeugdhulp PGB

Persoonsgebonden budget (pgb) voor jeugdhulp is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf hulp en zorg vallend onder de Jeugdwet in kan kopen. Het pgb wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB), maar is afkomstig van de gemeente.

Jeugdhulp in natura

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. Pcb-gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Jeugdbescherming

Een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Het doel van de kindbeschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

OTS

Ondertoezichtstelling is een gezagbeperkende maatregel. Als de ontwikkeling van een kind ernstig bedreigd wordt en de zorg die in verband met het wegnemen van de bedreiging noodzakelijk is voor de minderjarige of voor zijn ouders, of de ouder die het gezag uitoefenen, door dezen niet of onvoldoende wordt geaccepteerd, dan kan de rechter op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of het Openbaar Ministerie een ondertoezichtstelling uitspreken.

Voogdij

Bij voogdij is het gezag van ouders beëindigd en overgedragen aan een instelling of pleegouder als voogd. De maatregel wordt opgelegd als een kind zodanig opgroeit dat het in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd en de ouder niet in staat is de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen, binnen een voor het kind aanvaardbare termijn, of als de ouder het gezag misbruikt. De rechter bepaalt dan dat een ander voor bepaalde of onbepaalde tijd het gezag over het kind krijgt. De voogdij zal meestal uitgevoerd worden door een gecertificeerde instelling. Het kind wordt opgevoed in een pleeggezin of tehuis.

Jeugdreclassering

Een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien gewenst kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat.

Advies kindermishandeling

Een op de behoefte van de adviesvrager afgestemde set van aanwijzingen, raadgevingen en tips die Veilig Thuis met de adviesvrager deelt, met als doel de adviesvrager in staat te stellen zelf verder te kunnen handelen in situaties van huiselijk geweld en/of kindermishandeling of bij een vermoeden daarvan. De adviesvrager blijft zelf verantwoordelijk voor eventuele verdere stappen, Veilig Thuis onderneemt geen verdere actie richting de directbetrokkenen bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Melding kindermishandeling

Het kenbaar maken aan Veilig Thuis van een situatie of vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling met vermelding van de persoonsgegevens van de betrokkene(n). Het verschil met een advies is dat bij een melding de verantwoordelijkheid voor het zicht op de veiligheid van de directbetrokkenen is overgedragen van de melder aan Veilig Thuis.

3.6 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

In de onderzoeksbeschrijvingen [Beleidsinformatie Jeugd](#) en [Huiselijk geweld en kindermishandeling](#) staat beschreven hoe de cijfers worden samengesteld.

Cijfers over [jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering](#) en over [kindermishandeling](#) zijn te vinden in Jeugdmonitor StatLine.

De ontwikkeling van de jeugdhulp is nader beschreven in de [Rapportage Jeugdhulp 2021](#).

De ontwikkeling van de jeugdbescherming en jeugdreclassering is nader beschreven in de [Rapportage Jeugdbescherming en jeugdreclassering 2021](#).

4 Opgroeien in ongelijke omstandigheden

Minderjarige bijstandskinderen en miljonairskinderen

Auteur: Kai Gidding

Eind 2021 leefden er 201 duizend minderjarige bijstandskinderen in Nederland. Bijstandskinderen groeien op in huishoudens die het financieel vaak niet eenvoudig hebben. Dat staat in schril contrast met de 127 duizend minderjarige miljonairskinderen, die met riante middelen groot kunnen worden. Miljonairskinderen wonen vrijwel altijd in een gezin met twee ouders, bijstandskinderen wonen vaak alleen met hun moeder. Dit en andere demografische, geografische en sociaaleconomische verschillen tussen beide groepen kinderen komen in dit hoofdstuk aan bod.

4.1 Hoeveel kinderen zijn het en waar wonen ze?

Om welke kinderen gaat het?

In de Jeugdmonitor worden minderjarige kinderen als bijstandskinderen gezien wanneer minimaal één ouder van het kind in het huishouden op 31 december een bijstandsuitkering heeft. Hierbij worden alle bijstands-gerelateerde uitkeringen meegenomen, dus algemene bijstand, [Bbz](#), [IOAZ](#), [IOAW](#) en [WWIK](#). Cijfers zijn steeds beschikbaar per datum 31 december tot en met het jaar 2021.

Minderjarige kinderen worden als miljonairskinderen beschouwd wanneer het [vermogen](#) van hun huishouden per 1 januari minstens 1 miljoen euro bedraagt, in prijzen van 2019. Cijfers zijn steeds beschikbaar per datum 1 januari tot en met het jaar 2020. Voor vergelijkbaarheid met de bijstandskinderen wordt steeds de datum 31 december van het voorgaande jaar gehanteerd in plaats van 1 januari.

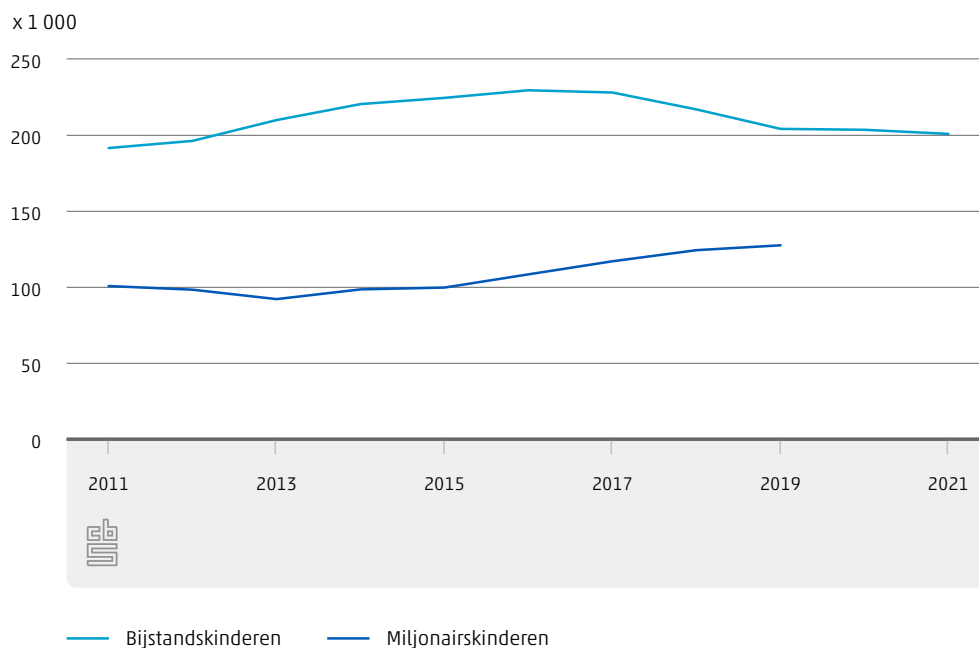
201 000 minderjarige
bijstandskinderen in Nederland eind 2021

Meer bijstandskinderen dan miljonairskinderen in Nederland

Eind 2021 telde Nederland 201 duizend bijstandskinderen. Dat waren er 2 680 minder dan eind 2020. Het aantal bijstandskinderen is daarmee voor het vijfde jaar op rij gedaald. Er zijn meer bijstandskinderen dan miljonairskinderen in Nederland. Eind 2019 waren er 127 duizend miljonairskinderen. Op dat moment waren er 204 duizend bijstandskinderen. In het verleden waren er ongeveer twee keer zo veel bijstandskinderen als miljonairskinderen, maar na de economische crisis van 2013 is het verschil kleiner geworden door de toegenomen welvaart van huishoudens. Samen vormen beide groepen zo'n 10 procent van de minderjarige Nederlandse jeugd.

4.1.1 Minderjarige bijstands- en miljonairskinderen, 31 december

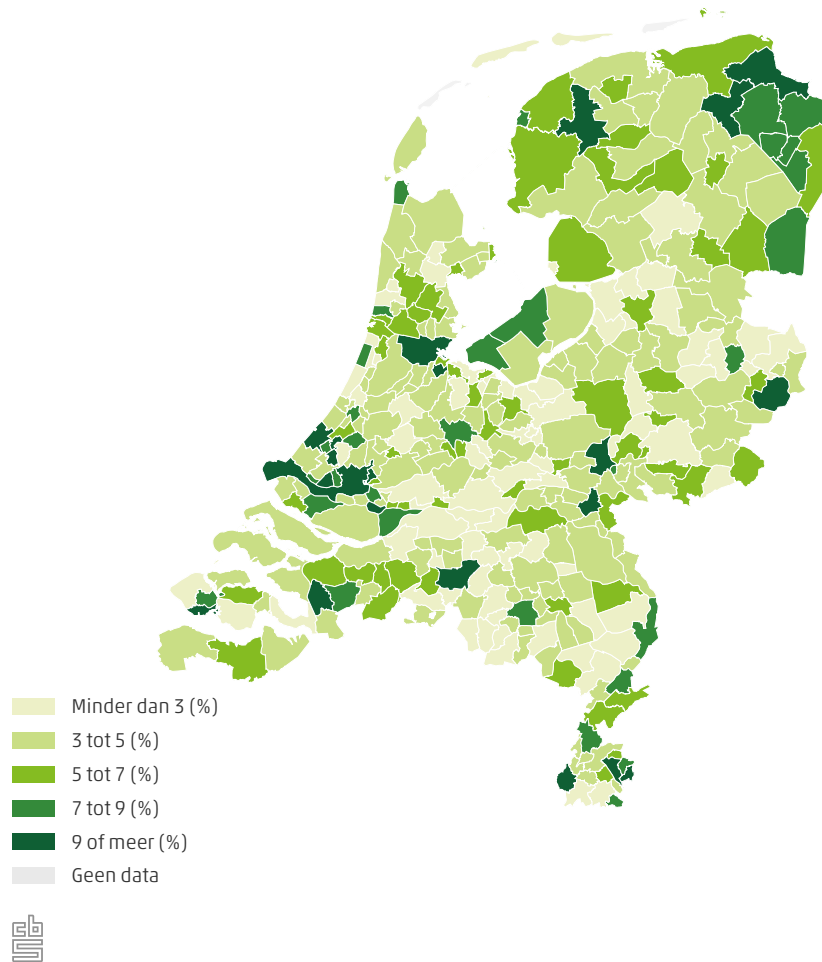
2 680 bijstandskinderen
minder in 2021 dan in 2020

Grote groep bijstandskinderen in Rotterdam, Amsterdam en Heerlen

In Rotterdam woonden eind 2021 relatief veel minderjarige bijstandskinderen, ruim 14 procent van alle minderjarige Rotterdamse kinderen. Ook in Amsterdam en Heerlen (beide 13 procent) woonden veel bijstandskinderen. Landelijk was het aandeel minderjarige bijstandskinderen 6 procent. In 82 gemeenten was het aandeel bijstandskinderen minstens zo hoog als het landelijke aandeel, in 263 gemeenten was het aandeel juist kleiner. In gemeenten als Rozendaal, Hattem en Urk was het aandeel bijstandskinderen minder dan 2 procent.

4.1.2 Minderjarige bijstandskinderen, 31 december 2021¹⁾

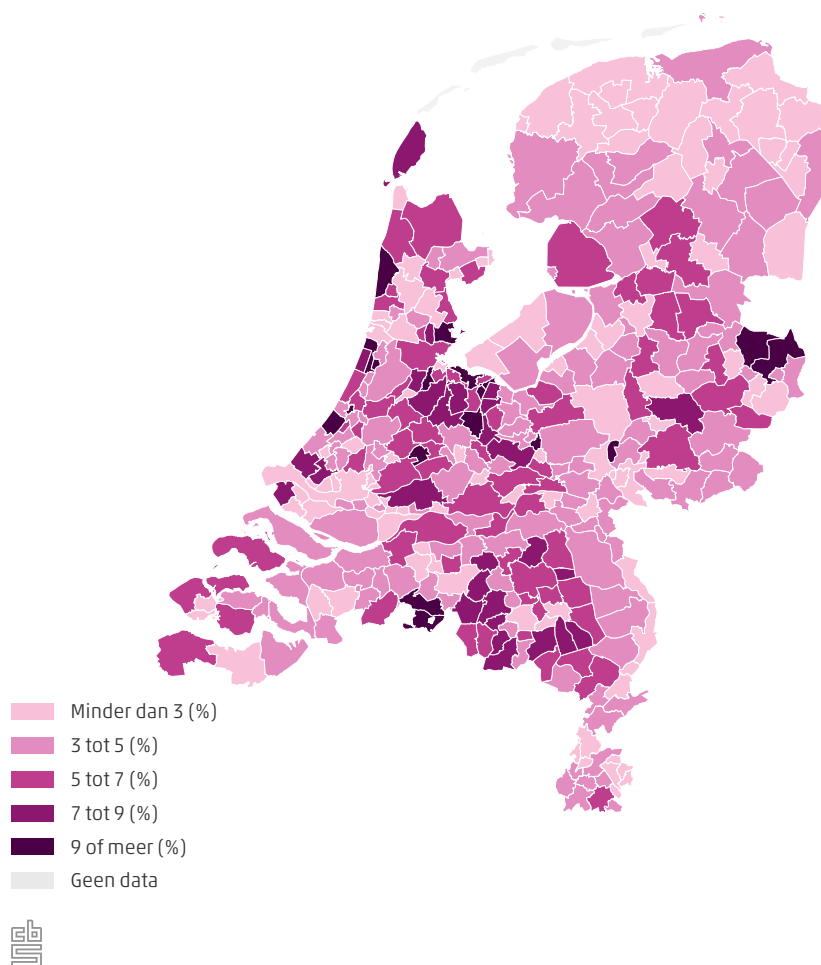

¹⁾ Nederland: 6,2%

Bloemendaal, Laren en Blaricum tellen relatief veel miljonairskinderen

Eind 2019 was het aandeel miljonairskinderen landelijk 4 procent. Er waren relatief veel miljonairskinderen in Bloemendaal, 30 procent van de minderjarige kinderen. Ook in Laren (24 procent), Blaricum (21 procent) en Wassenaar (18 procent) woonden veel miljonairskinderen. In Zuid-Limburgse gemeenten als Brunssum, Kerkrade, Landgraaf en Heerlen, maar ook in bijvoorbeeld Assen, waren er nauwelijks miljonairskinderen, minder dan 1 procent.

4.1.3 Minderjarige miljonairskinderen, 31 december 2019¹⁾

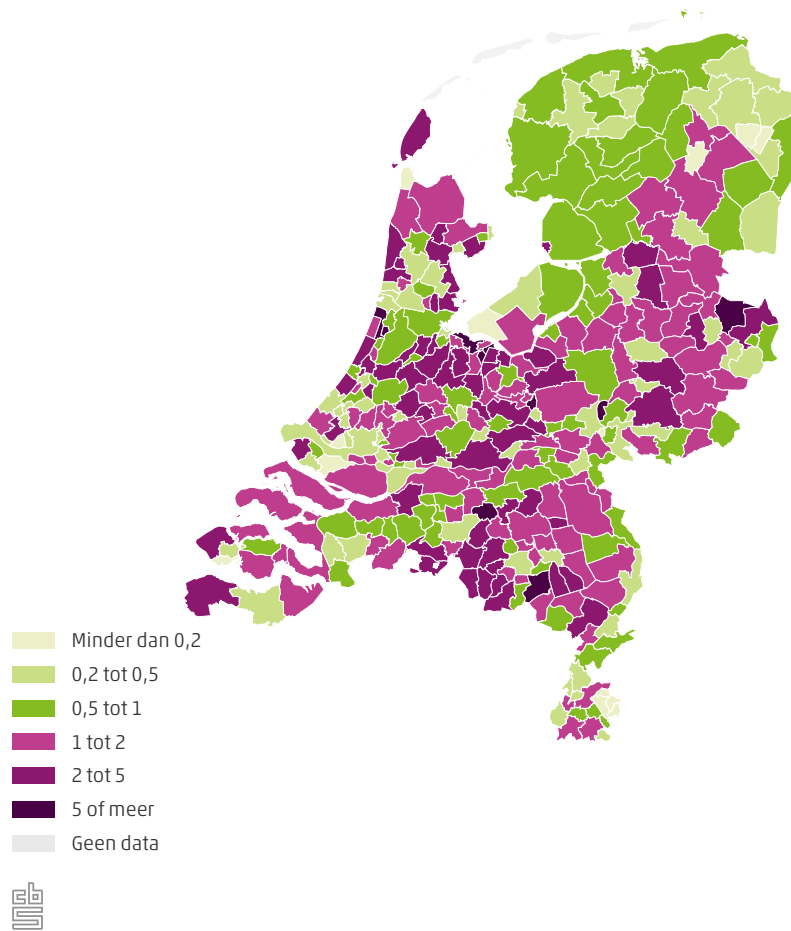

¹⁾ Nederland: 3,9%

Meer miljonairs- dan bijstandskinderen in de meeste gemeenten

In Nederland waren er eind 2019 minder miljonairskinderen dan bijstandskinderen. De verhouding tussen beide groepen was landelijk 0,6, wat betekent dat er per 100 bijstandskinderen 60 miljonairskinderen waren. In meer dan de helft van de gemeenten woonden echter meer miljonairskinderen dan bijstandskinderen en was de verhouding dus meer dan 1. In Bloemendaal was de verhouding het grootst, 19,4. Dat betekent dat er bijna 20 keer meer miljonairskinderen dan bijstandskinderen woonden. In verschillende gemeenten, waaronder Vlaardingen en Pekela, was de verhouding 0,1. Daar woonden 10 keer meer bijstandskinderen dan miljonairskinderen.

4.1.4 Verhouding minderjarige miljonairs- en bijstandskinderen, 31 december 2019¹⁾

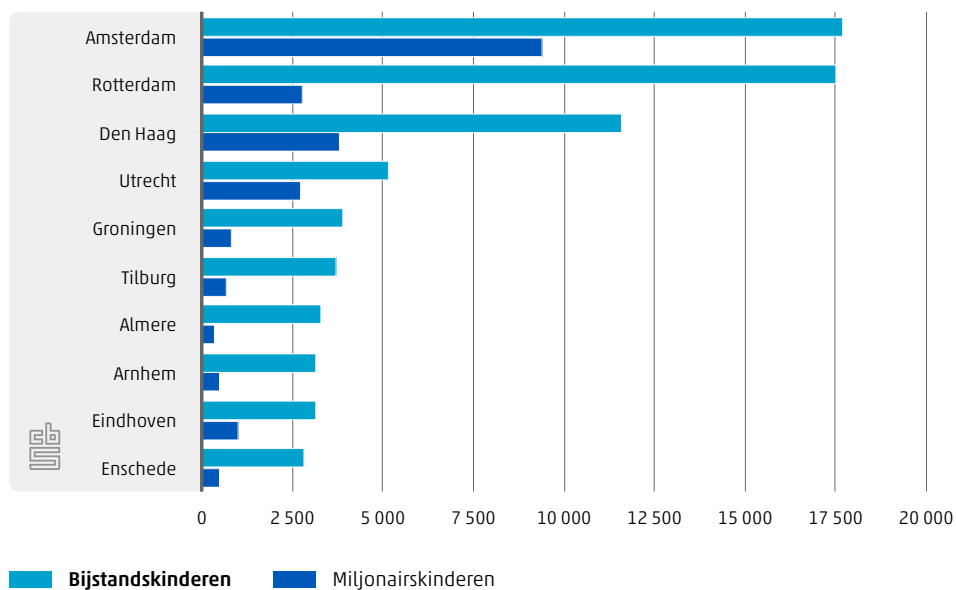

¹⁾ Nederland: 0,6

Veel bijstandskinderen in de G4 en grote gemeenten buiten de Randstad

Het absolute aantal bijstandskinderen was eind 2019 het hoogst in de vier grootste steden van Nederland. In zowel Amsterdam als Rotterdam waren dit meer dan 17 duizend kinderen. Ook buiten de Randstad woonden veel bijstandskinderen in de grotere steden, zoals Groningen en Tilburg. In de tien gemeenten met de meeste bijstandskinderen woonden samen ruim 35 procent van alle bijstandskinderen in Nederland.

4.1.5 Top 10 gemeenten met meeste minderjarige bijstandskinderen¹⁾, 31 december 2019

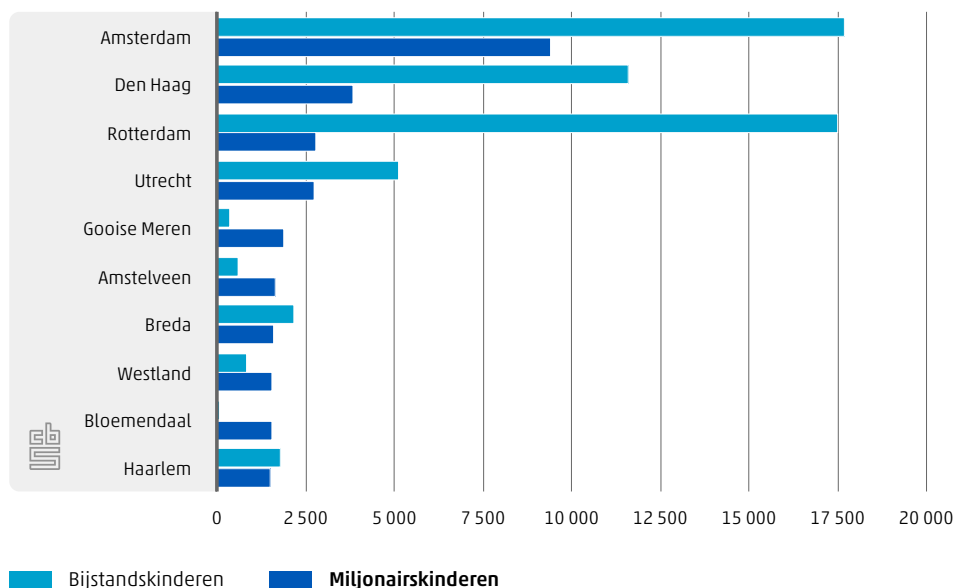

¹⁾ 35,4% van alle minderjarige bijstandskinderen

In de G4 en de Randstad veel miljonairskinderen

In de vier grote steden woonden eind 2019 ook veel miljonairskinderen met Amsterdam als duidelijke koploper met ruim 9 duizend kinderen. De overige 6 gemeenten uit de top 10 verschillen echter van de top 10 met de meeste bijstandskinderen. Zo woonden er veel miljonairskinderen in andere gemeenten in de Randstad, zoals Gooise Meren, Amstelveen, Bloemendaal en Haarlem. In de tien gemeenten met de meeste miljonairskinderen woonden samen ruim 22 procent van alle miljonairskinderen in Nederland.

4.1.6 Top 10 gemeenten met meeste minderjarige miljonairskinderen¹⁾, 31 december 2019

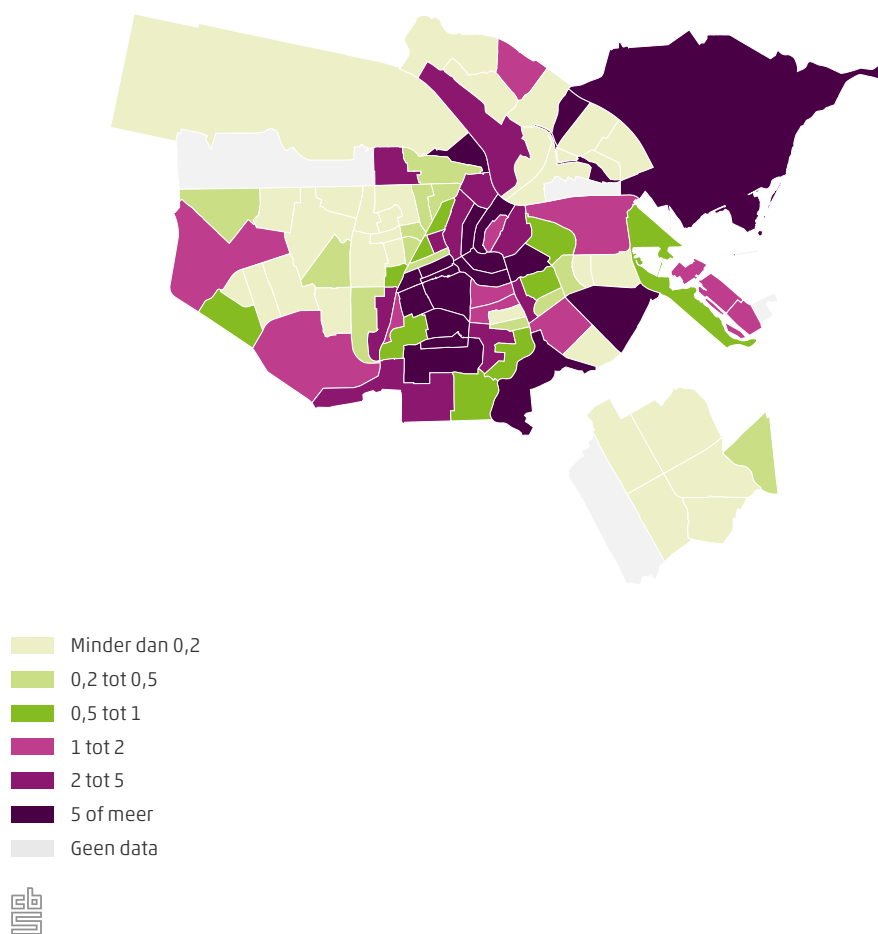

¹⁾ 22,5% van alle minderjarige miljonairskinderen

Amsterdamse miljonairskinderen in Centrum en Zuid, bijstandskinderen in Zuidoost en Nieuw-West

Amsterdam is de gemeente met de meeste inwoners en minderjarige kinderen. Eind 2019 woonden hier in absolute zin ook de meeste miljonairskinderen én bijstandskinderen. De verhouding tussen beide groepen was 0,5; er woonden twee keer zo veel bijstandskinderen als miljonairskinderen. Binnen Amsterdam woonden miljonairskinderen voornamelijk in de stadsdelen Centrum en Zuid. Aan de grachtengordel en in wijken als het Museumkwartier en de Apollobuurt woonden minstens vijf keer meer miljonairskinderen dan bijstandskinderen.

4.1.7 Verhouding minderjarige miljonairs- en bijstandskinderen, Amsterdam 31 december 2019¹⁾

¹⁾ Amsterdam: 0,5

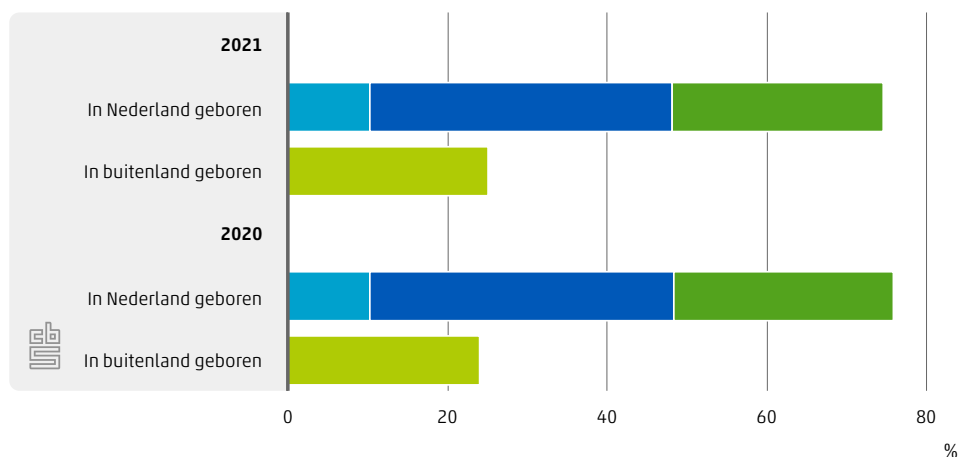
Bijstandskinderen woonden voornamelijk in de stadsdelen Zuidoost en Nieuw-West. In de Bijlmermeer, Slotermeer en Osdorp bijvoorbeeld woonden minstens vijf keer zoveel bijstandskinderen als miljonairkinderen.

4.2 Waar zijn ze geboren?

Bijstandskinderen zijn vaak geboren in Nederland

75 procent van de minderjarige bijstandskinderen is geboren in Nederland, 25 procent is geboren in het buitenland en daarmee migrant. Deze verhouding is in 2021 nauwelijks veranderd.

4.2.1 Geboorteland minderjarige bijstandskinderen, 31 december

- Kind van migrant - 1 ouder in buitenland geboren
- Kind van migrant - 2 ouders in buitenland geboren
- Migrant
- Nederlandse herkomst

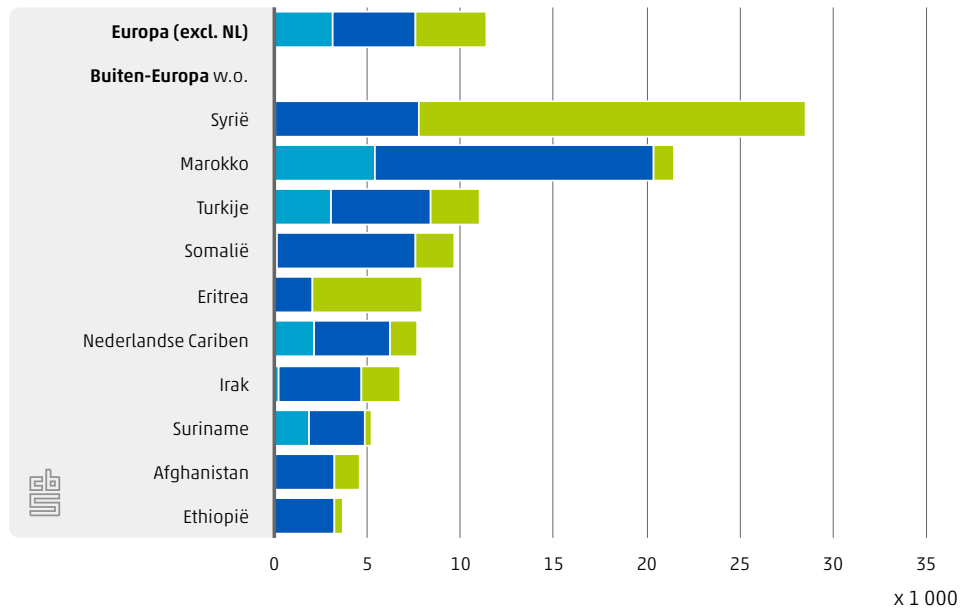
Bijstandskinderen zijn vaak van buitenlandse herkomst

Hoewel veel bijstandskinderen in Nederland geboren zijn, zijn ze vaak van buitenlandse herkomst, omdat minstens één van hun ouders in het buitenland geboren is. Ongeveer 38 procent van de bijstandskinderen is in Nederland geboren, maar heeft twee in het buitenland geboren ouders en zo'n 10 procent heeft één in het buitenland geboren ouder.

Veel bijstandskinderen uit Syrië en Marokko

Binnen de groep bijstandskinderen met een buitenlandse herkomst vormden kinderen met een Syrische herkomst eind 2021 met ruim 28 duizend kinderen de grootste subgroep, gevolgd door Marokkaanse kinderen (ruim 21 duizend). Eind 2021 zijn er meer bijstandskinderen uit vluchtelingenlanden, zoals Syrië en Eritrea, dan uit de klassieke migratielanden Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Cariben en Indonesië. Ook is het merendeel van de Syrische en Eritrese bijstandskinderen in hun land van herkomst geboren, in tegenstelling tot bijstandskinderen uit andere landen.

4.2.2 Herkomst bijstandskinderen, 31 december 2021

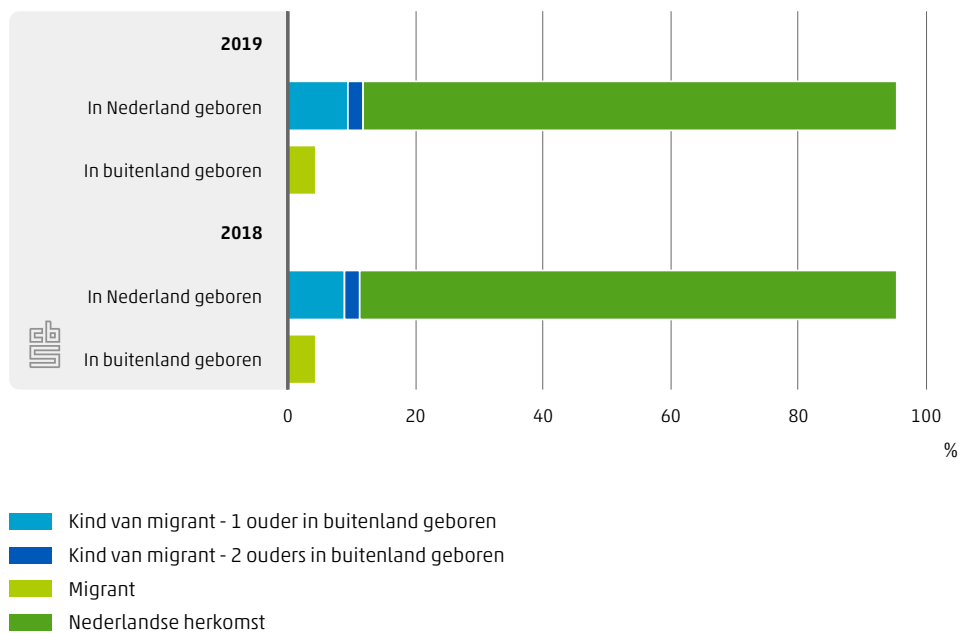

- Kind van migrant - 1 ouder in buitenland geboren
- Kind van migrant - 2 ouders in buitenland geboren
- Migrant

Miljonairskinderen zijn vooral van Nederlandse herkomst

Van de minderjarige miljonairskinderen is 96 procent in Nederland geboren en is 84 procent van Nederlandse herkomst. Slechts 4 procent is in het buitenland geboren. Deze verdeling geldt voor zowel 31 december 2018 als eind 2019.

4.2.3 Geboorteland minderjarige miljonairskinderen, 31 december

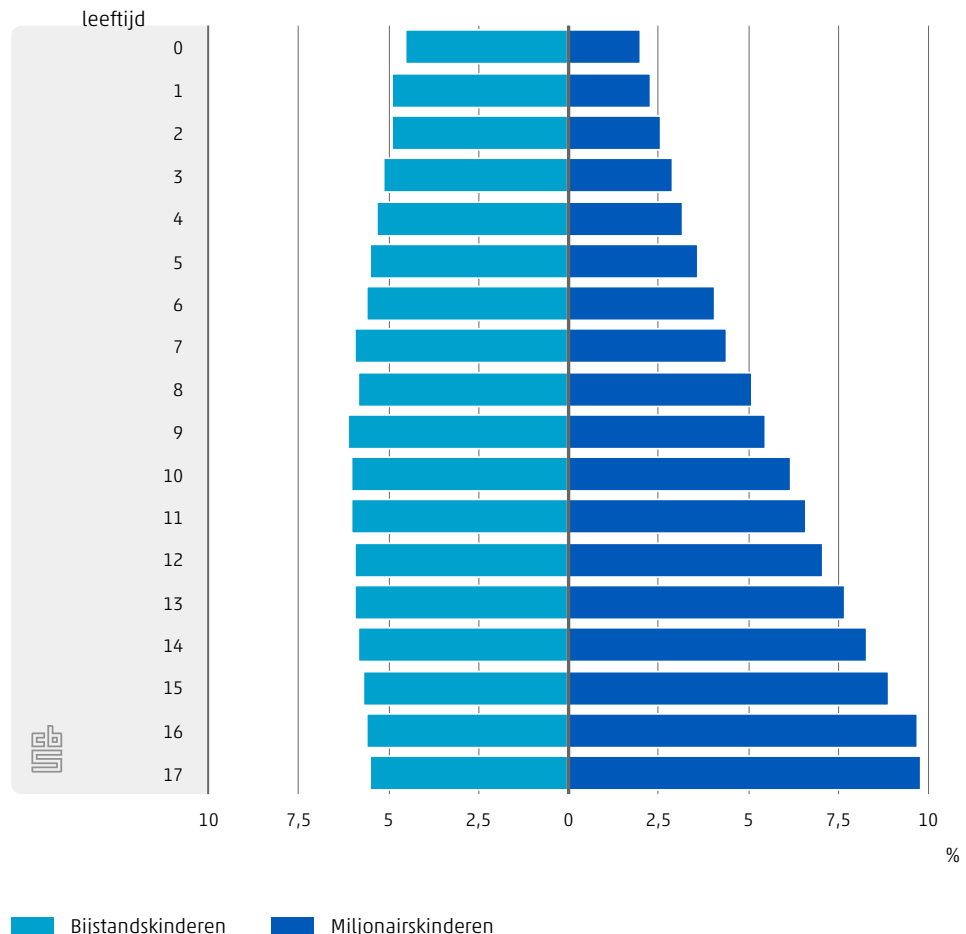
- Kind van migrant - 1 ouder in buitenland geboren
- Kind van migrant - 2 ouders in buitenland geboren
- Migrant
- Nederlandse herkomst

4.3 Wat is hun situatie thuis?

Miljonairskinderen vaker tiener

Begin 2020 was ruim 64 procent van de minderjarige miljonairskinderen al 10 jaar of ouder. De leeftijdsverdeling onder minderjarige bijstandskinderen was vrij uniform, met ongeveer evenveel kinderen per levensjaar. Van hen was ruim 46 procent 10 jaar of ouder.

4.3.1 Leeftijdsverdeling, 1 januari 2020*

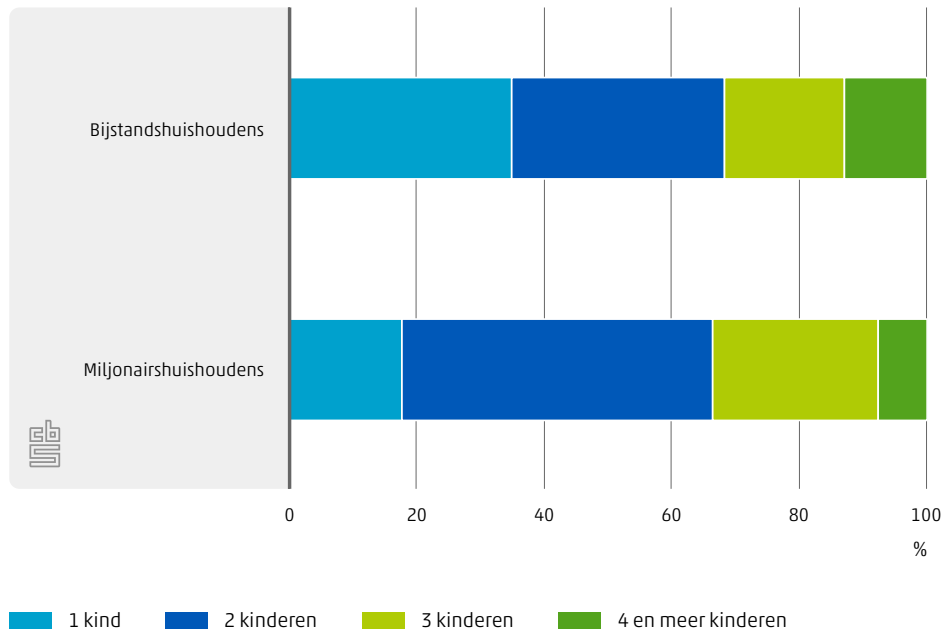

De gemiddelde leeftijd van hoofdkostwinners van bijstandsgesinnen was in 2020 40 jaar. In miljonairsgesinnen was de hoofdkostwinner gemiddeld ouder, 48 jaar.

Bijstandskinderen vaker zonder broer of zus

Begin 2020 was 35 procent van de bijstandskinderen het enige kind in het gezin waar ze woonden. In miljonairsgesinnen woonden vaker 2 of 3 kinderen.

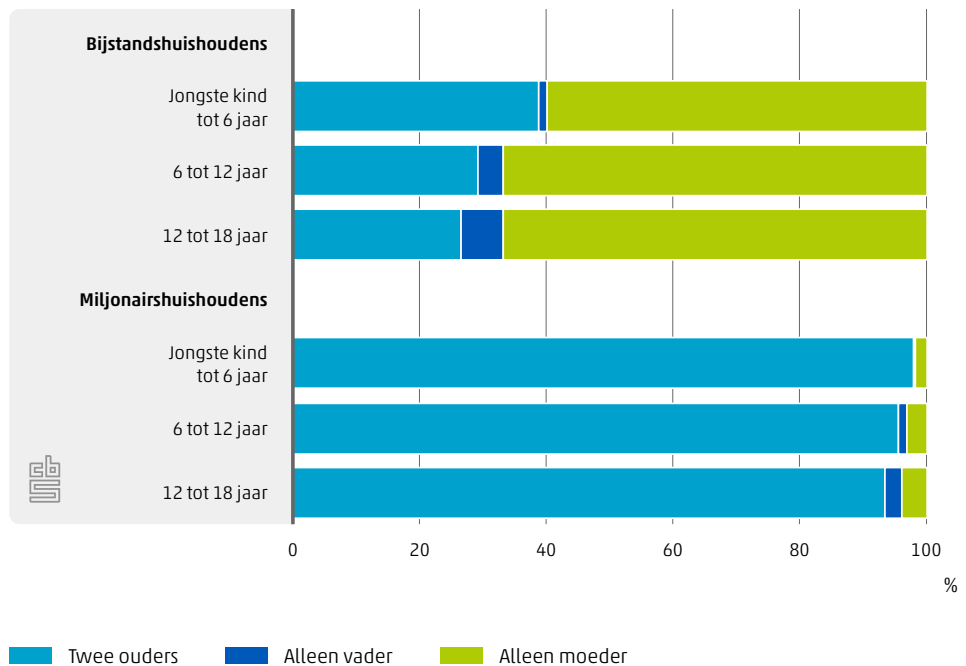
4.3.2 Minderjarige en meerderjarige kinderen, 1 januari 2020*

Bijstandskinderen leven veel vaker alleen bij hun moeder

Zeker 60 procent van de bijstandskinderen woonde begin 2020 bij één van hun ouders, heel vaak alleen met hun moeder. Miljonairskinderen woonden bijna altijd met beide ouders in hetzelfde gezin.

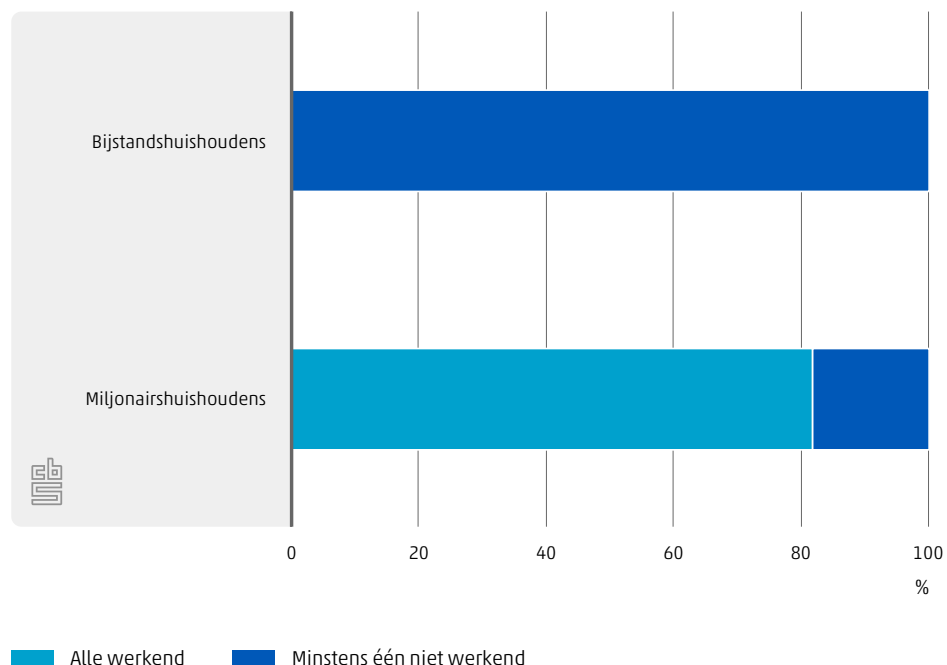
4.3.3 Gezins situatie ouders, 1 januari 2020*

Ouders van miljonairskinderen werken vaak

In 2020 werkten de ouders van miljonairskinderen in 82 procent van de gezinnen allebei. In bijstandsgezinnen werkte de alleenstaande ouder of een van de twee ouders vaak niet of weinig, en was de bijstandsuitkering de belangrijkste inkomensbron.

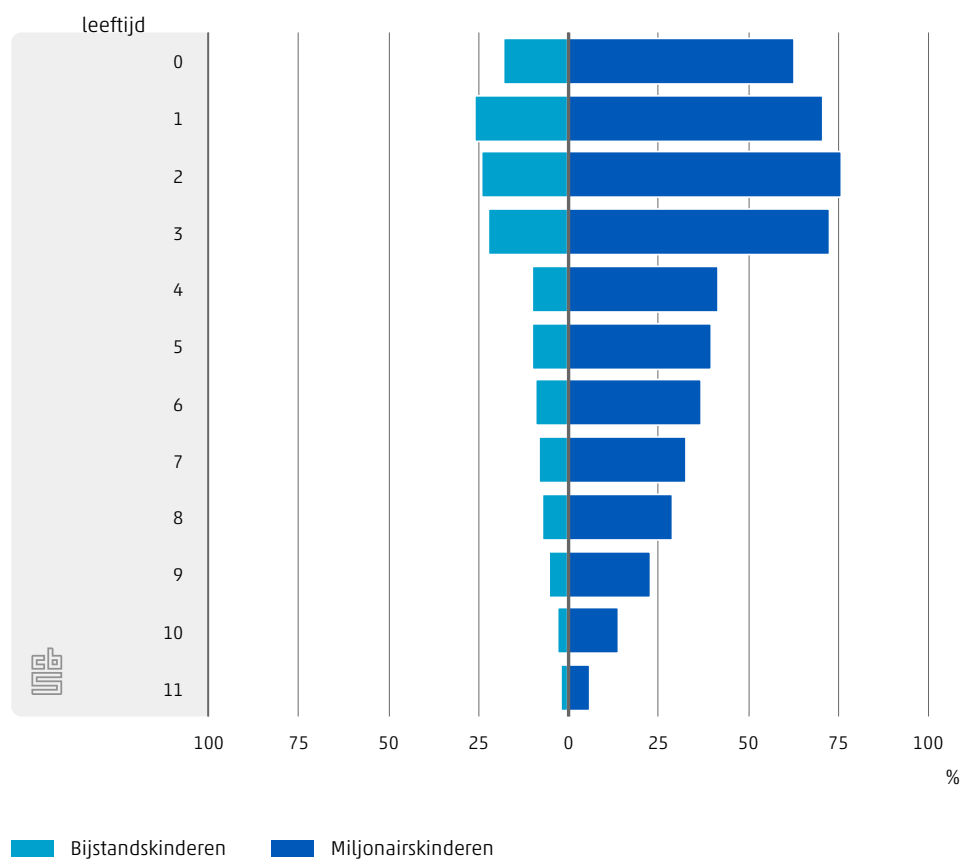
4.3.4 Werksituatie ouders, 2020*

Veel jonge miljonairskinderen gaan naar kinderopvang

Met vaak beide ouders aan het werk, ging ongeveer drie kwart van de hele jonge miljonairskinderen in 2020 naar de dagopvang. Bij de buitenschoolse opvang lag dit percentage lager, niet meer dan 40 procent van de wat oudere miljonairskinderen ging hier naartoe. Bijstandskinderen gingen duidelijk minder vaak naar kinderopvang. Van de bijstandskinderen tot 4 jaar ging ongeveer een kwart in 2020 naar de dagopvang. Dit is mogelijk wanneer de ouder(s) gedurende 2020 tijdelijk werk hebben gehad of een traject hebben gevolgd om werk te vinden, of verplicht een inburgeringscursus hebben gevolgd.

4.3.5 Naar formele kinderopvang, 2020*

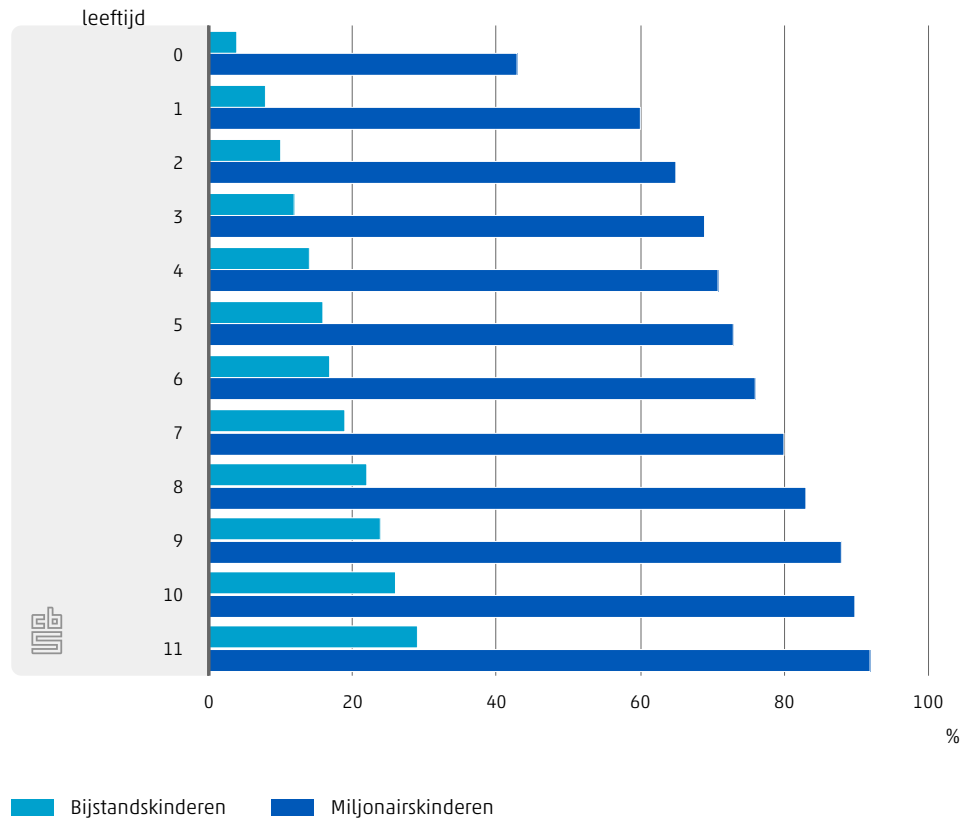

4.4 Hoe verschilt hun persoonlijke financiële situatie?

Weinig jonge bijstandskinderen krijgen eigen spaarrekening

De meeste jonge bijstandskinderen hadden op 1 januari 2020 geen eigen spaarrekening. Voor minder dan 30 procent van de bijstandskinderen was op dat moment een rekening geopend. Van de miljonairskinderen had meer dan 50 procent al een spaarrekening bij hun eerste verjaardag. Oudere miljonairskinderen hadden nog vaker een eigen spaarrekening.

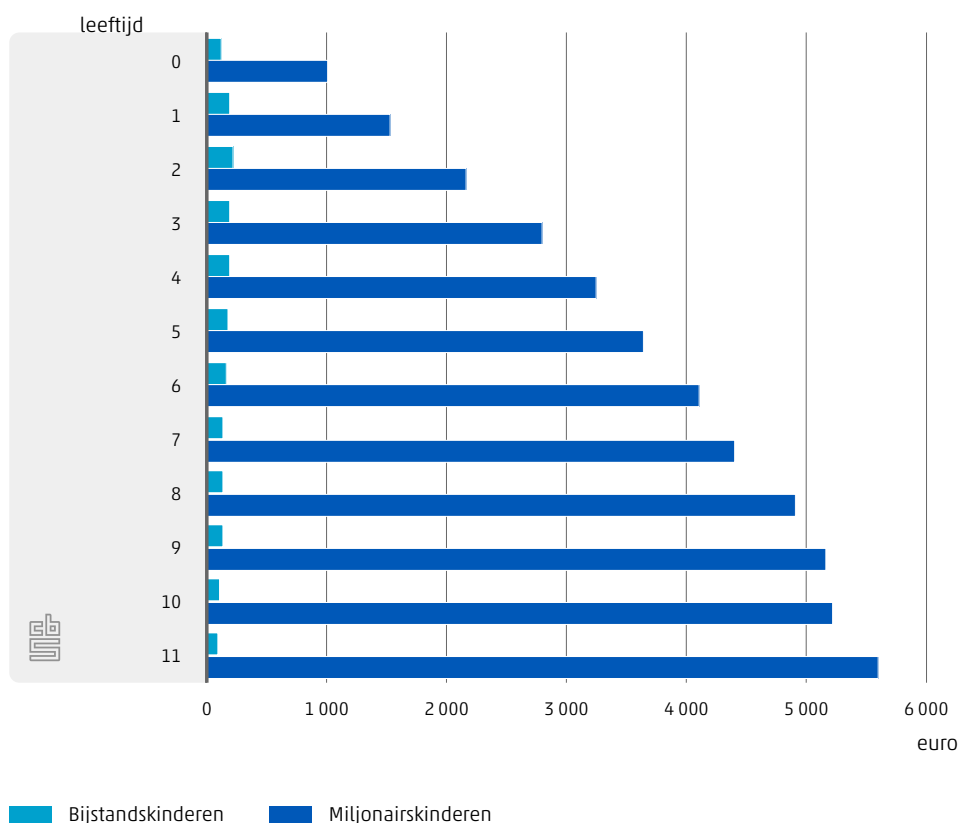
4.4.1 Kinderen met een eigen spaarrekening, 1 januari 2020*

Miljonairskinderen hebben al jong financiële reserve

Een deel van de miljonairsbaby's had begin 2020 al een saldo van 1 000 euro of meer op de spaarrekening. Hoe ouder de miljonairskinderen, hoe hoger het saldo; voor het merendeel van de miljonairstieners was dit meer dan 5 000 euro. Voor jonge bijstandskinderen was het saldo zelden meer dan 200 euro.

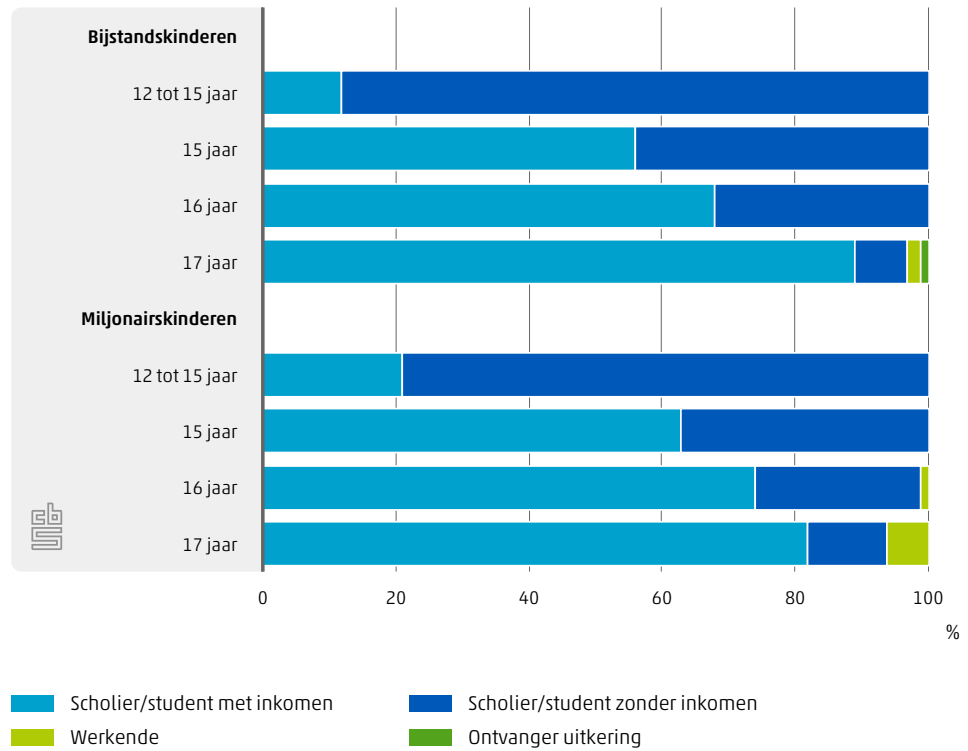
4.4.2 Doorsnee saldo op een eigen spaarrekening, 1 januari 2020*

Bijstands- en miljonairstieners hebben bijna even vaak inkomen

Onder 16-jarigen had 68 procent van de bijstandstieners een eigen inkomen in 2020, tegenover 75 procent van de miljonairstieners. Bij de 17-jarigen hadden de bijstandstieners iets vaker een eigen inkomen, 92 procent om 88 procent. Wel ontving 1 procent van de 17-jarige bijstandstieners in de loop van 2020 zelf ook een bijstandsuitkering.

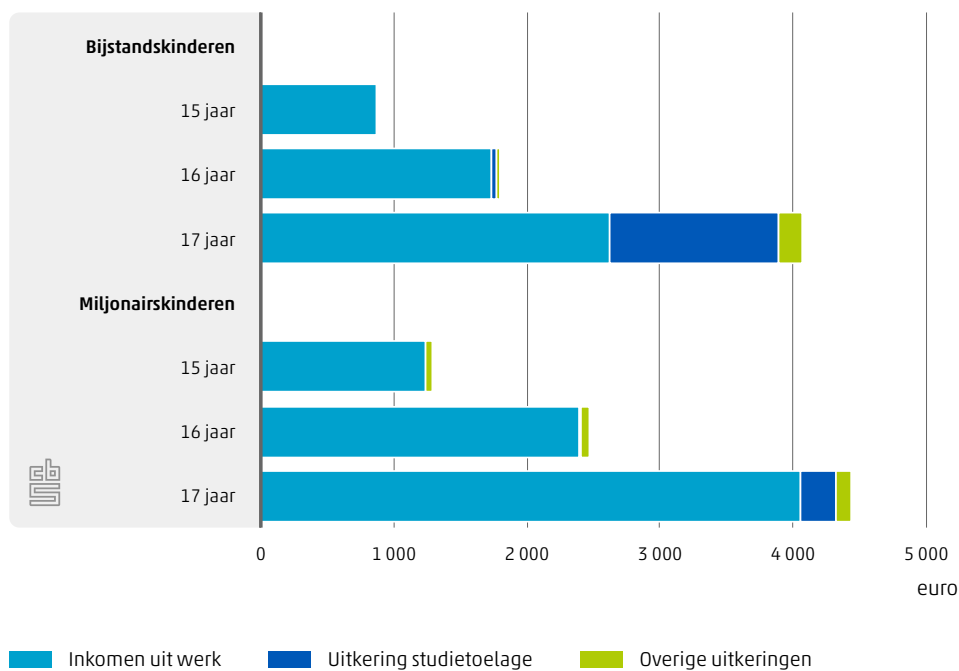
4.4.3 Sociaaleconomische categorie tieners, 2020*

Inkomen van bijstandstieners bevat meer studietoelage

Het inkomen van 17-jarige miljonairstieners was in 2020 iets hoger dan het inkomen van bijstandstieners, ruim 4 400 euro tegen bijna 4 100 euro. Dat komt neer op gemiddelde maandbedragen van 370 en 340 euro. De miljonairstieners hadden meer inkomen uit werk, de bijstandstieners hadden een hogere studietoelage.

4.4.4 Persoonlijk bruto inkomen tieners, 2020*

4.5 Begrippen

Bbz

Besluit bijstandverlening zelfstandigen.

IOAZ

Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen.

IOAW

Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

WWIK

Wet werk en inkomen kunstenaars.

Vermogen van huishoudens

Het saldo van bezittingen en schulden.

De bezittingen bestaan uit financiële bezittingen (banktegoeden en effecten), onroerend goed en ondernemingsvermogen. De schulden omvatten onder meer schulden ten behoeve van een eigen woning en consumptief krediet. Enkele zaken zijn bij de berekening van het vermogen niet meegeteld door gebrek aan gegevens. Zo kan het tegoed dat is opgebouwd bij spaar- en leen hypotheek, niet aan de bezittingen toegevoegd worden. Ontbrekende vormen van bezit zijn verder contant geld, duurzame consumptiegoederen (met uitzondering van de eigen woning), juwelen en antiek.

Aanspraken op pensioen of lijfrente zijn ook als een vorm van vermogen te beschouwen. Omdat een huishouden niet vrijelijk kan beschikken over deze aanspraken zijn deze echter niet in de vermogensdefinitie opgenomen.

Persoonlijk bruto-inkomen

Dit omvat het totaal van inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (m.u.v. kinderbijslag en kindgebonden budget) per persoon.

Bij het bepalen van het persoonlijk bruto-inkomen is een aantal bestanddelen die in het bruto-inkomen van het huishouden wel een rol spelen, buiten beschouwing gelaten. Dat zijn alle bestanddelen waarvan bij meerpersoonshuishoudens niet eenduidig vastgesteld kan worden aan welke persoon in het huishouden deze inkomsten toegerekend moeten worden. Zo zijn inkomsten uit vermogen, de kinderbijslag, het kindgebonden budget en ontvangen gebonden overdrachten, zoals de huurtoeslag, niet bij het persoonlijk bruto-inkomen geteld.

4.6 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

Cijfers over het aantal jongeren in bijstandsgezinnen naar regio zijn te vinden op [Jeugdmonitor Statline](#).

Literatuur

CBS (2021, 23 november). [Aantal miljonairs neemt zesde jaar op rij toe](#). CBS Nieuwsbericht.

5 School

Jongeren in het voortgezet onderwijs

Auteurs: Kiki van Neden, Robbert Molenaar

Het slagingspercentage van jongeren in het voortgezet onderwijs is in 2021 gedaald ten opzichte van 2020, maar was nog wel hoger dan de jaren voor COVID-19. Leerlingen met een vmbo-g/t of havo-diploma stroomden in 2021 vaker door binnen het voortgezet onderwijs, en minder vaak naar het mbo of hoger onderwijs. Van de vmbo-gediplomeerden kozen vrouwen vaker voor een opleiding in de zorg en mannen vaker voor bouw, afbouw en techniek.

5.1 Vmbo'ers in het derde leerjaar

In schooljaar 2021/'22 zaten 185 duizend leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs (exclusief praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs). Iets meer dan de helft van deze leerlingen (50,5 procent) zat op het vmbo, de anderen volgden havo of vwo.

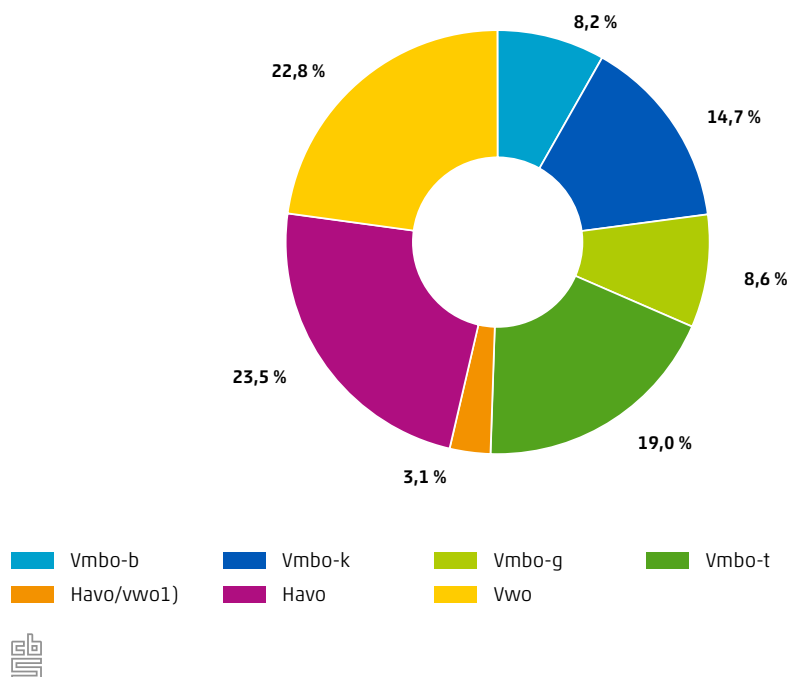
93 592 vmbo'ers in het
derde leerjaar

Op het vmbo zijn vier leerwegen te volgen: de beroepsgerichte leerweg (vmbo-b), de kadergerichte leerweg (vmbo-k), de gemengde leerweg (vmbo-g) en de theoretische leerweg (vmbo-t). Het verschil in de leerwegen zit in de tijd die besteed wordt aan de algemeen vormend onderwijs (avo) vakken en het beroepsgerichte programma. Een vmbo-b diploma geeft toegang tot mbo niveau 3 en vmbo-k tot mbo niveau 3 en 4.

In schooljaar 2021/'22 volgde bijna 55 procent van de vmbo-leerlingen in het derde leerjaar de gemengde of theoretische leerweg. Vmbo-g en vmbo-t hebben een vergelijkbaar niveau en vormen het hoogste niveau binnen het vmbo. In tegenstelling tot het vmbo-t, volgen leerlingen op het vmbo-g ook een beroepsgericht vak. Een diploma van deze twee leerwegen geeft toegang tot mbo niveau 3 en 4 en de havo.

5.1.1 Onderwijspositie van leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs, 1 oktober 2021*

1) Havo/vwo is algemeen leerjaar 3

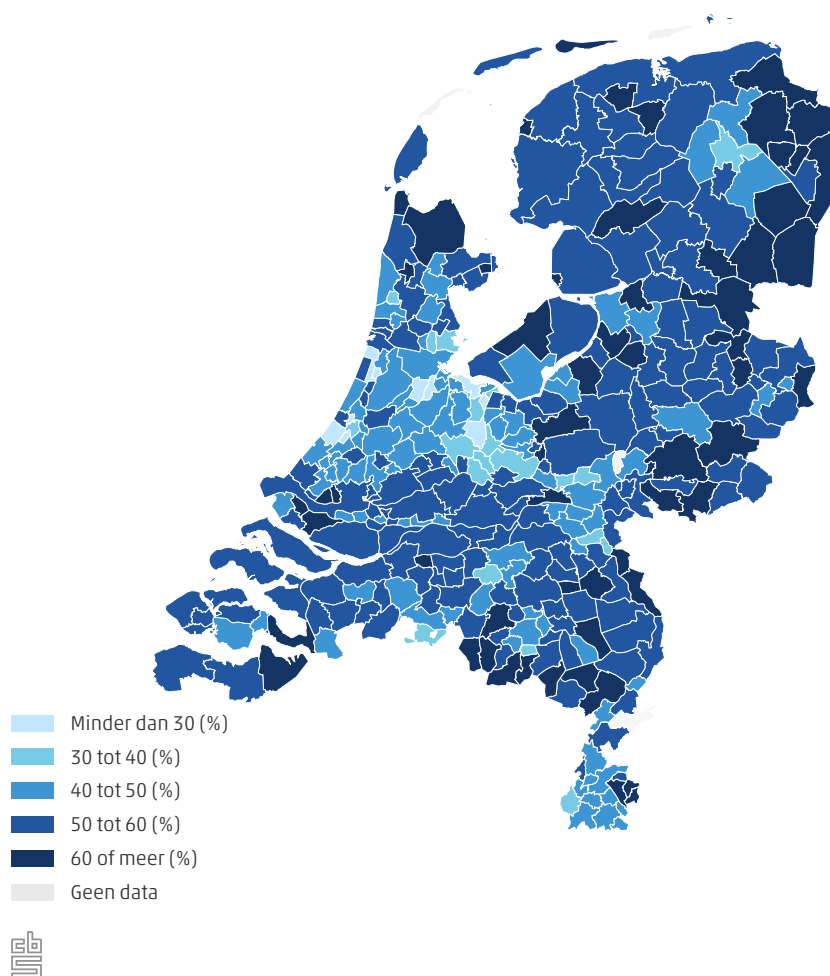
Hoog aandeel vmbo'ers in Flevoland, Drenthe en Fryslân

Het aandeel vmbo'ers in het derde leerjaar is per gemeente vrij divers. In de gemeenten Ameland, Pekela, Bergen en Oldambt is het percentage vmbo'ers het hoogste met respectievelijk 96, 76, 71 en 71 procent. Het laagste aandeel vmbo'ers is te vinden in Bloemendaal (18 procent), Heemstede (21 procent), Oegstgeest (23 procent) en Wassenaar (23 procent).

In de drie grote steden Utrecht, Amsterdam en Den Haag zat het merendeel van de leerlingen in het derde leerjaar op de havo of vwo. Met respectievelijk 37, 42 en 47 procent was het aandeel vmbo'ers in 2021/'22 relatief laag. In Rotterdam volgde 57 procent van de leerlingen vmbo.

In de provincies Flevoland, Drenthe en Fryslân is het aandeel vmbo'ers met 56 procent het hoogst. Ook in Groningen, Overijssel en Zeeland ging het om een vergelijkbaar aandeel (55 procent). In de provincies Utrecht en Noord-Holland lag de verhouding anders, daar volgde respectievelijk 42 en 45 procent een vmbo-opleiding. In deze provincies zat het merendeel van de leerlingen op de havo of het vwo.

5.1.2 Vmbo'ers in leerjaar 3 van het voortgezet onderwijs naar woongemeente, schooljaar 2021/'22*

5.2 Onderwijspositie van leerlingen in volgend schooljaar

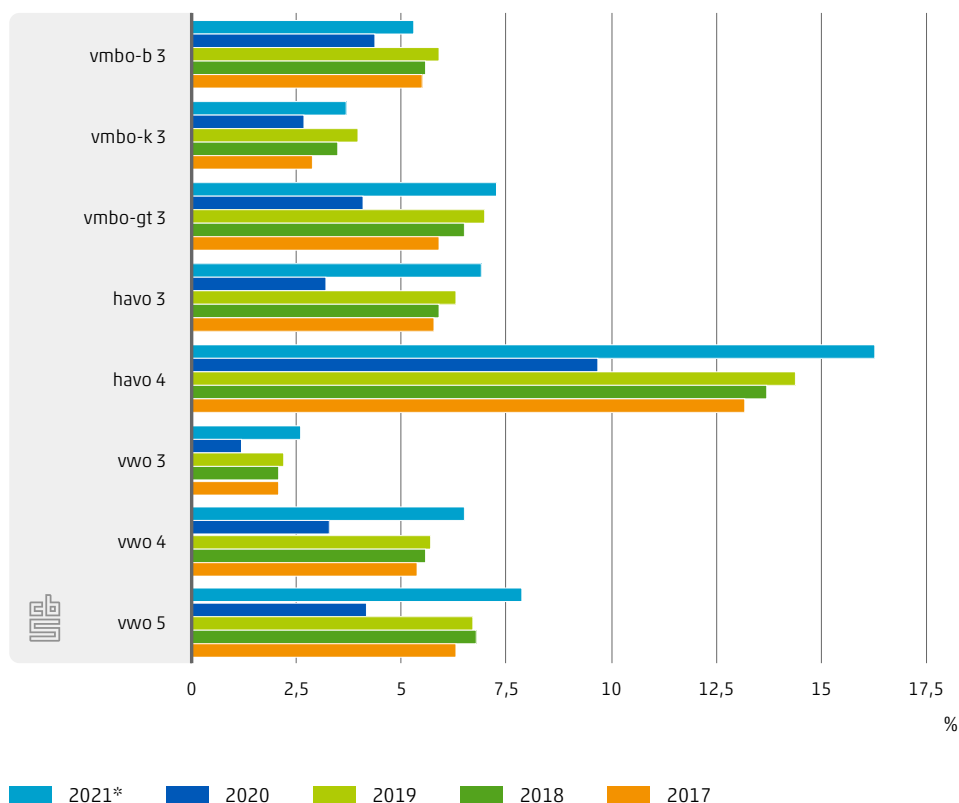
Scholen mogen zelf het beleid voor overgaan en zittenblijven bepalen. Hierbij wordt voornamelijk gekeken naar de behaalde cijfers, maar ook naar leerhouding en eventuele omstandigheden. In 2020 hebben scholen naar aanleiding van de coronacrisis hun beleid van overgaan en zittenblijven (tijdelijk) gewijzigd. Het aandeel leerlingen in de bovenbouw dat het daaropvolgend schooljaar in een hoger leerjaar met hetzelfde niveau zat, was dan ook hoger dan in de voorgaande jaren. In 2021 was dit aandeel weer lager.

Stijging zittenblijvers op havo 4 en vwo 5

In 2021 was het aandeel bovenbouwleerlingen uit 2020/'21 dat in hetzelfde of lager leerjaar zat met hetzelfde niveau bij alle onderwijssoorten hoger dan in 2020. Bij de havo-4 en vwo-5 leerlingen is dit verschil het grootst. In 2020/'21 zaten bijna 62 duizend leerlingen in havo 4. Het aandeel havo 4-leerlingen dat het schooljaar daarop in een gelijk of lager

leerjaar zat met hetzelfde niveau is met 6,6 procentpunt gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Ook vergeleken met schooljaar 2018/'19 zijn er in 2021 naar verhouding meer havo 4-leerlingen die opnieuw in havo 4 zaten (1,9 procentpunt). Naast de leerlingen in havo 4, is het aandeel leerlingen in vwo 5 die het jaar erop nog een keer in vwo 5 zitten hoger vergeleken met de periode voor COVID-19. In 2019 en 2020 was dit aandeel respectievelijk 6,7 en 4,2 procent. In 2021 deed 7,9 procent vwo 5 nog een keer.

5.2.1 Volgend schooljaar in gelijk of lager leerjaar met hetzelfde niveau

5.3 Geslaagden in het voortgezet onderwijs

Slaag-zakregeling in 2020

In 2020 gingen de centrale examens niet door en werd het diploma gegeven op basis van de resultaten van de schoolexamens. Ook mochten de examenkandidaten maximaal twee resultaatverbeteringstoetsen maken die voor 50 procent meetelden voor het eindcijfer (als het cijfer hoger was dan het cijfer van het schoolexamen). Leerlingen op vmbo-b en vmbo-k mochten daarnaast nog een resultaatverbeteringstoets maken voor hun beroepsgerichte profielvak. Net als in 2021 kregen de examenkandidaten meer tijd om zich voor te bereiden, omdat scholen langer de tijd kregen om de schoolexamens veilig te organiseren.

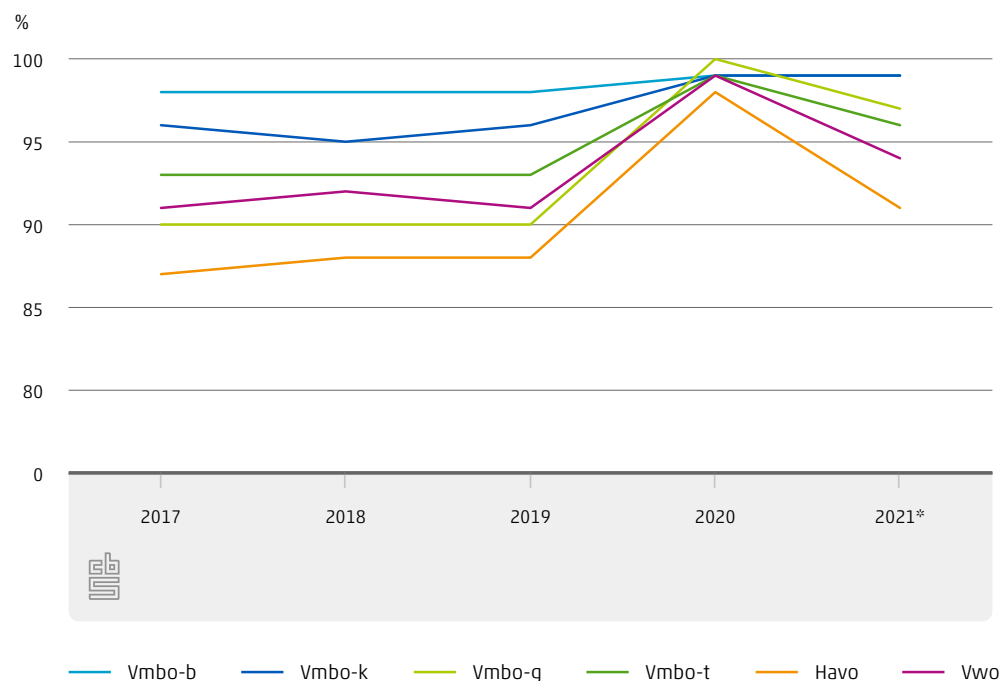
In verband met de pandemie is de slaag-zakregeling voor eindexamenkandidaten in 2020 en 2021 aangepast. In 2021 gingen de schoolexamens en het centraal examen door. Er waren wel een aantal maatregelen van kracht. Zo mochten examenkandidaten de centrale examens spreiden over twee tijdvakken, waardoor het mogelijk was om extra voorbereidingstijd te hebben voor deze vakken. Tevens waren er twee herkansingsmogelijkheden in plaats van één en was het mogelijk om het eindcijfer van één vak (niet Nederlands, Engels of wiskunde) niet te betrekken bij de uitslagbepaling. Het beroepsgerichte profielvak in het vmbo werd afgesloten met een schoolexamen in plaats van een centraal examen. De groep leerlingen die in 2021 examen deed is anders van samenstelling dan voor de pandemie, omdat er vrijwel geen leerlingen waren die het schooljaar daarvoor gezakt waren.

Slagingspercentage vmbo-g blijft hoog

In 2020 slaagde bijna 100 procent van de examenkandidaten in het voortgezet onderwijs. In 2021 was het slagingspercentage 3,9 procentpunt lager. Het slagingspercentage is echter nog steeds hoger dan in de jaren voor COVID-19. Op de havo was de daling het grootst, in 2021 slaagde 91 procent van de bijna 54 duizend examenkandidaten, in 2020 was dit nog 98 procent. Het slagingspercentage lag in 2021 alsnog 2,5 procentpunt hoger dan in 2019.

Het slagingspercentage op vmbo-b en -k is vrijwel niet veranderd. In vergelijking met de periode voor COVID-19 zat vmbo-g in 2021 met 7 procentpunt verschil nog het verst verwijderd van het gebruikelijke slagingspercentage (rond de 90 procent). In de afgelopen vijf jaar gingen per jaar rond de 7 duizend leerlingen op voor het vmbo-g examen.

5.3.1 Slagingspercentage, per onderwijssoort

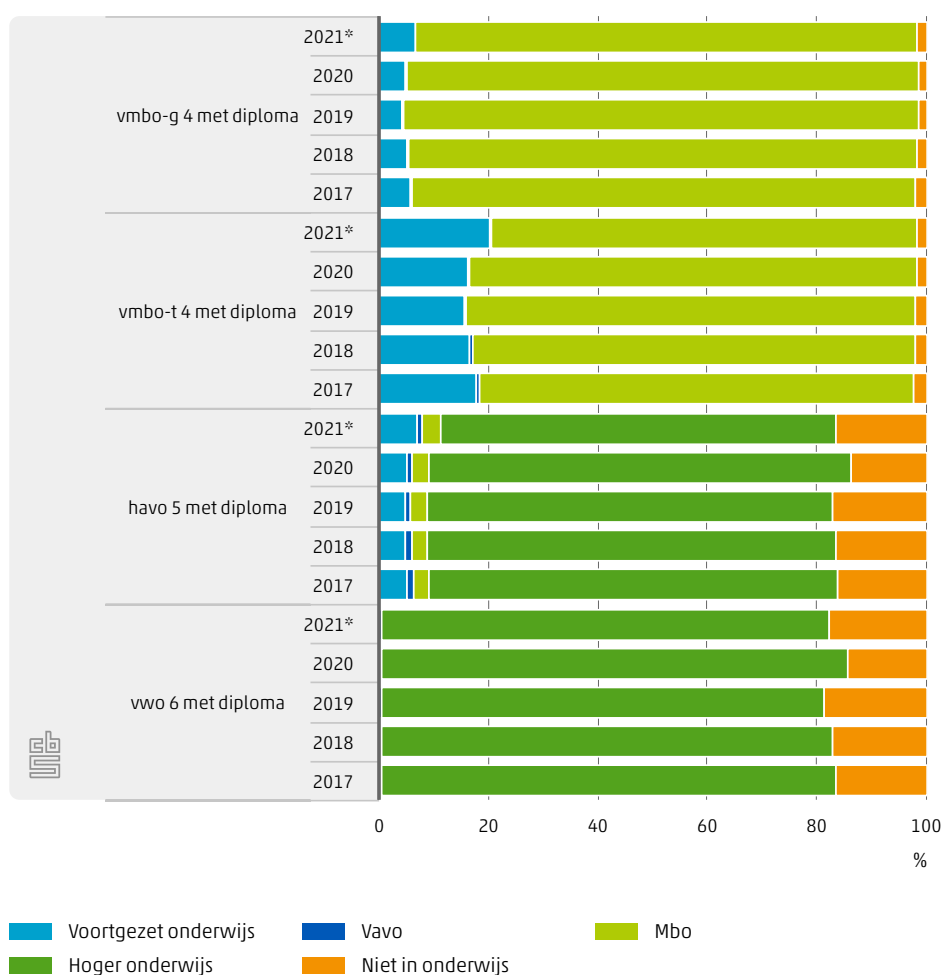
Meer havo-gediplomeerden naar vwo

De doorstroom van havo-gediplomeerden naar het vwo was in 2021 met 7 procent hoger dan gebruikelijk. De voorgaande jaren lag dit rond de 5 procent. Per 1 augustus 2020 is wettelijk geregeld dat havoleerlingen zonder voorwaarden kunnen doorstromen naar het vwo. In 2020 was nog geen grote toename in de doorstroom van havo-gediplomeerden naar het vwo te zien, maar in 2021 wel.

Het aandeel havo-gediplomeerden dat een jaar later een hbo-opleiding volgde is afgenomen, van 77 procent in 2020 naar 72 procent in 2021. De jaren daarvoor lag het aandeel havo-gediplomeerden dat naar het hbo ging rond de 75 procent. In 2021 verliet 16,4 procent het onderwijs, in 2020 en 2019 was dit respectievelijk 13,7 en 17,0 procent. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld een tussenjaar nemen of gaan werken.

Bij de vwo-gediplomeerden is de doorstroom naar het hoger onderwijs in 2021 ten opzichte van 2020 gedaald met 4 procentpunt, maar is ongeveer gelijk met de jaren voor 2020. Net als bij de havo stroomden in 2021 ten opzichte van 2020 meer vwo-gediplomeerden uit het onderwijs. Ook deze uitstroom is nu vergelijkbaar met de jaren voor COVID-19.

5.3.2 Doorstroom en uitstroom van vmbo-g/t-, havo- en vwo-gediplomeerden

Meer doorstroom binnen vo na vmbo-g/t

Van de vmbo-gediplomeerden volgde bijna iedereen het jaar erop bekostigd onderwijs. Leerlingen met een vmbo-diploma hebben nog geen startkwalificatie behaald en zijn nog kwalificatieplichtig. In de afgelopen vijf jaar is de doorstroom van vmbo-b/k-gediplomeerden naar voortgezet onderwijs, vavo en mbo ongeveer gelijk gebleven. Leerlingen met een diploma van de gemengde leerweg en de theoretische leerweg in het vmbo stroomden in 2021 vaker door binnen het voortgezet onderwijs, en minder vaak naar het mbo dan in 2020. Ook voor vmbo-g/t is per 1 augustus 2020 de wet gewijzigd, waardoor geslaagden met een extra vak toegelaten moeten worden tot de havo. Van de vmbo-t-gediplomeerden uit 2020/'21 stroomde 20 procent in 2021 door naar de havo, een stijging van 4 procentpunt ten opzichte van 2020. Het aandeel dat in 2021 doorstroomde naar het mbo was 78 procent, in 2020 was dit nog 82 procent.

5.4 Studenten in het mbo

Het merendeel van de vmbo-leerlingen stroomt door naar een opleiding in het mbo. In het schooljaar 2020/'21* stroomde 88,1 procent van de leerlingen met een vmbo-diploma door naar het mbo in 2021/'22. In studiejaar 2021/'22* telde het mbo ruim 437 duizend studenten (exclusief extranei) jonger dan 25 jaar.

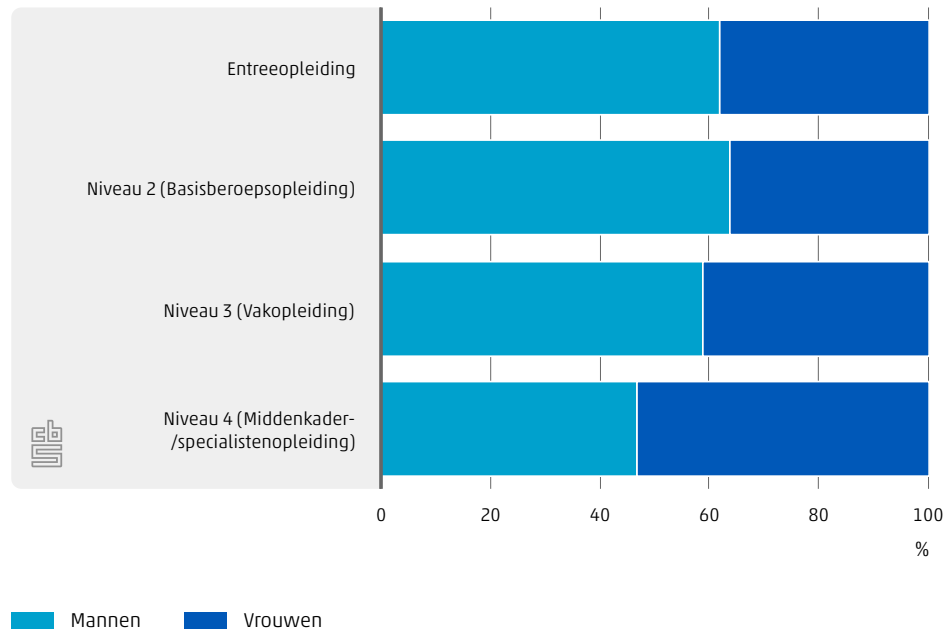
437 579 jongeren in het
mbo in studiejaar 2021/22*

Meisjes vaker op hoger mbo-niveau dan jongens

Van de jongeren in het mbo in studiejaar 2021/22* waren 53 procent jongens en 47 procent meisjes. Jongens volgden relatief vaker een entree-, niveau-2 of niveau-3 opleiding, terwijl meisjes vaker een opleiding op niveau-4 volgden. Op niveau-2 is bijvoorbeeld 64 procent van de studenten jongen, terwijl jongens op niveau-4 met 47 procent in de minderheid zijn.

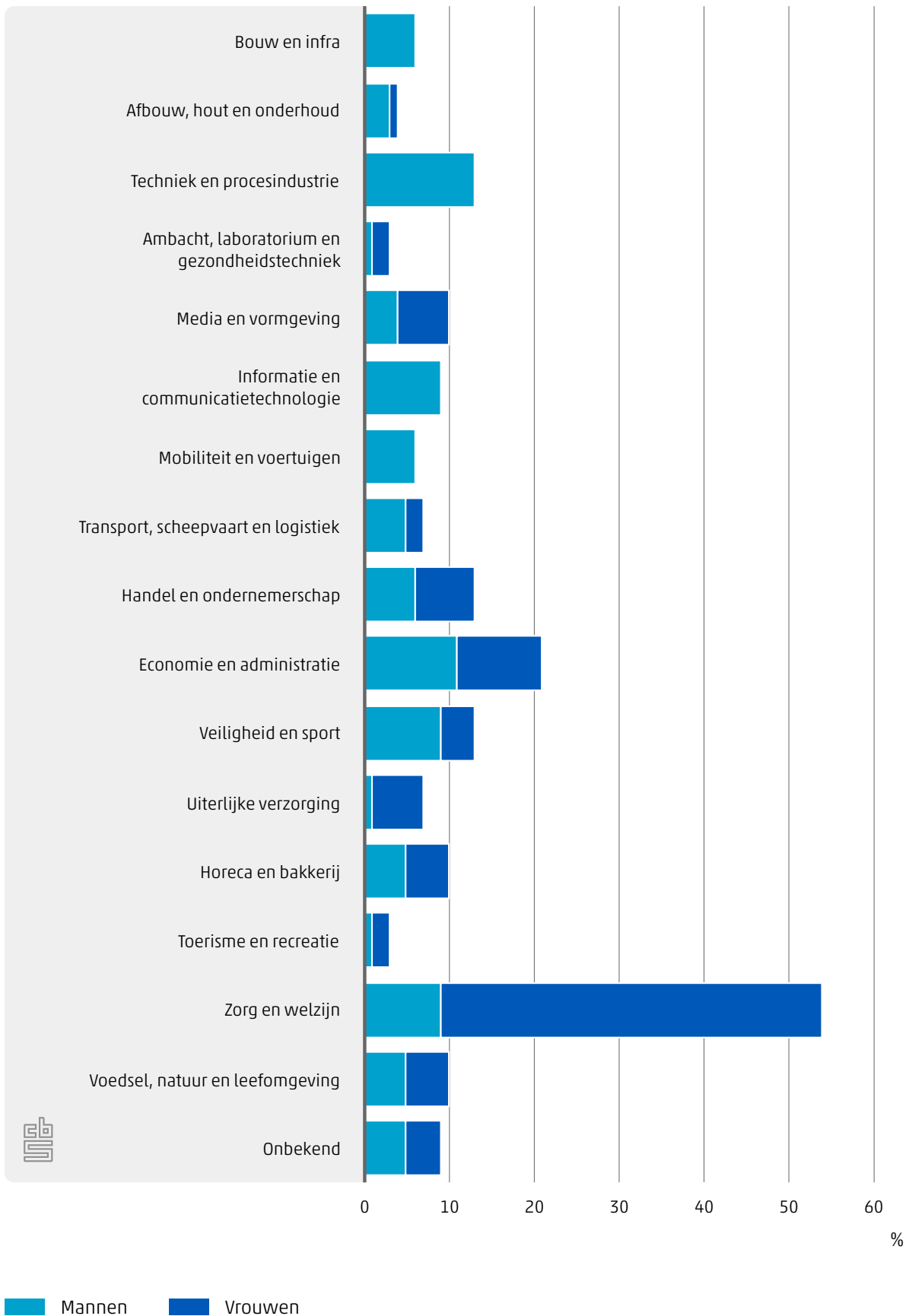
5.4.1 Geslacht studenten naar mbo-niveau, studiejaar 2021/2022*

Meisjes oververtegenwoordigd in zorgopleidingen

Er zijn grote verschillen tussen jongens en meisjes en de studierichtingen die zij kiezen binnen het mbo. Van de meisjes volgde in 2021/'22* 45 procent een opleiding in zorg en welzijn, terwijl dat bij de jongens 9 procent is. Jongens volgden relatief vaker een opleiding in de richtingen bouw, techniek, mobiliteit of informatie. De richtingen bouw, afbouw en techniek samen trokken in 2021/'22* bijna 22 procent van alle jongens. In de handel, economie, horeca en voedselopleidingen waren jongens en meisjes meer gelijk vertegenwoordigd.

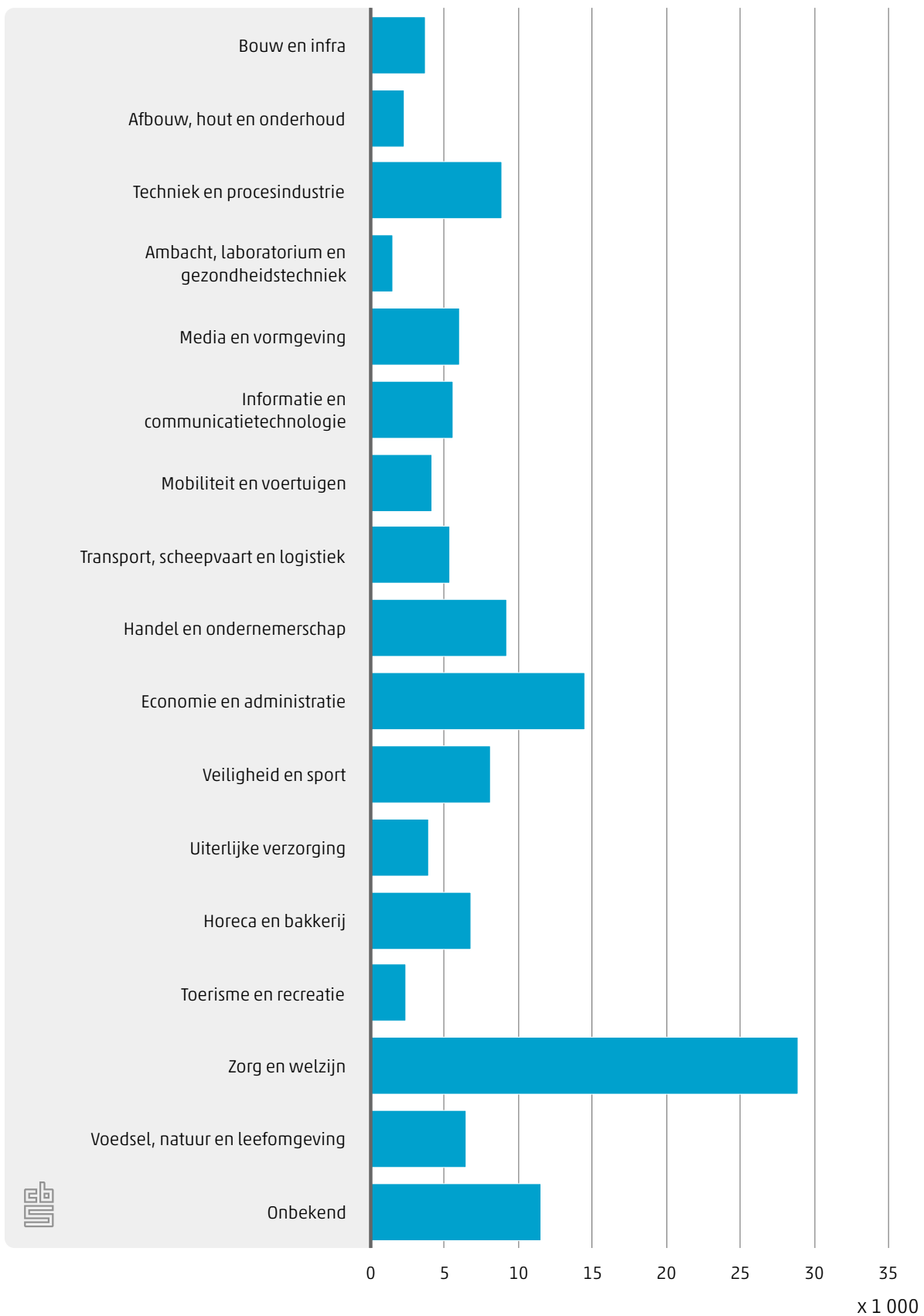
5.4.2 Geslacht mbo-studenten naar domeincode, studiejaar 2021/2022*

Meeste mbo-geslaagden in zorg en welzijn

In totaal hebben in het studiejaar 2020/'21* bijna 130 duizend jongeren een mbo-diploma behaald. De meeste diploma's werden behaald in het domein zorg en welzijn. Onder de domeincode onbekend vallen de entreopleidingen, en niet in te delen interdisciplinaire 'cross-over' studies.

5.4.3 Mbo-geslaagden naar domeincode, studiejaar 2020/2021*

5.5 Begrippen

Bekostigd onderwijs

Onderwijs dat wordt bekostigd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Domein

Op basis van de Herziene Kwalificatiestructuur (HKS) kan een opleidingscode (crebocode) in het mbo ingedeeld worden in een domein. Dit is een ordening van verwante mbo-opleidingen. Crebocode wordt bij domein ingedikte in 18 klassen.

Extranei

Studenten die alleen staan ingeschreven om examen(s) te doen, zij volgen dus geen onderwijs.

Havo

De havo is een onderwijssoort in het voortgezet onderwijs die vooral bedoeld is als voorbereiding op het hoger beroepsonderwijs. Met een havo-diploma is het tevens mogelijk om door te stromen naar het vijfde leerjaar van het vwo. De havo heeft vijf leerjaren. In de tweede fase (leerjaren 4 en 5) kiezen leerlingen uit vier profielen.

Niveau

Het mbo bestaat uit 4 niveaus:

Entreeopleiding

Niveau 2 (basisberoepsopleiding)

Niveau 3 (vakopleiding)

Niveau 4 (middenkaderopleiding en specialistenopleiding).

Onderwijssoorten

vso= voortgezet speciaal onderwijs

vmbo = voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

havo = hoger algemeen voortgezet onderwijs

vwo = voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

mbo = middelbaar beroepsonderwijs

vavo = voortgezet algemeen volwassenenonderwijs

hbo = hoger beroepsonderwijs

wo = wetenschappelijk onderwijs

ho = hoger onderwijs. Hieronder vallen hbo en wo

Startkwalificatie

Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo, vwo of mbo niveau 2.

Een startkwalificatie wordt gezien als het minimale niveau dat nodig is om een volwaardige plaats op de arbeidsmarkt te veroveren.

Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo)

Het vmbo bestaat uit vier leerwegen:

- de basisberoepsgerichte leerweg (vmbo-b)
- de kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo-k)
- de gemengde leerweg (vmbo-g)
- de theoretische leerweg (vmbo-t).

Vmbo-b is de vooropleiding voor de basisberoepsopleiding (niveau 2) van het mbo.

Vmbo-k is de minimale vooropleiding voor de vakopleiding (niveau 3) en de middenkaderopleiding (niveau 4) van het mbo.

Vmbo-g en vmbo-t hebben een vergelijkbaar niveau en vormen het hoogste niveau binnen het vmbo. In tegenstelling tot vmbo-t, volgen leerlingen op vmbo-g ook een beroepsgericht vak. Met deze opleidingen kan worden ingestroomd in de middenkaderopleiding (niveau 4) van het mbo. Het is na diplomering, met een extra vak, tevens mogelijk om vanuit vmbo-g en vmbo-t door te stromen naar het vierde leerjaar van de havo.

Vwo

Het vwo is een onderwijssoort in het voortgezet onderwijs, die vooral bedoeld is als voorbereiding op het wetenschappelijk onderwijs (wo). Het vwo heeft zes leerjaren.

Leerlingen kunnen in de tweede fase (leerjaren 4, 5 en 6) kiezen uit vier profielen. Het vwo kent twee onderwijssoorten: het atheneum en het gymnasium. Op het gymnasium krijgen alle leerlingen Grieks en Latijn in de onderbouw en minimaal één van deze klassieke talen in de bovenbouw.

5.6 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

Onderwijscijfers van de groep tot 25 jaar zijn te vinden op [Jeugdmonitor StatLine](#).

Cijfers over gediplomeerden in het voortgezet onderwijs zijn te vinden op [Jeugdmonitor Statline](#).

Cijfers over examenkandidaten en slagingspercentages in het voortgezet onderwijs zijn te vinden op [StatLine](#).

Cijfers over door- en uitstroom in het voortgezet onderwijs zijn te vinden op [StatLine](#).

Voor meer informatie over VO examens en de aanpak van het coronavirus zie [Servicedocument VO examens 2020–2021](#) en [Servicedocument VO examens 2019–2020](#).

Voor meer informatie over examens in het voortgezet onderwijs zie [website van de Rijksoverheid](#).

6 Werk

Jongeren op de arbeidsmarkt

Auteur: Harry Bierings

De arbeidsmarkt in 2021 liet een toename zien van het aantal mensen met werk en de werkloosheid nam af. Het beeld voor jongeren (15 tot 27 jaar) past daarbij in grote lijnen. Het aantal niet-onderwijsvolgende jongeren met werk nam toe, terwijl het aantal onderwijsvolgende jongeren met werk afnam. Beide groepen jongeren gingen meer uren gemiddeld per week werken. De werkloosheid nam bij niet-onderwijsvolgende jongeren meer af. Zowel de onderwijsvolgende als niet-onderwijsvolgende jeugd ervoer vaker dan in 2020 een hoge werkdruk. Ook kwam psychische vermoeidheid door werk in 2021 bij beide groepen iets vaker voor.

6.1 Kerncijfers arbeidsmarkt jongeren

	Eenheid	2013	2019	2020	Verandering	
					2021	2020-2021
Bevolking 15 tot 27 jaar¹⁾						
<i>Onderwijsvolgend²⁾</i>	x 1 000	1 598	1 704	1 717	1 765	+
waarvan						
werkzaam	x 1 000	1 026	1 182	1 140	1 198	+
niet-werkzaam	x 1 000	572	522	577	567	-
waarvan						
werkloos	x 1 000	173	116	142	136	-
semiwerkloos	x 1 000	111	80	96	118	+
Werknemers	x 1 000	991	1 145	1 104	1 153	+
waarvan met een flexibele arbeidsrelatie ³⁾	%	.	.	.	87	
Arbeidsduur ³⁾	Uren	.	.	.	17	
Nettoarbeidsparticipatie	%	64,2	69,4	66,4	67,9	+
Werkloosheid	%	14,4	8,9	11,1	10,2	-
<i>Niet-onderwijsvolgend</i>	x 1 000	861	855	852	791	-
waarvan						
werkzaam	x 1 000	701	732	715	688	-
niet-werkzaam	x 1 000	160	123	137	103	-
waarvan						
werkloos	x 1 000	87	44	57	39	-
semiwerkloos	x 1 000	24	21	21	18	-
Werknemers	x 1 000	660	691	668	641	-
waarvan met een flexibele arbeidsrelatie ³⁾	%	.	.	.	56	
Arbeidsduur ³⁾	Uren	32,0	33,6	33,2	34,7	+
Nettoarbeidsparticipatie	%	81,4	85,6	83,9	86,9	+
Werkloosheid	%	11,0	5,7	7,4	5,3	-
Arbeidsomstandigheden werknemers 15 tot 27 jaar⁴⁾						
<i>Onderwijsvolgend⁵⁾</i>						
Psychische vermoeid door het werk	%	.	10,7	10,4	11,4	+
Hoge ervaren werkdruk	%	.	29,0	24,7	26,5	+
(Zeer) tevreden met het werk	%	.	79,0	79,9	78,1	-

6.1 Kerncijfers arbeidsmarkt jongeren (vervolg)

	Eenheid	2013	2019	2020	Verandering	
					2021	2020-2021
<i>Niet-onderwijsvolgend</i>						
Psychische vermoeid door het werk	%	.	19,3	19,8	20,1	+
Hoge ervaren werkdruk	%	.	35,1	30,2	33,0	+
(Zeer) tevreden met het werk	%	.	75,9	76,9	77,3	+

¹⁾ Bron: Enquête beroepsbevolking. Cijfers van 2013, 2019 en 2020 zijn voorlopig.

²⁾ Volgt actueel een opleiding van 6 maanden of langer in het reguliere onderwijs.

³⁾ Zie kader direct hieronder.

⁴⁾ Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (CBS/TNO).

⁵⁾ Volgt actueel een opleiding van 6 maanden of langer.

Nieuwe uitkomsten over de beroepsbevolking

Vanaf 2021 is een EU-verordening van kracht die er voor moet zorgen dat alle lidstaten dezelfde enquêtevragen in de Enquête beroepsbevolking (EBB) stellen.

De methodewijziging die dit bij het tot gevolg had, heeft bijvoorbeeld ertoe geleid dat de uitkomsten over de werkzame- en werkloze beroepsbevolking vanaf 2021 hoger dan volgens de oude methode (meer werklozen, maar ook meer werkenden met nieuwe meetmethode). Om een meer zuivere vergelijking van de uitkomsten met het jaar 2021 mogelijk te maken, heeft het CBS de cijfers over de beroepsbevolking van 2013 tot en met 2020 gecorrigeerd voor de methodebreuk in een aantal kernvariabelen. Deze editie van de Jeugdmonitor bevat deze voor methodebreuk gecorrigeerde reeksen 2013–2020. Echter, voor nadere detaillering van de kernvariabelen naar subgroepen of achtergrondkenmerken kunnen er nog methodebreuken blijven bestaan. Zo zijn bijvoorbeeld de cijfers over flexibele arbeidsrelaties en de arbeidsduur specifiek voor jongeren nog steeds niet voltijdelijk vergelijkbaar.

Daarnaast zijn de uitkomsten niet meer vergelijkbaar met die van oudere jaren zoals die in vorige edities van de Jeugdmonitor zijn gepubliceerd.

6.1 Arbeidsdeelname

Meerderheid werkende scholieren en studenten werkte tot 12 uur per week

Bijna drie kwart (74 procent) van de jongeren (15 tot 27 jaar) maakte in 2021 deel uit van de werkzame beroepsbevolking. De arbeidsdeelname was daarmee iets hoger dan bij de rest van de bevolking (tot 75 jaar). Bij onderwijsvolgende jongeren was de participatie 68 procent, voor niet-onderwijsvolgende jongeren 87 procent.

In een gebruikelijke werkweek werkten 15- tot 27-jarige onderwijsvolgende jongeren gemiddeld 17 uur, niet-onderwijsvolgende jongeren 35 uur. In 2021 waren er lockdowns vanwege corona, zodat het aantal feitelijk gewerkte uren per week lager was. In een gebruikelijke werkweek werkten jongeren gemiddeld 24 uur per week, feitelijk echter 19 uur.

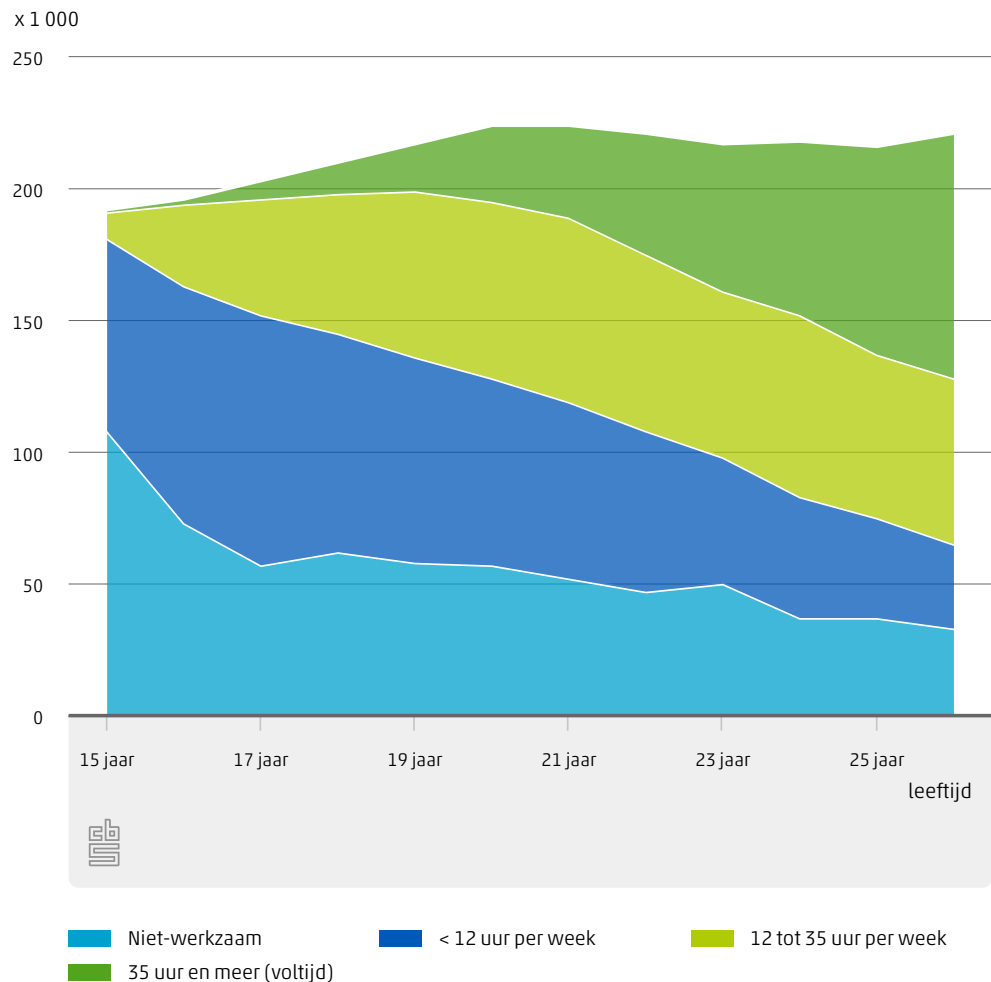
Van de werkzame scholieren en studenten had 45 procent werk tot 12 uur per week en 14 procent werkte in voltijd (35 uur of meer per week). Bij de niet-onderwijsvolgende jongeren had 5 procent werk tot 12 uur en 62 procent werk in voltijd.

Met oplopende leeftijd vaker werk en vaker een werk in voltijd

De arbeidsdeelname bij jongeren (15 tot 27 jaar) is sterk leeftijdsafhankelijk. Als jongeren ouder zijn, hebben ze vaker werk, en werken ze ook vaker in voltijd.

Ongeveer 90 procent van de jongeren tot en met 20 jaar waren scholier of student. Bij jongeren ouder dan 21 jaar nam het aandeel onderwijsvolgende jongeren met de leeftijd continu sterk af en het aantal jongeren met werk in voltijd toe. Bij 26-jarigen was nog maar ongeveer een kwart van de jongeren onderwijsvolgend, 56 procent werkte in voltijd.

6.1.1 Arbeidsduur in gebruikelijke werkweek, 15- tot 27- jarigen, 2021

5,3% van de niet-
onderwijsvolgende jongeren in 2021
werkloos

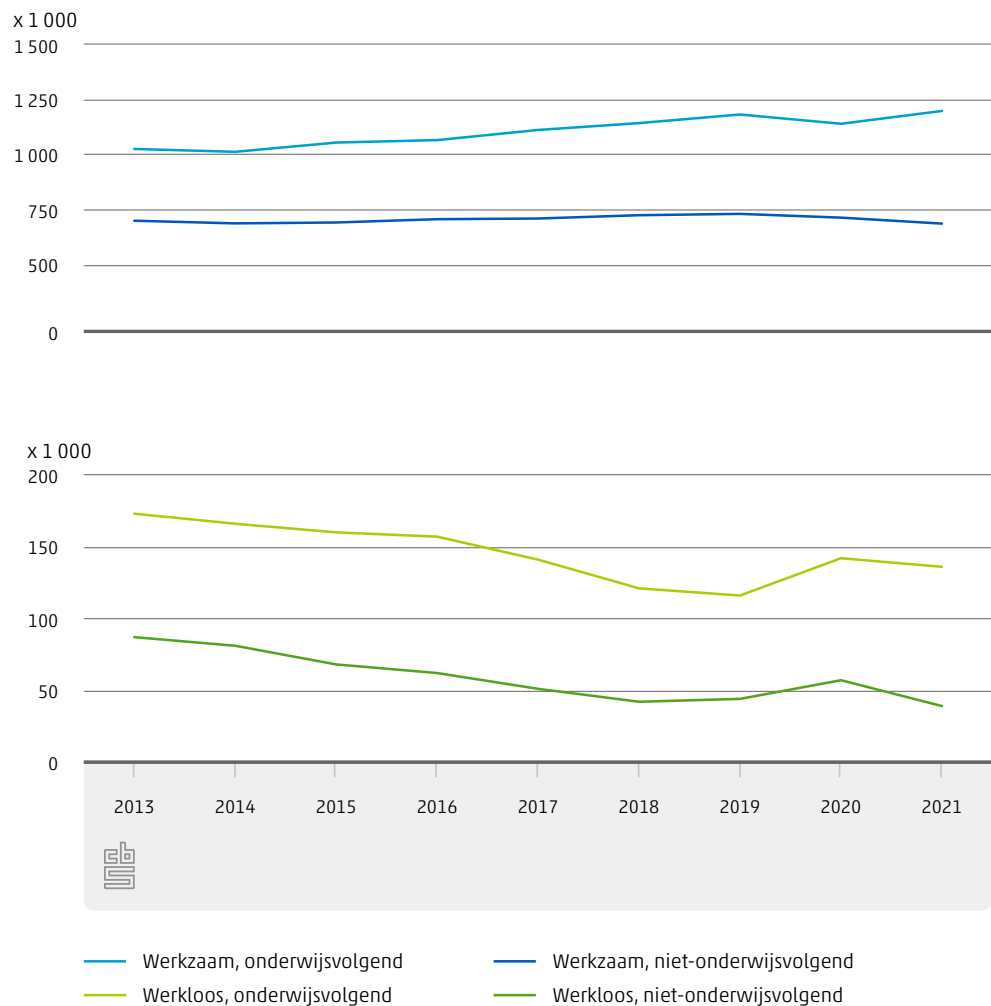
Steeds meer onderwijsvolgende jongeren met werk, steeds minder werkloos in 2021

In 2021 werkten bijna 1,2 miljoen onderwijsvolgende jongeren (15 tot 27 jaar). Dat is meer dan in 2020. De nettoarbeidsparticipatie nam toe van 66 procent in 2020 naar 68 procent in 2021. Het aantal werkende niet-onderwijsvolgende jongeren daalde met 27 duizend naar in totaal 688 duizend in 2021. Dat de arbeidsparticipatie in deze groep wel toenam (van 84 naar 87 procent) komt doordat het totaal aantal niet-onderwijsvolgende jongeren nog sterker afnam.

In 2021 waren 136 duizend onderwijsvolgende jongeren werkloos, in 2020 waren dat er nog 142 duizend. Het aantal niet-onderwijsvolgende werkloze jongeren daalde van 57 duizend in 2020 naar 39 duizend in 2021. Het werkloosheidspercentage daalde voor beide groepen, van 11,1 naar 10,2 procent (onderwijsvolgenden) en van 7,4 naar 5,3 procent (niet-onderwijsvolgenden).

2020 was een keerpunt van de stijging van het aantal werkende jongeren (onderwijsvolgend én niet-onderwijsvolgend) sinds 2014. Bij onderwijsvolgenden steeg het aantal werkenden in 2021 weer, voor de niet-onderwijsvolgenden zette de daling door, maar hier speelde de afname van het aantal niet-onderwijsvolgende jongeren mee. In 2020 steeg de werkloosheid voor beide groepen behoorlijk, daarna daalde de werkloosheid weer in 2021.

6.1.2 Werkzame en werkloze jongeren (15 tot 27 jaar)

Meer onderwijsvolgende jongeren semiwerkloos

Volgens de richtlijnen van de International Labour Organization is iedereen werkloos die geen betaald werk heeft, recent naar werk heeft gezocht én daarvoor direct beschikbaar is. Verder worden ook zogenaamde semiwerklozen onderscheiden. Zij hebben geen werk, zijn niet op zoek maar wel beschikbaar voor werk óf hebben wel gezocht maar zijn niet direct beschikbaar. Het aantal onderwijsvolgende jongeren dat semiwerkloos was steeg van 96 duizend in 2020 naar 118 duizend in 2021, het aantal semiwerkloze niet-onderwijsvolgende jongeren (15 tot 27 jaar) daalde van 21 naar 18 duizend.

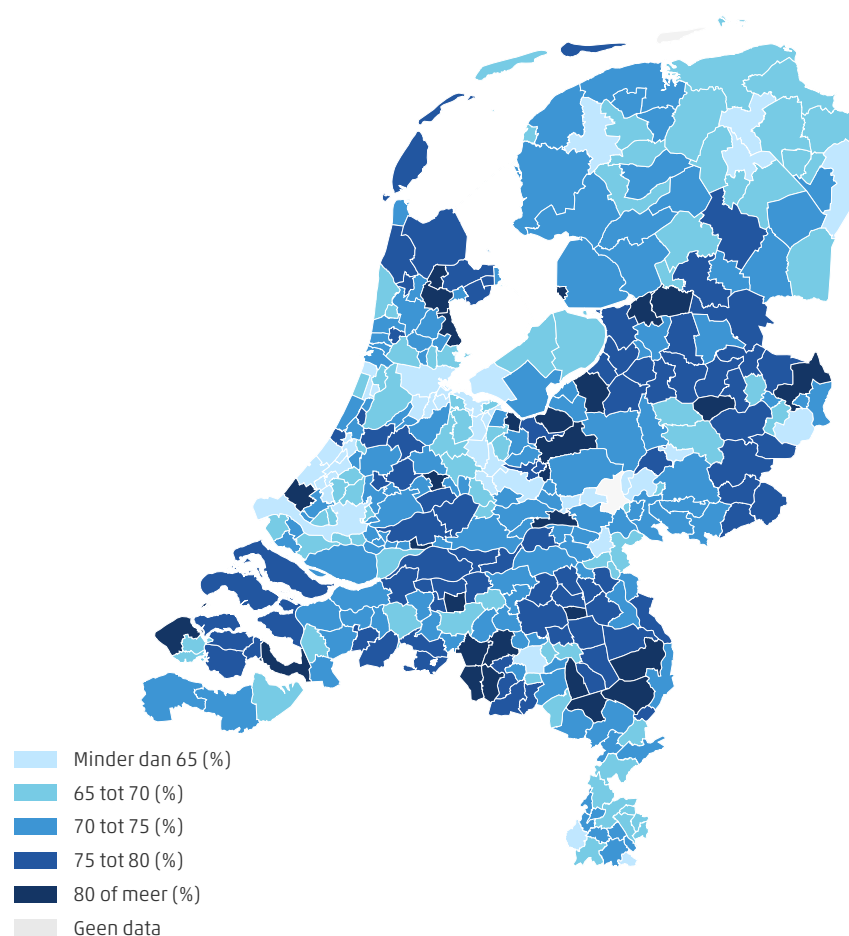
Hoogste arbeidsparticipatie jongeren op Urk en in Reusel-De Mierden

Jongeren (15 tot 27 jaar) in Urk, Reusel-De Mierden en Staphorst hadden in 2020 met 84 à 85 procent de hoogste nettoarbeidsparticipatie. Dat was gemiddeld 74 procent. Onderaan de lijst stonden de gemeenten Vaals (40 procent), Wassenaar (43 procent) en Wageningen (45 procent).

In de vier grootste gemeenten van Nederland was de participatie van alle jongeren relatief laag: in Utrecht 65 procent, in Amsterdam 62 procent, in Rotterdam 61 procent en in Den Haag 57 procent.

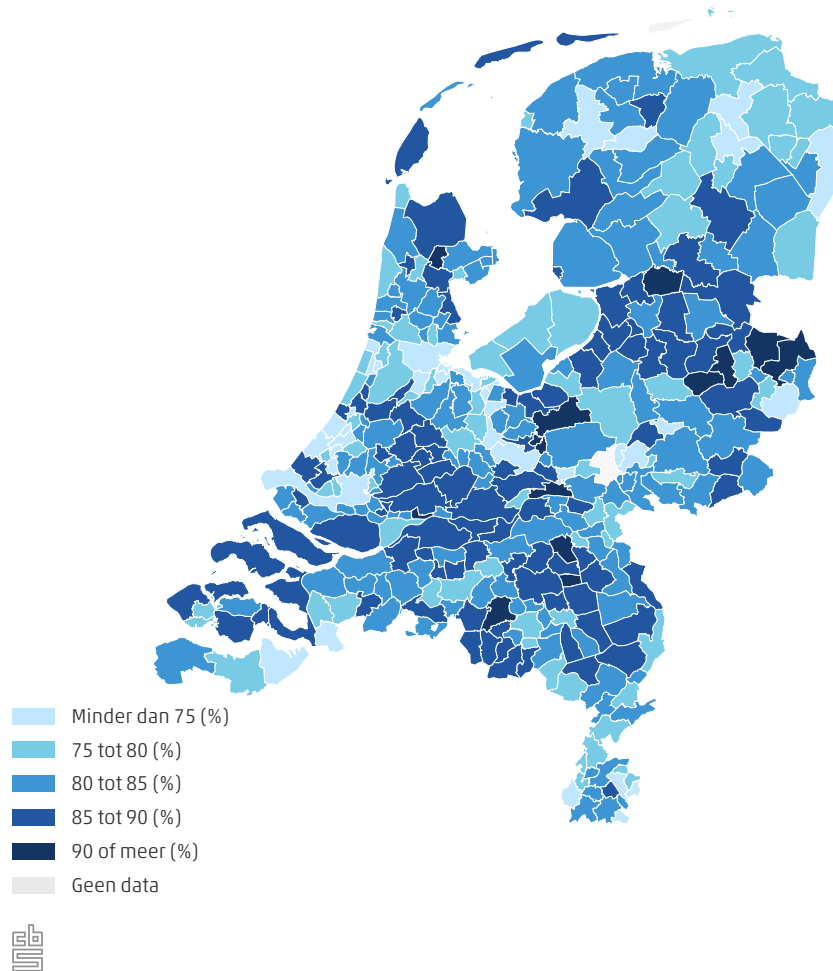
In deze grafiek is een correctie toegepast. Zie het Erratum op p. 172 voor meer informatie.

6.1.3 Nettoarbeidsparticipatie van 15- tot 27-jarigen, 2020*

De niet-onderwijsvolgende jongeren stonden wat arbeidsdeelname betreft in Boekel, Staphorst, Renswoude en Tubbergen (92 procent) bovenaan, Vaals (30 procent) en Wassenaar (50 procent) onderaan. In de vier grootste gemeenten was de arbeidsdeelname van niet-onderwijsvolgende jongeren in Utrecht 79 procent, in Amsterdam 72 procent, in Rotterdam 72 procent en in Den Haag 68 procent.

6.1.4 Nettoarbeidsparticipatie van niet-onderwijsvolgenden, 15- tot 27-jarigen, 2020*

6.2 Arbeidskenmerken

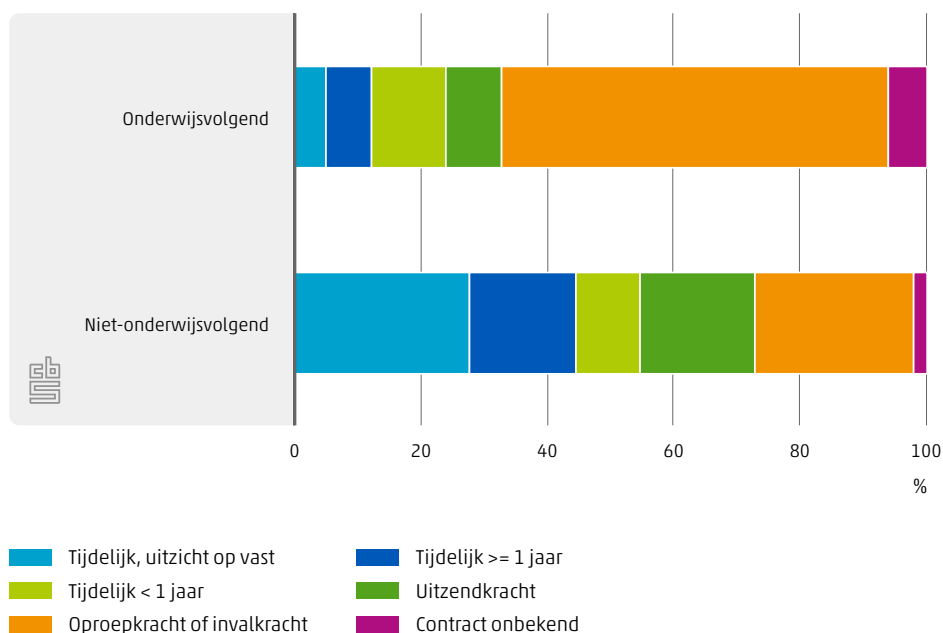
Oproep- of invalkracht dominant onder jongere onderwijsvolgende flexwerknemers

Vrijwel alle werkende 15- tot 27-jarige onderwijsvolgende en niet-onderwijsvolgende jongeren waren als werknemer werkzaam in 2021. Een klein deel was als zelfstandige of meewerkend gezinslid werkzaam.

Bijna 9 op de 10 onderwijsvolgende werknemers had een flexibele arbeidsrelatie. Bij de niet-onderwijsvolgende werknemers was dit bijna 6 op de 10. Anders dan werknemers met een vaste arbeidsrelatie hebben deze zogenaamde flexwerknemers een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd óf een flexibel aantal uren per week.

61 procent van de onderwijsvolgende flexwerknemers was werkzaam als oproep- of invalkracht, onder niet-onderwijsvolgende jongeren was dit 25 procent. Van de niet-onderwijsvolgende jongeren was 18 procent uitzendkracht en had 28 procent een tijdelijk contract met uitzicht op een vast dienstverband.

6.2.1 Flexwerknemers (15 tot 27 jaar) naar type arbeidsrelatie, 2021

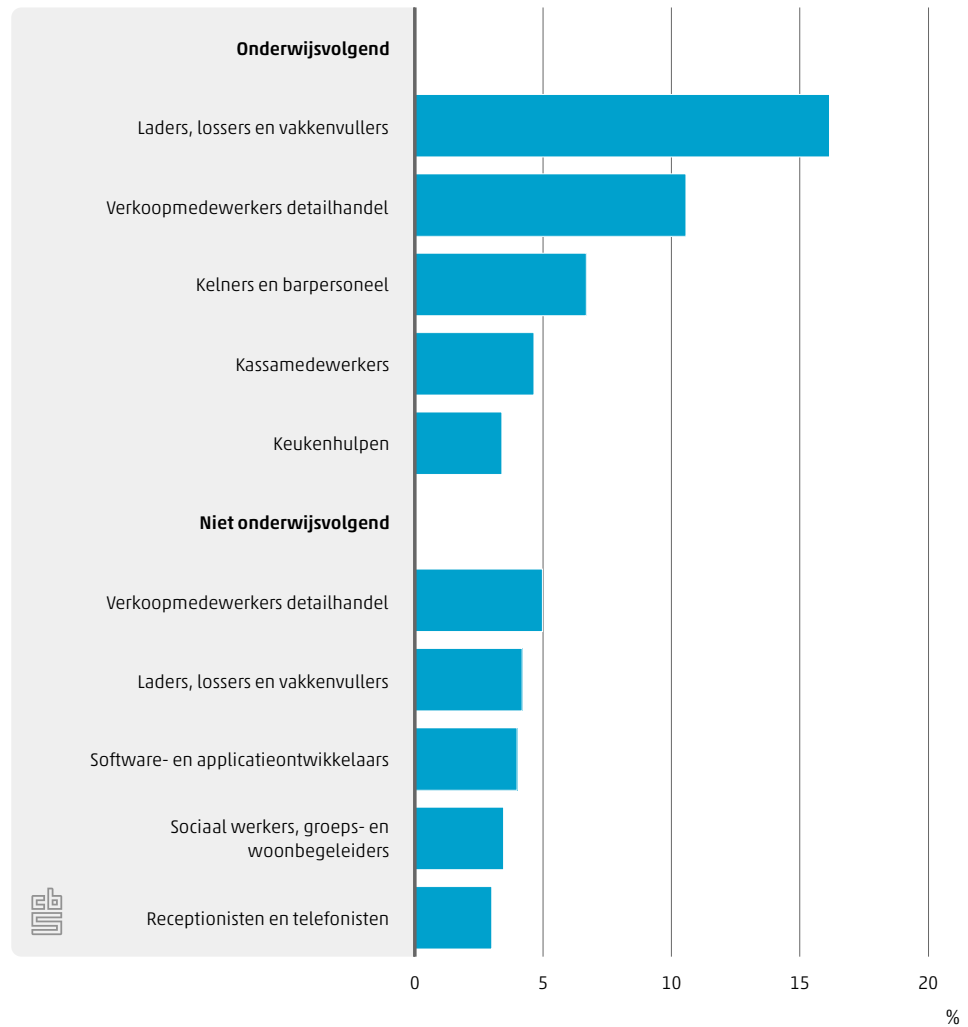
Nieuwe vraagstelling Enquête beroepsbevolking

Voor onderwijsvolgenden en niet-onderwijsvolgenden (15 tot 27 jaar) zijn geen cijfers over 2013–2020 naar type arbeidsrelatie beschikbaar die volledig vergelijkbaar zijn met de cijfers vanaf 2021. Voor het totaal aantal werkenden is dat wel beschikbaar maar de effecten van de methodewijziging verschillen per leeftijdsgroep en zijn groter voor jongeren. Vóór de methodewijziging in 2021 luidde de vraag of men in vaste dienst was. Vanaf 2021 wordt gevraagd of men een tijdelijk contract heeft (bijvoorbeeld één jaar) of een vast contract (voor onbepaalde tijd). Ook wordt voortaan gevraagd of men werkzaam is via een detacheringsbureau. Wie daarop 'ja' antwoordt, telt mee bij de uitzendkrachten.

Lader, lossen of vakkenvuller veelvoorkomend beroep

Van de onderwijsvolgende jongeren (15 tot 27) werkte 16 procent als lader, lossen of vakkenvuller in 2021. Bij niet-onderwijsvolgenden was dit met 4 procent een stuk minder, maar ook voor deze groep een van de veelvoorkomende beroepen. Bij zowel onderwijsvolgende als niet-onderwijsvolgende jongeren stond verkoopmedewerker detailhandel hoog op de lijst.

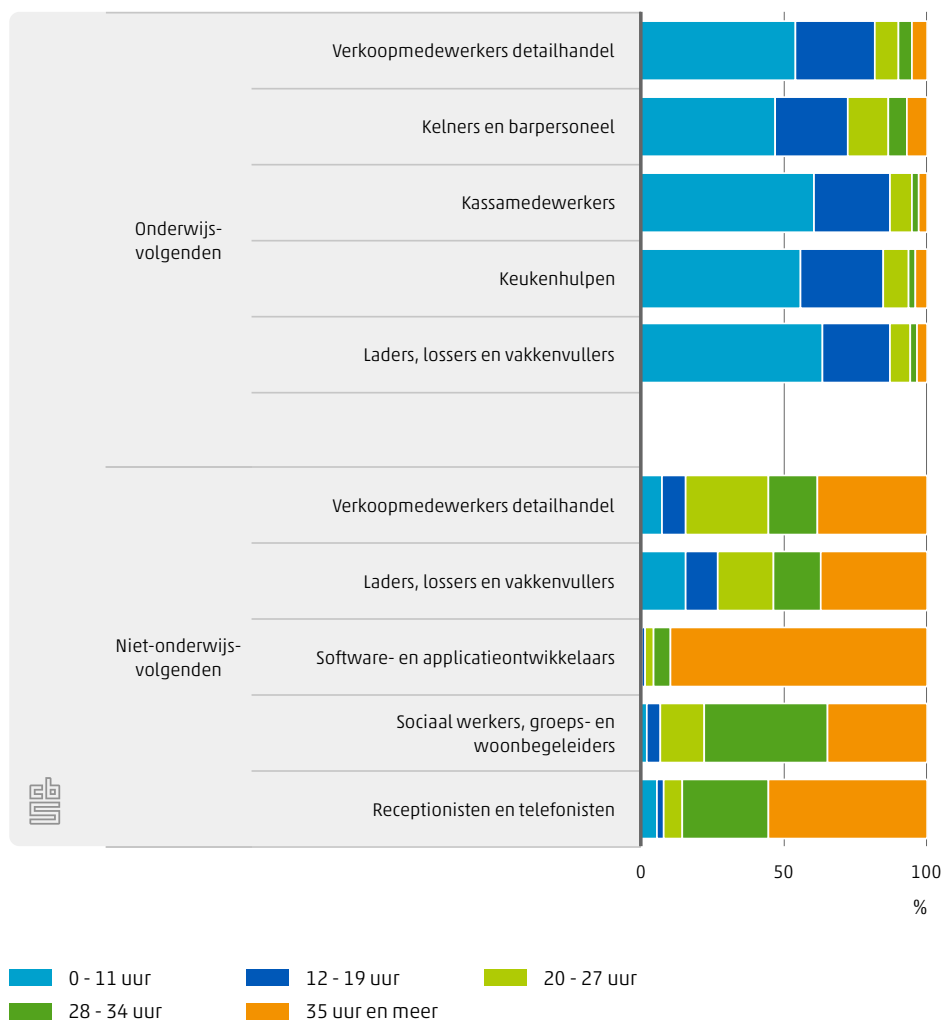
6.2.2 Veel voorkomende beroepen onder jongeren (15 tot 27 jaar), 2021

Van de onderwijsvolgende laders, lossers en vakkenvullers had 64 procent werk tot 12 uur per week. Bij de niet-onderwijsvolgende jongeren was dit percentage 16. Van deze jongeren werkte 36 procent in voltijd.

Bij niet-onderwijsvolgende jongeren varieerde het aantal gewerkte uren in een gebruikelijke werkweek tussen de veelvoorkomende beroepen. Van de software- en applicatieontwikkelaars werkte het overgrote deel (89 procent) in voltijd, terwijl dit bij verkoopmedewerkers detailhandel (38 procent), laders, lossers en vakkenvullers (36 procent) en sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders (35 procent) lager was.

6.2.3 Arbeidsduur in een gebruikelijke werkweek voor werkenden (15 tot 27 jaar) in veelvoorkomende beroepen, 2021

6.3 Arbeidsomstandigheden

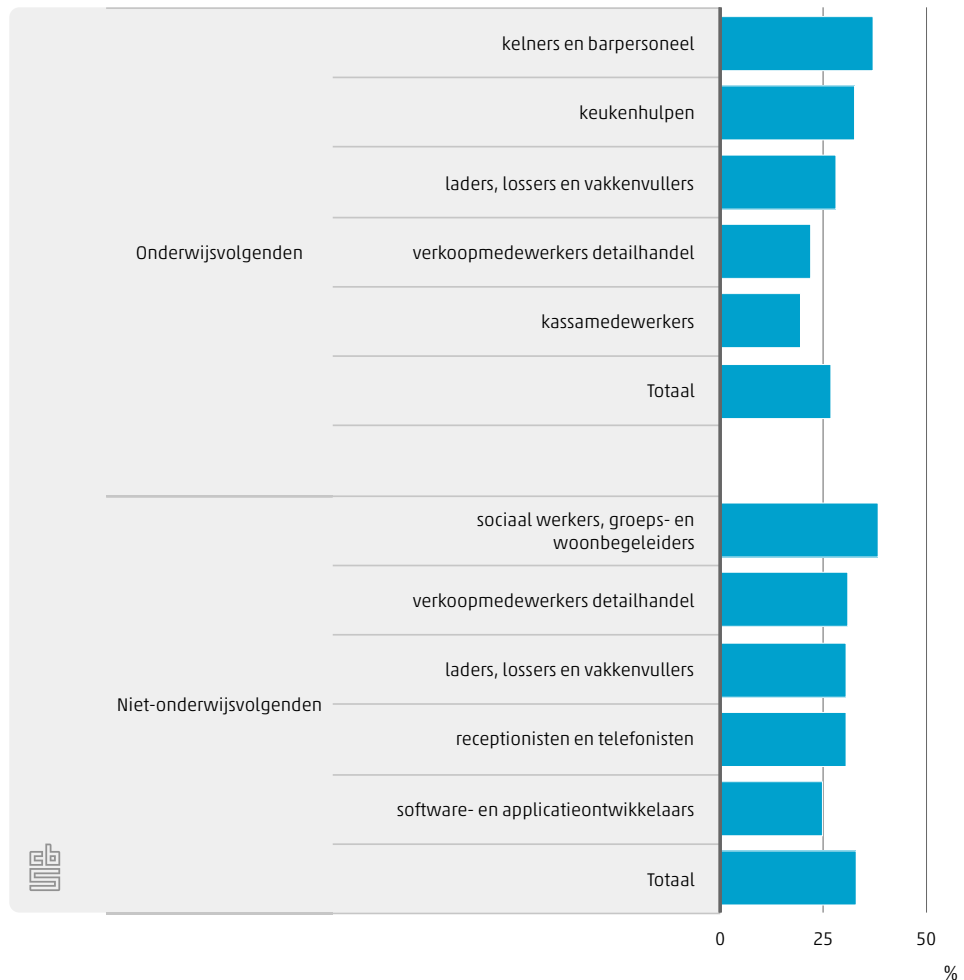
Kelners en barpersoneel hoge werkdruk en vaak werken op zondag

Van de jongeren (15 tot 27 jaar) die naast school of studie een baan in loondienst hadden, gaf 27 procent vaak of altijd een hoge werkdruk te ervaren in 2021. Bij niet-onderwijsvolgende jongeren was dit 33 procent. Bij enkele beroepen is het aandeel jongeren met een hoge werkdruk hoger, zoals voor kelners en barpersoneel (37 en 38 procent bij onderwijsvolgenden en niet-onderwijsvolgenden).

Op kenmerken die (positief) samenhangen met werkdruk zoals regelmatig zondags en 's-nachts werken scoorden kelners en barpersoneel hoger dan in de overige beroepsgroepen. Van de onderwijsvolgende kelners en barpersoneel werkte 59 procent regelmatig zondags en 's-nachts tegenover 33 procent bij onderwijsvolgenden in de overige beroepen. Voor de

niet-onderwijsvolgende kelners en barpersoneel lagen deze percentages bij 72 en 21 procent. Op autonomie (regelmatig zelfstandig werken) dat negatief met werkdruk samenhangt scoorden jongeren die als kelner of als barpersoneel werkten juist lager (17 versus 27 procent (onderwijsvolgend) en 29 versus 42 procent (niet-onderwijsvolgend)). Dat gold voor niet-onderwijsvolgenden in deze beroepsgroep ook voor fysiek zwaar werk. Zij gaven vaker dan in de overige beroepsgroepen waarin niet-onderwijsvolgende jongeren werkten aan dat het werk regelmatig fysiek zwaar was (50 versus 43 procent). Onderwijsvolgende kelners en barpersoneel gaven juist minder vaak aan dat het werk regelmatig fysiek zwaar was (44 versus 51 procent).

6.3.1 Werknemers (15 tot 27 jaar) die vaak/altijd een hoge werkdruk ervaren, 2021

Bron: CBS/TNO

Meer jongeren ervoeren hoge werkdruk in 2021

In 2021 was het aandeel jongeren dat (altijd of vaak) een hoge werkdruk ervoer gestegen, nadat het in het 2020 nog was gedaald. In 2020 had 25 procent (onderwijsvolgenden) en 30 procent (niet-onderwijsvolgenden) een hoge werkdruk, in 2021 was dit 27 en 33.

Onder onderwijsvolgende jongeren nam vooral bij kelners, barpersoneel en laders, lossers, vakkenvullers het aandeel met hoge werkdruk toe. Ook dit was een breuk met de paar jaren ervoor, toen zij steeds minder vaak aangaven een hoge werkdruk te ervaren. Bij de niet-onderwijsvolgende jongeren steeg in 2021 het aandeel met een hoge werkdruk naar verhouding veel bij sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders. De grootste stijging in het aandeel met hoge werkdruk ondervonden niet-onderwijsvolgende jongeren met een beroep als software- en applicatieontwikkelaar. Dit aandeel wisselde echter relatief sterk de afgelopen jaren.

1/3 van de niet-onderwijsvolgende jongeren ervoer een hoge werkdruk in 2021

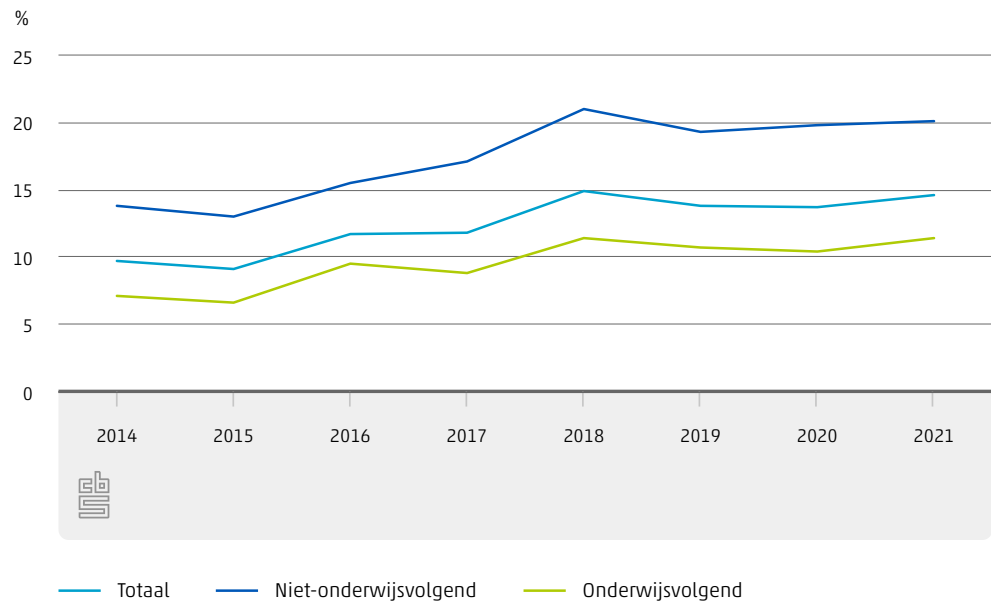
Psychische vermoeidheid door werk hoog bij verkoopmedewerkers detailhandel

Werkdruk en psychische vermoeidheid bij jongeren met een werknemersbaan zijn gerelateerd. Onderwijsvolgende jongeren die opgaven een hoge werkdruk te ervaren, waren gemiddeld ruim 3 keer zo vaak psychisch vermoeid dan onderwijsvolgende jongeren die geen hoge werkdruk ervoeren. Bij niet-onderwijsvolgende jongeren was dit 3 keer zo vaak. Van de 15- tot 27-jarige onderwijsvolgende jongeren gaf 11 procent op altijd of regelmatig psychisch vermoeid te zijn. Bij de werknemers die geen onderwijs volgden, was dit 20 procent. Verkoopmedewerkers detailhandel waren zowel bij onderwijsvolgenden als niet-onderwijsvolgenden het vaakst psychisch vermoeid (onderwijsvolgend: 13 procent; niet-onderwijsvolgend: 23 procent).

Toename psychische vermoeidheid door werk in 2021

In 2021 nam het aandeel onderwijsvolgenden met een werknemersbaan dat psychisch vermoeid was vanwege werk na enkele jaren te zijn afgenomen voor het eerst weer toe. Het niveau van 2018 (11 procent) werd geëvenaard. Onder niet-onderwijsvolgenden jongeren steeg dit aandeel ten opzichte van 2020 eveneens, maar bleef onder het niveau van 2018.

6.3.2 Werknemers (15 tot 27 jaar) met psychische vermoeidheid door werk

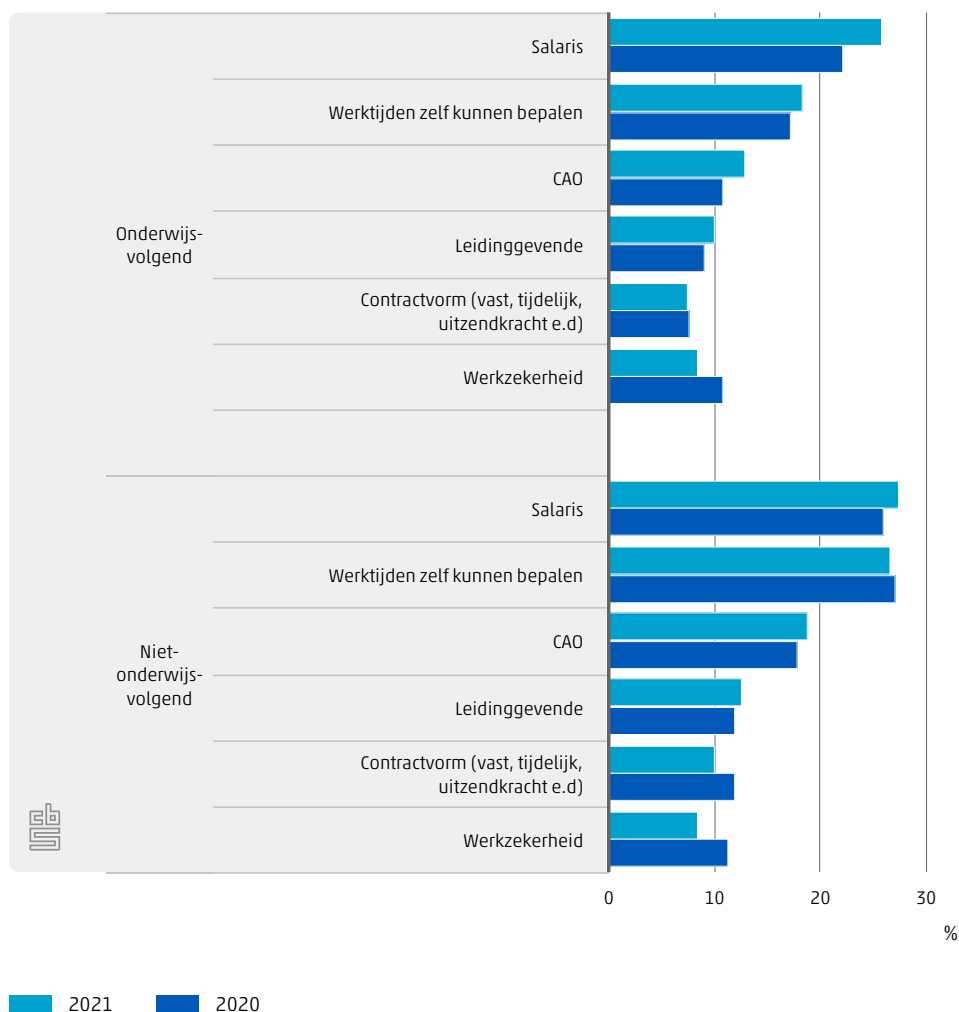
Bron: CBS/TNO

Meesten tevreden over werk

In 2021 was 6 procent van de onderwijsvolgende 15- tot 27-jarige werknemers ontevreden over het werk, bij niet-onderwijsvolgenden was dit 8 procent. Op specifieke onderdelen van het werk waren jongere werknemers vaker niet tevreden.¹⁾ Ze waren het vaakst niet tevreden over het salaris. Het tweede aspect waar jonge werknemers relatief ontevreden over waren was het niet zelf kunnen bepalen van werktijden.

1) De respondent heeft op de vraag of hij/zij 'alles bij elkaar genomen' tevreden is over het werk ook nog de keuze 'niet ontevreden/niet tevreden' te antwoorden. Op de vragen voor de verschillende items is dit niet het geval.

6.3.3 Werknemers (15 tot 27 jaar) niet tevreden over het werk

Bron: CBS/TNO

Zowel onderwijsvolgenden als niet-onderwijsvolgende jongeren waren vaker dan in 2020 niet tevreden over de CAO, over leidinggevend en salaris. In 2018 en 2019 was het aandeel dat niet tevreden was op de meeste van deze onderdelen iets hoger zowel bij onderwijsvolgende als niet-onderwijsvolgende jongeren. Alleen in 2018 en 2019 was het aandeel onderwijsvolgende jongeren dat niet tevreden was over het salaris nagenoeg gelijk aan dat van 2021.

6.4 Methode

Voor de paragrafen 6.1 (Arbeidsdeelname) en 6.2 (Arbeidskenmerken) zijn gegevens uit de Enquête beroepsbevolking (EBB) van het CBS gebruikt. Paragraaf 6.3 (Arbeidsomstandigheden) is gebaseerd op de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA), die het CBS in samenwerking met het TNO uitvoert. De EBB is een doorlopende enquête gedurende het hele jaar, de NEA wordt in de laatste drie maanden van het jaar gehouden.

Of een jongere onderwijsvolgend is of niet, is in de EBB specifiek vastgesteld dan in de NEA. In de EBB is iemand onderwijsvolgend als hij/zij opgeeft actueel 6 maanden aansluitend een opleiding te volgen in door de overheid bekostigd onderwijs, op basis van de NEA geldt de bekostiging niet als criterium. In de tekst wordt geen onderscheid gemaakt doordat consequent van onderwijsvolgenden en niet-onderwijsvolgenden wordt gesproken.

6.5 Begrippen

Beroepsbevolking

Personen die betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking) of die geen betaald werk hebben, recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).

Flexibele arbeidsrelatie

Een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd óf een flexibel aantal uren per week. Tot de werknemers met een flexibele arbeidsrelatie behoren: werknemer met uitzicht op vast, werknemer tijdelijk ≥ 1 jaar, werknemer tijdelijk ≤ 1 jaar, oproep-/ invalkracht, uitzendkracht, werknemer flexcontract onbekend.

Nettoarbeidsparticipatie

Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).

Onderwijsvolgend

Op basis van de NEA is iedereen onderwijsvolgend die actueel 6 maanden aansluitend een opleiding volgde. Op basis van de EBB is aanvullend geëist dat het om formeel onderwijs gaat dat door de overheid bekostigd is.

Semiwerklozen

Personen zonder betaald werk die recent naar werk hebben gezocht maar hiervoor niet op korte termijn beschikbaar zijn en personen zonder betaald werk die op korte termijn beschikbaar zijn voor werk maar hiernaar niet recent hebben gezocht. Semiwerklozen behoren niet tot de werkloze beroepsbevolking.

Vaste arbeidsrelatie

Een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd én een vast aantal uren per week.

Wekelijkse arbeidsduur

Het aantal uren dat een persoon in een gebruikelijke werkweek werkt, overwerkuren en onbetaalde uren niet meegerekend.

Werkdruk

Bij werkdruk gaat het in deze bijdrage om (kwantitatieve) taakeisen. Dit is gemeten met drie enquêtevragen:

- Moet u extra hard werken om iets af te krijgen?
- Moet u heel veel werk doen?
- Moet u erg snel werken?

De antwoordcategorieën zijn bij elke vraag: altijd (score 4), vaak (score 3), soms (score 2) of nooit (score 1). Als iemand gemiddeld op de drie uitspraken een score heeft van 2,5 of hoger, dan er is sprake van altijd of vaak een hoge werkdruk.

Psychische vermoeidheid door werk

Psychische vermoeidheid door het werk wordt gemeten aan de hand van vijf uitspraken:

- Ik voel me emotioneel uitgeput door mijn werk.
- Aan het einde van een werkdag voel ik me leeg.
- Ik voel me moe als ik 's morgens opsta en geconfronteerd word met mijn werk.
- Het vergt heel veel van mij om de hele dag met mensen te werken.
- Ik voel me compleet uitgeput door mijn werk.

De antwoordmogelijkheden hierbij zijn: nooit, enkele keren per jaar, maandelijks, enkele keren per maand, wekelijks, enkele keren per week of elke dag.

Als iemand gemiddeld op de vijf uitspraken enkele keren per maand of vaker antwoordt, dan is sprake van psychische vermoeidheid door werk.

Werkloosheidspercentage

De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking.

Werkloze beroepsbevolking

Personen zonder betaald werk, die recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (overeenkomstig de internationale definitie van de ILO). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). Bij betaald werk gaat het om werkzaamheden ongeacht de arbeidsduur.

Werknemer

Een persoon die in een arbeidsovereenkomst afspraken met een economische eenheid maakt om arbeid te verrichten waartegenover een financiële beloning staat.

Werkzame beroepsbevolking

Personen die betaald werk hebben. Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). Bij betaald werk gaat het om werkzaamheden ongeacht de arbeidsduur.

Zelfstandigheid in het werk (autonomie)

Zelfstandigheid in het werk wordt gemeten aan de hand van zes uitspraken (in 2020 en 2021 alleen wanneer het werk niet stil lag):

- Kan zelf beslissen hoe werk wordt uitgevoerd.
- Bepaalt zelf de volgorde van de werkzaamheden.
- Kan werktempo zelf bepalen.
- Bedenkt in het werk zelf oplossingen om bepaalde dingen te doen.
- Kan verlof opnemen wanneer men wil.
- Kan zelf bepalen op welke tijden men werkt.

De antwoordmogelijkheden hierbij zijn: 'ja, regelmatig' en 'ja, soms' en 'nee'. Als iemand gemiddeld op de vijf uitspraken 'ja, regelmatig' antwoordt, dan kan het werk regelmatig zelfstandig uitgevoerd worden.

6.6 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

Cijfers over arbeidsdeelname en werkloosheid onder jongeren (15 tot 27 jaar) in Nederland zijn te vinden in [Jeugdmonitor StatLine](#), cijfers over arbeidsomstandigheden van jongeren (15 tot 25 jaar) in [StatLine: Psychosociale arbeidsbelasting](#), [StatLine: Fysieke arbeidsbelasting](#), [StatLine: Arbeidsongevallen](#) en [StatLine: Duurzame inzetbaarheid](#).

Literatuur

CBS (2021, 19 augustus) [Werkloosheid daalt het sterkst onder jongeren](#), CBS nieuwsbericht.

CBS (2021, 8 september) [Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt](#), CBS achtergrondartikel.

CBS (2022, 17 maart) [Vooral jongeren wilden meer uren werken in 2021](#), CBS nieuwsbericht.

CBS (2022, 1 juni) [Mentale gezondheid jongeren afgenomen](#), Nieuwsbericht.

CBS (2021, 14 december) [Welzijn en stress bij jongeren](#), CBS achtergrondartikel.

CBS (2021, 1 november) [Werk: jongeren op de arbeidsmarkt](#), CBS boekbijdrage.

7 Middelengebruik en leefstijlkenmerken bij jongeren

Auteur: Kim Knoops

Onder jongvolwassen mannen en vrouwen (18 tot 25 jaar) is het percentage rokers gedaald tussen 2014 en 2021. Het percentage jongvolwassenen dat in het afgelopen jaar cannabis gebruikte en het percentage jongvolwassenen dat aan de alcoholrichtlijn voldeed zijn niet veranderd in de periode 2014 tot en met 2021. Kinderen van 0 tot 12 jaar van laagopgeleide ouders werden gemiddeld over de periode 2019 tot en met 2021 vaker blootgesteld aan tabaksrook binnen dan kinderen van hoogopgeleide ouders. Daarnaast aten minder kinderen van 1 tot 12 jaar met laagopgeleide ouders voldoende fruit en groenten en hadden kinderen van 2 tot 12 jaar meer overgewicht en obesitas in de periode 2018 tot en met 2021.

Data over leefstijl van jongeren

De cijfers in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit de jaargangen 2014 tot en met 2021 van de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor van CBS, RIVM en het Trimbos-instituut. Deze bron valt onder het samenwerkingsverband 'Leefstijlmonitor' en beschrijft de zelfgerapporteerde leefstijl van jongeren (12 tot 18 jaar) en jongvolwassenen (18 tot 25 jaar). Voor kinderen van 0 tot 12 jaar werd de enquête ingevuld door een van de ouders of verzorgers. Omdat niet alle leefstijlfactoren gevraagd worden vanaf 0 jaar, worden er verschillende leeftijdsgrenzen gehanteerd voor de verschillende leefstijlfactoren bij kinderen tot 12 jaar.

Binnen het kader van de Leefstijlmonitor zijn het onderzoek Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) en het Peilstationsonderzoek Scholieren landelijk preferente onderzoeken naar roken, drinken en drugsgebruik onder scholieren van 12 tot 17 jaar. Deze cijfers van HBSC en van het Peilstationsonderzoek worden in dit hoofdstuk niet gepresenteerd, omdat we het middelengebruik onder een bredere leeftijdsgroep, namelijk jongeren van 12 tot 25 jaar, beschrijven. Ze zijn wel te raadplegen op [de website van de Jeugdmonitor](#). Voor voeding is de [Voedselconsumptiepeiling](#) de preferente bron binnen het kader van de Leefstijlmonitor. Omdat deze cijfers niet kunnen worden uitgesplitst naar het opleidingsniveau van de ouders/verzorgers worden deze niet gebruikt in dit hoofdstuk. De kerncijfers over gezondheid, leefstijl en zorg, die gebruikt worden voor beleid en beleidsondersteuning, zijn samengebracht in de [Staat van Volksgezondheid en Zorg](#).

32% van de mannen tussen
18 en 25 jaar rookte in 2021

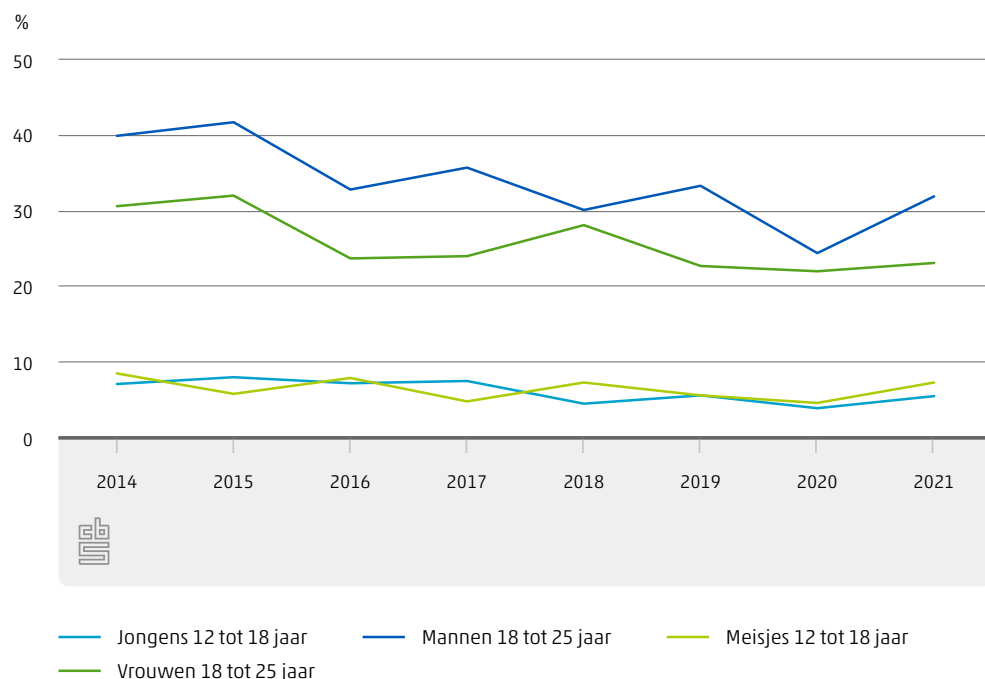

7.1 Ontwikkelingen in middelengebruik 2014-2021

Minder rokers onder jongvolwassenen

In de jaren 2014 tot en met 2021 is het aandeel rokers onder jongeren van 12 tot 18 jaar niet veranderd. In 2021 gaf zes procent van de jongeren aan weleens gerookt te hebben. Hierbij is geen verschil tussen jongens en meisjes. Het percentage jongvolwassen rokers is afgenomen ten opzichte van 2014 en 2015. In 2014 rookten 4 van de 10 jongvolwassen mannen en 3 van de 10 jongvolwassen vrouwen. In 2021 was het aandeel rokers gedaald naar 3 van de 10 mannen en 2 van de 10 vrouwen.

7.1.1 Roken onder jongeren en jongvolwassenen

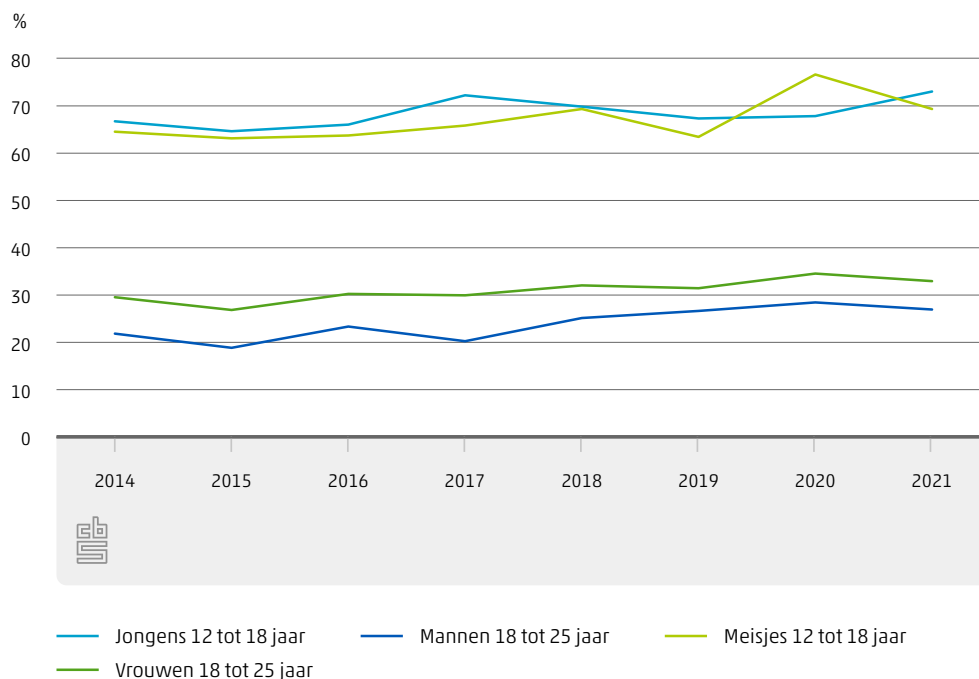
70 procent 12- tot 18- jarigen voldoet aan alcoholrichtlijn

Sinds 2014 geldt voor jongeren van 12 tot 18 jaar de richtlijn om geen alcohol te drinken. Voor mensen van 18 jaar of ouder geldt sinds 2015 de richtlijn: niet drinken of maximaal 1 glas per dag. Zowel onder jongeren van 12 tot 18 jaar als onder jongvolwassenen van

18 tot 25 jaar is het percentage mensen dat voldoet aan de alcoholrichtlijn niet veranderd tussen 2014 en 2021. 70 procent van de 12- tot 18-jarigen voldeden in 2021 aan de alcoholrichtlijn en dronken dus in de afgelopen 12 maanden geen alcohol. Voor de 18- tot 25-jarigen voldeed 3 op 10 aan de alcoholrichtlijn. In beide leeftijdsgroepen was er geen verschil tussen mannen en vrouwen.

In 2021 gaven 8 op de 10 mannen en vrouwen (18 tot 25 jaar) aan wel eens alcohol gedronken te hebben in de afgelopen 12 maanden. Dit percentage is niet veranderd ten opzichte van de periode 2014 tot en met 2020.

7.1.2 Voldoen aan de alcoholrichtlijn

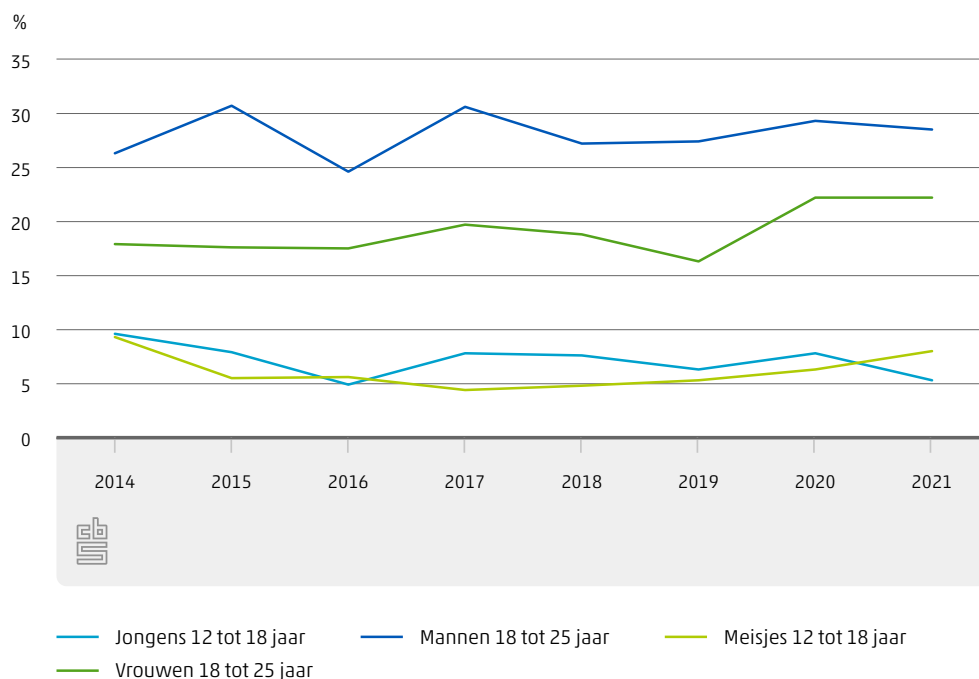

Kwart jongvolwassenen gebruikte afgelopen jaar cannabis

Van de jongeren van 12 tot 18 jaar zei 7 procent in 2021 cannabis te hebben gebruikt in het afgelopen jaar. Er was geen verschil tussen jongens en meisjes. Zowel voor jongens als voor meisjes is dat ongeveer gelijk aan de periode 2014-2020.

In 2021 gaf 25 procent van de jongvolwassenen (18 tot 25 jaar) aan in het afgelopen jaar cannabis te hebben gebruikt. Daarbij is geen verschil tussen mannen en vrouwen. Het percentage jongvolwassenen dat in het afgelopen jaar cannabis gebruikte, is voor zowel mannen als vrouwen ongeveer gelijk aan de periode 2014-2020.

7.1.3 Cannabisgebruik in het afgelopen jaar

7.2 Leefstijl kinderen in relatie tot onderwijsniveau ouders

12 procent 2- tot 12-jarigen heeft overgewicht

Gemiddeld over de periode 2018 tot en met 2021¹⁾ had 12 procent van de kinderen van 2 tot 12 jaar overgewicht. In dezelfde periode had 3 procent van de 2- tot 12-jarigen ernstig overgewicht (obesitas). Overgewicht kwam twee keer zo vaak voor onder kinderen van laagopgeleide ouders als bij kinderen van hoogopgeleide ouders. Voor obesitas was dat zelfs drie keer zo vaak. Van de kinderen met laagopgeleide ouders had 6 procent obesitas, tegen 2 procent van de kinderen met hoogopgeleide ouders.

12% van de 2- tot 12-jarigen had overgewicht in de periode 2018 tot en met 2021

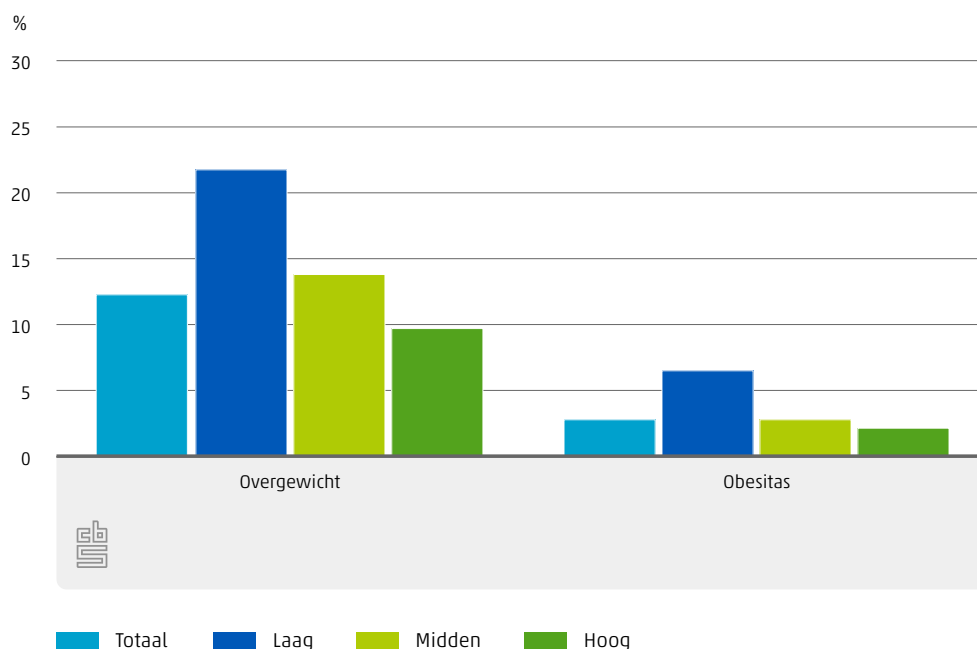
¹⁾ Om de relaties tussen leefstijlfactoren bij kinderen en de sociaaleconomische status bij ouders te beschrijven zijn de data van de Gezondheidsenquête 2018, 2019, 2020 en 2021 samengevoegd. Voor passief roken zijn de jaren 2019, 2020 en 2021 samengevoegd vanwege de veranderde vraagstelling vanaf 2019.

Onderwijsniveau

Voor onderwijsniveau is gekeken naar het hoogst behaalde onderwijsniveau van de ouder/verzorger. Bij twee ouders/verzorgers is uitgegaan van het niveau van de ouder/verzorger met het hoogst behaalde onderwijsniveau. In de tekst wordt voor de leesbaarheid steeds 'ouders' gebruikt in plaats van 'ouders/verzorgers'.

Laag onderwijsniveau omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1). Middelbaar onderwijsniveau omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo2), de vakopleiding (mbo3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo4). Hoog onderwijsniveau omvat hbo en wo.

7.2.1 (Ernstig) overgewicht bij kinderen van 2 tot 12 jaar, naar onderwijsniveau ouders, 2018-2021

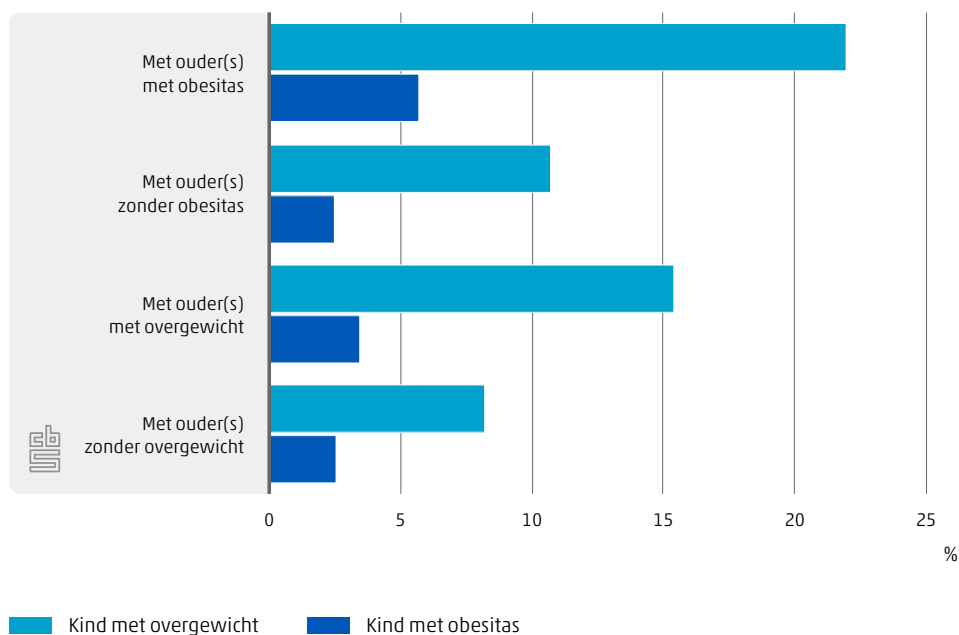
Meer overgewicht bij kinderen met ouders met overgewicht

Overgewicht en obesitas kwamen gemiddeld over de periode 2018 tot en met 2021²⁾ meer voor bij kinderen van 2 tot 12 jaar met minstens één ouder met (ernstig) overgewicht, in vergelijking met kinderen zonder ouder met (ernstig) overgewicht. 22 procent van de kinderen met minstens één ouder met obesitas had overgewicht, ten opzichte van 11 procent van de kinderen zonder ouder met obesitas. Voor obesitas was dit 6 procent voor kinderen van minstens één ouder met obesitas en 3 procent voor kinderen van ouders zonder obesitas.

2) Om de relaties tussen leefstijlfactoren bij kinderen en de sociaaleconomische status bij ouders te beschrijven zijn de data van de gezondheidsenquête 2018, 2019, 2020 en 2021 samengevoegd. Voor passief roken zijn de jaren 2019, 2020 en 2021 samengevoegd vanwege de veranderde vraagstelling vanaf 2019.

Ook overgewicht kwam meer voor bij kinderen met minstens één ouder met overgewicht; 15 procent ten opzichte van 8 procent van de kinderen zonder ouder met overgewicht.

7.2.2 (Ernstig) overgewicht bij kinderen van 2 tot 12 jaar, 2018-2021

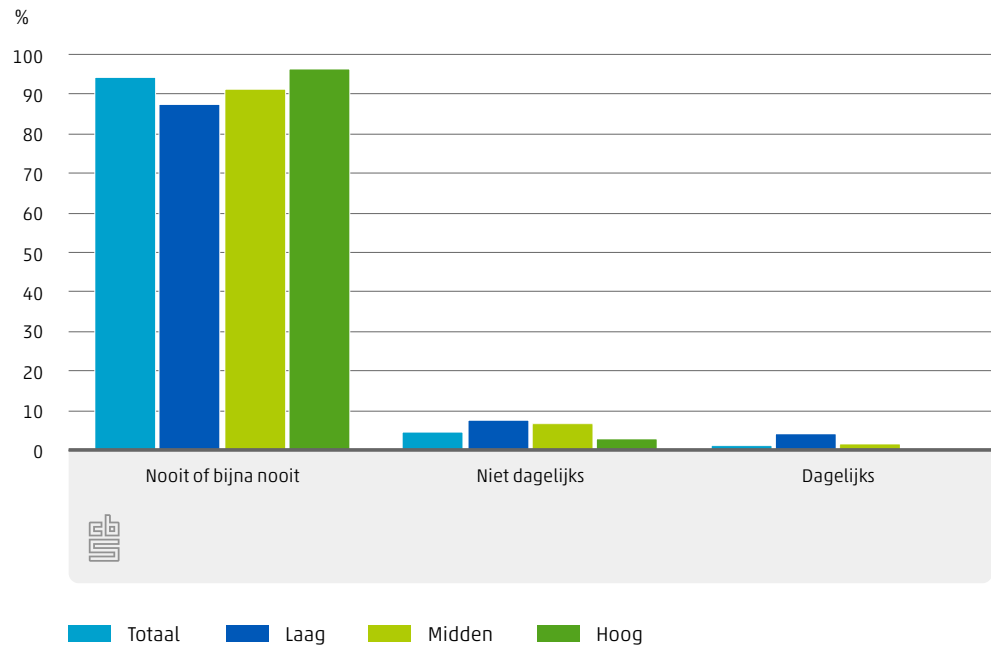

Kinderen van hoogopgeleide ouders minder blootgesteld aan tabaksrook

Van de 0- tot 12-jarigen gaf gemiddeld over de periode 2019 tot en met 2021³⁾ 94 procent van de ouders aan dat hun kind (bijna) nooit werd blootgesteld aan tabaksrook binnenshuis, ook wel passief roken genoemd. Dit percentage was hoger onder kinderen van hoogopgeleide ouders (97 procent) dan onder kinderen van middelbaar (91 procent) en laagopgeleide (88 procent) ouders.

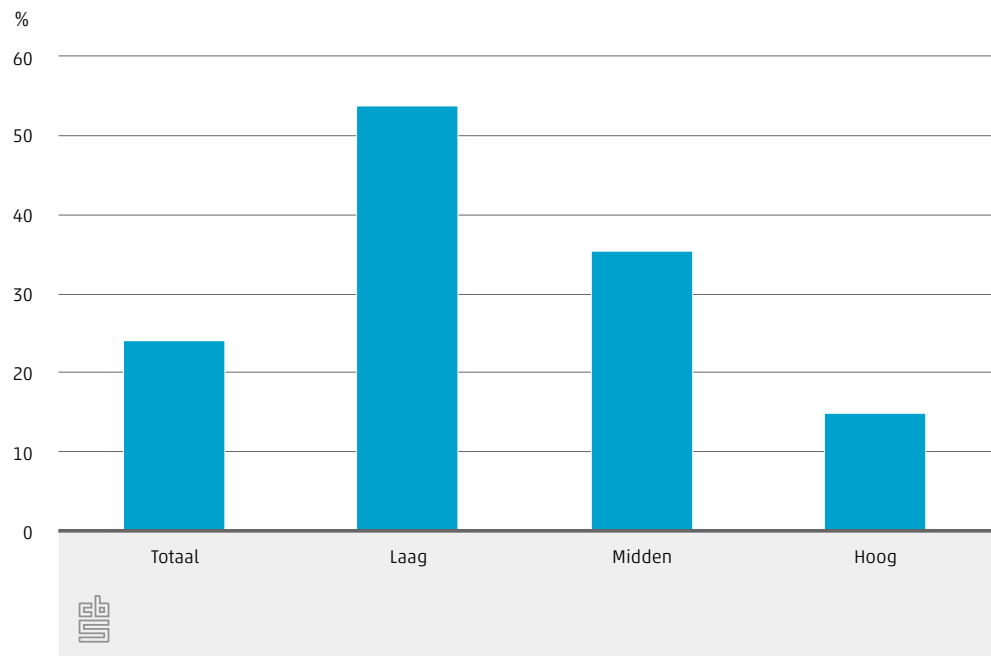
³⁾ Om de relaties tussen leefstijlfactoren bij kinderen en de sociaaleconomische status bij ouders te beschrijven zijn de data van de gezondheidsenquête 2018, 2019, 2020 en 2021 samengevoegd. Voor passief roken zijn de jaren 2019, 2020 en 2021 samengevoegd vanwege de veranderde vraagstelling vanaf 2019.

7.2.3 Blootstelling van 0- tot 12-jarigen aan tabaksrook, naar onderwijsniveau ouders, 2019-2021

Van de kinderen van 0 tot 12 jaar met laagopgeleide ouders, rookte bij 54 procent minstens één ouder. Bij kinderen van middelbaar opgeleide ouders was dat 35 procent, en bij kinderen van hoogopgeleide ouders was dat 15 procent.

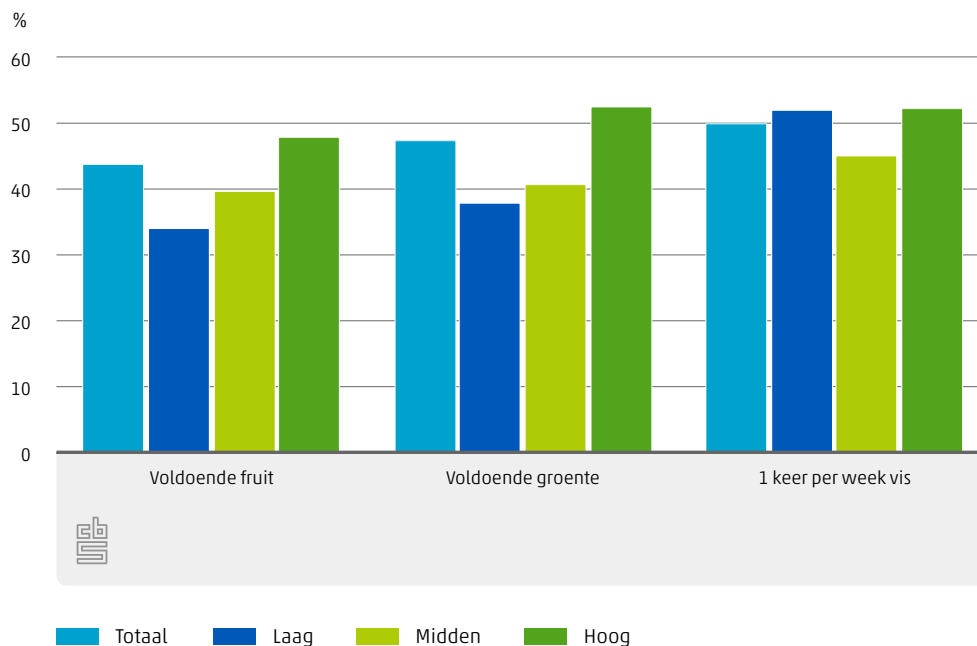
7.2.4 Roken ouder(s), naar onderwijsniveau, 2018-2021

Minder kinderen van laagopgeleide ouders eten voldoende groente en fruit

Gemiddeld over de periode 2018 tot en met 2021⁴⁾ aten meer kinderen van hoogopgeleide ouders voldoende fruit en groenten volgens de aanbeveling van de Schijf van Vijf, ten opzichte van kinderen met middelbaar of laagopgeleide ouders. Voor het eten van minimaal één keer vis per week was er geen verschil tussen kinderen van hoog- en laagopgeleide ouders. Kinderen van middelbaar opgeleide ouders aten minder vaak minimaal één keer vis per week, dan kinderen van hoogopgeleide ouders.

7.2.5 Voeding kinderen (1 tot 12 jaar), naar onderwijsniveau ouders, 2018-2021

Meer kinderen van ouders met laag onderwijsniveau voldoen aan Beweegrichtlijnen

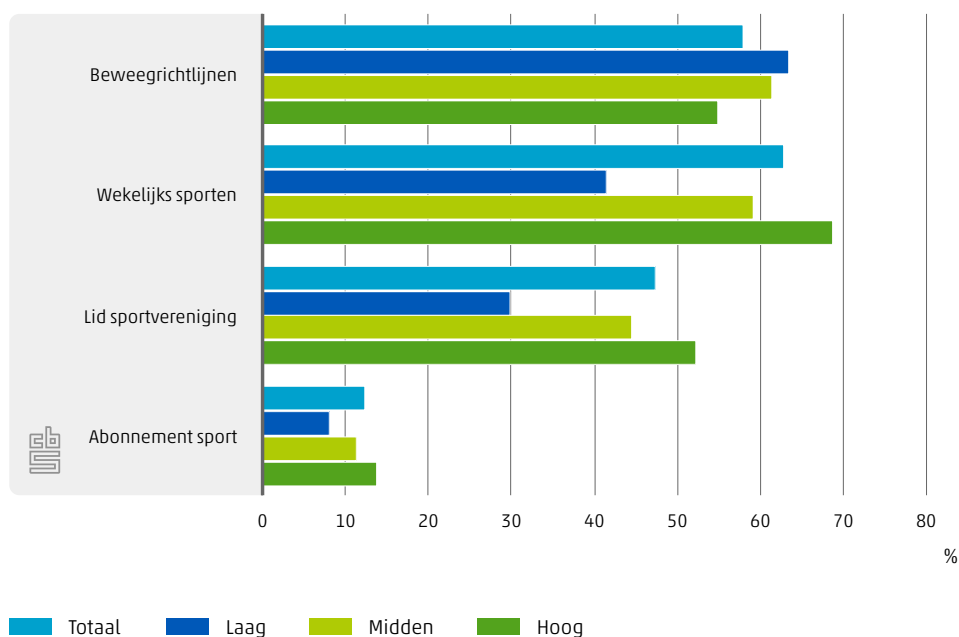
Van de 4- tot 12-jarigen voldeed gemiddeld over de periode 2018 tot en met 2021¹ 58 procent aan de Beweegrichtlijnen; bij kinderen met laagopgeleide ouders was dat 64 procent, bij kinderen met middelbaar opgeleide ouders 61 procent en bij kinderen met hoogopgeleide ouders 55 procent. Gemiddeld genomen over de periode 2018 tot en met 2021⁵⁾ sportten meer kinderen met hoogopgeleide ouders wekelijks, en zij waren ook vaker lid van een sportvereniging dan kinderen van middelbaar en laagopgeleide ouders. Kinderen van hoogopgeleide ouders hadden ook vaker een abonnement bij een sportaanbieder, zoals een zwembad, dan kinderen van laagopgeleide ouders. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat kinderen van laagopgeleide ouders weliswaar minder vaak sportten, maar

4) Om de relaties tussen leefstijlfactoren bij kinderen en de sociaaleconomische status bij ouders te beschrijven zijn de data van de gezondheidsenquête 2018, 2019, 2020 en 2021 samengevoegd. Voor passief roken zijn de jaren 2019, 2020 en 2021 samengevoegd vanwege de veranderde vraagstelling vanaf 2019.

5) Om de relaties tussen leefstijlfactoren bij kinderen en de sociaaleconomische status bij ouders te beschrijven zijn de data van de gezondheidsenquête 2018, 2019, 2020 en 2021 samengevoegd. Voor passief roken zijn de jaren 2019, 2020 en 2021 samengevoegd vanwege de veranderde vraagstelling vanaf 2019.

dat zij vaker buiten speelden, en vaker buiten liepen of fietsten (Van Stam, Van den Dool & Elling, 2021).

7.2.6 Beweggedrag van kinderen (4 tot 12 jaar), naar onderwijsniveau ouders, 2018-2021

7.3 Begrippen

Roken

Percentage personen met antwoordcategorie 'ja' op de vraag: Rookt u weleens?

Cannabisgebruik

Percentage personen die 'ja, afgelopen jaar' antwoorden op de vraag: Heeft u weleens cannabis (hasj, wiet, marihuana) gebruikt, en zo ja, wanneer voor het laatst?

Passief roken

In 2019 is de vraagstelling over meerroken, ook wel passief roken genoemd gewijzigd in: Hoe vaak wordt u/uw kind binnen blootgesteld aan tabaksrook van anderen?

1. Nooit of bijna nooit
2. Minder dan één keer per week
3. Minstens één keer per week, maar niet iedere dag
4. Elke dag, minder dan één uur per dag
5. Elke dag, één uur of meer per dag

Voor deze publicatie werden de antwoordopties 2 en 3 samengevoegd tot 'niet iedere dag' en de antwoordopties 4 en 5 tot 'dagelijks'.

Voldoende fruit

Percentage kinderen dat elke dag minimaal 2 stuks fruit eet (9 tot 12 jaar) of anderhalf stuk fruit (kinderen van 1 t/m 8 jaar). Eén stuk fruit komt overeen met 100 gram. Deze aanbevolen hoeveelheid is afkomstig uit de Richtlijnen Schijf van Vijf van het Voedingscentrum. Deze

richtlijnen zijn gebaseerd op de Richtlijnen Goede Voeding van de Gezondheidsraad (november 2015).

Voldoende groenten

Percentage kinderen elke dag voldoende groente eet. Kinderen van 1 tot 4 jaar moeten dagelijks 1 tot 2 opscheplepels groente eten. Kinderen vanaf 4 tot en met 8 jaar dienen dagelijks minimaal 2 opscheplepels groente eten. Voor jongeren vanaf 9 t/m 11 jaar geldt dat zij dagelijks minimaal 3 opscheplepels groente eten. Eén opscheplepel groente komt overeen met 50 gram. Deze aantallen opscheplepels komen overeen met de aanbevolen hoeveelheid groente per dag uit de Richtlijnen Schijf van Vijf van het Voedingscentrum. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op de Richtlijnen Goede Voeding van de Gezondheidsraad.

Minimaal 1 dag per week vis

Percentage kinderen dat minimaal 1 dag per week vis eet. Deze aanbeveling is afkomstig uit de Richtlijnen Schijf van Vijf van het Voedingscentrum. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op de Richtlijnen Goede Voeding van de Gezondheidsraad.

Beweegrichtlijnen

De Beweegrichtlijnen zijn eind 2017 opgesteld door de Gezondheidsraad. Jongeren van 4 tot 12 jaar dienen minstens elke dag een uur matig intensieve inspanning te verrichten en minstens driemaal per week spier- en botversterkende activiteiten te verrichten.

Over de 2020-cijfers over dit onderwerp is een toelichtende nota verschenen: [Sport- en beweeggedrag 2020](#).

Overgewicht en obesitas

De vragen over lengte en lichaamsgewicht worden aan de ouder/verzorger gesteld voor zowel de kinderen als voor de ouders/verzorgers. Er wordt gevraagd naar de lengte in cm zonder schoenen en naar het lichaamsgewicht in kg zonder kleren. Bij zwangere vrouwen wordt gevraagd naar het lichaamsgewicht voorafgaand aan de zwangerschap.

De maat voor overgewicht en obesitas is de Body Mass Index (BMI). De BMI is het quotiënt van het lichaamsgewicht in kilogrammen en het kwadraat van de lengte in meters [kg/m^2].

Overgewicht

Percentage personen met een BMI van $25,0 \text{ kg}/\text{m}^2$ en hoger.

Voor personen jonger dan 18 jaar gelden andere grenswaarden. Deze waarden hangen af van de leeftijd en het geslacht en corresponderen met een BMI-waarde van $25,0 \text{ kg}/\text{m}^2$ voor volwassenen.

Ernstig overgewicht

Percentage personen met een BMI van $30,0 \text{ kg}/\text{m}^2$ en hoger. Voor personen jonger dan 18 jaar gelden andere grenswaarden. Deze waarden hangen af van de leeftijd en het geslacht en corresponderen met een BMI-waarde van $30,0 \text{ kg}/\text{m}^2$ voor volwassenen.

7.4 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

In het statistiekjaar 2020 werd de waarneming voor de Gezondheidsenquête verstoord door de coronacrisis. In een deel van het jaar was niet mogelijk om aan huis interviews af te nemen en kwam er dus alleen via internet respons binnen. Om hiermee om te kunnen gaan is het weegmodel van de Gezondheidsenquête aangepast voor het jaar 2020. Daarbij is gebruik gemaakt van tijdreeksmodellen om te kunnen corrigeren voor het wegvallen van een deel van de waarneming. Meer informatie hierover kunt u vinden in deze [nota](#).

Ook in 2021 had de waarneming voor de Gezondheidsenquête te kampen met verstoringen, als gevolg van corona(maatregelen). Daar is op dezelfde manier mee omgegaan als in 2020. In 2021 heeft het RIVM een nota uitgebracht over de 2020-cijfers over sport- en beweeggedrag. Dit naar aanleiding van de bijzondere corona-omstandigheden die er waren in 2020 en de mogelijke impact daarvan op de cijfers over deze onderwerpen. Deze nota is hier te vinden: [Sport- en beweeggedrag in 2020](#).

Cijfers over leefstijl en (preventief) gezondheidsonderzoek naar persoonskenmerken zijn te vinden in [StatLine](#).

Cijfers over leefstijl en gezondheid bij kinderen zijn te vinden in [StatLine](#).

Literatuur

Rombouts, M., S. van Dorsselaer, T. Scheffers – van Schayck, M. Tuithof, M. Kleinjan en K. Monshouwer (2020). [Jeugd en riskant gedrag 2019](#). Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren. Trimbos-instituut.

Stam, W. van, Dool, R. van den, Elling, A (2021). [Sport- en beweeggedrag van kinderen en jongeren naar sociaaleconomisch milieu](#). Mulier Instituut.

8 Criminaliteit

Jeugdige verdachten en slachtoffers

Auteurs: Rob Kessels, Elianne Derksen

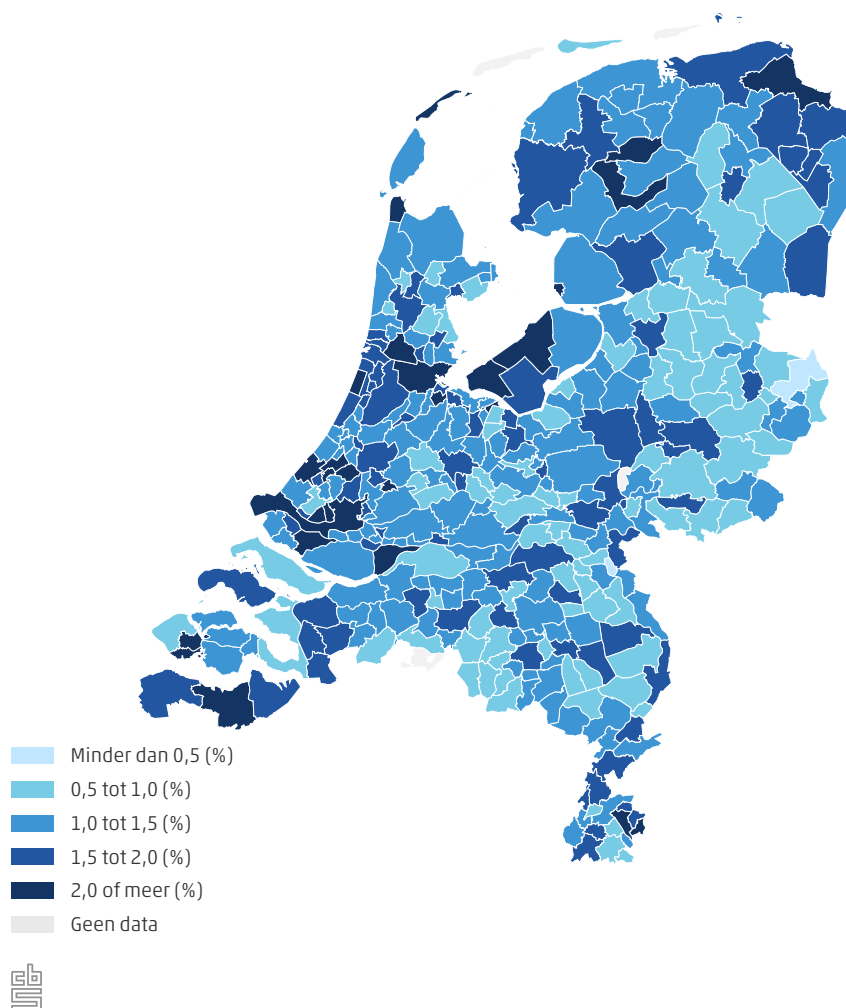
In 2021 werd 1,6 procent van de jongeren van 12 tot 25 jaar verdacht van een misdrijf. Tussen 2010 en 2021 nam het aantal als verdachte geregistreerde jongeren af, alleen in 2019 nam dit toe. Het percentage jongeren dat slachtoffer werd van traditionele criminaliteit is tussen 2012 en 2021 gedaald.

8.1 Jeugdige verdachten

Grote gemeenten hoogste percentage verdachte jongeren

In 2021 werden bijna 47 duizend jongeren geregistreerd als verdachte van een misdrijf (voorlopige cijfers). Dat is 1,6 procent van alle jongeren van 12 tot 25 jaar. Tussen 2010 en 2018 is het aandeel verdachten onder 12- tot 25-jarigen met meer dan de helft afgenomen. Na een stijging in 2019 is dit aandeel in 2020 en 2021 opnieuw afgenomen. Het aandeel verdachten onder jongeren verschilt per woongemeente. Dit was in 2021 het hoogst in de gemeenten Vlissingen (3,4 procent), Zandvoort en Rotterdam (beide 2,7 procent) en het laagst in Mook en Middelaar (0,4 procent) en Dinkelland (0,3 procent). Met name in de grote steden en in de gemeenten aan de kust is het aandeel verdachte jongeren hoger.

8.1.1 Geregisteerde verdachte jongeren per gemeente, 2021*

Geregisteerde verdachten

De gegevens over geregisteerde verdachten komen uit de 'Basisvoorziening Informatie' (BVI) van de politie. De politie registreert iemand als verdachte van een misdrijf als er een redelijk vermoeden van schuld aan dat misdrijf bestaat.

Iemand wordt in een jaar als verdachte geteld als de persoon geregistreerd is als verdachte van een delict dat gemeld is in het betreffende jaar. Mensen die verdacht zijn van meerdere misdrijven in een jaar worden eenmaal als verdachte geteld. De aantallen verdachten per type misdrijf tellen dan ook op tot een getal dat hoger is dan het totale aantal unieke verdachten, omdat sommige mensen van meer dan één type misdrijf worden verdacht. In zo'n geval wordt iemand slechts één keer meegeteld in het totale aantal verdachten. Wel wordt hij of zij dan één keer geteld per type delict waarvan hij of zij is verdacht. Een voorbeeld: een verdachte van tien inbraken en twee geweldsdelicten wordt eenmaal geteld bij het vaststellen van het totale aantal verdachten, eenmaal bij de hoofdgroep vermogensdelicten en eenmaal bij de hoofdgroep geweldsdelicten.

1,9% van de minderjarige jongens verdacht van misdrijf, tegenover 0,5% van de meisjes

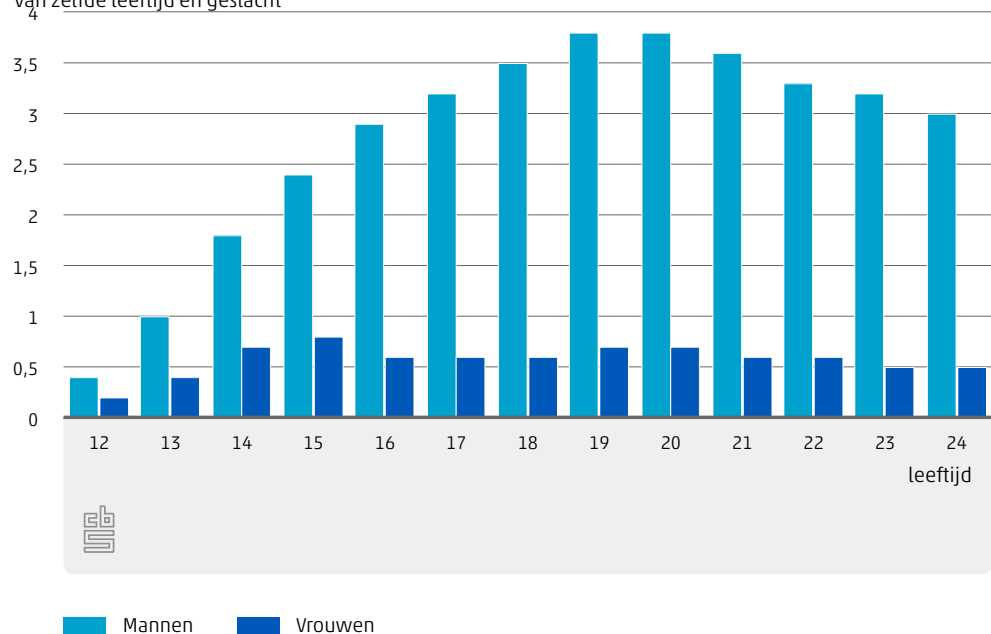

Hoogste aandeel verdachten onder 19- en 20-jarige mannen

Het aandeel geregistreerde verdachten is lager onder vrouwen dan onder mannen. In 2021 was dit aandeel het hoogst bij 19- en 20-jarige mannen; 3,8 procent van de mannen van 20 was geregistreerd als verdachte. Bij vrouwen lag de piek bij 15-jarigen, en was minder hoog; Van alle 15-jarige meisjes was 0,8 procent geregistreerd als verdachte.

8.1.2 Geregistreerde verdachten, 2021*

% t.o.v. totaal jongeren van zelfde leeftijd en geslacht

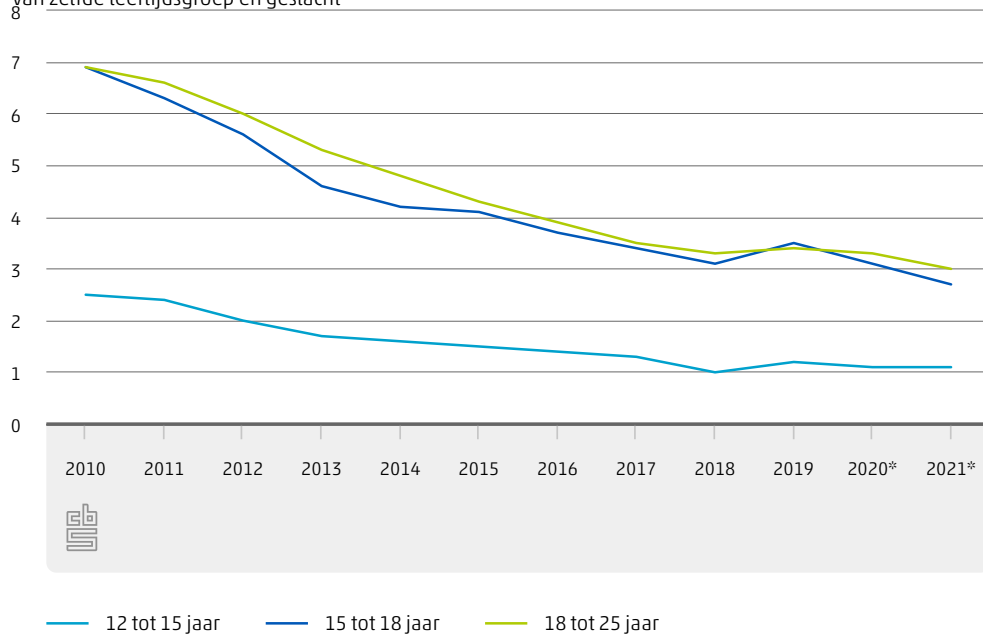

12- tot 15-jarigen minst vaak verdachte onder jonge mannen

Het percentage verdachten onder de 12- tot 15-jarige jongens was in 2021 met 1,1 procent lager dan bij de 15- tot 18-jarigen (2,7 procent) en de 18- tot 25-jarigen (3,0 procent). Sinds 2010 is het aandeel verdachte jongens bij alle leeftijdsgroepen met meer dan de helft afgenomen. Alleen in 2019 nam het aandeel verdachte jongens toe, om in 2020 en 2021 weer af te nemen.

8.1.3 Als verdachte geregistreeerde jonge mannen

% t.o.v. totaal jongeren
van zelfde leeftijdsgroep en geslacht

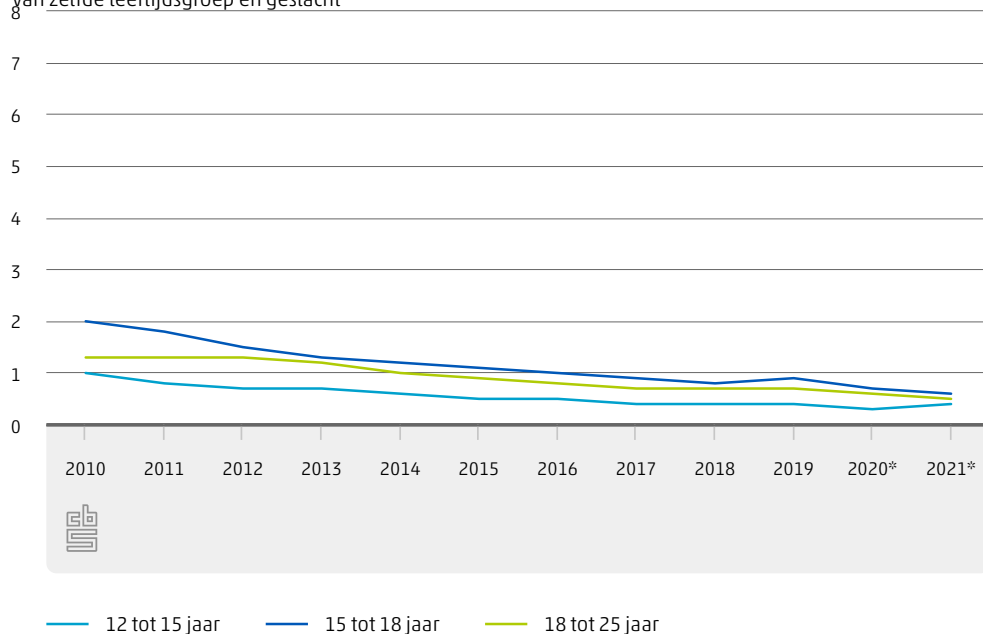

Verschillen leeftijdsgroepen verdachte jonge vrouwen klein

Niet alleen staan jonge vrouwen minder vaak dan jonge mannen geregistreerd als verdachte, ook de verschillen tussen de leeftijdsgroepen zien er anders uit. Waar er bij jongens verschil is tussen de 12- tot 15-jarigen en de 15- tot 25-jarigen, is bij meisjes weinig verschil tussen de leeftijdsgroepen.

8.1.4 Als verdachte geregistreeerde jonge vrouwen

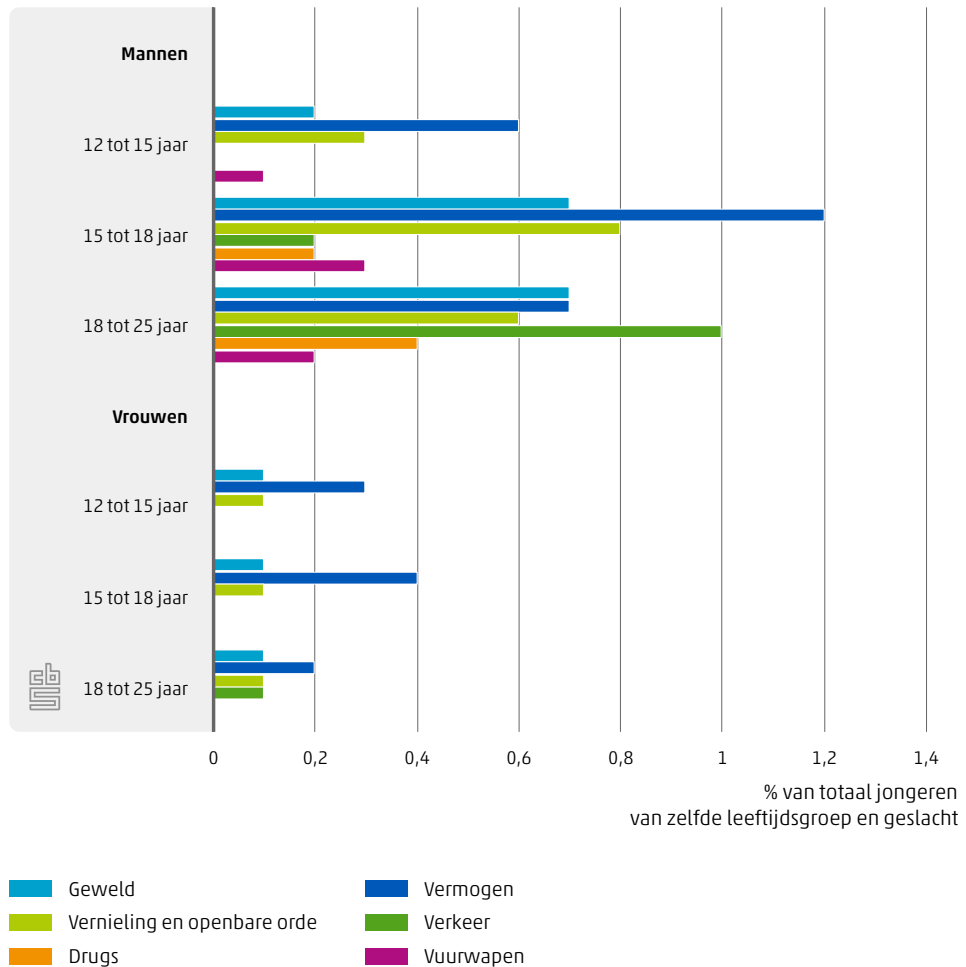
% t.o.v. totaal jongeren
van zelfde leeftijdsgroep en geslacht

Aandeel verdachten vermogensdelicten het hoogst

Er zijn verschillen tussen mannen en vrouwen in het type delict waar jongeren van verdacht worden. Zowel onder jongens als onder meisjes komen verdachten van vermogensmisdrijven het meest voor. Bij vermogensdelicten gaat het bijvoorbeeld om winkeldiefstal, fietsendiefstal of oplichting. Meisjes worden zelden als verdachte van drugs- en (vuur)wapendelicten geregistreerd, en het aandeel vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde is bij meisjes een stuk lager dan bij jongens. Bij meerderjarige jonge vrouwen komen ook naar verhouding minder verkeersdelicten voor, zoals rijden onder invloed of doorrijden na een ongeval.

8.1.5 Geregistreerde verdachte jongeren naar type delict, 2021*

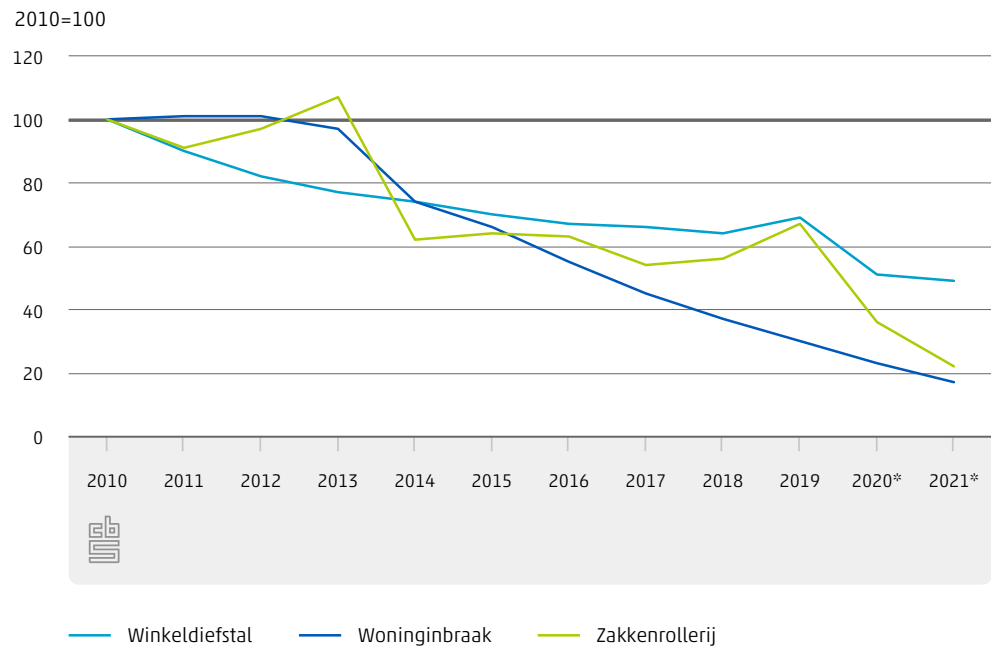

Aandeel verdachte jongeren zakkenrollerij sterkst gedaald

Tussen 2010 en 2021 is er, met uitzondering van 2019, een dalende trend in het aandeel geregistreerde verdachte jongeren. In 2020 en 2021 is er een aantal maatregelen om de coronacrisis te bestrijden ingevoerd, die invloed zouden kunnen hebben gehad op de ontwikkeling van criminaliteit, zoals (gedeeltelijke) lockdowns, avondklok, anderhalve meter afstand houden en thuiswerken. Het aandeel geregistreerde verdachten van zakkenrollerij, winkeldiefstal en woninginbraak daalde in 2020 en 2021 sterker ten opzichte van 2019 dan veel andere soorten delicten. In 2021 is het aandeel jongeren dat werd

verdacht van zakkenrollerij opnieuw met 40 procent gedaald ten opzichte van het jaar ervoor. Het aandeel verdachte jongeren van woninginbraak daalde net als voorgaand jaar met een kwart, en winkeldiefstal bleef nagenoeg gelijk met 2020.

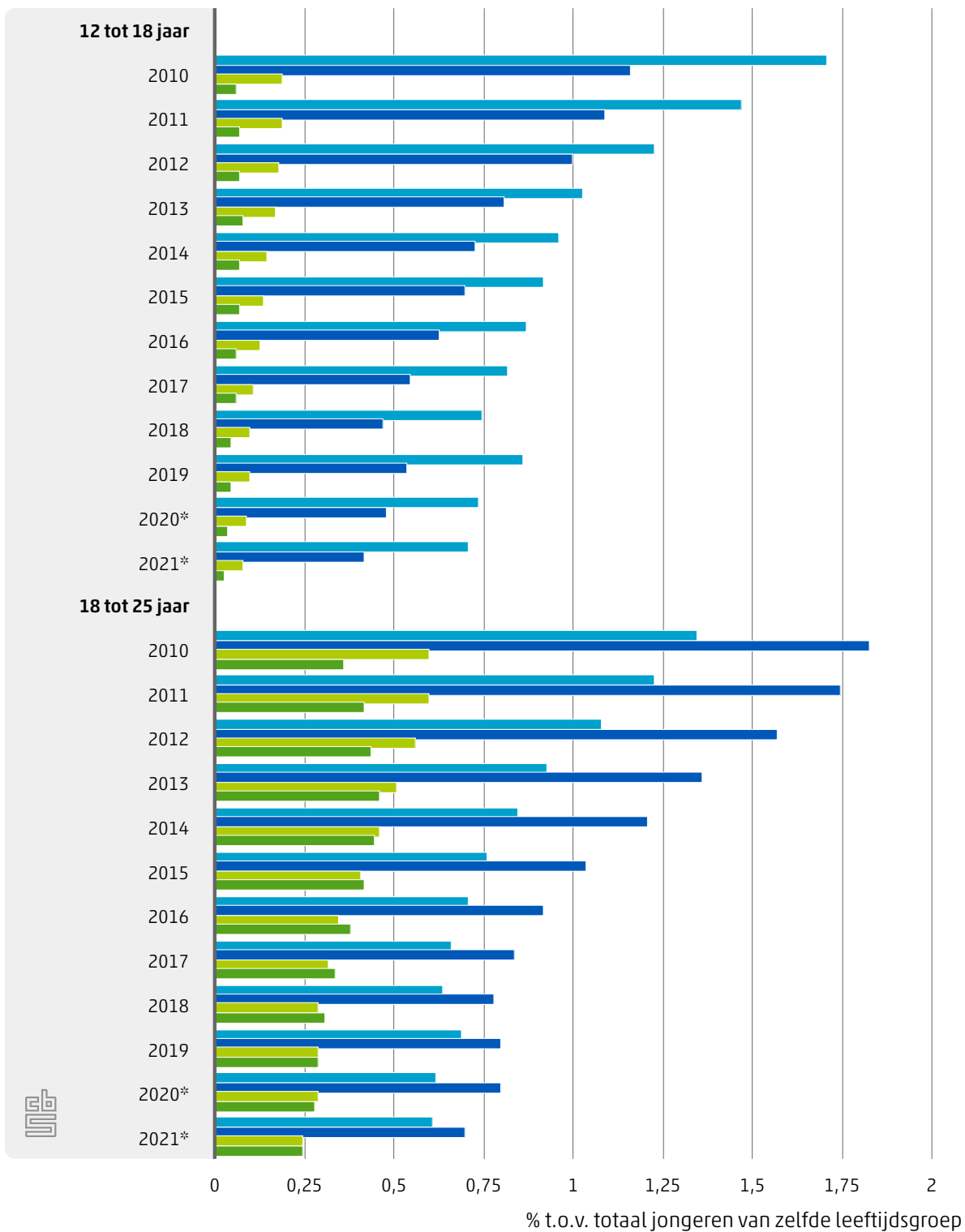
8.1.6 Ontwikkeling geregistreerde verdachte jongeren van 12 tot 25 jaar t.o.v. 2010, naar delict

Aandeel meerplegers het grootst bij 18 tot 25-jarigen

In figuur 8.1.7 is de zogenoemde criminele carrière van jongeren weergegeven. Dit is het aantal keer dat een jongere als verdachte bij de politie is geregistreerd. Bij de leeftijdsgroep 12 tot 18 jaar is het aandeel jongeren dat voor het eerst in aanraking kwam met de politie (first offenders) het grootst. Bij de 18 tot 25-jarigen is het aandeel meerplegers met 0,7 procent het grootst. Dit zijn verdachten die van 2 tot 5 misdrijven verdacht worden. Het aandeel veelplegers is bij deze groep het minst gedaald tussen 2010 en 2021. Veelplegers zijn verdachten die van 6 tot 10 misdrijven verdacht worden.

8.1.7 Geregistreeerde verdachte jongeren naar criminele carrière

- First offenders
- Meerplegers (2 t/m 5 keer verdacht)
- Veelplegers (6 t/m 10 keer verdacht)
- Zeer actieve veelplegers (meer dan 10 keer verdacht)

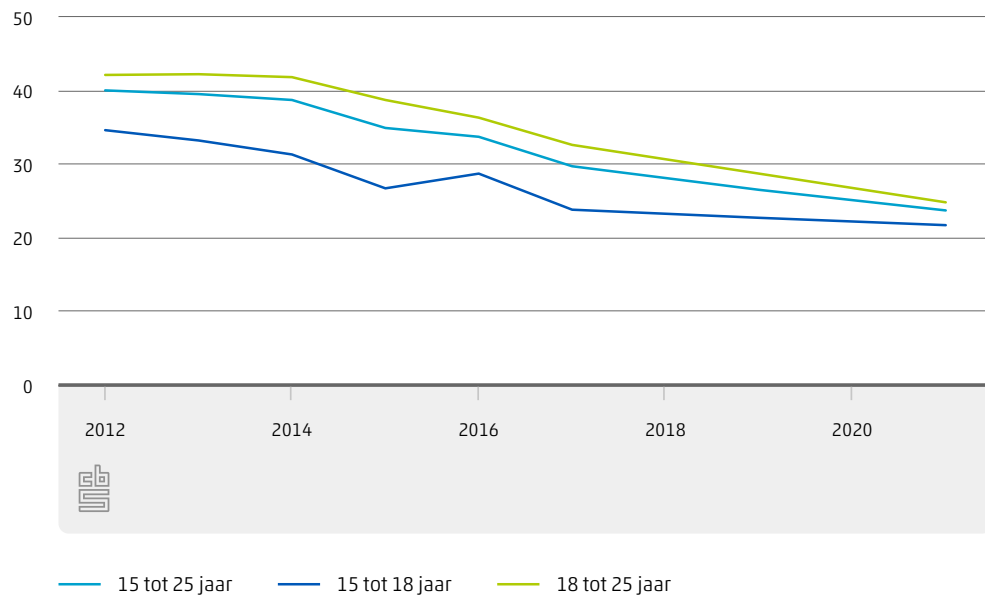
8.2 Jeugdige slachtoffers

Minder jeugdige slachtoffers van traditionele criminaliteit

Het percentage jongeren van 15 tot 25 jaar dat slachtoffer werd van traditionele criminaliteit (gewelddelicten, vermogensdelicten en vernielingen) is tussen 2012 en 2021 gedaald van 40 naar 24 procent. Deze daling was onder meerderjarigen relatief iets sterker dan onder minderjarige jongeren.

8.2.1 Slachtofferschap traditionele criminaliteit¹⁾

% slachtoffers jongeren van 15 tot 25 jaar

¹⁾ In 2018 en 2020 heeft geen meting plaatsgevonden. De waarden voor beide jaren zijn geïnterpoleerd.

Veiligheidsmonitor

De cijfers over de jeugdige slachtoffers van criminaliteit en de onveiligheidsgevoelens onder jongeren komen uit de Veiligheidsmonitor. Dit is een grootschalige enquête onder Nederlanders van 15 jaar en ouder, waaraan in 2021 in totaal 173 duizend mensen deelnamen, waarvan 21 duizend 15- tot 25-jarigen. De enquête is in 2021 herzien, maar bestaat al sinds 2012.¹⁾ Tot 2017 werd deze elk jaar afgenomen, daarna tweejaarlijks. Bij de slachtoffers van criminaliteit gaat het zowel om 'traditionele' criminaliteit (gewelddelicten, vermogensdelicten en vernielingen) als om online criminaliteit (oplichting en fraude, hacken, bedreiging en intimidatie). Mensen zijn slachtoffer als ze in de enquête aangeven dat ze in de twaalf maanden voorafgaande aan het onderzoek slachtoffer zijn geweest van één of meerdere van deze delicten.

¹⁾ Als gevolg van de herziening zijn de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor 2021 niet meer een op een vergelijkbaar met die van eerdere edities. Om toch trends in beeld te kunnen brengen, zijn omrekenfactoren ontwikkeld waarmee voor een aantal belangrijke indicatoren op het gebied van veiligheid en criminaliteit vergelijkingen met eerdere jaren kunnen worden gemaakt (Akkermans et al., 2022).

24% van de jongeren
slachtoffer van geweldsdelicten,
vermogensdelicten en vernielingen

Jongeren vaker slachtoffer traditionele criminaliteit dan volwassenen

24 procent van de jongeren tussen de 15 en 25 jaar was slachtoffer van traditionele criminaliteit. Dat is vaker dan bij mensen van boven de 25 jaar (16 procent). Meerderjarige jongeren waren vaker slachtoffer dan minderjarige jongeren (25 tegen 22 procent).

Jongeren werden het vaakst slachtoffer van vermogensdelicten (13 procent). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om (poging tot) inbraak²⁾, fietsdiefstal, autodiefstal, zakkenrollerij en beroving. Met geweldsdelicten³⁾, (10 procent) en vernielingen⁴⁾, (6 procent) kregen zij relatief minder vaak te maken.

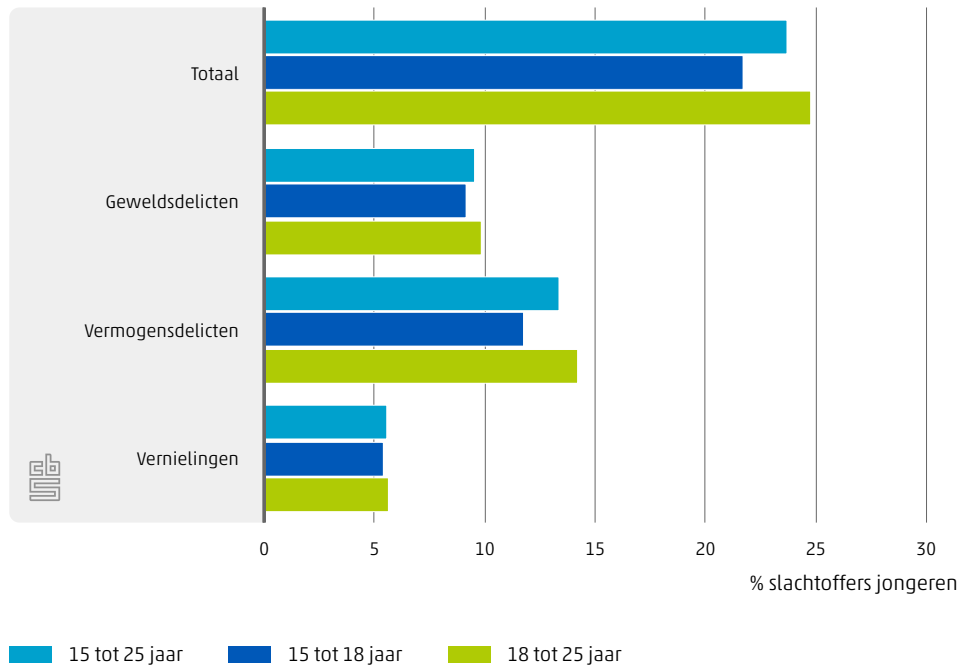
Er zijn geen significante verschillen in het slachtofferschap van traditionele criminaliteit tussen 15- tot 25-jarige mannen en vrouwen. Jonge vrouwen werden wel vaker slachtoffer van geweldsdelicten dan jonge mannen (11 tegen 8 procent). Binnen de categorie geweldsdelicten werden jonge vrouwen vaker slachtoffer van seksuele delicten (8 procent tegen 1 procent). Jonge mannen werden vaker slachtoffer van bedreiging (7 procent tegen 4 procent van de jonge vrouwen) en mishandeling (2 tegen 1 procent).

2) Van de jongeren tussen de 15 en 25 jaar woont een groot gedeelte nog thuis bij hun ouder(s). Het slachtofferschap van een (poging tot) inbraak bij jongeren betekent vaak dat het delict heeft plaatsgevonden in het huishouden waar ze deel van uitmaken.

3) Het gaat hierbij om mishandeling, bedreiging met fysiek geweld en seksuele delicten.

4) Het gaat hierbij om vernielingen aan eigendommen (zoals voertuigen) en overige vernielingen.

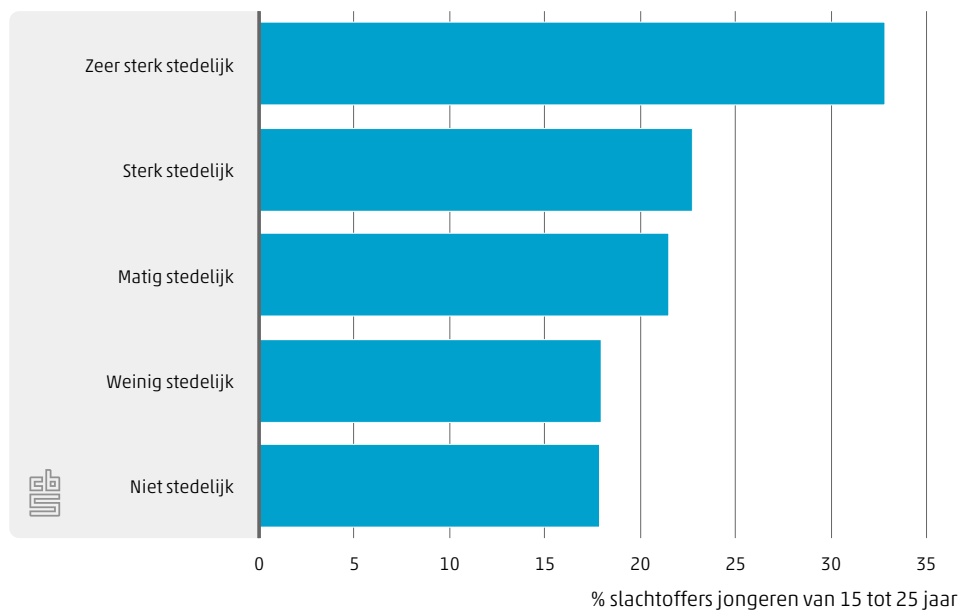
8.2.2 Slachtofferschap traditionele criminaliteit, 2021

Jongeren in zeer sterk stedelijke buurten vaker slachtoffer

Jongeren die in een zeer sterk stedelijke buurt wonen, waren vaker slachtoffer van één of meerdere vormen van traditionele criminaliteit (33 procent) dan jongeren in niet of weinig verstedelijkte buurten (18 procent).

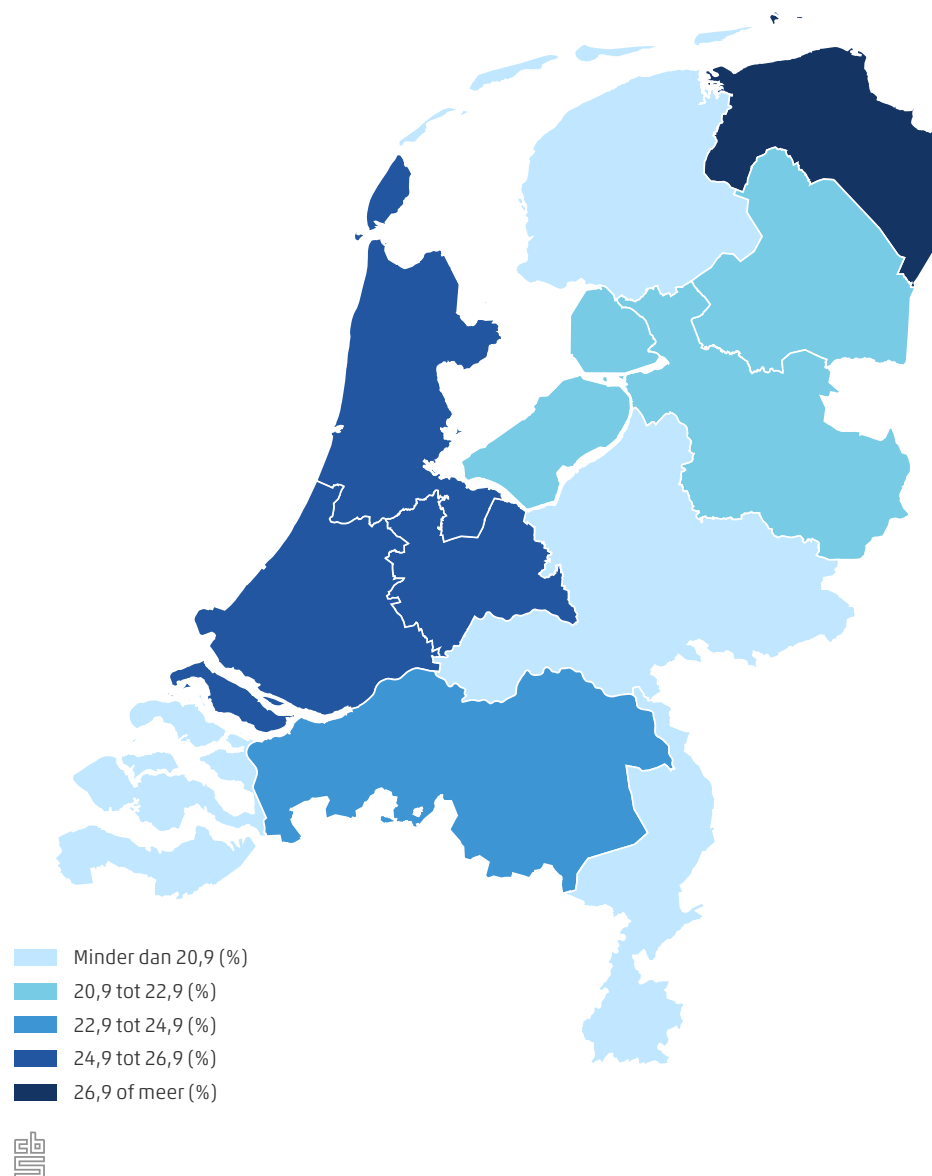
8.2.3 Slachtofferschap traditionele criminaliteit naar stedelijkheid woonbuurt, 2021

3 op de 10 Groningse jongeren slachtoffer

In de provincie Groningen was 29 procent van de jongeren in 2021 slachtoffer van traditionele criminaliteit. In Fryslân was het slachtofferschaapspercentage het laagst: in deze provincie was 19 procent van de jongeren slachtoffer van traditionele criminaliteit.

8.2.4 Slachtofferschap traditionele criminaliteit, 2021

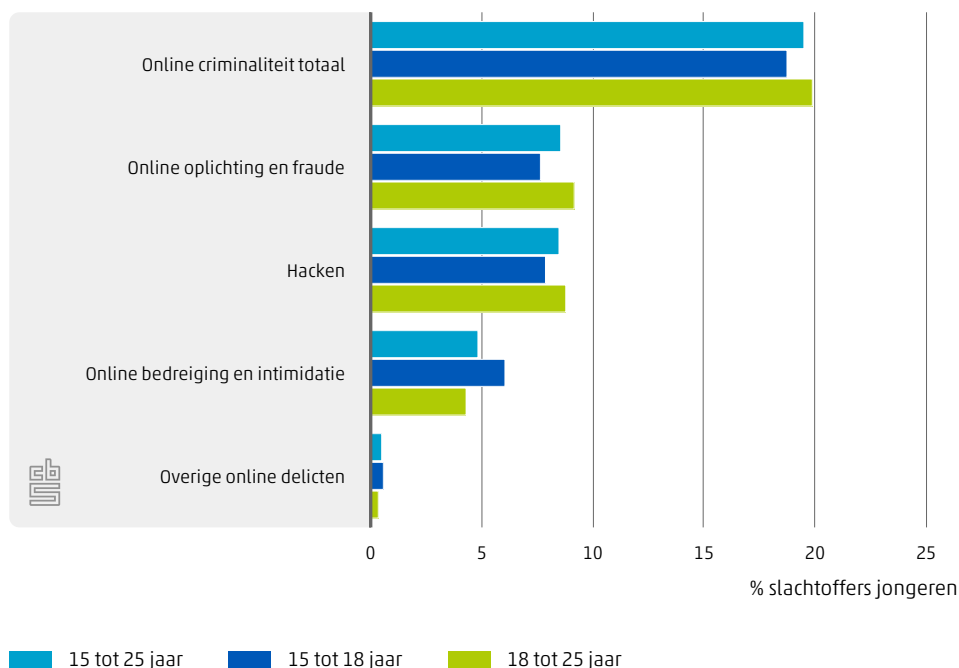
Jongeren vaker slachtoffer van online criminaliteit dan volwassenen

Net als bij traditionele criminaliteit waren jongeren ook bij online criminaliteit vaker slachtoffer dan volwassenen: 20 procent van de 15- tot 25-jarigen tegenover 17 procent van de personen van 25 jaar of ouder. Met 9 procent waren jongeren het vaakst slachtoffer van hacken en van online oplichting en fraude. Het gaat dan bijvoorbeeld om aan- en verkoopfraude, fraude in het betalingsverkeer en identiteitsfraude. Vijf procent had te maken

met online bedreiging en intimidatie (bijvoorbeeld dreigen met lichamelijk geweld, pesten en stalken).

Minderjarige jongeren waren vaker slachtoffer van online bedreiging en intimidatie dan meerderjarige jongeren. De andere vormen van online criminaliteit verschillen niet wezenlijk tussen beide groepen. Jonge mannen en vrouwen waren ongeveer even vaak slachtoffer van de verschillende vormen van online criminaliteit.

8.2.5 Slachtofferschap online criminaliteit, 2021

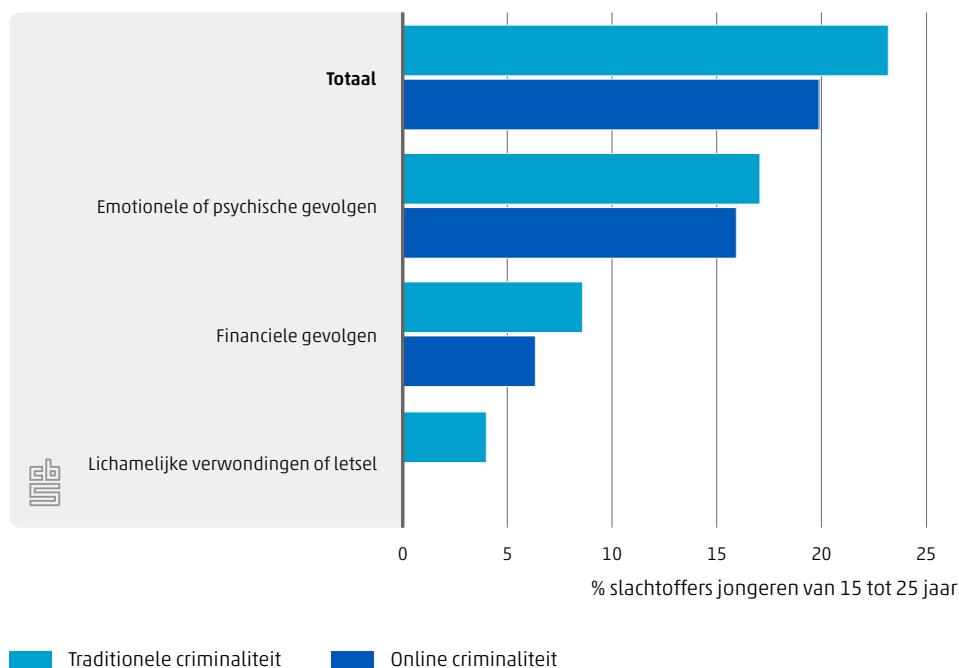

Bijna kwart jeugdige slachtoffers traditionele criminaliteit ervaart problemen

Van de jeugdige slachtoffers van traditionele criminaliteit gaf 23 procent aan emotionele of psychische problemen, lichamelijk letsel en/of financiële problemen te (hebben) ervaren als gevolg van hun slachtofferschap. Bij online criminaliteit zei 20 procent dat.

Jongeren ervoeren minder vaak dan volwassenen gevolgen van hun slachtofferschap van traditionele criminaliteit: 23 procent van de 15- tot 25-jarigen tegenover 27 procent bij de 25-plussers. Bij online criminaliteit was er geen verschil tussen beide leeftijdsgroepen in het percentage slachtoffers dat gevolgen (heeft) ervaren.

8.2.6 Gevolgen slachtofferschap, 2021

Jonge vrouwen ervaren vaker emotionele problemen van slachtofferschap

Zowel bij traditionele als bij online criminaliteit werden emotionele en psychische problemen het vaakst door de slachtoffers genoemd, en dan vooral door de jonge vrouwen. Bij traditionele criminaliteit ervoer 20 procent van de jonge vrouwen emotionele of psychische problemen, tegen 14 procent van de jonge mannen, en bij online criminaliteit 18 procent van de vrouwen tegen 14 procent van de mannen. Jonge mannen ervoeren bij traditionele criminaliteit vaker financiële gevolgen dan jonge vrouwen (10 tegen 7 procent).

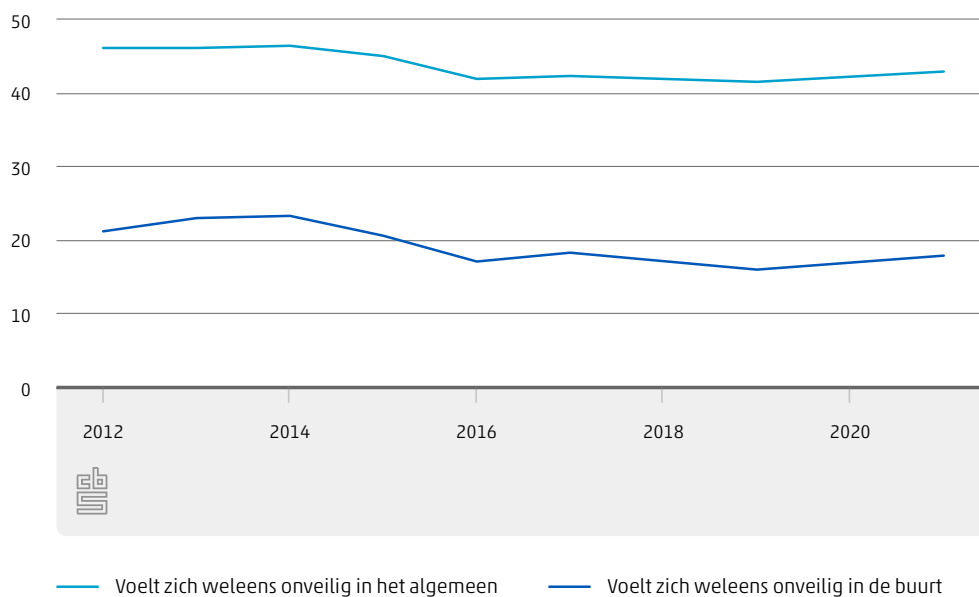
8.3 Veiligheidsbeleving jongeren

Onveiligheidsgevoelens jongeren iets gedaald

Zowel de algemene onveiligheidsgevoelens van jongeren, als hun onveiligheidsgevoelens in hun eigen woonbuurt zijn in de afgelopen tien jaar afgenomen. Voelde in 2012 nog 46 procent van de jongeren zich weleens onveilig, in 2021 was dat 43 procent. De onveiligheidsgevoelens in de eigen buurt namen in dezelfde periode af van 21 naar 18 procent.

8.3.1 Onveiligheidsgevoelens¹⁾

% jongeren van 15 tot 25 jaar

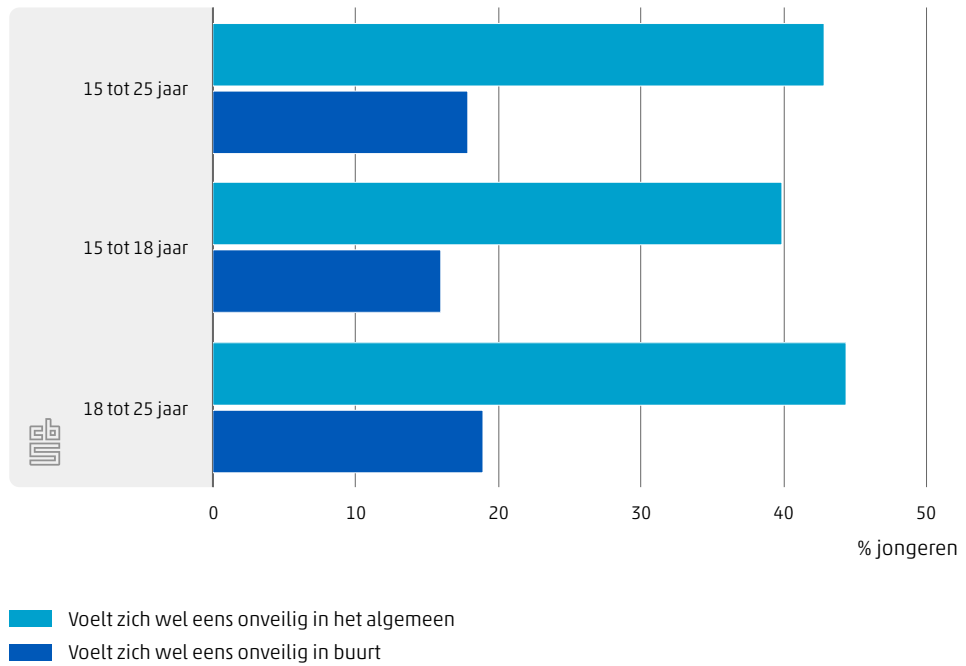
¹⁾ In 2018 en 2020 heeft geen meting plaatsgevonden. De waarden voor beide jaren zijn geïnterpoleerd.

Jongeren voelen zich vaker onveilig dan volwassenen

In 2021 voelde 43 procent van de jongeren zich weleens onveilig, tegen 31 procent van de 25-plussers. Meerderjarige jongeren voelden zich vaker onveilig dan minderjarige (44 tegen 40 procent). Jonge vrouwen voelden zich meer dan dubbel zo vaak onveilig als jonge mannen (59 tegen 27 procent).

Ook in hun eigen buurt voelden jongeren zich vaker onveilig dan 25-plussers, al is hier het verschil met 18 tegen 13 procent kleiner dan bij de algemene onveiligheidsgevoelens. Meerderjarige jongeren voelden zich vaker weleens onveilig in hun buurt dan minderjarige jongeren (19 tegen 16 procent). Ook hier voelden jonge vrouwen zich met 25 procent ruim twee keer zo vaak weleens onveilig als jonge mannen (11 procent).

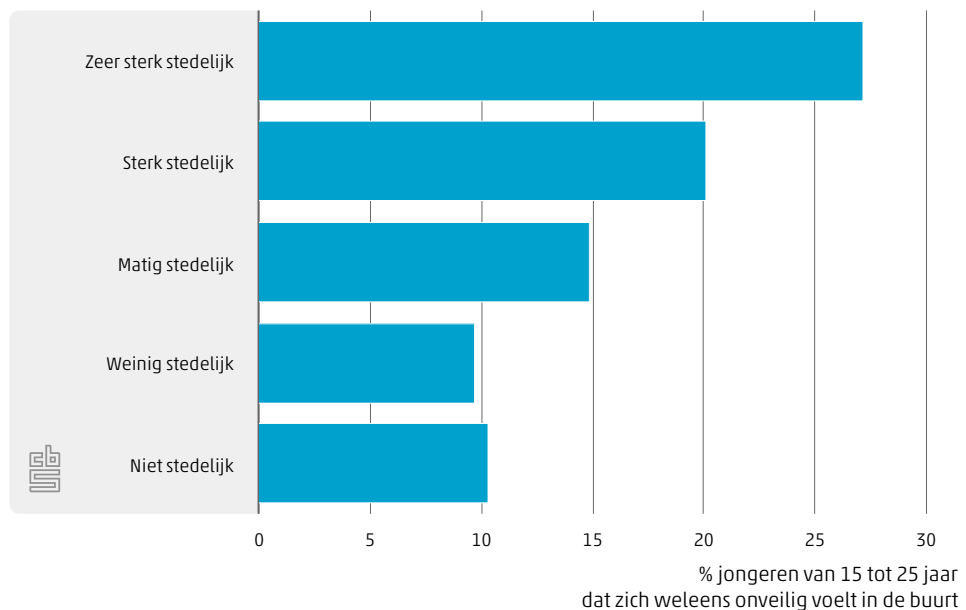
8.3.2 Onveiligheidsgevoelens, 2021

Jongeren in stedelijke buurten vaker onveiligheidsgevoelens

Jongeren in (zeer) sterk stedelijke buurten waren niet alleen vaker slachtoffer van traditionele criminaliteit, ze voelden zich ook vaker onveilig in hun woonomgeving dan jongeren in niet- of weinig stedelijke buurten. Zo voelde 27 procent van de 15- tot 25-jarigen die in zeer sterk stedelijke buurten wonen zich weleens onveilig in de eigen woonomgeving, tegen 10 procent van de jongeren in weinig of niet-stedelijke buurten.

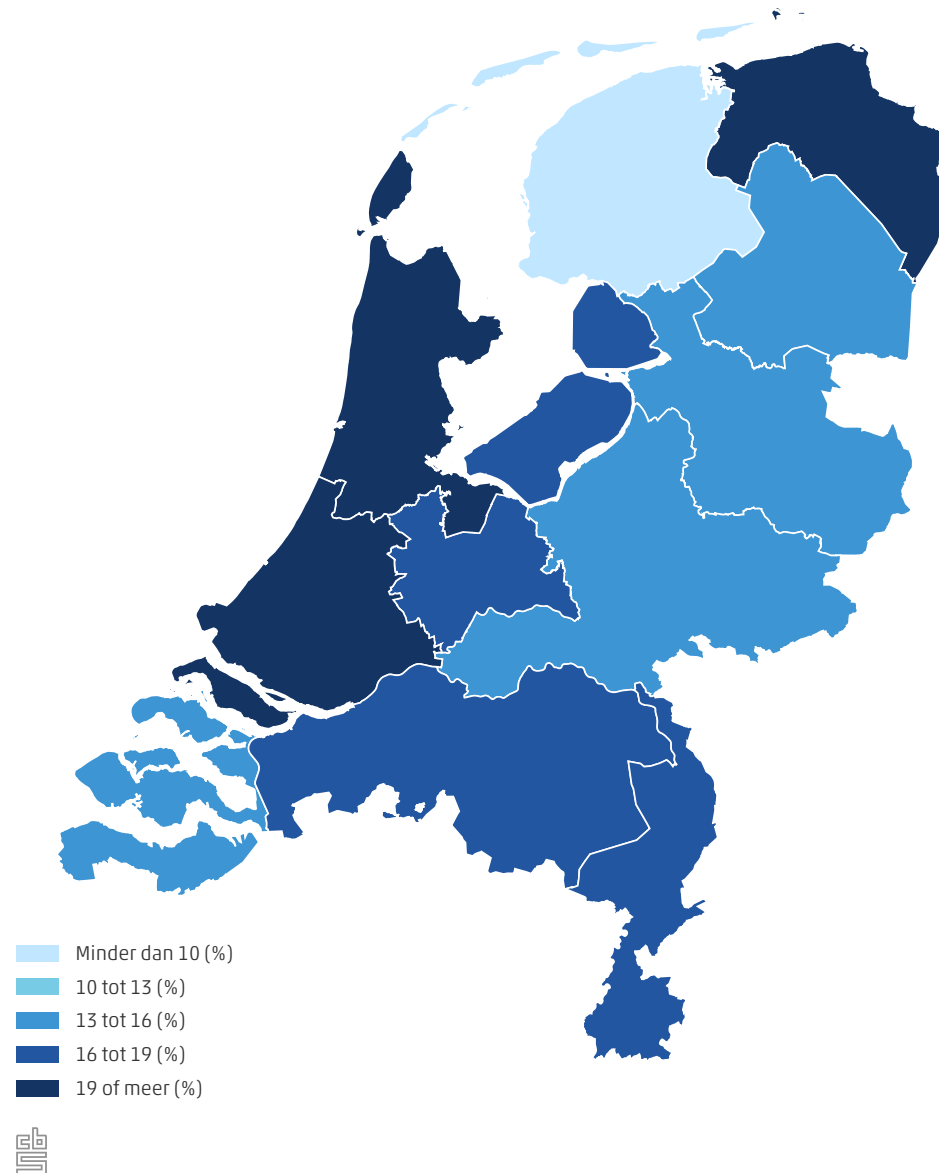
8.3.3 Onveiligheidsgevoelens naar stedelijkheid woonbuurt, 2021

2 op de 10 Groningse, Noord- en Zuid-Hollandse jongeren voelen zich weleens onveilig in buurt

In Groningen, Zuid-Holland en Noord-Holland gaf 21 procent van de jongeren in 2021 aan zich weleens onveilig te voelen in hun eigen buurt. Het laagst was dit percentage onveiligheidsgevoelens in Fryslân, waar 8 procent van de jongeren zich weleens onveilig voelde in hun eigen woonomgeving.

8.3.4 Onveiligheidsgevoelens in de buurt, 2021

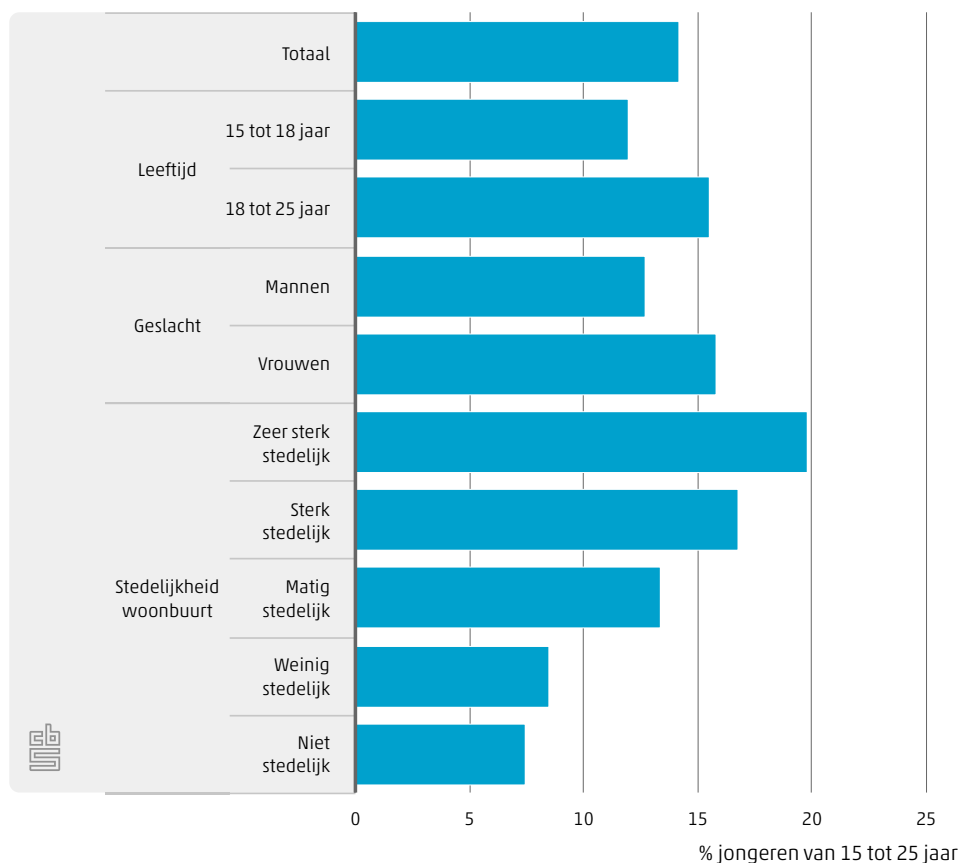
Jongeren voelen zich vaker gediscrimineerd dan volwassenen

In 2021 zei 14 procent van de jongeren zich in de afgelopen twaalf maanden gediscrimineerd te hebben gevoeld, tegen 11 procent van de 25-plussers. Meerderjarige jongeren voelden zich vaker gediscrimineerd dan minderjarige jongeren (16 tegen

12 procent). Jonge vrouwen voelden zich vaker gediscrimineerd dan jonge mannen (16 tegen 13 procent). In (zeer) sterk stedelijke buurten is het percentage jongeren dat zich gediscrimineerd voelde met 20 procent 2 á 3 keer zo hoog als in niet-stedelijke buurten.

De meest voorkomende manier waarop slachtoffers zich gediscrimineerd voelen is ongelijke behandeling, benadeling of het voortrekken van bepaalde groepen. Ook het aanhoren van discriminerende opmerkingen wordt vaak genoemd.

8.3.5 Gediscrimineerd gevoeld in de afgelopen 12 maanden, 2021

8.4 Begrippen

Drugsmisdrijven (Standaardclassificatie misdrijven)

Harddrugs, Softdrugs en overige drugsmisdrijven.

Gewelddelicten (Veiligheidsmonitor, zoals gebruikt in paragraaf 8.2)

Mishandeling, bedreiging met fysiek geweld en seksuele delicten.

Gewelddmisdrijven (Standaardclassificatie misdrijven)

Mishandeling, bedreiging, stalking, seksuele misdrijven, levensmisdrijven, vrijheidsbeneming/gijzeling, mensenhandel, mensensmokkel en overige gewelddmisdrijven.

Hacken (Veiligheidsmonitor, zoals gebruikt in paragraaf 8.2)

Met kwade bedoelingen en zonder toestemming inbreken op een apparaat (zoals een computer of tablet) of een account (zoals een e-mail- of bankaccount).

Online bedreiging en intimidatie (Veiligheidsmonitor, zoals gebruikt in paragraaf 8.2)

Online bedreiging (met geweld), pesten, stalken of shamesexting (verspreiden van naaktfoto's of -filmpjes of hiermee dreigen).

Online oplichting en fraude (Veiligheidsmonitor, zoals gebruikt in paragraaf 8.2)

Aankoopfraude (het niet leveren van gekochte goederen of diensten), verkoopfraude (het niet betalen voor geleverde goederen en diensten), fraude in het betalingsverkeer, identiteitsfraude (gebruik van persoonsgegevens zonder toestemming en voor financieel gewin) en phishing (het voordoen als een ander persoon of bedrijf voor financieel gewin).

Vernielingen (Veiligheidsmonitor, zoals gebruikt in paragraaf 8.2)

Vernielingen aan eigendommen (zoals voertuigen) en overige vernielingen.

Verkeersmisdrijven (Standaardclassificatie misdrijven)

Verlaten plaats ongeval, rijden onder invloed, rijden tijdens ontzegging, rijden tijdens rijverbod, voeren vals kenteken, joyriding, weigeren blaastest/bloedonderzoek en overige verkeersmisdrijven.

Vermogensdelicten (Veiligheidsmonitor, zoals gebruikt in paragraaf 8.2)

(Poging tot) inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit/vanaf de auto, diefstal van andere voertuigen, (poging tot) zakkenrollerij/beroving en overige vormen van diefstal.

Vermogensmisdrijven (Standaardclassificatie misdrijven)

Diefstal/verduistering en inbraak, bedrog, valsheidsmisdrijven, heling, afpersing en afdreiging, bankbreuk, witwassen en overige vermogensmisdrijven.

Vernieling en misdrijven tegen openbare orde en gezag (Standaardclassificatie misdrijven)

Vernieling en beschadiging, openbare orde misdrijven, brandstichting/ontploffing en openbaar gezag misdrijven.

Vuurwapenmisdrijven (Standaardclassificatie misdrijven)

Misdrijven omschreven in artikel 55 van de Wet Wapens en Munitie. De wet regelt de opsporing, vervolging en berechting van handelingen die te maken hebben met (verboden) wapenbezit en wapenhandel.

8.6 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

Cijfers over verdachten van 12 tot 25 jaar naar delictgroep en persoonskenmerken zijn te vinden op [Jeugdmonitor StatLine](#).

Cijfers over verdachten tot 25 jaar naar delictgroep en woonregio zijn te vinden op [Jeugdmonitor StatLine](#).

Cijfers over verdachten naar delictgroep, geslacht, leeftijd en migratieachtergrond zijn te vinden op [StatLine](#).

Cijfers over onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap van criminaliteit onder jongeren van 15 tot 25 jaar zijn te vinden op [Jeugdmonitor StatLine](#).

Cijfers over slachtofferschap van criminaliteit en veiligheidsbeleving naar persoonskenmerken zijn te vinden op [StatLine](#).

Literatuur

Akkermans, M., Kloosterman, R., Moons, E., Reep, C. & Tummers-van der Aa (2022). [Veiligheidsmonitor 2021](#).

9 Jongeren in Caribisch Nederland

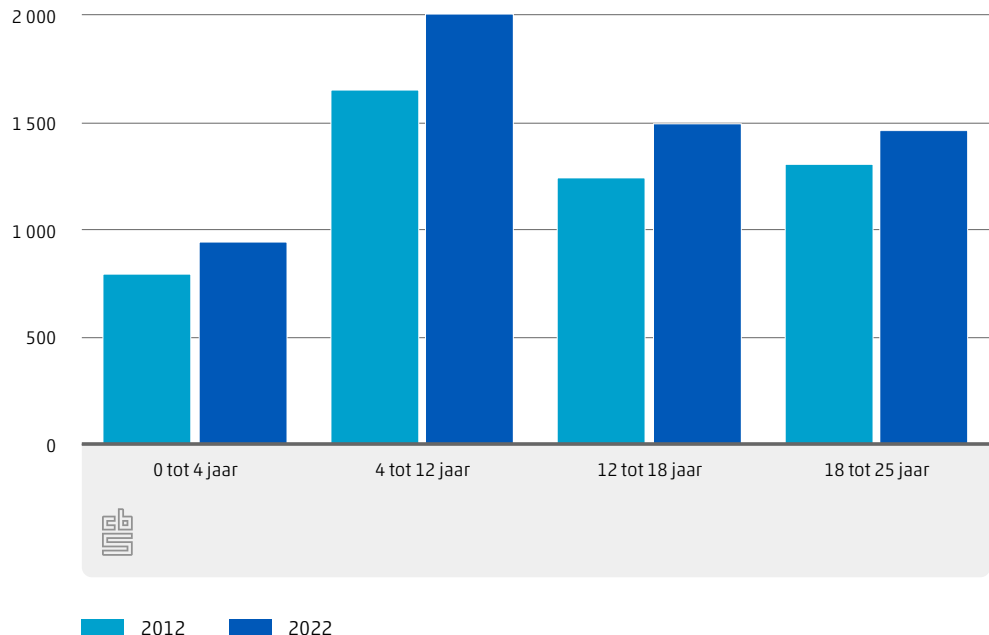
Auteurs: Carel Harmsen, Suzanne Loozen, Mark Ramaekers

Op 1 januari 2022 woonden er 7,3 duizend 0- tot 25-jarigen in Caribisch Nederland: 26 procent van de bevolking. Op Bonaire woonde 60 procent van de 0- tot 18-jarigen bij beide ouders en ruim een kwart bij één ouder; onder 18- tot 25-jarigen was dat 40 en 23 procent. In het schooljaar van 2021/'22 waren er 2 448 basisschoolleerlingen in Caribisch Nederland. In 2020 vond ruim de helft van de scholieren in het voortgezet onderwijs en het mbo op Bonaire hun school leuk. Op Saba was dit 58 procent.

9.1 Jongeren naar leeftijd

Begin 2022 woonden er op Bonaire 5,9 duizend jongeren van 0 tot 25 jaar. Dat zijn er 900 meer dan in 2012. Naar verhouding nam de groep jongeren van 0 tot 18 jaar het meest toe. Wel nam het aandeel jongeren in de totale bevolking af, van 30 procent in 2012 naar 26 procent in 2022.

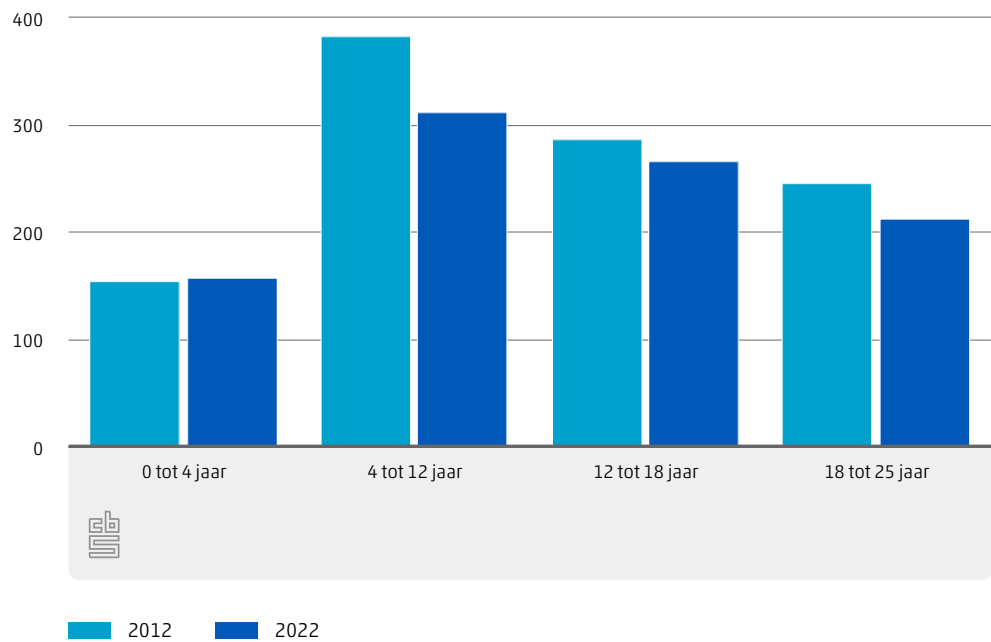
9.1.1 Bonaire, jongeren naar leeftijd, 1 januari

Begin 2022 woonden er op Sint Eustatius 947 jongeren van 0 tot 25 jaar, 29 procent van de totale bevolking. Begin 2012 woonden er nog 1 070 jongeren, 28 procent van de totale bevolking. Het aantal jongeren van 0 tot 4 jaar is tussen 2012 en 2022 ongeveer gelijk

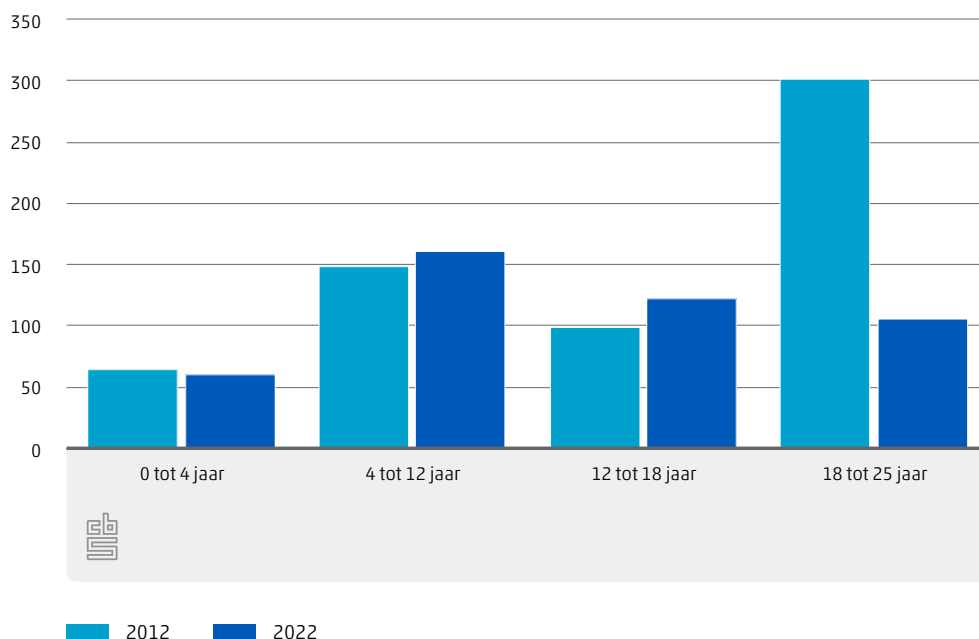
gebleven. In de overige leeftijdsgroepen daalde het aantal jongeren. Deze daling was het sterkst bij de 4- tot 12-jarigen.

9.1.2 Sint Eustatius, jongeren naar leeftijd, 1 januari

Op 1 januari 2022 woonden er op Saba 449 jongeren, 23 procent van de totale bevolking. Dat zijn er 166 minder dan begin 2012, het aandeel jongeren bedroeg toen 31 procent. Dit komt door de afname van het aantal 18- tot 25-jarigen. Deze afname komt grotendeels door het beter bijhouden van de bevolkingsadministratie op Saba vanaf 2018. Het gaat met name om studenten uit Noord-Amerika die Saba hebben verlaten, maar met enige vertraging werden uitgeschreven uit de bevolkingsadministratie van Saba.

9.1.3 Saba, jongeren naar leeftijd, 1 januari

26% van de inwoners van Caribisch Nederland was begin 2022 jonger dan 25

9.2 Jongeren naar huishoudensamenstelling

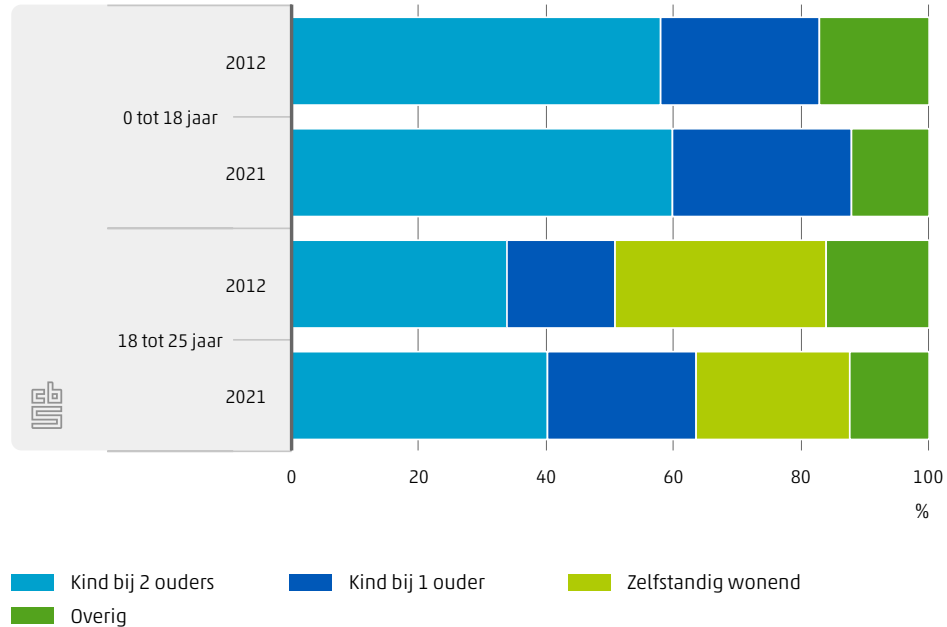
Begin 2021 woonde 57 procent van de 0- tot 18-jarigen in Caribisch Nederland bij beide ouders. 31 procent woonde bij één ouder. De rest, 12 procent, was overig lid van een huishouden. Dat betekent dat ze bijvoorbeeld bij hun ouders inwonen met hun partner (en eventuele kinderen), ingetrokken zijn bij een zelfstandig wonende broer of zus, of bij een oom of tante wonen.

Op Bonaire meer jongeren bij één of beide ouders

Op 1 januari 2021 woonde 60 procent van de 0- tot 18-jarigen op Bonaire bij beide ouders, en ruim een kwart bij één van beide ouders. Het aandeel kinderen dat bij één of beide ouders woont, is toegenomen ten opzichte van 2012. Begin 2021 waren kinderen minder vaak overig lid van een huishouden dan in 2012.

Van de 18- tot 25-jarigen op Bonaire woonde 40 procent bij beide ouders en 23 procent bij één ouder. Het aandeel jongvolwassenen dat bij één of beide ouders woonde, is toegenomen ten opzichte van 2021. Jongvolwassenen woonden begin 2021 aanzienlijk minder vaak zelfstandig dan begin 2012. Ook waren ze minder vaak overig lid van een huishouden.

9.2.1 Bonaire, jongeren naar leeftijd en plaats in het huishouden, 1 januari

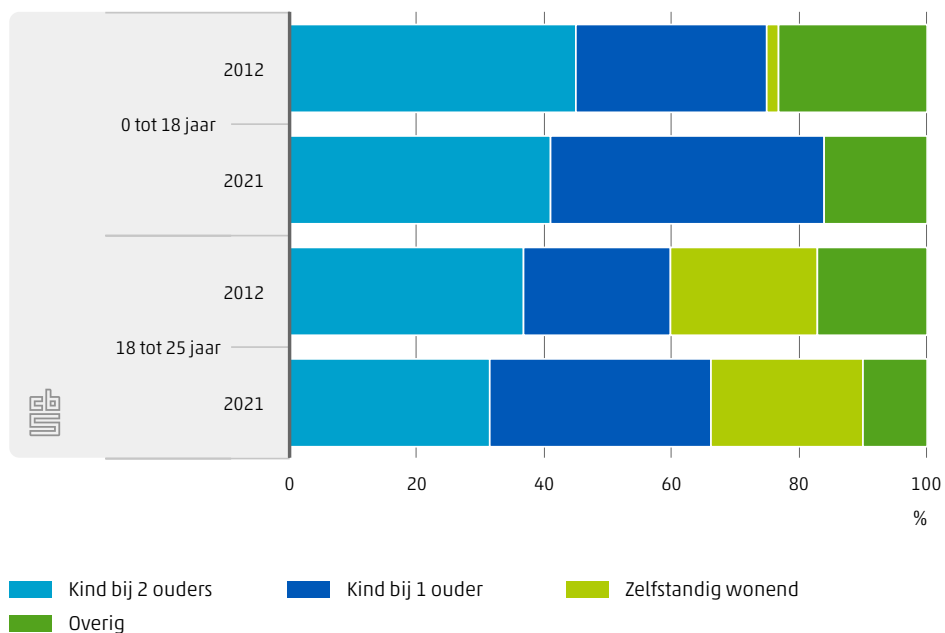

Op Sint Eustatius meer jongeren bij één ouder dan bij beide ouders

Begin 2021 woonden op Sint Eustatius meer 0- tot 18-jarigen bij één ouder (43 procent) dan bij beide ouders (41 procent). Begin 2012 was dit nog heel anders: toen woonde 30 procent van de kinderen bij één ouder en 45 procent bij beide ouders. Het aandeel kinderen dat als overig lid deel uitmaakt van een huishouden is tussen 2012 en 2021 afgenomen.

Ook onder 18- tot 25-jarigen was het aandeel dat bij één ouder woonde (35 procent) begin 2021 hoger dan het aandeel dat bij beide ouders woonde (32 procent). Begin 2012 woonde nog een ruime meerderheid van de jongvolwassenen bij beide ouders (37 procent) en minder dan een kwart (23 procent) bij één ouder. Het aandeel jongvolwassenen dat zelfstandig woonde, bleef nagenoeg gelijk. Er waren in 2021 minder jongvolwassenen die als overig lid deel uitmaakten van een huishouden dan in 2012.

9.2.2 Sint Eustatius, jongeren naar leeftijd en plaats in het huishouden, 1 januari

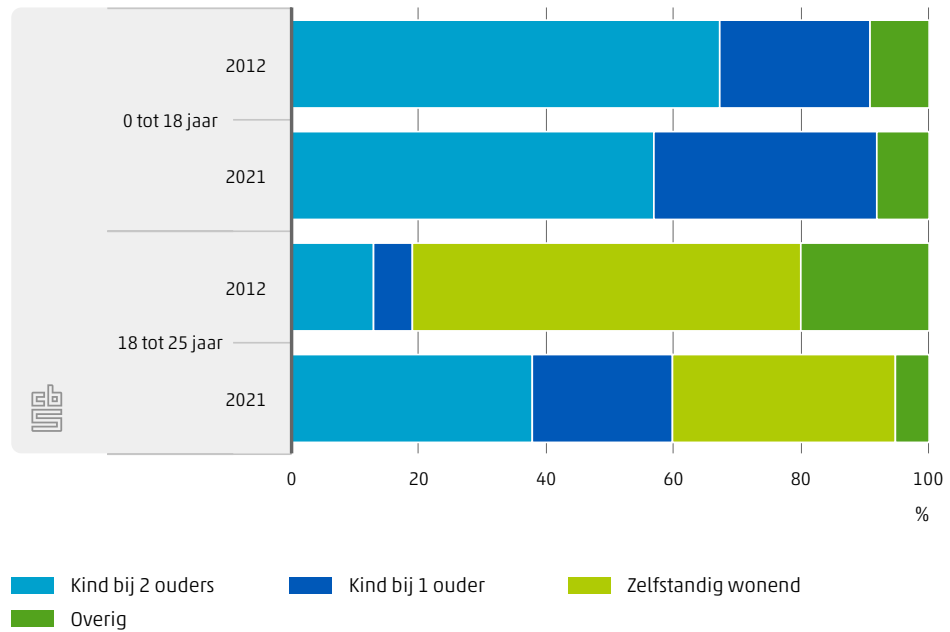

Op Saba daling aandeel zelfstandig wonende jongvolwassenen

Op 1 januari 2021 woonde op Saba 57 procent van de 0- tot 18-jarigen bij beide ouders en 35 procent bij één ouder. In vergelijking met 2012 is het aandeel kinderen dat bij beide ouders woont afgenomen en het aandeel dat bij één ouder woont, toegenomen. Het aandeel kinderen dat als overig lid deel uitmaakte van het huishouden, bleef nagenoeg gelijk.

Van de 18- tot 25-jarigen woonde begin 2021 38 procent bij beide ouders en 22 procent bij één ouder. Zowel het aandeel jongvolwassenen dat bij beide ouders woont, als het aandeel dat bij één ouder woont, is toegenomen sinds 2012. Tegelijkertijd nam het aandeel jongvolwassenen dat zelfstandig woont af van 61 naar 35 procent. Hier speelt mee dat tijdens de coronapandemie veel buitenlandse studenten zijn vertrokken. Ook waren jongvolwassenen begin 2021 minder vaak overig lid van een huishouden.

9.2.3 Saba, jongeren naar leeftijd en plaats in het huishouden, 1 januari

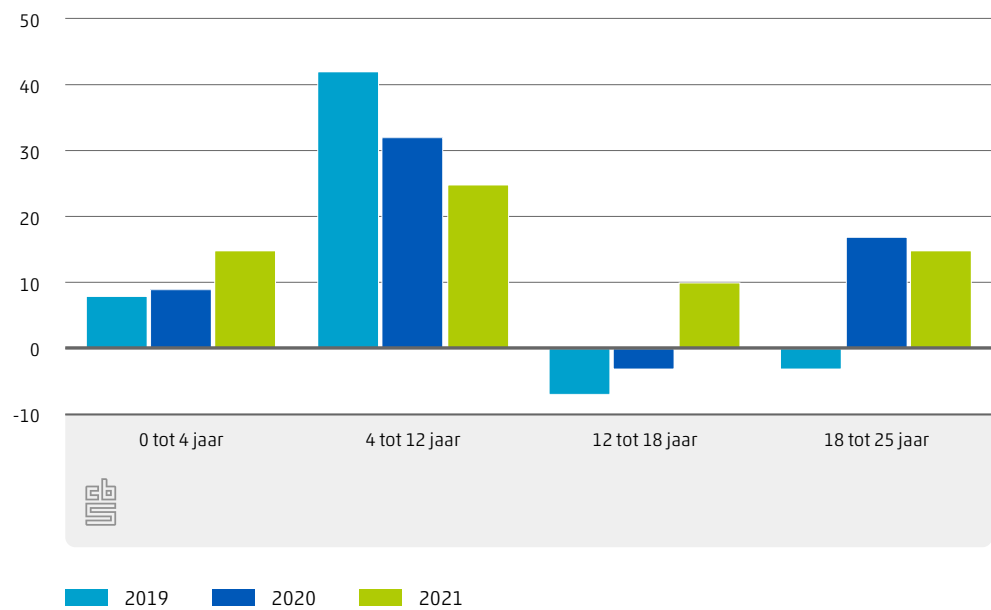

9.3 Migratie op Bonaire

Van de jongeren geboren in Europees Nederland verhuisden in 2021 per saldo meer 0- tot 4-jarigen en 12- tot 18-jarigen naar Bonaire dan in de jaren daarvoor. Onder 4- tot 12-jarigen die zijn geboren in Europees Nederland is het aantal dat naar Bonaire verhuisde juist afgenomen sinds 2019.

Onder 18- tot 25-jarigen was het migratiesaldo in 2021 nagenoeg gelijk aan dat in 2020; in beide jaren was dit hoger dan in 2019. Vooral twintigers uit Europees Nederland vestigden zich vaker op het eiland dan in 2019 het geval was. Migratie en toerisme wordt hier alleen voor Bonaire behandeld.

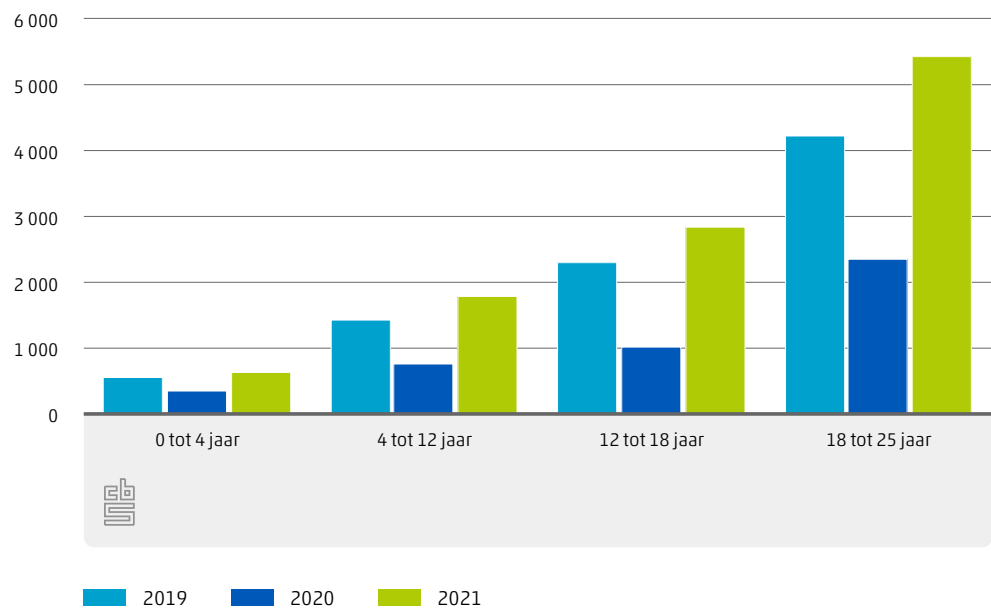
9.3.1 Buitenlands migratiesaldo Bonaire, van jongeren geboren in Europees Nederland

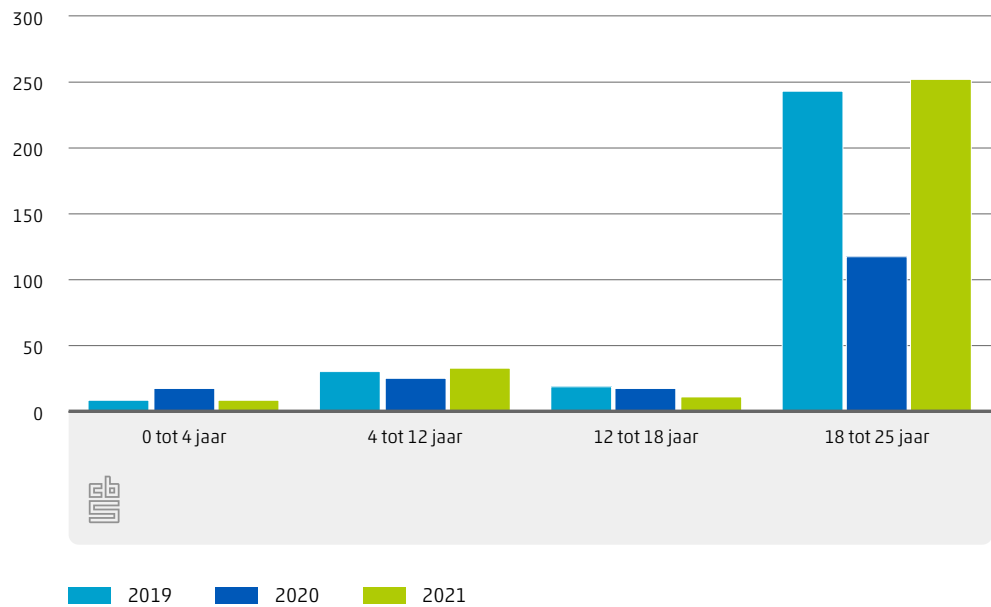
Meer Nederlandse toeristen met verblijf tot zes maanden

Naast migranten wisten ook toeristen met de Nederlandse nationaliteit Bonaire voor één of meerdere overnachtingen te vinden. In 2021 kwamen in totaal 11 duizend jongeren met een Nederlandse nationaliteit voor maximaal een halfjaar naar Bonaire: dat is aanzienlijk meer dan in 2019 (8,8 duizend) en meer dan het dubbele van het aantal in 2020 (4,7 duizend). Vooral 18- tot 25-jarigen kwamen voor een verblijf naar het eiland. Daarnaast gold voor alle leeftijdsgroepen dat ze in 2021 vaker naar Bonaire kwamen voor een verblijf van maximaal twee maanden dan in de jaren daarvoor, waarbij het aantal toeristen in 2020 lager was door coronamaatregelen. De meerderheid van de jonge toeristen die voor een verblijf van twee tot zes maanden naar het eiland kwamen, was tussen de 18 en 25 jaar.

9.3.2 Verblijf van 1 tot 61 dagen op Bonaire van jongeren met de Nederlandse nationaliteit

9.3.3 Verblijf van 61 tot 181 dagen op Bonaire van jongeren met de Nederlandse nationaliteit

9.4 Onderwijsdeelname en schoolbeleving

Bijna 5 duizend leerlingen in po, vo, mbo en cvq

In het schooljaar 2021/'22* volgden ruim 4,8 duizend leerlingen (bekostigd) basisonderwijs, voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs in Caribisch Nederland. Ruim de helft van deze leerlingen, 2 448, zat in het basisonderwijs.

Caribisch Nederland kent verschillende onderwijssystemen voor het door de overheid (ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) bekostigd voortgezet onderwijs. Bonaire hanteert het Nederlandse systeem met praktijkonderwijs vmbo, havo en vwo, en daarnaast enkele speciale lesplaatsen voor kinderen die extra zorg nodig hebben. Vanaf het schooljaar 2019/'20 zijn Sint Eustatius en Saba overgestapt op een Caribisch onderwijssysteem voor voortgezet onderwijs én beroepsonderwijs. Na een driejarige onderbouw kiezen leerlingen binnen dit systeem voor twee niveaus van algemeen vormend onderwijs, of voor een beroepsopleiding binnen de Caribbean Vocational Qualification (cvq), dat enigszins te vergelijken is met het mbo.

Het voortgezet onderwijs op Caribisch Nederland telde 1 571 leerlingen. Op Bonaire volgden 725 leerlingen een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Op Saba en Sint Eustatius volgden respectievelijk 21 en 68 leerlingen les op het cvq.

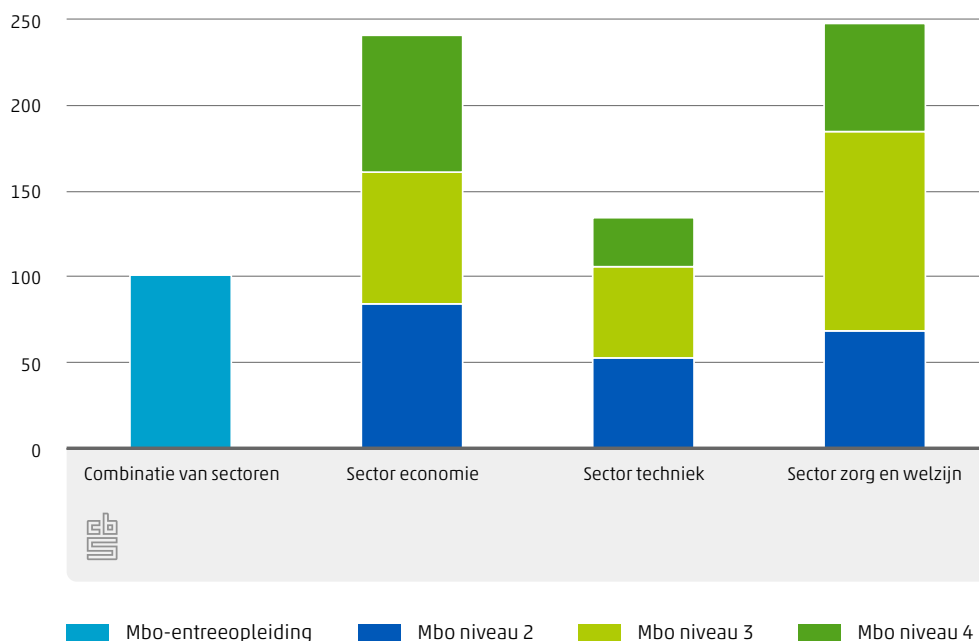
2 448 basisschoolleerlingen in
Caribische Nederland in schooljaar
2021/'22

Veel mbo'ers op Bonaire in sectoren economie en zorg en welzijn

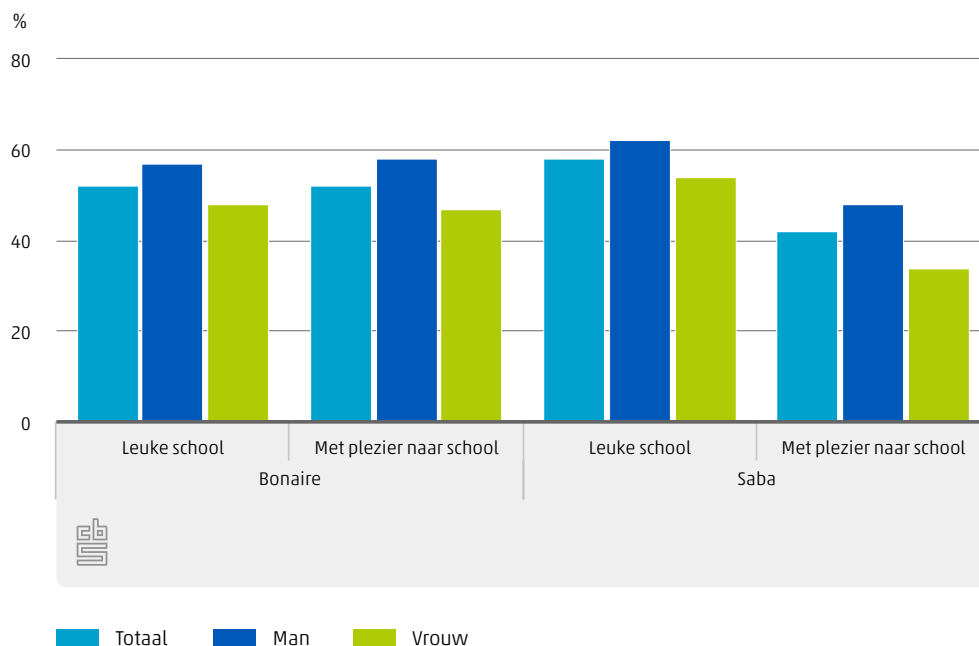
Op Bonaire volgden 241 van de 725 mbo-leerlingen een opleiding in de sector economie, bijvoorbeeld tot financieel administratief medewerker, secretaresse, of tot leisure en hospitality host. Met die laatste opleiding kunnen gediplomeerden aan het werk in de verblijfsrecreatie. Daarnaast volgden 135 leerlingen een opleiding in de technische sector (bijvoorbeeld een opleiding tot monteur) en 248 een opleiding in de sector zorg (bijvoorbeeld in helpende zorg en welzijn). Tot slot volgden 101 leerlingen een combinatieopleiding. Hieronder vallen alle assistentopleidingen (mbo-entreeopleiding), zoals bijvoorbeeld de opleidingen tot assistent horeca, voeding of voedingsindustrie en assistent dienstverlening en zorg. Van de 725 mbo'ers volgden 172 leerlingen mbo op niveau 4, waarmee doorstroming naar hbo mogelijk is.

9.4.1 Deelnemers mbo, niveau, sector, Bonaire, 2021/'22*

Van de leerlingen in het voortgezet onderwijs en mbo tot 18 jaar op Bonaire en Saba is bekend hoe zij school beleven. Voor Sint Eustatius zijn geen cijfers beschikbaar vanwege een te grote non-respons in de enquête voor het onderzoek. In 2020 vond ruim de helft van de leerlingen (52 procent) op Bonaire en 58 procent van de leerlingen op Saba hun school leuk, en respectievelijk 52 en 42 procent van de leerlingen gingen met plezier naar school. Bijna de helft (46 en 48 procent) gaf aan na het behalen van hun diploma een vervolgopleiding te willen gaan doen. Drie kwart van de leerlingen op Bonaire en Saba zei weleens hulp te krijgen bij huiswerk van familie (76 en 73 procent). Jongens vonden hun school vaker leuk en gingen ook vaker met plezier naar school dan meisjes.

9.4.2 Schoolbeleving scholieren voortgezet onderwijs en mbo tot 18 jaar, 2020

9.5 Arbeidsdeelname

4 op de 10 jongeren aan het werk

In 2020 had 41,3 procent van de 2 550 15- tot 25-jarigen in Caribisch Nederland betaald werk. Het aandeel werkende jongeren op de eilanden was daarmee lager dan het aandeel werkende jongeren in Europees Nederland (62,5 procent). Het aandeel werkende jongeren was in 2020 met 42,7 procent het hoogst op Bonaire. Op Saba had 41,7 procent werk en op Sint Eustatius 31,9 procent.

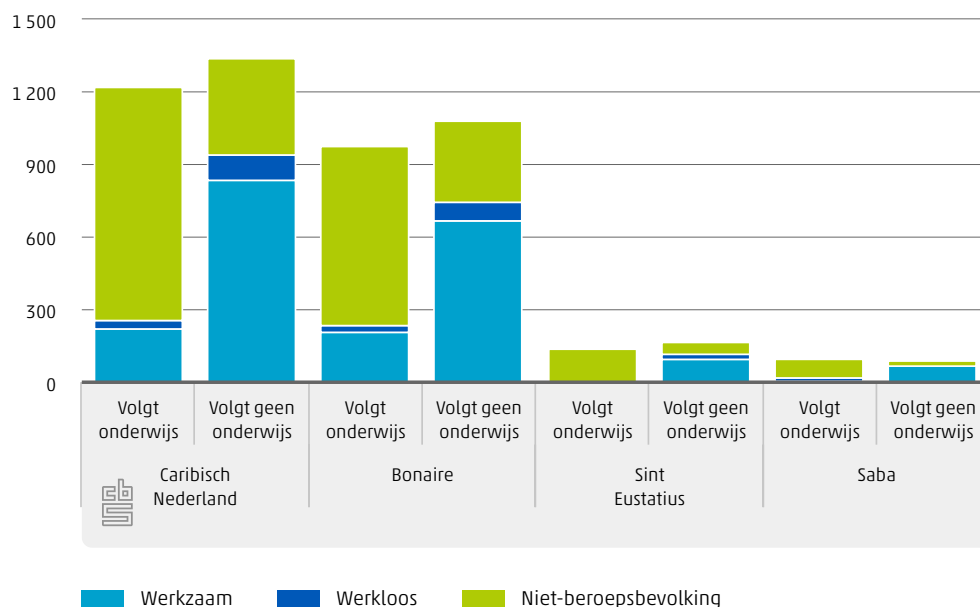
Het lagere aandeel werkzame jongeren op de eilanden kwam vooral doordat de 1 220 onderwijsvolgende jongeren in Caribisch Nederland naast hun studie minder vaak betaald werk hadden (17,9 procent) dan jongeren in Europees Nederland (66,1 procent). De arbeidsdeelname onder de 1 340 niet-onderwijsvolgende jongeren verschilde minder sterk met die van de niet-onderwijsvolgende jongeren in Europees Nederland (respectievelijk 62,6 procent en 81,3 procent).

Ruim helft niet op zoek naar en niet beschikbaar voor werk

Naast de werkende jongeren zijn er 1 500 jongeren die geen betaald werk hadden in 2020. Een aantal hiervan (140 jongeren) was werkloos. Zij zijn op zoek naar werk én hiervoor ook direct beschikbaar. Samen met de werkende jongeren vormen zij de beroepsbevolking. In Caribisch Nederland was in 2020 11,4 procent van de beroepsbevolking van 15 tot 25 jaar werkloos, tegenover 9,1 procent van de jongeren in Europees Nederland.

Het merendeel van de jongeren in Caribisch Nederland behoorde niet tot de beroepsbevolking: ze hadden geen betaald werk, zochten er niet recent naar of waren hiervoor niet direct beschikbaar. Het overgrote deel van deze niet-beroepsbevolking bestaat uit jongeren die aangaven niet gezocht te hebben naar werk én hier ook niet voor beschikbaar te zijn; 53 procent van het totaal aantal jongeren in Caribisch Nederland in 2020. De voornaamste reden voor jongeren om niet te zoeken en niet beschikbaar te zijn was het volgen van een opleiding of studie.

9.5.1 Arbeidspositie 15- tot 25-jarigen, Caribisch Nederland, 2020

9.6 Begrippen

Buitenlandse migratiesaldo

Personen die zich in een gemeente in Caribisch Nederland vestigen (exclusief personen vanuit Bonaire, Saba en Sint Eustatius) min de inwoners die een gemeente in Caribisch Nederland verlaten om zich elders te vestigen.

Caribisch Nederland

De benaming van de Nederlandse eilanden Bonaire, Saba en Sint Eustatius.

Emigratie

Verhuizing van personen naar het buitenland.

Europees Nederland

Het Europese deel van Nederland is het deel van Nederland dat in Europa ligt, ter onderscheiding van Caribisch Nederland dat in het Caribisch gebied ligt.

Geboorteland

Het land waar iemand geboren is.

Huishouden

Particulier of institutioneel huishouden.

Institutioneel huishouden

Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en daar bedrijfsmatig worden voorzien in dagelijkse levensbehoeften. Ook de huisvesting vindt bedrijfsmatig plaats. Het gaat om personen in instellingen zoals verpleeg-, verzorgings- en kindertehuizen, gezinsvervangende tehuizen, revalidatiecentra en penitentiaire inrichtingen, die daar in principe voor langere tijd (zullen) verblijven.

Nationaliteit

Het wettelijk onderdaan zijn van een bepaalde staat (staatsburgerschap). Personen kunnen meerdere nationaliteiten hebben. Om dubbeltellingen te voorkomen, wordt in statistische overzichten aan personen die meerdere nationaliteiten slechts één nationaliteit toegekend. Daartoe worden prioriteringsregels gesteld. Die komen erop neer dat iemand met de Nederlandse nationaliteit in de statistiek steeds Nederlander is.

Overig lid van een huishouden

Een persoon die anders dan als partner, ouder in een eenouderhuishouden of als thuiswonend kind deel uitmaakt van een particulier huishouden. Te denken valt aan ouder(s) van de referentiegroepen, broer(s) of zus(sen) van de referentiepersoon of anderszins met het huishouden verbonden personen.

Particulier huishouden

Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf niet-bedrijfsmatig voorzien van de dagelijkse behoeften.

9.7 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

Cijfers over jongeren in huishoudens in Caribisch Nederland naar leeftijd zijn te vinden in [StatLine](#).

Cijfers over huishoudens in Caribisch Nederland zijn te vinden in de volgende [maatwerktabellen](#).

Cijfers over de stand van de bevolking op 1 januari in Caribisch Nederland zijn te vinden in [StatLine](#).

Cijfers over het aantal jongeren op 1 januari in Caribisch Nederland zijn te vinden in [StatLine](#).

Cijfers over de bevolkingsontwikkeling van jongeren in Caribisch Nederland zijn te vinden in [StatLine](#).

Cijfers over leerlingen in het po, vo en mbo in Caribisch NL zijn te vinden in [StatLine](#).

Cijfers over deelnemers mbo, niveau, sector, domein in Caribisch NL zijn te vinden in [StatLine](#).

Cijfers over schoolbeleving en toekomstplannen van vo en mbo scholieren Caribisch NL zijn te vinden in Jeugdmonitor [StatLine](#).

Cijfers over de arbeidsdeelname van jongeren in Caribisch NL zijn te vinden in [Jeugdmonitor StatLine](#).

Literatuur

CBS (29 april 2022). [Bevolking Caribisch Nederland in 2021 met ruim 900 toegenomen](#). CBS Nieuwsbericht.

10 Welzijn van jongvolwassenen

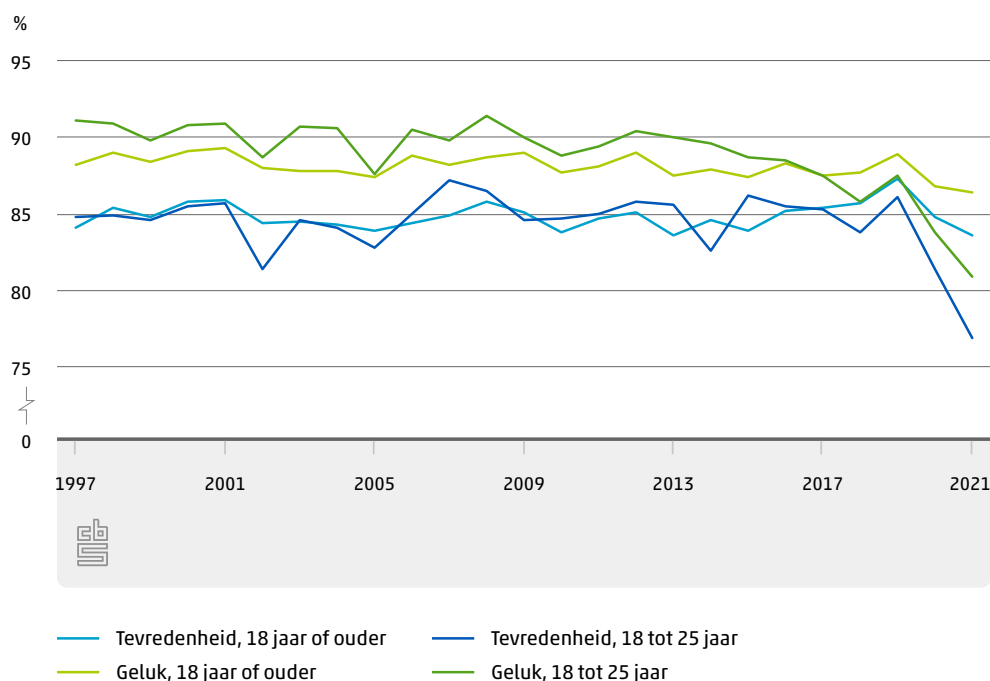
Auteur: Moniek Coumans

Jongvolwassenen waren in 2021 minder vaak gelukkig, minder vaak tevreden met hun leven en hadden gemiddeld een lager persoonlijk welzijn dan een jaar daarvoor. Op alle drie de aspecten scoren jongvolwassenen bovendien voor het eerst lager dan mensen van 25 jaar of ouder. Jongvolwassenen hadden in 2021 vooral een lager persoonlijk welzijn op gebied van vertrouwen, het sociale leven, gezondheid, financiële toekomst en opleiding en beroep. Ook hadden zij in dat jaar minder vaak elke week sociaal contact met familie, vrienden of buren en ervoeren zij vaker sterke gevoelens van emotionele eenzaamheid.

10.1 Geluk en tevredenheid

In 2021 voelde 81 procent van de 18- tot 25-jarigen zich naar eigen zeggen gelukkig, en 77 procent van hen was tevreden met het leven. Hoewel nog steeds een ruime meerderheid gelukkig en tevreden zegt te zijn, is het percentage gelukkigen en tevredenen onder jongvolwassenen in 2021 het laagste van alle leeftijdsgroepen. In 1997 was dit beeld omgekeerd. Destijds waren jongvolwassenen met 91 procent nog de leeftijdsgroep met het hoogste aandeel gelukkigen. Ook de tevredenheid lag in dat jaar hoger (85 procent). De afname van zowel ervaren geluk als tevredenheid met het leven is onder jongvolwassenen daarmee het sterkst van alle leeftijdsgroepen. In 2020, het eerste jaar van de coronapandemie, is het aandeel dat tevreden was met het leven bij alle leeftijdsgroepen afgenomen. Deze daling heeft zich bij de jongvolwassenen in 2021 doorgezet, van ruim 81 procent in 2020 naar 77 procent in 2021.

10.1.1 Geluk en tevredenheid

Onderzoek Sociale samenhang & Welzijn

De resultaten in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op het onderzoek Sociale Samenhang en Welzijn (SSW). Dit is een onderzoek dat jaarlijks wordt uitgevoerd onder inwoners van Nederland van 15 jaar of ouder exclusief de bewoners van instellingen. Er zijn jaarlijks gegevens beschikbaar van circa 7 500 respondenten. De vragenlijst bestaat uit een vast deel, met jaarlijks terugkerende onderwerpen, en een ad hoc-deel waarin elk jaar andere thema's worden opgenomen. Voorbeelden van vaste onderwerpen zijn tevredenheid en geluk, sociale contacten, vrijwilligerswerk, politieke participatie en vertrouwen in instituties en in andere mensen. Ad hoc thema's waren bijvoorbeeld specifieke vragen over vrijwilligerswerk, de kwaliteit van sociale contacten, eenzaamheid en hoe zinvol het leven wordt ervaren.

Voor cijfers over welzijn worden personen van 18 jaar of ouder als uitgangspunt genomen. Er zijn gegevens over welzijn uit het onderzoek SSW beschikbaar van 2013 tot en met 2021. Het hoofdstuk richt zich op jongvolwassenen van 18 tot en met 24 jaar. Er is in de analyses gekeken naar geslacht, leeftijd, woonsituatie, hoogst gevolgde onderwijsniveau en gestandaardiseerd huishoudensinkomen (in kwartielgroepen).

De gegevens over eenzaamheid zijn voor 2019 en 2021 beschikbaar. Voor 2019 werd dit op een andere manier uitgevraagd (zie ook onder begrippen). Omdat er gegevens van twee onderzoeksjaren beschikbaar zijn, is het mogelijk om een vergelijking te maken tussen beide jaren. De mogelijkheden om voor 2021 naar verschillende groepen jongvolwassenen te kijken zijn echter beperkter dan bij de andere onderdelen. In de rapportage worden verschillen alleen genoemd als deze statistisch significant zijn.

Voor de tijdreeksen over geluk en tevredenheid van 1997 tot 2011 zijn gegevens uit het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) gebruikt. Vanwege verschillen in onderzoeksopzet en vraagstellingen tussen POLS en SSW waren de onderzoeksresultaten niet goed vergelijkbaar, en was het tot 2019 niet mogelijk om te publiceren over lange trends voor geluk en tevredenheid met het leven. In 2019 heeft het CBS onderzoek gedaan naar de trendbreuk in de uitkomsten van beide onderzoeken, en heeft deze gerepareerd (Van Beuningen en Moonen, 2019). Hierdoor is het mogelijk om een consistente reeks van subjectief welzijn vanaf 1997 tot en met het meest recente verslagjaar te laten zien.

77% van de jongvolwassenen
in 2021 tevreden met het leven en
81% gelukkig

10.2 Persoonlijk welzijn

Persoonlijk Welzijn

Het persoonlijke welzijn van jongvolwassenen is bepaald aan de hand van de Persoonlijke Welzijnsindex (PWI). Deze index is samengesteld uit 12 indicatoren die 8 dimensies beschrijven. De dimensies met bijbehorende indicatoren zijn:

1. Materiële levensstandaard: (a) tevredenheid over de financiële situatie.
2. Economische risico's: (b) zorgen over de financiële toekomst.
3. Opleiding en arbeid: (c) tevredenheid met de opleidingskansen, (d) tevredenheid met het werk (indien iemand een betaalde baan heeft van minimaal 12 uur per week) of de dagelijkse bezigheden (indien iemand geen betaalde baan heeft of minder dan 12 uur per week werkt).
4. Gezondheid: (e) tevredenheid met de lichamelijke gezondheid, (f) tevredenheid met de psychische gezondheid.
5. Sociale relaties: (g) tevredenheid met het sociale leven.
6. Maatschappelijke participatie en vertrouwen: (h) vertrouwen in de Tweede Kamer, (i) in rechters en in de (j) politie.
7. Veiligheid: (k) gevoel van (on)veiligheid.
8. Milieu en leefomgeving: (l) tevredenheid met de woonbuurt.

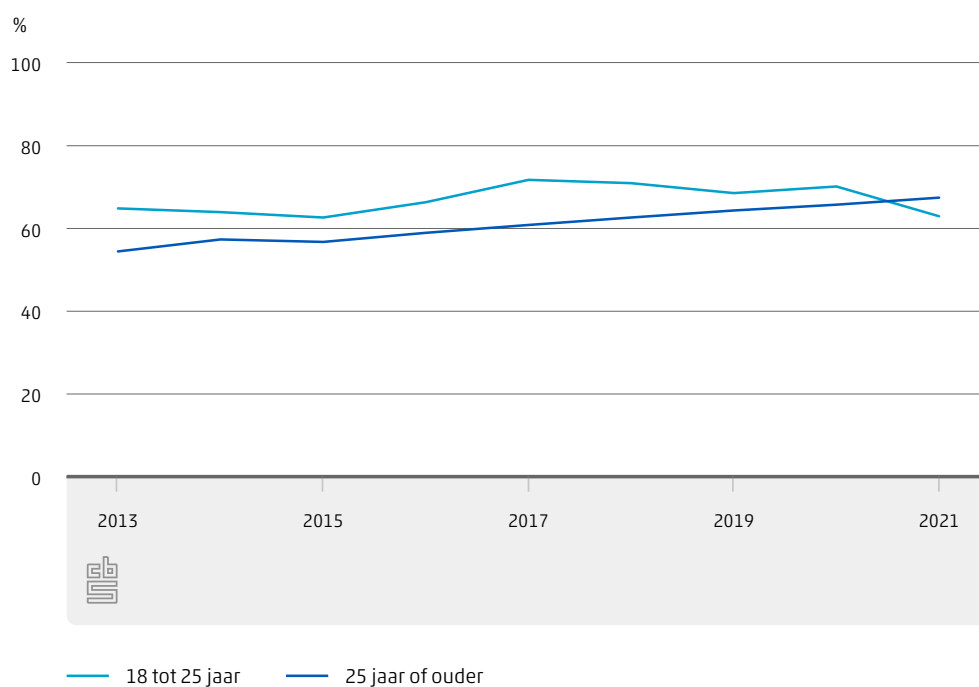
Per indicator zijn de scores omgerekend naar een score van 1 tot en met 10. Vervolgens is voor elke dimensie een score bepaald en zijn de acht resulterende scores samengevoegd tot een index, de Persoonlijke Welzijnsindex. Iedere dimensie telt even zwaar mee in de index, die loopt van 1 tot en met 10. Een score van 7 of hoger op de PWI betekent een hoog persoonlijk welzijn (Van Beuningen et al., 2015).

Persoonlijk welzijn van jongvolwassenen in 2021 voor het eerst lager dan bij 25-plussers

Het percentage jongvolwassenen met een hoog persoonlijk welzijn is na 2020 afgenomen, van 70 naar 63 procent. Het lag daarmee op ongeveer hetzelfde niveau als in 2015. In 2021 was het aandeel jongvolwassenen met een hoog persoonlijk welzijn voor het eerst lager dan bij de 25-plussers, terwijl dat sinds het begin van de metingen altijd hoger was.

Het percentage 25-plussers met een hoog persoonlijk welzijn nam sinds 2015 juist toe, en er is geen verschil in hoog persoonlijk welzijn tussen 2021 en 2020.

10.2.1 Een 7 of hoger voor persoonlijk welzijn

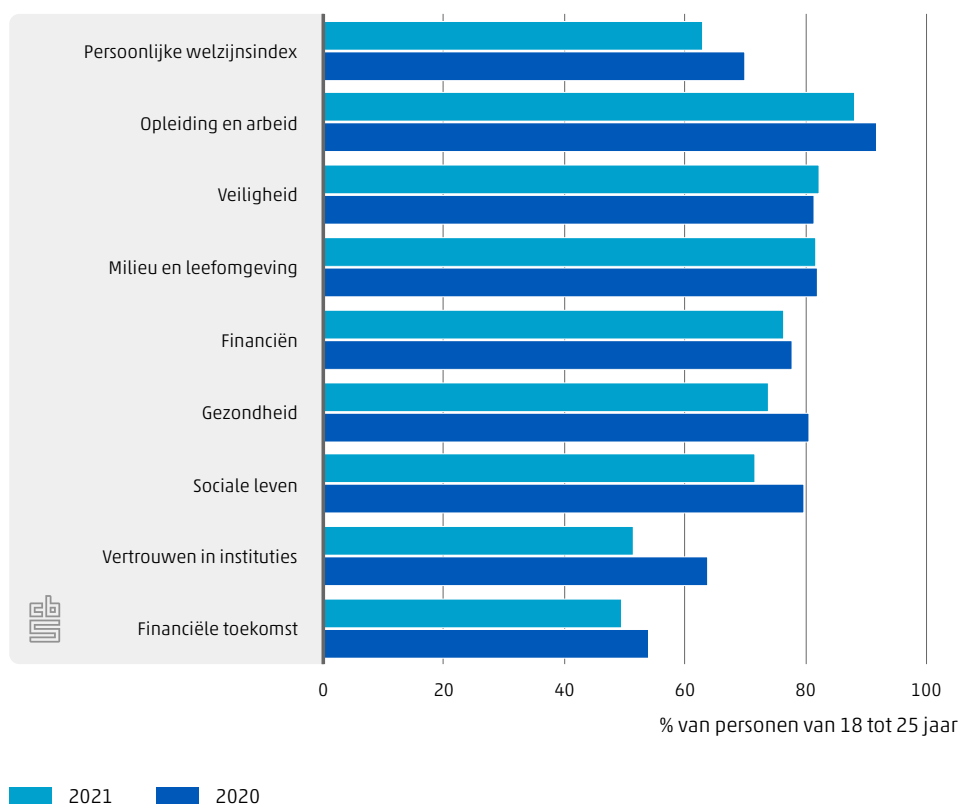
Jongvolwassenen hadden in 2021 vergeleken met 2020 vooral een lager persoonlijk welzijn op het gebied van vertrouwen, het sociale leven, gezondheid, financiële toekomst en opleiding en beroep. De grootste afname was op het gebied van vertrouwen; waar in 2020 64 procent op dat gebied een hoog persoonlijk welzijn had, was dat in 2021 nog 52 procent. Het sociaal leven kreeg in 2020 nog van 80 procent een 7 of hoger. In 2021 was dat 72 procent. Voor de dimensie gezondheid gaf 81 procent in 2020 nog een 7 of hoger, in 2021 was dat 74 procent.

Binnen de dimensie gezondheid was met name het aandeel tevreden met de psychische gezondheid afgenomen, van 74 procent in 2020 naar 68 procent in 2021. Dit sluit aan bij andere recente onderzoeken op dit terrein. Zo bleek uit de Gezondheidsenquête (CBS, 2022) dat de mentale gezondheid van jongvolwassenen is afgenomen in 2021. Ook onderzoek naar de (zelfgerapporteerde) impact van corona op mentale gezondheid en leefstijl (Reep en Hupkens, 2021) toont een afname van de mentale gezondheid, die doorzette in 2021.

De veranderingen tussen 2020 en 2021 in de dimensies van persoonlijk welzijn zorgen ook voor een andere volgorde van de rangorde van de verschillende dimensies van een hoog persoonlijk welzijn. Voor de dimensie 'Opleiding en arbeid' hebben jongvolwassenen zowel in 2020 als 2021 het vaakst een hoog persoonlijk welzijn. Echter, waar in 2020 'Gezondheid'

en 'Het sociale leven' nog samen met 'Milieu en leefomgeving' en 'Veiligheid' de dimensies waren waar jongvolwassenen relatief het vaakst hoog op scoorden, zijn in 2021 zowel 'Gezondheid' als 'Het sociale leven' gedaald in de rangorde.

10.2.2 Een 7 of hoger voor dimensies van persoonlijk welzijn

Jonge mannen hoger persoonlijk welzijn dan jonge vrouwen

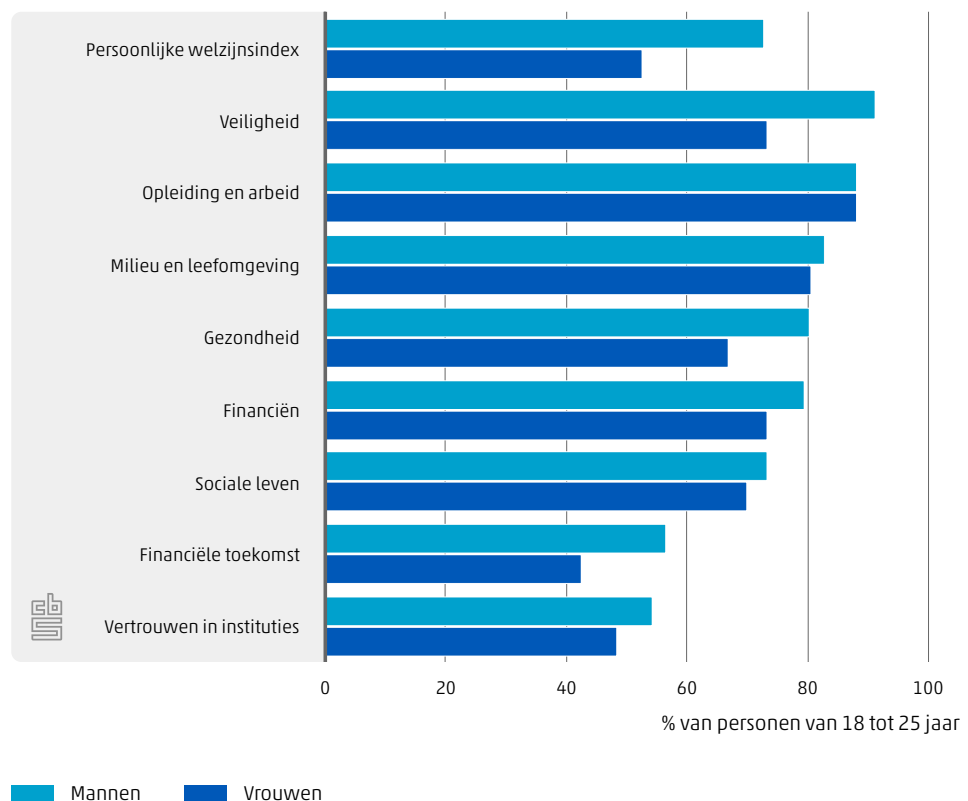
In tegenstelling tot eerdere jaren is er in 2021 geen verschil in persoonlijk welzijn tussen 18 tot 22-jarigen en 22 tot 25-jarigen. Wel is er verschil tussen mannen en vrouwen; 73 procent van de mannen van 18 tot 25 jaar hebben een hoog persoonlijk welzijn tegen 53 procent van de vrouwen in die leeftijdsgroep. Dit verschil was in 2020 beperkter; toen ging het om 74 procent van de mannen en 66 procent van de vrouwen. Op het niveau van de dimensies blijkt dat, net als in 2020, mannen vooral een hoger persoonlijk welzijn hebben op het gebied van gezondheid, de financiële toekomst en veiligheid.

Dat jonge vrouwen een slechtere ervaren gezondheid hebben dan jonge mannen, en dat de verslechtering bij hen bovendien sterker is dan bij mannen, is in lijn met eerder onderzoek naar psychische ongezondheid (CBS, 2022). Ook daaruit bleek dat de mentale achteruitgang het sterkst was bij vrouwen. In 2021 hadden mannen een hoger persoonlijk welzijn op gebied van financiën dan vrouwen. Dit was in de jaren 2017–2019 ook het geval. In 2020 verschilden mannen op dit punt niet van vrouwen. Ook op de dimensie vertrouwen in instituties hadden mannen in 2021 een hoger persoonlijk welzijn dan vrouwen.

73% van de jonge mannen heeft
hoog persoonlijk welzijn tegenover 53%
van de jonge vrouwen

10.2.3 Een 7 of hoger voor dimensies van persoonlijk welzijn, 2021

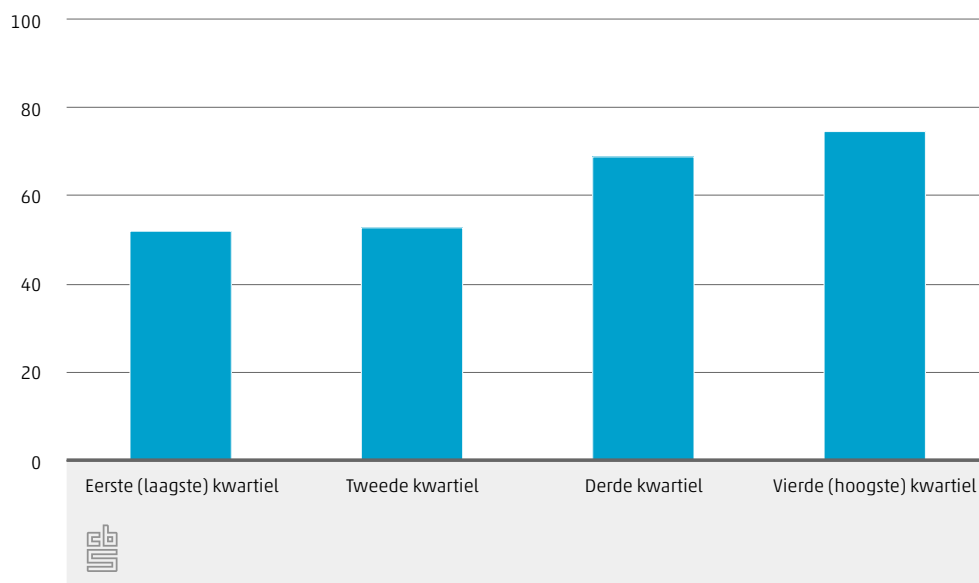

Jongvolwassenen in hogere inkomensgroepen vaker hoog persoonlijk welzijn

Net als voorgaande jaren was het aandeel jongvolwassenen met een hoog persoonlijk welzijn in 2021 hoger in twee kwartielgroepen met het hoogste huishoudensinkomen, dan in de twee laagste inkomenskwartielgroepen. Voor de eerste en tweede inkomenskwartielgroep was het aandeel met een hoog persoonlijk welzijn respectievelijk 52 en 53 procent, en voor de hoogste twee inkomensgroepen 70 (derde kwartielgroep) en 75 procent (vierde kwartielgroep). Op het niveau van de dimensies zijn de belangrijkste verschillen tussen de inkomensgroepen te zien op het gebied van opleiding en arbeid, milieu en leefbaarheid, financiële toekomst en veiligheid. Hier lieten de hoogste inkomensgroepen het vaakst een hoog persoonlijk welzijn zien.

10.2.4 Een hoog persoonlijk welzijn naar inkomenskwartielgroep, 2021

% van personen van 18 tot 25 jaar

10.3 Het sociale leven

Jongvolwassenen in 2021 minder vaak wekelijks contact met anderen

In 2021 hadden jongvolwassenen minder vaak wekelijks contact met familie, vrienden of burens dan in eerdere jaren. Sinds 2013 had 97 à 98 procent elke week wel met iemand contact. In 2021 was dat 93 procent. Vooral het percentage dat regelmatig contact had met vrienden is met 89 procent lager dan in eerdere jaren. Met burens hadden jongvolwassenen in 2020 en 2021, met respectievelijk 38 en 34 procent, minder contact ten opzichte van 2019 (45 procent). In de jaren daarvoor daalde het percentage met wekelijks burenscontact al van 49 procent in 2013 tot 41 procent in 2018. Het lagere percentage met regelmatig contact met burens en vrienden in 2020 en 2021 kan te maken hebben met de aan COVID-19 gerelateerde beperkende maatregelen. Vooral het contact met burens kan daaronder te lijden hebben gehad, omdat dat doorgaans face-to-face contact betreft. Jongvolwassenen hadden even vaak als in de voorgaande jaren wekelijks contact met hun familie.

In 2021 meer jongvolwassenen sterk emotioneel eenzaam dan in 2019

Naast de contactfrequentie, is de beleving van het sociale leven door jongvolwassenen van belang. Deze kan uitgedrukt worden in de mate van ervaren eenzaamheid, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen sociale en emotionele eenzaamheid. Bij sociale eenzaamheid gaat het om de behoefte aan meer sociale contacten, en bij emotionele eenzaamheid om het gemis van een emotioneel hechte band. In 2019 werd eenzaamheid

voor het eerst op deze manier gemeten in de enquête Sociale Samenhang en Welzijn.

In 2021 is deze meting herhaald.

De resultaten laten zien dat het algemene beeld voor eenzaamheid bij jongvolwassenen niet veranderd is ten opzichte van 2019. Wel is het percentage dat sterke emotionele eenzaamheid ervaart toegenomen van 9 procent in 2019 tot 15 procent in 2021.

Binnen de groep jongvolwassenen waren vrouwen met 19 procent vaker sterk emotioneel eenzaam dan mannen (10 procent). Ook zijn zij met 15 tegen 9 procent wat vaker sociaal eenzaam dan mannen. Er zijn naar leeftijd minder duidelijke verschillen. Wel is de jongste groep van 18 tot 22 jaar met 14 procent wat vaker sterk sociaal eenzaam dan de groep van 22 tot 25 jaar (10 procent).

10.4 Begrippen

Geluk

Of mensen gelukkig zijn wordt vastgesteld aan de hand van de volgende vraag: 'Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven in welke mate u zichzelf een gelukkig mens vindt? Een 1 staat voor volledig ongelukkig en 10 voor volledig gelukkig.' Er worden vervolgens drie groepen onderscheiden: degenen met een score van 1 tot en met 4 (ongelukkig), degenen met een score van 5 of 6 (niet gelukkig, niet ongelukkig) en degenen met een score van 7 tot en met 10 (gelukkig)

Tevredenheid

Of mensen tevreden zijn wordt gemeten aan de hand van de volgende vraag: 'Kunt u op een schaal van 1 tot met 10 aangeven in welke mate u tevreden bent met het leven dat u nu leidt?' Een 1 staat voor volledig ontevreden en een 10 voor volledig tevreden. Mensen met een score van 1 tot en met 4 worden geclassificeerd als ontevreden, degenen met een score van 5 of 6 worden aangemerkt als 'niet tevreden, niet ontevreden' en degenen met een score van 7 tot en met 10 worden beschouwd als tevreden.

Gestandaardiseerd huishoudinkomen

Het gestandaardiseerd inkomen is het besteedbaar inkomen, gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. De huishoudens zijn naar hoogte van hun gestandaardiseerd inkomen in vier groepen (kwartielen) verdeeld.

Eenzaamheid

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de verkorte versie van de Eenzaamheidsschaal van De Jong Gierveld (De Jong Gierveld & Van Tilburg, 2006). Deze schaal benadert eenzaamheid als meerdimensionaal begrip en onderscheidt sociale en emotionele eenzaamheid.

Respondenten kregen 6 stellingen voorgelegd, 3 stellingen (stelling 2, 3 en 5) hebben betrekking op sociale eenzaamheid, en 3 op emotionele eenzaamheid (stelling 1, 4 en 6).

De stellingen luiden als volgt:

1. Ik ervaar een leegte om me heen.
2. Er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen.
3. Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen.
4. Ik mis mensen om me heen.
5. Er zijn voldoende mensen met wie ik me nauw verbonden voel.
6. Vaak voel ik me in de steek gelaten.

Respondenten kunnen telkens antwoorden met 'ja', 'min of meer' of 'nee'. Bij het vaststellen van de schaalscores en de mate van eenzaamheid zijn de richtlijnen van de ontwikkelaars van de schaal gevolgd (De Jong Gierveld en Van Tilburg, 1999). Daarbij worden de volgende stappen gezet: eerst worden de antwoorden op de items in twee categorieën verdeeld. Als mensen 'min of meer' of 'ja' antwoorden op de stellingen, waarbij stelling 2, 3 en 5 zijn hergecodeerd, krijgen ze een score '1' voor het desbetreffende item. Vervolgens wordt een somscore berekend door de scores van de items op te tellen. Ten slotte wordt een driedeling gemaakt in niet eenzaam (een score van 0 of 1), enigszins eenzaam (een score van 2 tot en met 4) en sterk eenzaam (een score van 5 of 6). Voor sociale en emotionele eenzaamheid kan men een score van 0 tot en met 3 krijgen op de bijbehorende drie stellingen, waarbij 0 'niet eenzaam' en 3 'sterk eenzaam' is. De tussenliggende categorieën 1 en 2 geven in dit geval 'enigszins eenzaam' weer. Zie voor meer informatie Van Beuningen et al (2018).

10.5 Meer informatie en literatuur

Meer informatie

Meer informatie over het welzijn, geluk en tevredenheid naar persoonskenmerken vanaf 1997 is te vinden op [StatLine](#).

Literatuur

Beuningen van J., A.M. Coumans en L. Moonen (2018). [Het meten van eenzaamheid](#).

Beuningen van J., K. van der Houwen en L. Moonen (2014). [Measuring well-being An analysis of different response scales](#). Heerlen/Den Haag, CBS.

Beuningen, J. van , C. Jol en L. Moonen (2015). [De Persoonlijke Welzijnsindex. De ontwikkeling van een index voor subjectief welzijn](#).

CBS (2022, 1 juni). [Mentale gezondheid jongvolwassenen afgenomen](#). CBS nieuwsbericht.

Reep, C en Hupkens, C. (2021). [Ervaren impact corona op mentale gezondheid en leefstijl](#).

11 Werken in de jeugdzorg

Auteur: Willem Gielen

In de afgelopen jaren hebben werknemers in de jeugdzorg te maken met een toename van het aantal jongeren dat gebruik maakt van deze zorg. In dit hoofdstuk wordt daarom gekeken naar de werknemers in het brede jeugddomein. Het grootste deel van de werknemers in het brede jeugddomein is vrouw, relatief jong en hoogopgeleid. Ze werken meer uren per week dan gemiddeld in de bedrijfstak zorg en welzijn, en beschikken meestal over een vaste arbeidsrelatie. Werknemers in het brede jeugddomein zijn in iets mindere mate tevreden met hun werk, vinden hun werkdruk vaker te hoog en ervaren vaker agressie door cliënten of patiënten dan gemiddeld in de bedrijfstak zorg en welzijn.

11.1 Inleiding

Het CBS publiceert halfjaarlijks cijfers over het aantal jongeren met jeugdzorg in Nederland. In 2021 ontvingen 461 duizend jongeren één of meerdere vormen van jeugdzorg. 450 duizend van hen ontvingen jeugdhulp, 31 duizend ontvingen een jeugdbeschermingsmaatregel (OTS of voogdij) en 8 duizend kregen een jeugdreclasseringsmaatregel opgelegd. Het aantal jongeren met jeugdzorg is met 21 procent gestegen ten opzichte van 2015. Rijk, gemeenten, aanbieders, professionals en cliënten (de zogenaamde vijfhoek) hebben met elkaar geconstateerd dat er hervormingen nodig zijn om te zorgen dat kinderen en gezinnen de juiste zorg op de juiste plek krijgen, om het stelsel zorginhoudelijk en organisatorisch te verbeteren en duurzaam houdbaar te maken.¹⁾ Enkele van de geconstateerde knelpunten in het jeugdstelsel liggen op het terrein van de arbeidsmarkt. In dit hoofdstuk wordt daarom nader ingegaan op het werken in het brede jeugddomein.

Werknemersenquête zorg en welzijn

Sinds 2019 brengt het CBS twee keer per jaar resultaten van de Werknemersenquête (WNE) zorg en welzijn naar buiten. Dit onderzoek wordt door het CBS uitgevoerd met financiering door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voor het onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW). De onderzoekspopulatie bestaat uit werknemers in de zorg- en welzijnsbedrijfstak. Er komen verschillende thema's in de WNE aan bod, van arbeidskenmerken tot gezond en veilig werken. De meest recente meting waarover in dit hoofdstuk cijfers worden getoond komt uit het vierde kwartaal van 2021.

In het AZW-programma worden tien branches onderscheiden, waaronder jeugdzorg. In dit hoofdstuk worden cijfers gepresenteerd over werknemers die in de branche jeugdzorg werken, plus mensen uit de branches gehandicaptenzorg en de GGZ die aangeven

¹⁾ [Kamerbrief over visie op stelsel jeugdzorg en noodzakelijke hervormingen.](#)

jeugdhulp te verlenen. Dit wordt het brede jeugddomein genoemd. In het vierde kwartaal van 2021 werkten er ruim 66 duizend werknemers in het brede jeugddomein. Ook in andere branches in de zorg en welzijn zijn er werknemers die jeugdhulp verlenen. Omdat deze werknemers in de Werknemersenquête niet zijn gevraagd of ze jeugdhulp verlenen, worden deze hier buiten beschouwing gelaten. De resultaten dekken dus niet het gehele jeugddomein af. In dit hoofdstuk wordt het brede jeugddomein vergeleken met de bedrijfstak zorg en welzijn smal. Dat is de bedrijfstak zorg en welzijn, exclusief de branche kinderopvang.

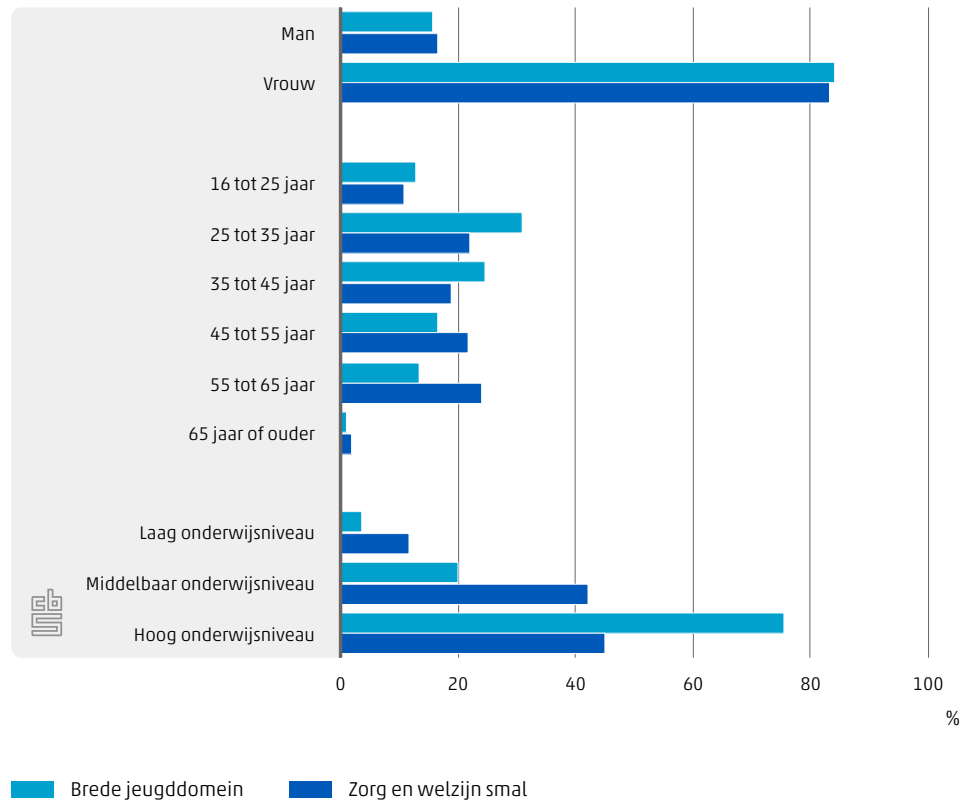
11.2 Werknemers in het brede jeugddomein

Merendeel werknemers in brede jeugddomein is vrouw

In het vierde kwartaal van 2021 was 84 procent van de werknemers in het brede jeugddomein vrouw en 16 procent man. Verder waren de meeste werknemers in het brede jeugddomein tussen de 25 en 35 jaar (31 procent) en 35 tot 45 jaar (25 procent). Van de 16- tot 25-jarige werknemers had 87 procent in de voorgaande 12 maanden nog scholing gevolgd. Ruim drie kwart van de werknemers (76 procent) had een hoog onderwijsniveau, een vijfde (20 procent) een middelbaar onderwijsniveau en 4 procent een laag onderwijsniveau.

In vergelijking met alle werknemers in de bedrijfstak zorg en welzijn smal is de gemiddelde leeftijd in het brede jeugddomein lager, en hebben meer werknemers een hoog onderwijsniveau.

11.2.1 Werknemers (16 jaar of ouder) in de zorg en welzijn, 4e kwartaal 2021

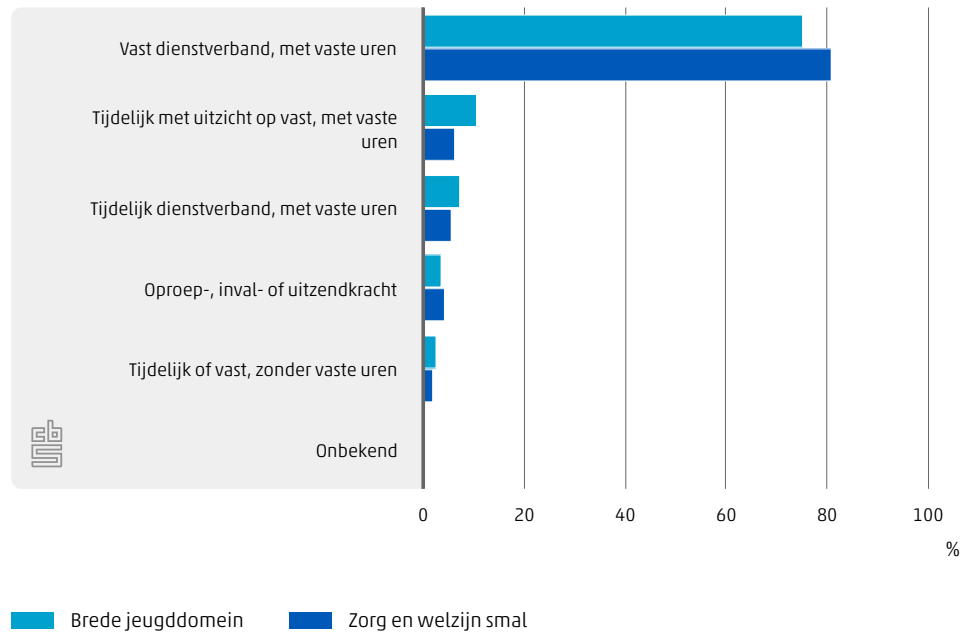

Meer uren dan gemiddeld werkzaam

Werknemers in het brede jeugddomein werken over het algemeen minder lang in de bedrijfstak zorg en welzijn dan gemiddeld, en werken ook minder lang dan gemiddeld bij hun huidige werkgever. Zo waren werknemers in het brede jeugddomein gemiddeld 12,4 jaar werkzaam in de bedrijfstak zorg en welzijn, waarvan 7,2 jaar bij hun huidige werkgever. Bij alle werknemers in de zorg en welzijn was dat respectievelijk 16,0 en 10,2 jaar.

Verder werkten werknemers in het brede jeugddomein meer uren per week dan gemiddeld: 29,5 uren per week, tegenover 27,4 uren in de hele bedrijfstak. Drie kwart van de werknemers in het brede jeugddomein had een vast dienstverband. Dat is minder dan gemiddeld, al was het aandeel tijdelijke werknemers met uitzicht op een vast dienstverband wel groter.

11.2.2 Werknemers (16 jaar of ouder) in de zorg en welzijn, 4e kwartaal 2021

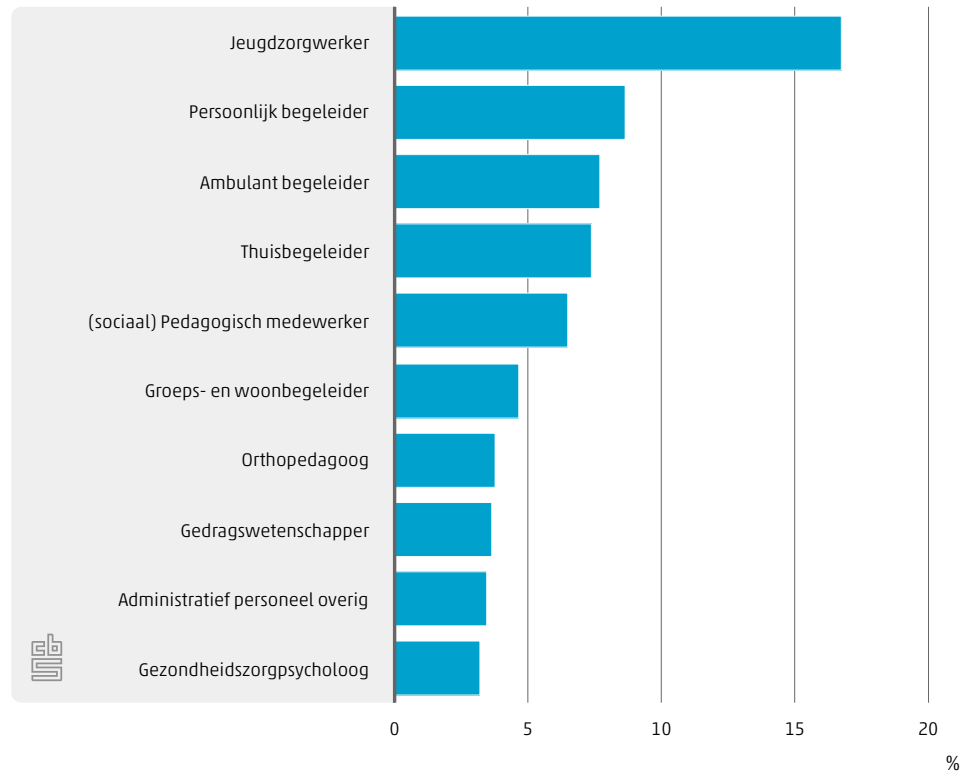

Zowel het gemiddeld lagere aantal werkzame jaren in de zorg en welzijn en bij de huidige werkgever, als het lagere percentage werknemers met een vast dienstverband in het brede jeugddomein, hebben deels te maken met de gemiddeld lagere leeftijd van werknemers die hier werkzaam zijn.

Jeugdzorgwerker meest voorkomend beroep

Van de werknemers in het brede jeugddomein gaf 84 procent aan in een cliëntgebonden beroep werkzaam te zijn. Dat is meer dan gemiddeld in de zorg en welzijn (76 procent). Cliëntgebonden beroepen zijn beroepen waarin werknemers rechtstreeks in contact komen met bijvoorbeeld cliënten, leerlingen of patiënten. Verder zei 6 procent van de werknemers in het brede jeugddomein werkzaam te zijn in een jeugdteam van de gemeente. Jeugdzorgwerkers vormen met 17 procent van de werknemers met afstand de grootste beroepsgroep in het brede jeugddomein. Daarna volgen persoonlijk (9 procent), ambulante (8 procent) en thuisbegeleiders (7 procent).

11.2.3 Top 10 meest voorkomende beroepen in het brede jeugddomein, 4e kwartaal 2021

84% van de werknemers in het brede jeugddomein had een cliëntgebonden beroep

Uitstroom van werknemers uit de zorg en welzijn

Eerder in 2022 heeft het CBS een analyse gemaakt op basis van de WNE, waarin met behulp van de Polisadministratie is gekeken naar de uitstroom van werknemers in de zorg welzijn. Daarbij ging het om uitstroom naar een andere werkgever binnen dezelfde branche, een andere werkgever in een andere branche binnen de zorg en welzijn of een andere werkgever buiten de bedrijfstak zorg en welzijn.²⁾ Hieruit bleek dat werknemers in de jeugdzorg (excl. werknemers in andere branches die ook jeugdhulp verlenen) het meest van alle branches de zorg en welzijn verlaten. Ook is de jeugdzorg de enige

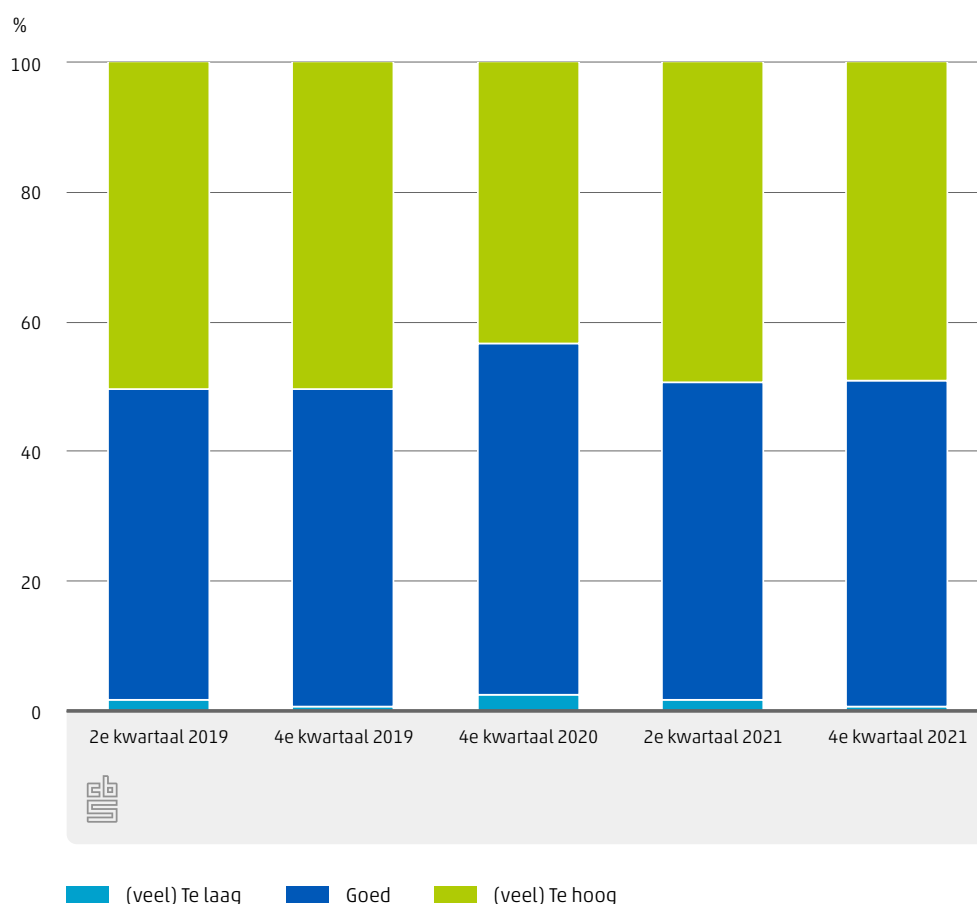
2) <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/36/azw-werkbeleving-en-uitstroom-werknemers-2020-2021>

11.3 Werkdruk en tevredenheid

Werkdruk in brede jeugddomein relatief hoog

49 procent van de werknemers in het brede jeugddomein vond haar of zijn werkdruk in het vierde kwartaal van 2021 (veel) te hoog. Precies de helft beoordeelde de werkdruk als goed, en één procent gaf aan dat de werkdruk (veel) te laag is. Daarmee ervaren deze werknemers hun werkdruk vaker als (veel) te hoog dan gemiddeld in de bedrijfstak zorg en welzijn smal, waar dit 43 procent was. De door werknemers in het brede jeugddomein ervaren werkdruk is sinds het tweede kwartaal van 2019 niet veel veranderd, al wijkt het vierde kwartaal 2020 hiervan wel af, toen werknemers vaker aangaven dat hun werkdruk goed is.

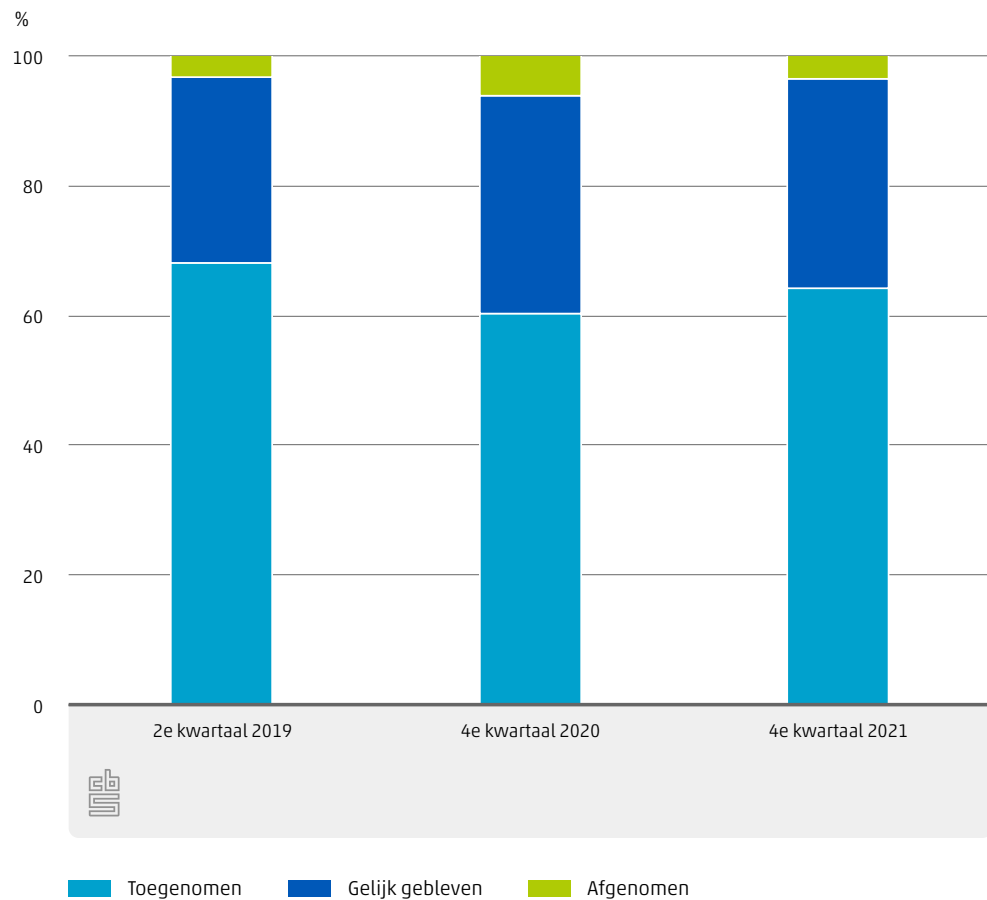
11.3.1 Niveau ervaren werkdruk van werknemers (16 jaar of ouder) in het brede jeugddomein, 4e kwartaal 2021

Werknemers zijn ook gevraagd naar hun oordeel over de ontwikkeling van de werkdruk in het afgelopen jaar (figuur 11.3.2). Hieruit bleek dat in het vierde kwartaal van 2021 64 procent van de werknemers in het brede jeugddomein van mening was dat de werkdruk

in het afgelopen jaar is toegenomen. Volgens 32 procent is deze gelijk gebleven, en 3 procent gaf aan dat de werkdruk is afgenomen. Onder werknemers in de zorg en welzijn was dat respectievelijk 67, 29 en 4 procent.

11.3.2 Ontwikkeling ervaren werkdruk van werknemers (16 jaar of ouder) in het brede jeugddomein, 4e kwartaal 2021

64% van de werknemers in het brede jeugddomein was van mening dat de werkdruk in het afgelopen jaar is toegenomen

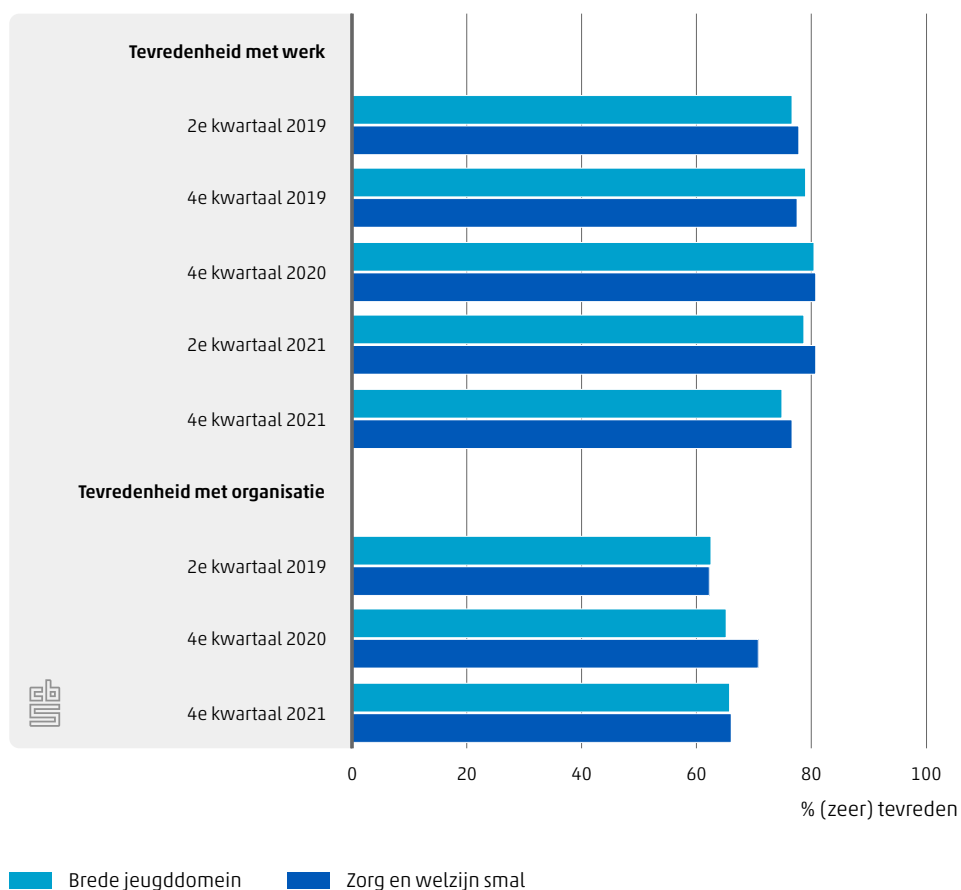
Drie kwart werknemers in brede jeugddomein tevreden met werk

In het vierde kwartaal van 2021 was drie kwart van de werknemers in het brede jeugddomein (zeer) tevreden met haar of zijn werk. Dat was onder alle werknemers in de bedrijfstak zorg en welzijn met 77 procent wat hoger. De arbeidstevredenheid in het brede

jeugd domein in het vierde kwartaal van 2021 was lager dan in het tweede kwartaal van 2020, toen deze piekte met 81 procent.

66 procent van de werknemers in het brede jeugd domein was tevreden met de organisatie waar ze werken. Dat is vergelijkbaar met het gemiddelde onder werknemers in de zorg en welzijn. Daarmee is de tevredenheid met de organisatie bij werknemers in het brede jeugd domein ten opzichte van het tweede kwartaal 2019 (63 procent) en het vierde kwartaal 2020 (65 procent) toegenomen.

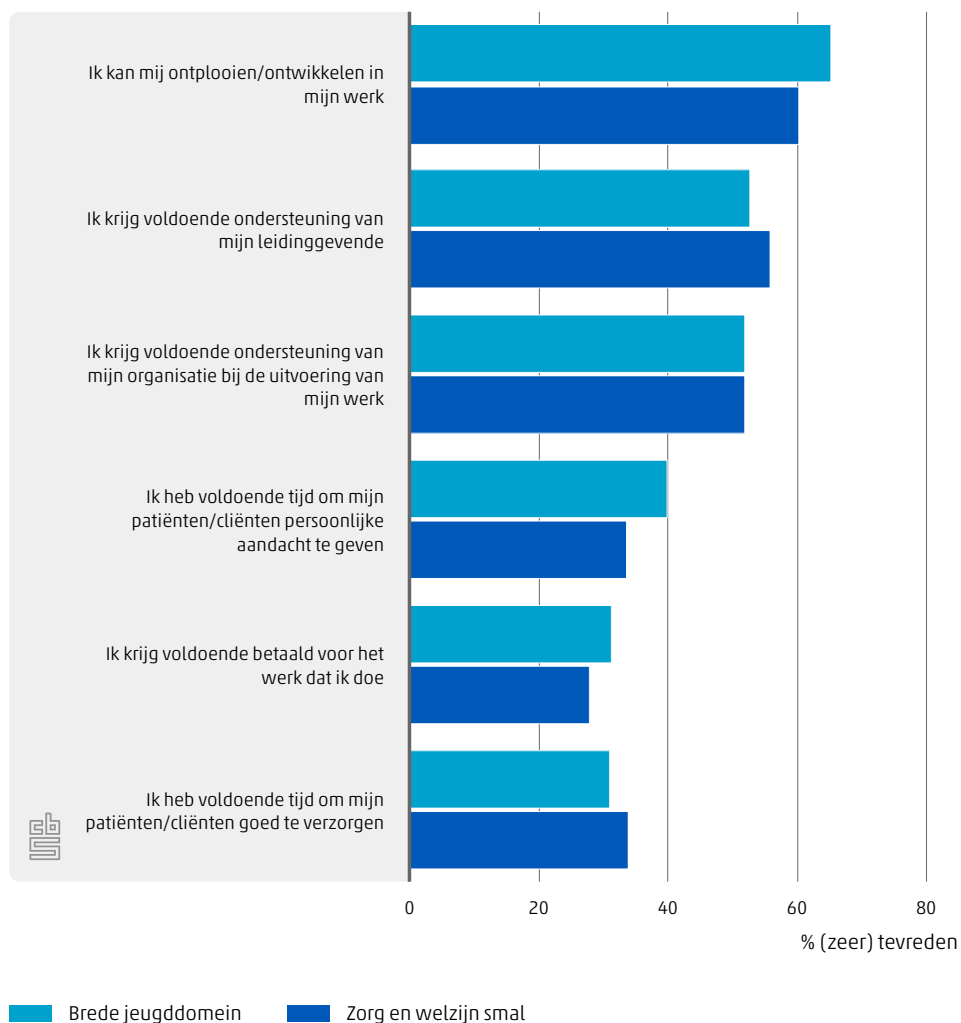
11.3.3 Tevredenheid van werknemers (16 jaar of ouder) in de zorg en welzijn

Er is ook een aantal stellingen die te maken hebben met de tevredenheid over een aantal specifieke aspecten van het werk voorgelegd. Zo gaven werknemers in het brede jeugd domein met 65 procent het vaakst aan dat ze het (helemaal) eens zijn met de stelling dat ze zichzelf kunnen ontplooiën en ontwikkelen op het werk. Aan de andere kant was met 31 procent een relatief klein aandeel het (helemaal) eens met de stellingen dat ze voldoende betaald krijgen voor het werk dat ze doen, en dat er voldoende tijd is om cliënten of patiënten goed te verzorgen.

In vergelijking met het totaal van de bedrijfstak zorg en welzijn, zeiden werknemers in het brede jeugd domein vaker voldoende tijd te hebben om hun cliënten of patiënten persoonlijke aandacht te geven. Ook gaven ze vaker dan gemiddeld aan voldoende betaald te krijgen voor het werk dat ze doen. Ze vinden wel wat minder vaak dan gemiddeld dat ze voldoende tijd hebben om cliënten of patiënten goed te verzorgen.

11.3.4 Tevredenheid met aspecten van het werk van werknemers (16 jaar of ouder) in de zorg en welzijn, 4e kwartaal 2021

Samenhang werkdruk en tevredenheid met werk

Werknemers in het brede jeugddomein die hun werkdruk als goed ervaren waren aanzienlijk vaker (zeer) tevreden met hun werk (88 procent) dan werknemers die hun werkdruk (veel) te laag of te hoog vinden (respectievelijk 61 en 62 procent). Om te onderzoeken in hoeverre de werkdruk van werknemers in het brede jeugddomein een rol speelt bij de tevredenheid met het werk is een logistische regressieanalyse uitgevoerd. Hierbij wordt nagegaan in hoeverre de ervaren werkdruk samenhangt met de tevredenheid met het werk, rekening houdend met de andere kenmerken van werknemers. Naast werkdruk zijn daarbij de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd en onderwijsniveau toegevoegd. Verder is ook rekening gehouden met een aantal baankenmerken: het aantal jaar dat men werkzaam is in de bedrijfstak zorg en welzijn en bij de organisatie, de arbeidsduur in uren per week, of iemand een vaste of flexibele arbeidsrelatie heeft en of men in een cliëntgebonden beroep werkt.

In tabel 11.3.5 zijn de belangrijkste resultaten van deze analyse weergegeven; dat is voor ieder kenmerk een odds ratio³⁾ uit het logistisch regressiemodel. Op basis hiervan kan worden geconstateerd dat geslacht, leeftijd en onderwijsniveau niet heel erg sterk samenhangen met de tevredenheid met het werk. Dat geldt ook voor de vijf arbeidskenmerken, deze hangen niet significant samen met de tevredenheid met het werk. Werkdruk wel, dit is met afstand het sterkst gerelateerd aan de tevredenheid met het werk. Werknemers die hun werkdruk (veel) te hoog vinden, hadden in het vierde kwartaal van 2021 een aanzienlijk lagere kans om (zeer) tevreden te zijn met het werk dan werknemers die hun werkdruk als goed beoordeelden.

11.3.5 Tevredenheid met werk van werknemers in het brede jeugd domein, 4e kwartaal 2021

	Odds ratio
Man (ref: vrouw)	0,630
Leeftijd (ref: 16 tot 25 jaar)	
25 tot 35 jaar	0,454*
35 tot 45 jaar	0,452
45 tot 55 jaar	0,734
55 tot 65 jaar	0,631
65 jaar of ouder	1,310
Hoogst behaalde onderwijsniveau (ref: laag)	
Middelbaar	1,289
Hoog	1,771
Onbekend	0,635
Aantal jaren werkzaam in sector zorg en welzijn	0,995
Aantal jaren werkzaam bij huidige werkgever	1,003
Gemiddelde arbeidsduur in uren per week	1,023
Vaste arbeidsrelatie (ref: flexibele arbeidsrelatie)	1,393
Cliëntgebonden beroep (ref: geen cliëntgebonden beroep)	1,108
Werkdruk (ref: goed)	
(Veel) te laag	0,223
(Veel) te hoog	0,192***
Constant	3,715
<i>N (ongewogen)</i>	669
<i>Pseudo R² (Nagelkerke)</i>	0,163

Afhankelijke variabele: tevredenheid met werk. 1: (zeer) tevreden, 0: neutraal of (zeer) ontevreden.
 *=p<.05; **=p<.01; ***= p<.001.

3) Odds laten een kansverhouding zien: de kans dat iets gebeurt, afgezet tegen de kans dat dat niet gebeurt. De odds ratio is dan weer de verhouding tussen twee odds voor die gebeurtenis. In tabel 11.3.5 betekent een odds ratio van bijvoorbeeld 3, dat de odds dat iemand (zeer) tevreden is met het werk drie keer zo groot zijn als de odds dat hij of zij dat niet is. Met andere woorden, hoe groter de odds ratio, hoe groter de kans dat iemand tevreden is met het werk.

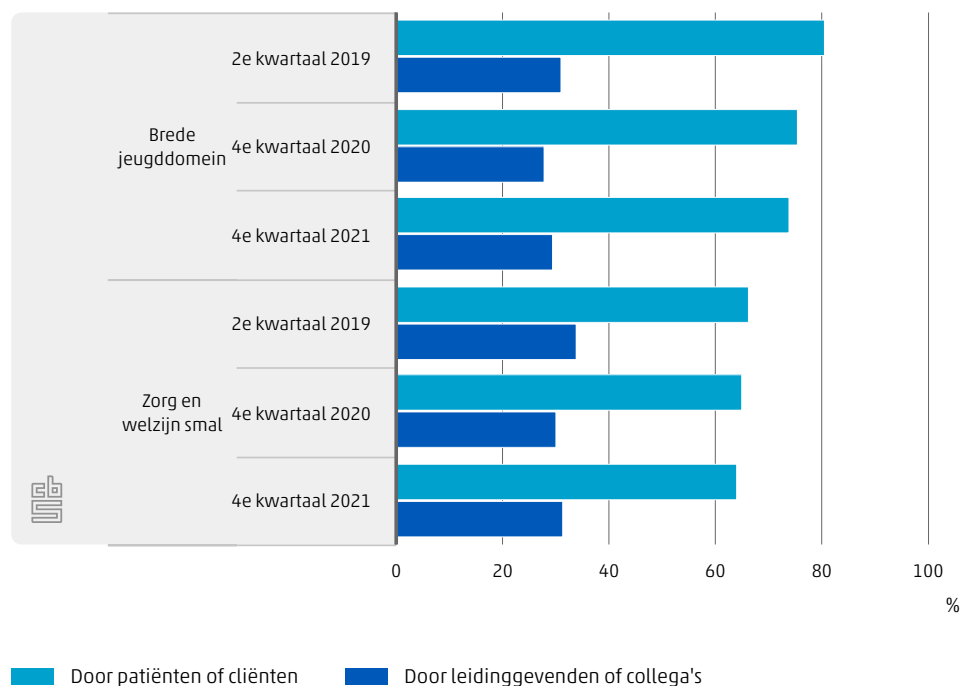
11.4 Agressie

Ervaren agressie in brede jeugddomein afgenomen

Van de werknemers in het brede jeugddomein zei 74 procent in het vierde kwartaal van 2021 weleens te maken te hebben gehad met agressie op het werk door cliënten of patiënten in de afgelopen 12 maanden. Dat is hoger dan gemiddeld onder werknemers in de zorg en welzijn, waar 64 procent weleens te maken kreeg met agressie door cliënten of patiënten. Ten opzichte van het tweede kwartaal van 2019 is die groep wel kleiner geworden in het brede jeugddomein, toen rapporteerde nog 81 procent van de werknemers in de afgelopen 12 maanden weleens met agressie te maken te hebben gekregen.

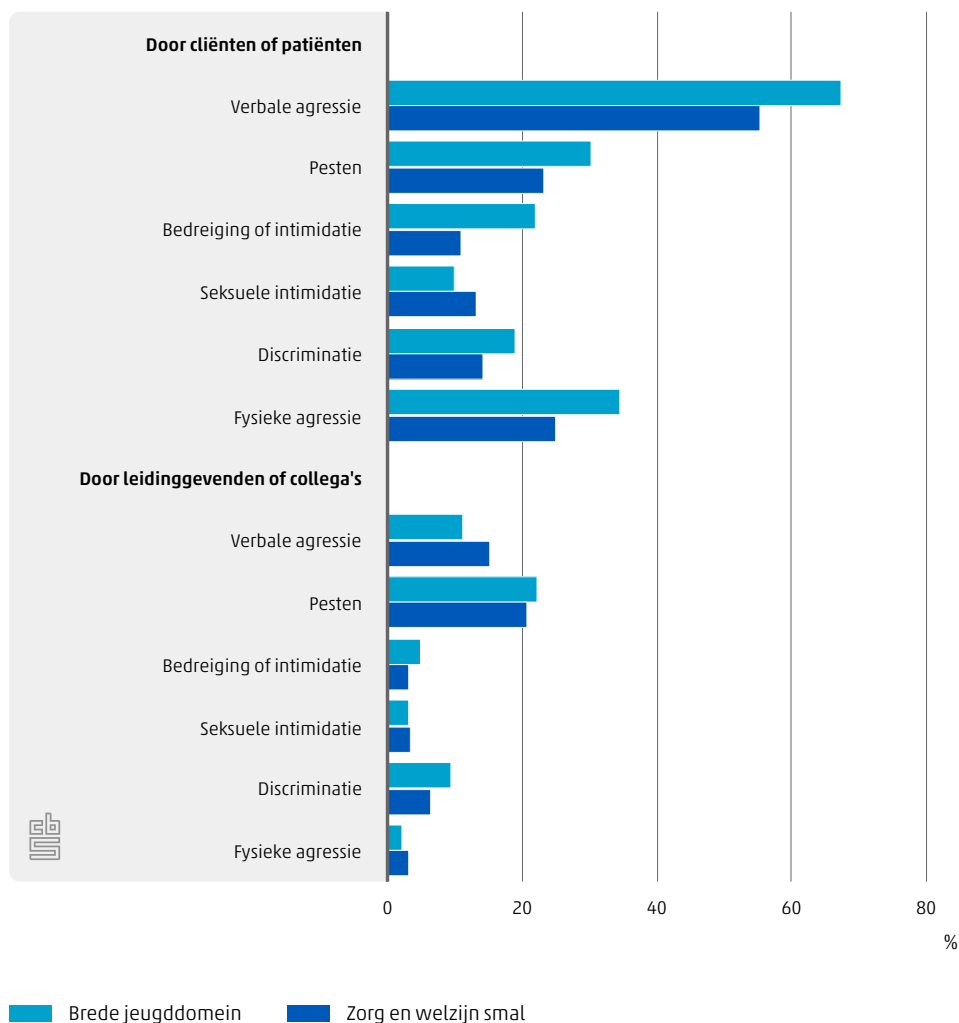
29 procent van de werknemers zei in het vierde kwartaal van 2021 weleens te maken hebben gehad met agressie op het werk door leidinggevendenden of collega's in de afgelopen 12 maanden. Dat was iets lager dan gemiddeld in de zorg en welzijn (31 procent), en ook iets lager dan in het tweede kwartaal van 2019, toen 31 procent van de werknemers in het brede jeugddomein dit rapporteerde.

11.4.1 Ervaren agressie op de werkvloer in afgelopen 12 maanden van werknemers (16 jaar of ouder) in de zorg en welzijn, 4e kwartaal 2021

Agressie op het werk kan bijvoorbeeld fysieke of verbale agressie zijn, maar ook pesten, bedreiging, seksuele intimidatie of discriminatie. In het brede jeugddomein werd verbale agressie door cliënten of patiënten met 67 procent van de werknemers veruit het vaakst gerapporteerd. Seksuele intimidatie is de enige vorm van agressie door cliënten of patiënten die in het brede jeugddomein (10 procent) minder vaak werd gerapporteerd dan gemiddeld in de zorg en welzijn (13 procent). Pesten werd in het brede jeugddomein met 22 procent het vaakst ervaren van de vormen van agressie door leidinggevendenden of collega's. Daarna kwamen verbale agressie (11 procent) en discriminatie (10 procent).

11.4.2 Ervaren agressie op de werkvloer in afgelopen 12 maanden van werknemers (16 jaar of ouder) in de zorg en welzijn, 4e kwartaal 2021

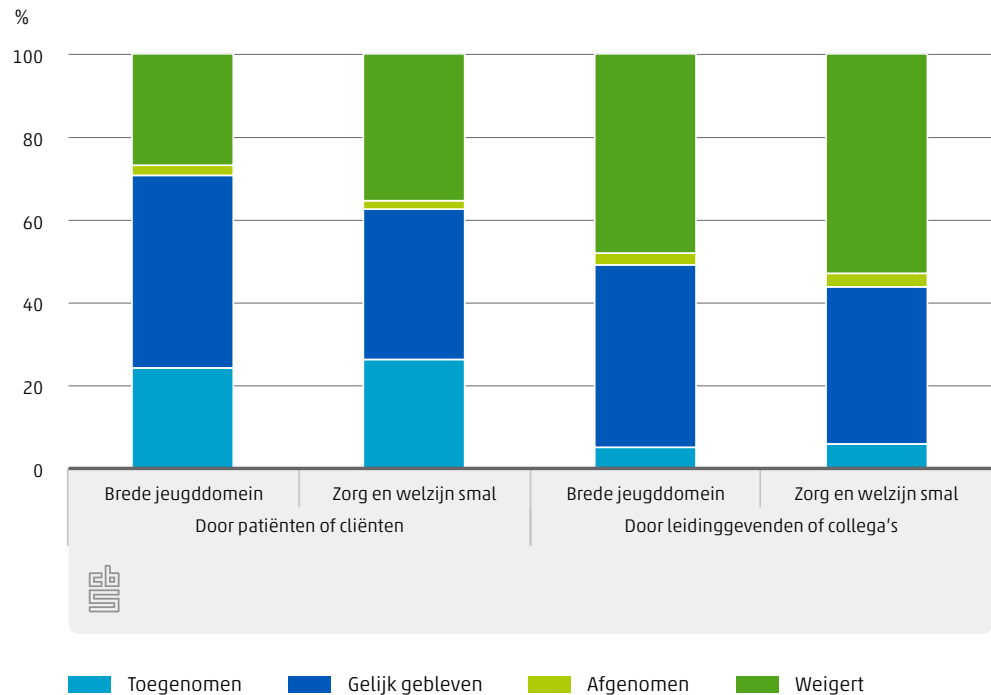

Kwart geeft aan dat agressie is toegenomen

Een kwart van de werknemers in het brede jeugddomein zei in het vierde kwartaal van 2021 dat de agressie door cliënten of patiënten is toegenomen in de afgelopen 12 maanden. Volgens 47 procent was deze gelijk gebleven en 2 procent was van mening dat deze is afgenomen. Ruim een kwart van de respondenten weigerde deze vraag te beantwoorden. Dat is meer dan bij bijvoorbeeld de vraag over de ervaren agressie, die door vrijwel geen respondenten werd geweigerd te beantwoorden. Gemiddeld in de bedrijfstak zorg en welzijn smal weigerde 35 procent de vraag over de ontwikkeling van agressie door cliënten of patiënten te beantwoorden.

Agressie op het werk door leidinggevenden of collega's was volgens 5 procent van de werknemers in het brede jeugddomein toegenomen, 44 procent zei dat deze gelijk is gebleven en 3 procent zei dat deze is afgenomen. Bijna de helft (48 procent) weigerde deze vraag te beantwoorden.

11.4.3 Ervaren ontwikkeling van agressie in afgelopen 12 maanden van werknemers (16 jaar of ouder) in de zorg en welzijn, 4e kwartaal 2021

11.5 Begrippen

Jeugdhulp

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Jeugdbescherming

Een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Het doel van de kindbeschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jeugdreclassering

Een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien gewenst kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat.

12 Met hart en ziel kwetsbare jeugdgroepen helpen staat onder druk

Oplossing voor arbeidsmarktproblematiek is grootste uitdaging

Auteur: Jan Hendriks (Communicatie- en tekstbureau Blitz)

Het aantal jongeren dat jeugdhulp nodig heeft wordt elk jaar groter. Tegelijkertijd staat het aanbod van jeugdzorg onder druk. Een meerderheid van de jeugdzorgprofessionals meldt een toename van de werkdruk. Een rondgang langs vier gemeenten, VNG en Jeugdzorg Nederland bevestigt het beeld dat de jeugdzorg onder druk staat. Een oplossing vinden voor de arbeidsmarktproblematiek lijkt dan ook de grootste uitdaging voor deze zorgdiscipline.

Directeur Inclusieve Samenleving Ingrid Hoogstrate van VNG onderkent dat de jeugdzorg in Nederland zich voor grote uitdagingen gesteld weet. 'De arbeidsmarktproblematiek speelt hierbij een grote rol. Het aantal vacatures aan de kant van de gemeenten loopt op. En het beeld bij zorgaanbieders is niet anders. In zijn algemeenheid geldt dat hoe specialistischer de zorgdiscipline, hoe moeilijker het is om goede mensen te vinden. Vooral binnen de jeugdbescherming is dit echt problematisch met oplopende wachttijden en verschraving van de hulp tot gevolg.' Volgens Hoogstrate ligt het gevaar van een vicieuze cirkel op de loer. 'De caseload en daarmee de druk op de betrokken jeugdzorgprofessionals loopt op met als gevaar dat mensen uitvallen met een burn-out of hun heil zoeken in ander werk.'

Nijpende arbeidsmarktsituatie

Adviseur beleid werkgeverszaken Yolanda van Aspert van Jeugdzorg Nederland constateert eveneens dat de nijpende arbeidsmarktsituatie de jeugdzorg voor groeiende problemen stelt. 'De instroom van nieuwe collega's blijft gelijk of neemt zelfs iets af, terwijl het verzuim en het verloop toenemen. Wat bovenal zorgelijk is, is dat we zien dat mensen die met veel energie en enthousiasme starten, er na een jaar of drie alweer mee stoppen. Veel jeugdzorgprofessionals werken in teams, waarbij de teamleden intensief met elkaar samenwerken. Bij het huidige groeiende verloop worden die teams minder stabiel. Dat is niet goed voor de cliënten, die steeds een andere hulpverlener krijgen toegewezen. Maar het ondermijnt ook die hechte zorgteams.'

Bijspringende ouders en kantomedewerkers

'Teamleden worden ineens geconfronteerd met een nieuwe collega of bijvoorbeeld zzp'ers die kortstondig inspringen. Waar men gewend was om steun en hulp bij elkaar te zoeken, voelt men zich ineens niet meer zo senang in het team. Met alle risico's van uitval en verloop tot gevolg.' Hoe nijpend het groeiend tekort in de jeugdzorg is, wordt treffend geïllustreerd door beleidsadviseur Jeugd Eugen van der Meij van de gemeente Veendam. 'Ik weet dat er hier in Veendam al ouders zijn gevraagd om als begeleider te overnachten op een verblijfslocatie voor gehandicapten. Ook zien we dat bij een andere zorgaanbieder kantomedewerkers moeten bijspringen in de zorg omdat ze moeite hebben om de roosters rond te krijgen.'

Ervaren agressie

Naast de werkdruk blijkt ook de mate van ervaren agressie een rol te spelen bij het werkplezier onder jeugdzorgprofessionals en de keuzes die zij maken. Alle geïnterviewden maken zich in meer of mindere mate zorgen over de verharding in de maatschappij en het effect hiervan op de jeugdzorg. 'Een zorgmedewerker zal eerder kiezen voor het begeleiden van jonge kinderen met agressieproblemen. De agressie blijft dan veelal beperkt tot bijten en krabben,' zegt Eugen van der Meij van de gemeente Veendam. 'Bij oudere kinderen, die sterker zijn, kan de agressie zich ook op andere manieren uiten. In zijn algemeenheid merk ik dat de veiligheid bij de GGZ-zorg en bij de begeleiding van verstandelijk gehandicapten steeds meer in het geding komt. Het wordt steeds moeilijker om hier mensen voor te vinden. Dat geldt ook voor het vinden van een verblijfs- of woonplek voor kinderen met problematisch gedrag, waarbij agressie een rol speelt.'

Met hart en ziel kwetsbare groepen helpen

Alle geïnterviewden zijn eensgezind als het gaat om de intrinsieke motivatie van jeugdzorgprofessionals. 'Ze willen met hart en ziel kwetsbare groepen helpen. Dat is wat hen drijft.' De vraag is volgens betrokkenen echter wat de huidige druk op de jeugdzorgprofessional met die motivatie doet. Hoe lang weegt hun intrinsieke motivatie nog op tegen de groeiende werkstress als gevolg van oplopende werkdruk, ervaren agressie en nimmer aflatende administratieve lasten. Opvallend is dat de gemeente Veendam bij de lopende aanbesteding van de jeugdzorg het werkgeluk van de jeugdzorgprofessionals centraal stelt. Van der Meij: 'Voor de zwaardere zorgtrajecten gaan we straks een vaste vergoeding bieden aan een consortium van jeugdzorgaanbieders, waarbij zij zonder diagnose of indicatiestelling aan de slag kunnen. Dat scheelt veel administratief gedoe en komt het werkplezier van de jeugdzorgprofessional ten goede.'

Zorgen bij zwaardere zorgtrajecten

In de gemeente Heerde is het beeld ten aanzien van het vervullen van vacatures in de jeugdzorg wisselend volgens beleidsmedewerker Lisa de Leeuw. 'In de GGZ is de situatie zorgelijk. Daar lopen de wachttijden op tot 15 à 20 weken omdat er geen personeel is te vinden of omdat betrokken partijen fuseren. Aan de andere kant zien we dat een rol als gezinscoach, waarvan we er 8 hebben, zich wel goed laat invullen. Onlangs kregen we nog

11 brieven toen we een nieuwe gezinscoach zochten. Daarnaast ontvangen we ook nog wel eens open sollicitaties en met grote regelmaat aanvragen voor stages.'

Zwaardere zorgtrajecten problematisch

De situatie in Heerde is exemplarisch voor het landelijke beeld; voor de lichte zorgfuncties lukt het nog wel om mensen te vinden, voor de zwaardere zorgtrajecten is dit inmiddels zeer problematisch. De Leeuw signaleert met het intreden van de zogenaamde varkenscyclus een andere zorgelijke ontwikkeling in het aanbod van jeugdzorg. 'Wat je ziet is dat op zich goedwillende organisaties geldgedreven gaan werken en de krenten uit de pap gaan pakken. Zo kan het bijvoorbeeld gebeuren dat een dyslexieaanbieder ineens mensen met een angststoornis gaat begeleiden. Deze ontwikkeling komt niet altijd ten goede aan de kwaliteit van de jeugdzorg.'

Meer autonomie

Yolanda van Aspert van Jeugdzorg Nederland is een voorstander van meer autonomie voor de jeugdzorgprofessionals. 'We moeten er op vertrouwen dat professionals zelf in staat zijn om te bepalen hoeveel begeleiding en ondersteuning een cliënt nodig heeft en dit minder strak vastleggen. Waar voor de ene cliënt twee uur niet toereikend is, kan dit voor een andere cliënt weer te veel zijn. Geef het vertrouwen aan de jeugdzorgprofessional en laat deze zelf bepalen wat een cliënt aan zorg nodig heeft. Ik doe dan ook graag een oproep aan gemeenten en bestuurders van zorgaanbieders om meer te vertrouwen op de kennis en kunde van zorgprofessionals.' Volgens Van Aspert kan op deze wijze de administratieve lastendruk voor mensen actief in de jeugdzorg substantieel worden teruggebracht.

Jeugdbescherming zeer zorgelijk

Alle betrokkenen maken zich ernstige zorgen over de continuïteit van de jeugdbescherming. Hierbij wordt met name verwezen naar de explosieve groei van het aantal vechtscheidingen. 'Mensen zitten dan zo in hun emotie, dat dit kan uitmonden in agressie. Met alle consequenties voor de kinderen.'

De administratieve lastendruk is volgens Van Aspert van Jeugdzorg Nederland een grote dissatisfier voor jeugdprofessionals. Zij krijgt op dit onderdeel bijval van alle andere geïnterviewden. Van Aspert: 'Het aandeel van de administratie kan oplopen tot wel zo'n 30 procent. Toegegeven, iets als bijvoorbeeld dossieropbouw is onontbeerlijk in het kader van cliëntbegeleiding, net als de mogelijke afhandeling van een klacht of een tuchtrechtzaak. Maar op het vlak van tijdschrijven is nog veel winst te behalen, onder meer door standaardisatie van contracten.'

Primaire arbeidsvoorwaarden

Volgens Van Aspert spelen niet alleen de primaire arbeidsvoorwaarden een rol als het gaat om de attractiviteit van werken in de jeugdzorg. 'Randvoorwaarden als werkdruk, administratieve lasten en agressie spelen ook een belangrijke rol. Wij zijn betrokken geweest

bij de cao-onderhandelingen voor de cao Jeugdzorg. Uitgangspunt was het afspreken van een cao die recht doet aan de inzet van professionals. De salarissen zitten niet aan de bovenkant, maar zeker ook niet aan de onderkant als je kijkt naar de sector zorg en welzijn.' Beleidsadviseur Jeugd Eugen van der Meij van de gemeente Veendam nuanceert het salarisniveau binnen de jeugdzorg. 'Ik ben zelf recent overstapt van een zorgaanbieder in de gehandicaptenzorg naar mijn huidige rol als beleidsadviseur. Het basissalaris in de gehandicaptenzorg is echt niet om over naar huis te schrijven. Op dat vlak zijn dus echt nog wel stappen te maken.'

Focus op preventie

Preventie lijkt een van de mogelijke antwoorden in de strijd tegen de arbeidsmarktproblematiek. Alle betrokken gemeenten ondernemen een groeiend aantal initiatieven op dit vlak. 'We richten ons hierbij met name op de meest kwetsbare groepen,' aldus Teammanager Rian Smit van de gemeente Rotterdam. 'We subsidiëren bijvoorbeeld groepscursussen voor kinderen die gepest worden. Welzijnswerk in kwetsbare wijken versterkt kinderen op wat ze kunnen (positive behaviour) en ouders worden ondersteund bij opvoedkundige taken. Ook hebben we met Erasmus Medisch Centrum een app 'Grow It!' ontwikkeld, die jongeren onder meer helpt om vroegtijdig een depressie te herkennen.'

Lokaal preventieakkoord

In de gemeente Heerde hebben ze veel energie gestoken in het afsluiten van een lokaal preventieakkoord. 'Hier hebben we onder meer ook de scholen en de kerk bij kunnen betrekken. De dominees helpen bijvoorbeeld om samen met een gezinscoach en een schoolbegeleider seksueel overschrijdend gedrag bespreekbaar te maken. De scholen spelen bij ons een belangrijke rol als het gaat om signalering en opvoeding. Om hen hierbij te ondersteunen brengen wij samen met onze partners Tactus Verslavingszorg, de GGD en Halt in kaart aan welke ondersteuning zij behoefte hebben.'

SKJ-registratie loslaten

Als mogelijke deeloplossing om de druk op de jeugdzorgprofessionals te verlichten wordt door de geïnterviewden meer dan eens geopperd anders om te gaan met de SKJ-registratie. 'Uiteraard wel binnen strikte kaders.' Van Aspert van Jeugdzorg Nederland: 'Iedereen vist in dezelfde vijver met SKJ-geregistreerde professionals terwijl er misschien ook professionals zonder registratie zijn, die graag zouden willen werken in de jeugdzorg. Daardoor mis je mensen die op basis van competenties wel goed voldoen en die wellicht een gedeelte van het werk zouden kunnen doen, maar niet beschikken over het juiste papiertje.'

On speaking terms

Alle druk op de lokale jeugdzorgmarkt ten spijt leidt dit niet tot ongewenste concurrentie daar waar het de werving van jeugdzorgprofessionals betreft. Zonder uitzondering zijn gemeenten op dit vlak 'on speaking terms' met lokale zorgaanbieders. 'Met bestuurders van zorgaanbieders is besproken om niet onder elkaars duiven te schieten,' aldus Rian Smit van

de gemeente Rotterdam. 'Daarnaast vormt de arbeidsmarktproblematiek een vast agendapunt tijdens overleggen hier in de Rijnmondregio. Ook wil Rotterdam met partijen een zorgakkoord opstellen, met oog voor de beschikbaarheid van schaars personeel.'

Data als instrument voor beleidsontwikkeling, sturing en monitoring

Het gebruik van data als instrument voor beleidsontwikkeling, sturing en monitoring lijkt aan belang te winnen binnen gemeenteland. Zonder uitzondering beschikken de betrokken gemeenten over eigen databases, waarin op basis van het berichtenverkeer met zorgaanbieders onder meer zichtbaar is welke vormen van jeugdzorg aan welke leeftijdsgroepen en jeugdcategoryën is geleverd. Ingrid Hoogstrate van VNG pleit ervoor om bij data-analyse meer nadruk te leggen op de effectiviteit van de geboden zorg. 'Wat je uiteindelijk wilt is dat de hulp terecht komt bij de jongeren die het 't hardst nodig hebben. Gegeven het gelimiteerde budget is het dan belangrijk om inzicht te hebben in wat werkt en wat niet.' Het is volgens Hoogstrate geen toeval dat 2 van de 7 thema's binnen de Hervormingsagenda Jeugd, die VNG opstelde samen met het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliëntenvertegenwoordigers en jeugdzorgprofessionals, alles van doen hebben met data.

Thema kennis, leren en ontwikkelen

'Naast het thema data en monitoring hebben we met elkaar het thema kennis, leren en ontwikkelen centraal gesteld. Het delen van kennis en data tussen gemeenten speelt hierbij een belangrijke rol. Wat ons betreft zou dit delen nog structureler van aard moeten zijn. Waar je dan een beetje tegenaan loopt is dat de ene gemeente daar al verder in is dan de andere. De goede voorbeelden zitten overigens niet per se bij de grote gemeenten. Zo hebben bijvoorbeeld de 8 gemeenten in de regio Foodvalley het uitstekend voor elkaar.' Volgens de Directeur Inclusieve Samenleving draagt harmonisatie sterk bij aan het succesvol kunnen delen van data. 'Om de administratieve lasten te verminderen, staat dit onderwerp sowieso al hoog op onze agenda. Een prettige bijkomstigheid is dat het onderling kunnen vergelijken van data hierdoor ook eenvoudiger wordt. Op het vlak van harmonisatie is al een behoorlijke slag gemaakt, onder meer door het landelijk en regionaal inkopen van zorgarrangementen. Maar het kan nog altijd beter.'

Gebruik Jeugdmonitor

Rian Smit van de gemeente Rotterdam raadpleegt met enige regelmaat de data van de Jeugdmonitor, vooral om gemeenten met elkaar te vergelijken. 'De vraag is of alle input klopt. Zijn de cijfers wel compleet, wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met nacalculaties en zijn de bestanden compleet?' De teammanager geeft aan dat de gemeente Rotterdam onder de naam 'De Staat van de Jeugd' jaarlijks een jeugdmonitor publiceert. 'In deze monitor brengen we een groot aantal cijfers bij elkaar om inzichtelijk te maken hoe het gaat met de Rotterdamse jeugd.' Het doel van het Rotterdamse jeugdbeleid is volgens Smit dat kinderen en jongeren kansrijker, veiliger en gezonder opgroeien in de stad. 'De cijfers uit onze jeugdmonitor worden gebruikt om te laten zien hoe we hierin slagen. Ook voor deze data geldt dat van groot belang is dat de bronnen compleet zijn.'

Datagedreven maatschappij

Maria Huisman van het Team Beleid Sociaal Domein van gemeente Krimpen aan den IJssel maakt regelmatig gebruik van data uit de databank 'Waar staat je gemeente' van VNG, waaraan door het CBS gepubliceerde cijfers ten grondslag liggen. Huisman constateert dat we steeds meer richting een datagedreven maatschappij gaan. 'Ik gebruik de data vooral om alle signalen die wij ontvangen zo goed mogelijk te staven met cijfers. Ik vind data-analyse voor onze tak van sport nog een relatief onontgonnen terrein. Ik weet zeker dat we nog lang niet alle beschikbare data benutten. Aan de andere kant wil je ook niet verzuipen in data. Wat is nuttig en wat niet? Het is de uitdaging om hier een goede balans in te vinden.' In de jeugdhulpregio, waar Krimpen aan den IJssel in participeert, is voor de gemeenten een dashboard ontwikkeld. 'Dit dashboard is gebaseerd op data van jeugdzorgaanbieders. Het is wel jammer dat gemeentes nog geen toegang hebben tot de cijfers van andere gemeenten. Dan zou je namelijk kunnen vergelijken en daar het gesprek over aangaan om van elkaar te leren.'

Prachtinstrument

Directeur Inclusieve Samenleving Ingrid Hoogstrate van VNG is blij met de beschikbaarheid van de Jeugdmonitor. 'Voor gemeenten is dit een prachtinstrument om de zorgsituatie in hun gemeente te vergelijken met die in andere gemeenten.' Eugen van der Meij van de gemeente Veendam komt tot dezelfde conclusie. 'Ik kende de Jeugdmonitor nog niet, maar vind het als sturingsinstrument een indrukwekkend hulpmiddel. Heel nuttig om de cijfers van je eigen gemeente te kunnen vergelijken met die van andere gemeenten.'

Annual Report Youth Monitor 2022 Summary

Introduction (Chapter 1)

Ruud van Herk (Ministry of Health, Welfare and Sport)

Reflections on youth assistance are in full swing in 2022, and municipalities, providers, clients, professionals and the Ministry of Health, Welfare and Sport are all focused on the so-called Youth Reform Agenda. After all, more and more young people are receiving youth assistance. In 2015, 1 in 10 young people under the age of 18 received youth assistance against 1 in 7.5 in 2021.¹⁾ As a result, municipalities are spending more money on youth assistance than they are receiving from the central government, which is why additional funds have been made available to municipalities for 2022 and 2023. This Reform Agenda is to establish agreements between parties on keeping the cost of youth assistance affordable. Agreement needs to be reached on scope, quality and effectiveness, municipal access, standardisation of procurement and regional procurement of certain forms of youth assistance, among others. Finally, the new agreements also need to be monitored. This Annual Report edition of the National Youth Monitor provides a broad overview of the living situation among the young population of the Netherlands.

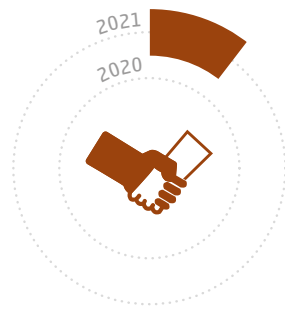
How are the young people in the Netherlands doing? The living situation of young people is subject to change and the coronavirus crisis, among others, caused young people to downgrade their sense of well-being from 2020. In recent years, we could see in the Youth Monitor that the use of youth assistance had kept pace with increased prosperity in general and a relatively high perceived level of well-being among young people in the Netherlands. This while it is often assumed that youth assistance is called upon more when young people are doing less well, which thus turned out not to be the case. In 2020, both the level of well-being experienced among young people and the use of youth assistance dropped. What is the current state of young people's prosperity, their perceived well-being and the use of youth assistance in 2021?

The Annual Report Youth Monitor 2022 first focuses on the demographic development in young people, to then proceed with the developments in the use of youth care. The overview of the use of youth care is then enriched with information on young people's living situation using a number of social indicators. These social indicators are discussed in the chapters on growing up under unequal circumstances, school, work, crime and substance use. The state of affairs of these subjects may impact young people's well-being, which can be read in Chapter 10. As figures on the use of youth care and social indicators are also available at municipality level, it is possible to benchmark the living situation of young people per municipality against the use of youth care in the municipality. The living situation of young people in the BES Islands is described separately in Chapter 9.

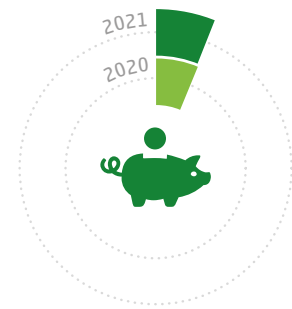
¹⁾ [CBS \(2022\). Longread: Youth assistance in 2021 – Introduction \(Dutch only\).](#)

This year's theme-based survey is about the youth care labour market (see Chapter 11). After all, as in other sectors, staff scarcity is the daily reality. This problem is not easily solved because various factors interact and ultimately affect issues such as workload, worker satisfaction and worker inflow and outflow, among others. The challenge for all parties involved is to look at it with even more creativity. In addition to the theme-based chapter, Jan Hendriks has spoken with four municipalities, the Association of Netherlands Municipalities (VNG) and Jeugdzorg Nederland (Youth Care Netherlands) to interview them about how they view these labour market challenges and whether they have sufficient data on social indicators and youth care to determine and monitor their policies accordingly.

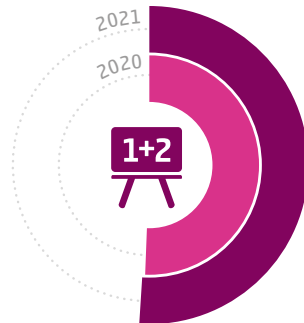
1.1.1 Youth care use and social indicators

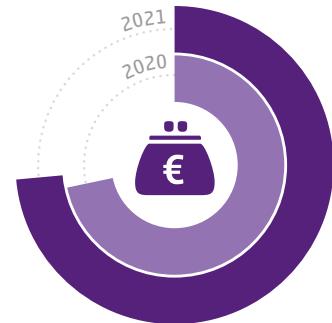
Youth care¹⁾
10.4%*
 of young people under 23 years
 have received youth care

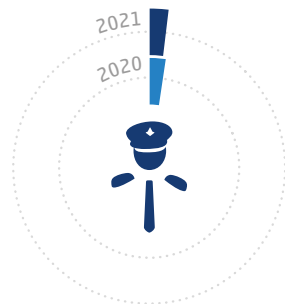
Living and growing up
6.2% 6.2%
 of minors live in a family on
 income support

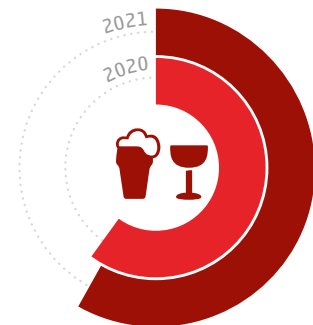
School
50.5%* 50.2%
 of third-year secondary general
 students enrolled in VMBO

Work²⁾
73.8% 72.2%
 of 15 to 26-year-olds
 have a paid job

Crime
1.6%* 1.7%
 of young people aged 12 to 24 years
 were registered crime suspects

Alcohol consumption
58.0% 59.7%
 of young people aged 12 to 24 years
 occasionally drink alcohol

¹⁾ As of 2021, the respondent population of youth assistance providers has risen substantially. This has also influenced the youth care use indicator. For this reason, the 2021 figure does not compare well with the 2020 figure.

²⁾ A methodological change has resulted in a higher labour participation figure in this year's edition compared to figures according to the old methodology, as published in previous editions. More details can be found in the chapter on Work.

Chapter 2 on demographic trends among young people shows that the share of young people (up to the age of 24) in the population is falling. This is because elderly people are living longer, among other reasons. The number of births increased from 170 thousand in 2020 to 179,5 thousand in 2021. One other striking feature is that the municipalities that proportionately have the largest share of young people among their population, such as Urk and Staphorst, register a very low use of youth assistance. There appears to be a relationship with the relatively high number of Reformed Christians and large families here. Furthermore, the number of young people with at least one foreign-born parent is increasing, and 1 in 6 young people is living in a single-parent family. The latter increasing number is a predictor of the use of youth assistance.²⁾

Chapter 3, titled 'Youth care and Veilig Thuis (Home Safe)', describes the development of the use of youth care, which is the total of youth assistance, youth protection and juvenile rehabilitation. In 2021, the number of young people up to the age of 22 who received youth care rose to 461 thousand young people. Within youth care as a whole, the number of young people receiving youth assistance is highest, with 450 thousand young people up to the age of 22 receiving youth assistance in 2021. It is difficult to make a comparison with 2020 this time, because of a break in the trend in the figures, owing to a group of 1,500 mainly small-scale youth aid providers that CBS captured for the first time as of 2021. A previous CBS survey³⁾ on youth assistance showed that the number of young people up to the age of 17 increased to 434 thousand in 2021.⁴⁾ The increase in the use of youth assistance is mainly owing to on-site outreach care. The differences in the use of youth assistance between municipalities vary greatly. Tiel, for instance, continues to rank first in the use of in-kind youth assistance with 24 percent of all young people up to the age of 17, almost 1 in 4 young people. These percentages are 19 percent and 20.5 percent respectively for Heerde and Terneuzen. At the other end of the spectrum we find Staphorst at 6.4 percent, Westvoorne at 6.7 percent, Schiedam at 7.1 percent and Raalte at 7.2 percent. In Rotterdam, use of youth assistance is also low compared to other large cities at 8.8 percent. Repeat appeals did not increase significantly in 2021 compared to the 2020 COVID year.

We see a slight decrease in youth protection (family supervision and guardianship) compared to 2015, to 41 thousand young people, and a slightly steeper drop in juvenile rehabilitation to 8 thousand young people in 2021. The latter downward trend is also seen in the declining crime rate in Chapter 8. More often than not, parents of young people under a family supervision order do not live together. There are also often separation proceedings at issue. A recent study by Significant shows that 92 percent of young people under a youth protection order in 2020 were dealing with separated parents. In addition, there is a relationship between youth protection measures and parents availing of specialist mental health services, often in conjunction with a separation.⁵⁾ The number of recommendations regarding child abuse or domestic violence continued to rise from 701 to 766 recommendations per population of 100 thousand since 2020, and the total number of reports fell from 127 thousand to 119 thousand.

2) [Significant Public \(2022\). Research paper: Relationship between separations, use of mental healthcare and use of youth care \(Dutch only\).](#)

3) [CBS \(2021\). Longread: Youth assistance first half of 2021 – Young people receiving youth assistance \(Dutch only\).](#)

4) Youth assistance is essentially intended for people up to the age of 18, with some forms of youth assistance such as foster care continuing until 21 years of age as standard since 1 July 2018. In exceptional cases, youth assistance may continue until the age of 23.

5) [Significant Public \(2022\). Research paper: Relationship between separations, use of mental healthcare and use of youth care \(Dutch only\).](#)

A key indicator for the use of youth assistance is the number of children growing up in families on income support⁶⁾ (see Chapter 4). This picture is given more depth by comparing the context of over 200 thousand children growing up in families on income support with that of 127 thousand children growing up in millionaire families in the Netherlands. What this chapter can teach us is that clichés are backed up with data. The first distinction that can be made is that children in income support families are relatively often born abroad or have at least one foreign-born parent while children with a millionaire background are mostly of Dutch origin. The first group is well represented in Rotterdam, Amsterdam and Heerlen, and lowly represented in Rozendaal, Hattem and Urk. Bloemendaal, Laren, Blaricum and Wassenaar have many children with millionaire backgrounds, which are few and far between in Brunssum, Kerkrade, Landgraaf and Heerlen. Among the large cities, Rotterdam in particular has the greatest imbalance between few children growing up in millionaire families and many children growing up in families on income support. Many children in income support families with a foreign background come from Syria and Morocco. Children in millionaire families mostly have Dutch-born parents who both work, while children in income support families more often live alone with their mothers.

Chapter 5 shows that the pass rate of young people in secondary education fell in 2021. The requirements were adjusted in the 2020 COVID year, there were few pupils who repeated the same year and there will be a correction to this in 2021. The number of pupils who repeated the same year also increased in 2021. Girls often do better at school than boys. And among those pupils in intermediate vocational education, girls more often choose occupations in healthcare and boys are more likely to opt for the construction industry, engineering, mobility or information-related professions. The participation in the labour market of young people increased in 2021, following the dip in 2020 due to the coronavirus crisis (see Chapter 6). In 2020, municipalities Urk, Reusel-de Mierden and Staphorst had the highest participation rates in the labour market. The workload experienced by young people also increased. The workload is relatively high especially among those working in the accommodation and food services sector. Work-related mental fatigue often involves young people working as retail sales assistants. Still, most young people are satisfied with their jobs, though dissatisfied with the salary.

Chapter 7 on substance use and lifestyle features shows that the number of smokers among young adults is decreasing compared to 2014. The consumption of alcohol and cannabis among young adults has been stable since 2014. Being overweight (12 percent of children) and being obese (3 percent of children) is more common among young people of parents with a low educational level. However, more and more children of parents with a low educational level do meet the exercise guidelines.

Chapter 8 outlines the status of crime among young people, both in terms of suspects and victims. The established downward trend of young people suspected of committing a crime persists, most notably in pickpocketing (-40 percent) and residential burglary (-25 percent). The most common traditional criminal offence is theft. The share of crime suspects is lower among girls relative to boys. Young victims of crime often lived in extremely urbanised neighbourhoods. In Groningen, 29 percent of young people were victims and in Fryslân the percentage was lowest at 19 percent. As the number of crime victims falls, the feeling of being unsafe among young people also drops from 46 percent in 2012 to 43 percent in 2021.

⁶⁾ [Significant \(2018\). Research paper: Regional differences in the use of youth assistance with accommodation \(Dutch only\).](#)

As outlined in Chapter 9, on 1 January 2022, 7,3 thousand young people were living on Bonaire, St Eustatius and Saba, of which the majority, 5,9 thousand young people, were living on Bonaire. The number of young people living on Bonaire is increasing slightly, but is falling as a share of the population from 30 percent in 2012 to 26 percent in 2021. On the other islands, the number of young people is declining slightly. The circumstances in which young people in the Caribbean Netherlands (CN) grow up differ from their peers in the European Netherlands. Fewer young people (over half) lived with both parents compared to peers in the European Netherlands. On St Eustatius, for instance, more young people (43 percent) lived in single-parent families compared to young people living with both parents, which was 41 percent. Furthermore, the participation in the labour market of young people in the Caribbean Netherlands is lower than in the European Netherlands. Many young people in secondary education or intermediate vocational education do not see their future on the islands. They would prefer to go to mainly the European Netherlands or the United States after completing their education.

Finally, the scores on the social indicators discussed above may also have a possible link to the well-being of young people (see Chapter 10). The survey focuses on the population aged 18 to 24. The year 2021 shows a further drop in young adults' well-being, they are less happy, less satisfied with their lives and experience lower personal well-being than in 2020. In 2021, 81 percent of young adults felt happy and satisfaction with life dropped to 77 percent from 81 percent in 2020. The lower personal well-being mainly involved the areas of trust, social life, health, financial future and education, as well as profession. The most significant fallers in the ranking of the various dimensions are (mental) health and social life. There is a significant difference in personal well-being between men and women; with the latter scoring substantially lower. In addition, the downturn is less among young people with parents in the higher income groups. Social life does not yet seem to have fully recovered from the coronavirus pandemic. Young adults had fewer regular social contacts. They also felt very emotionally lonely more often than in 2019.

Also, the Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) survey⁷⁾ on well-being, which also includes young people aged 12 to 16, and which is conducted every four years, shows that young people's mental health plummeted between 2017 and 2021, especially among girls. The question now is, what does this decline in well-being mean for the demand for youth assistance, an increase or a decrease in fact? After all, until now, an increase in the use of youth assistance had kept pace with a relatively high well-being of young people and a rise in prosperity levels in general. In 2021, the level of use of youth assistance was high, but minus the clients served by 1,500 newly tracked youth assistance providers, the use of youth assistance increased only slightly. This does not detract from the fact that many sectors are facing staff shortages and the coronavirus pandemic has led to considerable labour mobility. The question then arises, how do these developments play out for youth care services?

Chapter 11 analyses the state of affairs in the youth care labour market. The majority of employees in the broad youth care domain are relatively young, female (84 percent) and highly educated, work more hours than average in the health and well-being sector, experience a high workload more often and experience more aggression by patients or clients than average in the health and well-being sector. As many as 84 percent of these employees reported that they work in a client-related profession. A relatively large group belongs to the occupational group of youth care workers (17 percent). According to

7) [HBSC Netherlands \(2022\). Study: Deteriorating mental health among girls in the Netherlands \(Dutch only\).](#)

64 percent of employees in the broad youth care domain, the workload intensified in 2021. Three quarters of professionals are satisfied with their work. The aggression experienced by employees in the broad youth care domain from clients or patients (74 percent) in the fourth quarter of 2021 is higher than the average in the healthcare sector (64 percent). However, the level of aggression experienced by them has decreased compared to the second quarter of 2019. Still, one quarter of respondents in the broad youth care domain reported that aggression had increased in the past 12 months. Youth care workers are the most likely to leave the care and well-being sector and youth care is the only industry in which workers are more likely to switch to another industry within the care and well-being sector.

In sum, the year 2021 is far from straightforward. In terms of happiness and well-being of young adults, the effects of the COVID year may still be rippling out (e.g. fewer social contacts). That said, does the world not look different from 2019 anyway, with a European war, nitrogen crisis and housing shortage (especially for young people)? The question is whether and to what extent decreasing personal well-being will keep pace with the use of youth assistance in the future. Looking at the scores on social indicators, there is also reason for optimism: there were fewer young people in social support families in 2021, juvenile crime fell, fewer young people became victims of crime, the youth labour market partially recovered, and substance use among 12 to 24-year-olds remained the same.

However, the final impact of social circumstances will vary by region and municipality due to the very different reliance on youth care. It is striking how well the municipality of Urk and related small municipalities score on a social factor such as labour participation in relation to low use of youth assistance. In terms of the use of youth assistance, Rotterdam is approaching Urk's scores, while Rotterdam scores significantly lower on other lists on labour participation, and young people growing up on income support. For increasing mobility in the labour market, youth care does not seem so well-sorted, especially if the use of youth care continues to rise. The fact that the use of youth care is related to many factors and the challenging thing is to determine which ones are the deciding factors for a municipality and region. The search for a grip on policy then begins by looking for data on scores on social indicators. These initially raise more questions than they provide answers. Historical usage provides some insight, but this diminishes as social circumstances change. Policy-makers' search should then start with factors that can and cannot be influenced by policies.

The Youth Monitor aims to raise questions using data on the use of youth care and social indicator scores. In order to get a better picture of the reality behind these figures, governments, scientists and other parties involved are challenged to carry out further (benchmark) research in order to explain these different scores between municipalities and regions. For this research, a multitude of data can be used, of which only a core selection is presented in the annual report of the Youth Monitor. The search can begin on the [CBS National Youth Monitor website](#) and end at the [\(Dutch\) Youth monitor Statline database](#) or the regular [Statline database](#), where numerous data can be combined.

Young people in the Netherlands (Chapter 2)

At the beginning of 2022, 28 percent of the Dutch population was under the age of 25, representing 4.9 million young people. This group included 3.3 million 0 to 17-year-olds and nearly 1.6 million 18 to 24-year-olds. Sixteen percent of the minor children lived in a single-parent family. The share of children living in single-parent families has risen steadily over the

past two decades, as has the number of children living with unmarried parents. At the beginning of 2020, 2 in every 10 minors (over 700 thousand among a total of 3.3 million) had parents who were not living together. This was 1 in 10 among infants (0–1 years) and 3 in 10 among 17-year-olds. Most young people, 92 percent, were born in the Netherlands or have two parents who were born in the Netherlands, while they themselves were born in another country. One million young people of this total group of 4.5 million young people had at least one foreign-born parent, making them part of the second generation. Almost 400 thousand young people were born abroad and have at least one parent who was also born abroad, making them part of the first generation. By early 2022, the Netherlands thus had a total of almost 1.4 million young people with backgrounds in other countries. After a drop in 2020 in the number of young immigrants, this immigration picked up again in 2021. In 2022, many Ukrainian refugees came to the Netherlands after the Russian invasion of Ukraine. In the period between 24 February and 10 October, over 38,700 young people, 7 in 10 percent of them minors, with Ukraine as their country of origin were registered as residents of a Dutch municipality (including those who have since emigrated again).

Youth care and Veilig Thuis (Safe Home) (Chapter 3)

In 2021, 461 thousand young people received youth care. This constitutes nearly 10 percent of all young people in the Netherlands aged up to 22 years. In this group, 450 thousand young people received youth assistance, 41 thousand young people received youth protection, while 8 thousand young people went through juvenile rehabilitation. Compared to 2015, the number of young people who went through juvenile rehabilitation and the number of young people who received youth protection was down by 29 percent and 1.4 percent respectively. In 2021, 7,910 young people newly entered youth protection, which is 16.2 percent less compared with 2019. New entrants are young people who have not previously received youth protection in the four years prior to the reporting year. The number of new young people in juvenile rehabilitation has also been decreasing since 2019. In 2019, the number was 3,480 young people. In 2021, the number was 2,810. Often, a youth protection measure goes hand in hand with an out-of-home placement (mandatory or voluntary). To get an idea of the household composition of these young people's families, we examined whether both of the young person's legal parents live together in the same household. For 14 percent of the children placed under a family supervision order, it can be established that they were living at the same address as their parents on 1 January 2021. For 67 percent, the parents were not living at the same address. Among young people placed under guardianship, 10 percent can be identified as having parents who live at the same address and 44 percent whose parents do not live at the same address. The number of guardianship trajectories that have ended within youth protection gradually increased between 2015 and 2019 to then decrease as of 2019 to 1,700 in 2021. The share of guardianship trajectories concluded because of parental authority being restored increased in 2021 compared to 2020, from 32 to 53 percent. The share of trajectories concluded because of the young person's coming of age decreased over the same period, as did the share of trajectories in which custody transferred to a foster parent. In 2021, Veilig Thuis (Safe Home) organisations received 119 thousand reports on (suspected) child abuse or domestic violence. In addition, Veilig Thuis provided advice to victims, bystanders or professionals 134 thousand times that year. This meant that unlike the previous two years, Veilig Thuis provided more advice in 2021 than it received reports.

Growing up under unequal circumstances (Chapter 4)

By the end of 2021, the share of minor children growing up in income support families was 6 percent, thus representing 201 thousand children in families on income support, nearly 3 thousand less than at the end of 2020. The number of children growing up in income support families thus fell for the fifth year in a row. In the Netherlands, there are more children growing up in income support families than children growing up in millionaire families. There were 127 thousand children in millionaire families at the end of 2019 and 204 thousand children in families on income support at that time. Together, both groups make up around 10 percent of the minor young people in the Netherlands. Three quarters of the minor children growing up in families on income support were born in the Netherlands. One quarter of them are foreign-born and therefore migrants. Although many children in families on income support were born in the Netherlands, they are often of foreign origin, as at least one of their parents was born abroad. Approximately 38 percent of the children in families on income support were born in the Netherlands, but have two foreign-born parents and about 10 percent have one parent who was born abroad. Children with a Syrian origin formed the largest subgroup within the group of children in families on income support with a foreign origin at the end of 2021, followed by Moroccan children. With respect to the minor children growing up in millionaire families, 96 percent of them were born in the Netherlands and 84 percent are of Dutch origin. Only 4 percent were born in another country. Children with a millionaire background almost always live in a two-parent family, children growing up in income support families often only live with their mother. Unlike children in millionaire families, children in families on income support grow up in households that often struggle financially. In 2020, both parents of children with a millionaire background were working in 82 percent of the families. In income support families, the single parent or either of the two parents often worked little or not at all, with social assistance being the main source of income. Less than 30 percent of children growing up in income support families had their own savings account on 1 January 2020. More than 50 percent of children growing up in millionaire families already had a savings account by their first birthday. Among 16-year-olds, 68 percent of teens growing up in income support families had their own income in 2020, versus 75 percent of teens growing up in millionaire families. Among 17-year-olds, those teens growing up in income support families had a slightly higher rate of having their own income, 92 percent to 88 percent. In the course of 2020, however, 1 percent of 17-year-olds growing up in income support families received income support themselves. The income of 17-year-old teens with a millionaire background was slightly higher in 2020 than the income of teens in families on income support, over €4,400 versus nearly €4,100. The teens with a millionaire background generated more income from work, the teens in families on income support received higher educational allowances.

School (Chapter 5)

In the 2021/22 school year, there were 185 thousand pupils in the third year of secondary education, excluding practical education and special education schools at secondary level. Just over half of these pupils, 50.5 percent, attended prevocational secondary education (VMBO), while the other pupils attended senior general secondary education (HAVO) or pre-university education (VWO). Schools may set their own policies on pupils repeating a year or progressing to the next grade. Schools will mainly consider the marks, the attitude to learning and any relevant circumstances. In 2020, schools temporarily changed their policies on repeating and progressing years in response to the coronavirus crisis. The share of pupils

in upper secondary education who progressed to the next year was higher in 2020 than in previous years. This share was lower again in 2021. The share of pupils in the second stage of all types of education who repeated the same year was actually higher in 2021. There was a most significant increase in the number of repeaters in years 4 and 5 of senior general secondary education (HAVO). Due to the pandemic, the pass-fail policy for final exam candidates was also adjusted in 2020 and 2021. In 2021, the school exams and central exams proceeded, but with a number of measures set in place. For instance, exam candidates were allowed to spread the central exams over two time periods, allowing extra preparation time for these subjects. There were also two resit options instead of one and it was possible to not include the final grade of one subject (excluding Dutch, English or maths) in the results determination. The sector-related component in prevocational secondary education (VMBO) was concluded with a school exam as opposed to a central exam. The composition of the group of pupils taking exams in 2021 is different from that prior to the pandemic, as there were almost no pupils who had failed the previous school year. In 2021, the pass rate of young people in secondary education dropped compared to 2020, but it was still higher than the years prior to the COVID-19 pandemic. Senior general secondary education (HAVO) experienced the biggest drop, with 91 percent of exam candidates passing in 2021, down from 98 percent in 2020. The pass rate of pupils in both the advanced vocational programme (VMBO-K) and the basic vocational programme (VMBO-B) of prevocational secondary education has remained virtually unchanged. Pupils who have completed the theoretical programme (VMBO-T) or the combined programme (VMBO-G) of prevocational secondary education or those who have obtained a diploma in senior general secondary education (HAVO) were more likely to progress within secondary education in 2021, and less likely to move on to intermediate vocational education or higher education. Among those pupils having obtained a diploma in prevocational secondary education, young women more often chose an educational programme in healthcare and young men were more likely to opt for the construction industry, renovation and engineering sector.

Work (Chapter 6)

In 2021, the labour market saw a rise in the number of people in employment and a decline in unemployment. This mostly corresponds with the situation for young people aged 15 to 26. The unemployment rate fell both for young people in education (from 11.1 percent to 10.2 percent) and those not in education (from 7.4 percent to 5.3 percent). The net labour participation rate increased for both groups. Almost three quarters, 74 percent, of young people were part of the employed labour force in 2021. Among young people in education, 68 percent were in employment; 87 percent of the young people not in education were part of the employed labour force. The labour participation rate among young people is highly age-dependent. The older the young people are, the more often they will be in employment, and the more often they will be working full-time. In a given week, young pupils and students aged 15 to 26 worked 17 hours on average, against young people not in education working 35 hours. In 2021, 16 percent of pupils and students worked as loaders, unloaders or shelf stackers. This was considerably less for those young people not in education, at 4 percent, although even for this group, these occupations are still among the most frequently practised. Retail sales assistant also proved to be a popular job among both young people in education and not in education. By 2021, the share of employed young people suffering a high workload (always or often) had risen, after it had initially dropped in the first COVID year. In 2020, 25 percent of pupils and students and 30 percent of young people not in education suffered a high workload. In 2021, this was 27 percent and 33 percent respectively.

Work-related mental fatigue complaints were also more common in 2021. Retail sales assistants were the most frequently mentally fatigued among both pupils and students and young people not in education. In 2021, 6 percent of employees in education aged between 15 and 27 were dissatisfied with work. This was 8 percent for those not in education. Young people were relatively often dissatisfied with the salary. The second aspect which dissatisfied young employees was the inability to determine their own working hours.

Substance use and lifestyle features (Chapter 7)

In 2021, 6 percent of young people aged 12 to 17 said to have smoked occasionally. There was no difference between boys and girls. Among young adults aged 18 to 24, 3 out of 10 adult men and 2 out of 10 adult women sometimes smoked. Among young adults, the share of smokers decreased between 2014 and 2021, while the share of smokers among young people aged 12 to 17 did not change in this period. In 2021, 30 percent of young people aged between 12 and 17 reported that they had drunk alcohol in the past 12 months. This was 80 percent among young adults. Since 2014, the guideline for young people aged 12 to 17 has been to not drink alcohol. For people aged 18 or over, the recommendation since 2015 has been: do not drink alcohol or drink no more than one glass daily. Among both young people aged 12 to 17 and young adults aged 18 to 24, the share of persons who observe the guideline on alcohol consumption has not changed between 2014 and 2021. Seven in ten young people aged 12 to 17 and 3 in 10 young adults observed the guideline on alcohol consumption in 2021. In 2021, 7 percent among young people aged 12 to 17 said they had used cannabis in the past 12 months. This share was 25 percent among young adults. These percentages more or less equalled the period between 2014–2020. Averaged over the period 2018 to 2021, 12 percent of all children aged 2 to 11 years were overweight. During the same period, 3 percent of children aged 2 to 11 years were severely overweight (obese). Being overweight was twice as common among children of parents with a low educational level than among children of highly-educated parents. For obesity, it was even three times as common. Among children with parents who have a low educational level, the obesity percentage was at 6 percent, against 2 percent obese children of highly educated parents. Also, fewer children aged 1 to 11 years with parents who have a low educational level ate enough fruit and vegetables. Children aged 0 to 11 of less-educated parents were more exposed to indoor tobacco smoke on average over the 2019–2021 period than children from highly-educated parents.

Crime (Chapter 8)

Slightly under 47 thousand young people were registered as crime suspects in 2021. That is 1.6 percent of all young people aged 12 to 24. Between 2010 and 2018, the share of suspects among 12 to 24-year-olds dropped by more than half. After an increase in 2019, this share decreased again in 2020 and 2021. The share of registered suspects is lower among young women relative to young men. In 2021, this share was highest among 19 and 20-year-old young men; 3.8 percent of men aged 20 were registered as suspects. Among girls, the peak was among 15-year-olds, with 0.8 percent of all 15-year-old girls registered as suspects. There are also differences between young men and young women in the type of crime of which young people are suspected. For example, police rarely register girls as suspects of drug and (fire) arms offences, and the share of vandalism and crimes against public order is much lower among girls than among boys. The highest share of registered suspects among

boys and girls is in the category of property crime. Among young adult men, road traffic offences, such as drink-driving or failing to stop after an accident, are also proportionally common. The share of young people aged between 15 and 24 years who had been victims of traditional crime, including violence, property or vandalism offences, declined between 2012 and 2021, from 40 to 24 percent. The percentage of young people who were victims of online crime was 20 percent in 2021. At 9 percent, young people were most often victims of hacking and online scams and fraud. Five percent of young people had been confronted with online threats and harassment. Twenty three percent of juvenile victims of traditional crime said they are experiencing or had experienced emotional or psychological problems, physical injury and/or financial problems as a result of their victimisation. This was 20 percent for victims of online crime. Whereas 46 percent of young people occasionally felt unsafe in 2012, this was 43 percent in 2021. Feelings of unsafety in one's own neighbourhood declined from 21 to 18 percent over the same period. In 2021, 14 percent of young people reported that they had felt discriminated against at some point in the past twelve months. Young adults were more likely to feel discriminated against than young minors, and young women were more likely to feel discriminated against than young men.

Young people in the Caribbean Netherlands (Chapter 9)

At the start of 2022, there were 7,300 young people aged up to 24 years living in the Caribbean Netherlands: 26 percent of the population. In the Caribbean Netherlands, 57 percent of young people aged up to 17 years lived with both parents and 31 percent with one parent. The rest of the young people in the Caribbean Netherlands, 12 percent, were members of another household. This means, for example, that they live with their partner, and children if any, in the home of their parents or their partner's parents, have moved in with a brother or sister who lives independently or live with an uncle or aunt. Compared to 2012, the share of young people on Bonaire living with one or both parents increased in 2021. Minor children were less likely to be members of another household, and young adults were less likely to live independently. On St Eustatius, more young people were living with one parent than with both parents in 2021; in 2012, more young people were living with both parents. On Saba, the share of young people living with one parent increased compared to 2012, which applies to both minors and young adults. On balance, more young people born in the European Netherlands aged up to 4 years and aged between 12 and 17 relocated to Bonaire than in previous years. The number of 4 to 11-year-olds who were born in the European Netherlands and relocated to Bonaire has in fact been falling since 2019. Among 18 to 24-year-olds, the net migration in 2021 was almost identical to that in 2020; though in both years it was higher than in 2019. Especially people in their twenties from the European Netherlands more often relocated to the island than in 2019. In the academic year 2021/22, over 4,800 pupils were enrolled in publicly funded primary, secondary or intermediate vocational education in Caribbean Netherlands. Over half of these pupils were enrolled in primary education. There were 1,571 pupils in secondary education on Caribbean Netherlands. On Bonaire, 725 pupils were participating in senior secondary vocational education (MBO). On Saba and St Eustatius, 21 and 68 pupils respectively attended lessons based on the Caribbean Vocational Qualification (CVQ). It is also known how pupils in secondary education and senior secondary vocational education up to 17 years of age on Bonaire and Saba are experiencing their time at school. In 2020, for example, over half of the pupils on Bonaire and Saba liked their school, and 52 percent and 42 percent of pupils respectively enjoyed going to school. Boys more often liked their school than girls and also enjoyed going to school more frequently than girls. In 2020, 41.3 percent of the 15 to

24-year-olds in the Caribbean Netherlands were in paid employment. The share of young people in employment was highest on Bonaire that year by 42.7 percent. On Saba, 41.7 percent were employed and on St Eustatius 31.9 percent were employed.

Well-being of young people (Chapter 10)

In 2021, 81 percent of young adults in the age category 18 to 24-year-olds reported that they were generally happy and 77 percent of them were satisfied with their lives. Compared to 2020, they were thus less happy and less satisfied with their lives. The personal well-being of young adults also fell significantly after 2020, from 70 to 63 percent. For the first time, young adults score lower on all three aspects than people aged 25 or older. Among the over-25s, the percentage with high personal well-being has actually shown an upward trend since 2015, and there is no difference in personal well-being between 2021 and 2020. In 2021, young adults mostly experienced a lower personal well-being in the areas of trust, social life, health, financial future and education or profession. In 2020, 64 percent had a high personal well-being in the area of trust, whereas in 2021, it was 52 percent. In 2020, 80 percent of young people gave their social life a score of 7 or higher, against 72 percent in 2021. The decrease on the self-perceived health dimension is in the same order of magnitude. Especially, the share of young people who are satisfied with their mental health has fallen, from 74 percent in 2020 to 68 percent in 2021. There is a significant difference in personal well-being between men and women; men aged 18 to 24 are more likely to enjoy a high level of personal well-being (73 percent) than women in that age group (53 percent). This difference was less pronounced in 2020, when it involved 74 percent of men and 66 percent of women. As in the previous year, men in 2021 especially enjoyed a higher level of personal well-being in terms of health, financial future and security. In 2021, young people were also less likely to have weekly social contacts with family members, friends or neighbours and more likely to experience strong feelings of emotional loneliness. The percentage of young adults experiencing strong emotional loneliness went up from 9 percent in 2019 to 15 percent in 2021.

Working in youth care (Chapter 11)

Recent years have seen an increase in the number of young people making use of youth care. This potentially has an impact on the people who have to provide this care. The majority of workers in the broad youth care domain are women, relatively young and highly educated. At an average of 29.5 hours per week, they work more hours per week than on average in the care and welfare industry (27.4 hours) and most of them have a permanent employment relationship. The most common occupations among employees in the broad youth care domain are youth care workers (17 percent), personal support workers (9 percent), outpatient support workers (8 percent) and home support workers (7 percent). In the fourth quarter of 2021, 49 percent of employees in the broad youth care domain felt their workload to be too high. This is above average in the care and well-being sector. Also, 64 percent of employees felt that their workload had increased in the past year. Three quarters of employees in the broad youth care domain were satisfied with their jobs and 66 percent were satisfied with the organisation they work for. This means they are slightly less satisfied with their work than average. A total of 65 percent of employees most often reported agreeing with the statement that they can grow and develop at work. On the other hand, a comparatively small share of 31 percent agreed with the statements that they are sufficiently

paid for the work that they do and that there is enough time to properly care for clients or patients. In the fourth quarter of 2021, 74 percent of employees working in the broad youth care domain said they had experienced aggression at work by clients or patients in the past twelve months. This is above average in the care and well-being sector. Compared to the second quarter of 2019, that group did become smaller in the broad youth care domain, when 81 percent of employees reported having encountered it at some point in the past twelve months. Aggression at work may include physical or verbal aggression, but also bullying, threats, sexual harassment or discrimination. In the broad youth care domain, verbal aggression by clients or patients was by far the most frequently reported by 67 percent of employees.

Medewerkers

Auteurs

1. Inleiding

Ruud van Herk (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

2. Jongeren in Nederland

Dominique van Roon

3. Jeugdzorg en Veilig Thuis

Brigitta Struijkenkamp

4. Opgroeien in ongelijke omstandigheden

Kai Gidding

5. School

Kiki van Neden, Robbert Molenaar

6. Werk

Harry Bierings

7. Middelengebruik en leefstijlkenmerken bij jongeren

Kim Knoops

8. Criminaliteit

Rob Kessels, Elianne Derksen

9. Jongeren in Caribisch Nederland

Carel Harmsen, Susanne Loozen, Mark Ramaekers

10. Welzijn van jongvolwassenen

Moniek Coumans

11. Werken in de Jeugdzorg

Willem Gielen

12. Met hart en ziel kwetsbare jeugdgroepen helpen staat onder druk

Jan Hendriks (Communicatie- en tekstbureau Blitz)

Redactie

Linda Fernandez Beiro

Astrid Pleijers

Jannes de Vries

Robert de Vries

Eindredactie

Karolien van Wijk

Erratum

Ondanks de zorgvuldigheid waarmee deze publicatie is samengesteld, zijn er achteraf enkele onvolkomenheden geconstateerd. Onze excuses hiervoor.

Datum: 9 november 2022

De cijfers in figuur 6.1.3 waren niet op het juiste peilmoment berekend. In de longread en de PDF is de figuur 6.1.3 aangepast met de juiste cijfers.